AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Neslihan KILIÇ DURAN

BURDUR'DA ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-1950) OKUL YAPILARI

Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2024

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Neslihan KILIÇ DURAN

BURDUR'DA ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-1950) OKUL YAPILARI

Danışman
Prof. Dr. Yıldıray ÖZBEK

Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2024

Akdeniz Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Neslihan KILIÇ DURAN' ın bu çalışması, jürimiz tarafından Sanat Tarihi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Lokman TAY

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Yıldıray ÖZBEK

Üye : Doç. Dr. Süreyya EROĞLU BİLGİN

Tez Başlığı: Burdur'da Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Okul Yapıları

Tez Savunma Tarihi : 11/06/2024

Mezuniyet Tarihi :04/07/2024

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Burdur’da Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Okul Yapıları” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımca yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Adı SOYADI

Neslihan KILIÇ DURAN

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	**Neslihan KILIÇ DURAN**
Öğrenci Numarası	**202252047004**
Anabilim Dalı	**Sanat Tarihi**
Programı	**Tezli Yüksek Lisans**
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	**Prof. Dr. Yıldıray ÖZBEK**
Yüksek Lisans Tez Başlığı	**Burdur'da Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Okul Yapıları**
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	**Alıntılar hariç: 2411129657 Alıntılar dahil: 2411129284**
Rapor Tarihi	**01.07.2024**
Benzerlik Oranı	**Alıntılar hariç: %10 Alıntılar dahil: %11**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 183 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise:

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım.

( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise:

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

Danışman Öğretim Üyesi
Unvanı, Adı-Soyadı
Prof. Dr. Yıldıray ÖZBEK
İmza

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÇİZİMLER LİSTESİ ..... **iv**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **ix**

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ ..... **x**

HARİTALAR LİSTESİ ..... **xxiv**

GRAFİKLER LİSTESİ ..... **xxv**

EKLER LİSTESİ ..... **xxvi**

KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xxvii**

ÖZET ..... **xxviii**

SUMMARY ..... **xxix**

ÖNSÖZ ..... **xxx**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE (1923-1950) EĞİTİM

1.1. Cumhuriyet Öncesi Eğitim Politikaları 5

1.2. Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları 9

1.3. Erken Cumhuriyet Dönemi Okul Yapıları 11

1.4. Erken Cumhuriyet Dönemi Köy Okulları 14

1.5. Köy Enstitüleri 19

1.6. Burdur Eğitim Tarihi 26

İKİNCİ BÖLÜM

BURDUR'DA ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-1950) OKUL YAPILARI

2.1. Merkez 51

2.1.1. Akşam Sanat Okulu (Eski Kız Enstitüsü) 51

2.2. Merkez Köyler 58

2.2.1. Akyayla Köyü İlkokulu 58

2.2.2. Başmakçı Köyü İlkokulu 71

2.2.3. Bayındır Köyü İlkokulu 87
2.2.4. Bozlar Köyü İlkokulu 105
2.2.5. Günalan Köyü İlkokulu 120
2.2.6. İğdeli Köyü İlkokulu 136
2.2.7. Kayaaltı Köyü İlkokulu 150
2.2.8. Kurna Köyü İlkokulu 165
2.2.9. Suludere Köyü İlkokulu 186
2.3. Bucak İlçesi 205
2.3.1. Beşkonak Köyü İlkokulu 205
2.3.2. Karaaliler Köyü İlkokulu 221
2.3.3. Taşyayla Köyü İlkokulu 235
2.4. Çeltikçi İlçesi 248
2.4.1. Çebiş Köyü İlkokulu 248
2.4.2. Kuzköy İlkokulu 262
2.5. Gölhisar İlçesi 274
2.5.1. Elmalıyurt Köyü İlkokulu 274
2.6. Kemer İlçesi 286
2.6.1. Elmacık Köyü İlkokulu 286
2.6.2. Yakalar Köyü İlkokulu 305
2.7. Yeşilova İlçesi 318
2.7.1. Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu 318
2.7.2. Çaltepe Köyü İlkokulu 330
2.7.3. Harmanlı Köyü İlkokulu 340
2.8. Ağlasun İlçesi 352
2.8.1. Yazır Köyü İlkokulu 352
2.9. Tefenni İlçesi 365
2.9.1. Yaylaköy İlkokulu 365

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME

3.1. Plan 379

3.2. Cephe Tasarımı 399

3.3. Malzeme ve Teknik Özellikler 412

3.4. Süsleme Özellikleri 414

3.5. Yapısal ve İşlevsel Sorunlar 414

SONUÇ 416

KAYNAKÇA 419

EKLER 425

ÖZGEÇMİŞ 428

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1.1 Mimar Kemalettin'in Edirne-Karaağaç Mektebi İbtidaisi Plan Çizimi (Yavuz, 2009: 256) 12
Çizim 1.2 Mimar Kemalettin'in Edirne-Karaağaç Mektebi İbtidaisi Cephe Çizimi (Yavuz, 2009: 257) 12
Çizim 1.3 Mukbil Kemal Bey'in *"Beş ve Altı Dershaneyi Hâvi Mekteb-i İbtida-i Projesinin Mikdar-ı İmâlat Cetvelidir"* Başlıklı Projesi (Türkmen, 2022: 361) 13
Çizim 1.4 Bir Sınıflı Köy Okulu Projesi (Anonim, 1937: 33) 16
Çizim 1.5 Okulun ve Etrafının Kuş Bakışı Görünüşü ile Bahçenin Taksimatı (Lihotzky, 1939: 2) 17
Çizim 1.6 Tek Sınıflı, Öğretmen Evi ile Birlikte Tasarlanabilen Köy Okulu Planları (Lihotzky, 1939: 6) 17
Çizim 1.7 Kerpiçten Altmış Talebelik Bir Sınıflı Köy Mektebi (Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933) 18
Çizim 1.8 Sıcak İklim Bölgesinde İnşa Edilecek Köy Okulları Plan Tipi (Türkmen, 2022: 365) 23
Çizim 1.9 Mutlu ve Yapanar Tarafından Tasarlanan Tip Projelerden Biri: Soğuk İklim Bölgesi Köy Okulu Tipi (Kul, 2011: 70) 24
Çizim 1.10 Aksu Köy Enstitüsü Maketi, Vaziyet Planı, Yerleşkesi (Çetin ve Kahya, 2017: 140) 45
Çizim 1.11 Aksu Köy Enstitüsü'nün Ziraat Alanı (Çetin ve Kahya, 2017: 141) 46
Çizim 1.12 Gönen Köy Enstitüsü Vaziyet Planı, Mevcut Yapılar (Çetin ve Kahya, 2017: 146) 49
Çizim 2.1 Akşam Sanat Okulu'nun Dönemsel Vaziyet Planı (Şimşek Tolacı vd., 2020: 133) 52
Çizim 2.2 Akşam Sanat Okulu Zemin Kat Rölövesi (Şimşek Tolacı vd., 2020: 133) 53
Çizim 2.3 Akşam Sanat Okulu'nun Birinci ve İkinci Kat Rölöveleri (Şimşek Tolacı vd., 2020: 135) 53
Çizim 2.4 Akşam Sanat Okulu Restitüsyon Projesi - Batı Cephe (Şimşek Tolacı vd., 2020: 148) 54
Çizim 2.5 Akyayla Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 59
Çizim 2.6 Akyayla Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 59

Çizim 2.7 Akyayla Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden)....60
Çizim 2.8 Akyayla Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 60
Çizim 2.9 Başmakçı Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 72
Çizim 2.10 Başmakçı Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)....72
Çizim 2.11 Başmakçı Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 73
Çizim 2.12 Başmakçı Köyü İlkokulu Bodrum Katı Planı (Abdulkadir DURAN)....85
Çizim 2.13 Bayındır Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 88
Çizim 2.14 Bayındır Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)....88
Çizim 2.15 Bayındır Köyü İlkokulu Kuzey Cephe (Abdulkadir DURAN) 89
Çizim 2.16 Bayındır Köyü İlkokulu Planı 1990'lar (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden)....104
Çizim 2.17 Bozlar Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN) 105
Çizim 2.18 Bozlar Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 106
Çizim 2.19 Bozlar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe (Abdulkadir DURAN) 106
Çizim 2.20 Bozlar Köyü İlkokulu Hela (Abdulkadir DURAN)....116
Çizim 2.21 Günalan Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN) 121
Çizim 2.22 Günalan Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)....121
Çizim 2.23 Günalan Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 122
Çizim 2.24 Günalan Köyü İlkokulu Yerleşim Planı 1993 (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden)....122
Çizim 2.25 Günalan Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 123
Çizim 2.26 Günalan Köyü İlkokulu Hela (Abdulkadir DURAN)....133
Çizim 2.27 İğdeli Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)....136
Çizim 2.28 İğdeli Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 137
Çizim 2.29 İğdeli Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)....137
Çizim 2.30 Kayaaltı Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)....150
Çizim 2.31 Kayaaltı Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 151
Çizim 2.32 Kayaaltı Köyü İlkokulu Batı Cephe (Abdulkadir DURAN) 151
Çizim 2.33 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Katı Planı (Abdulkadir DURAN) 162
Çizim 2.34 Kurna Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN)....165
Çizim 2.35 Kurna Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 166
Çizim 2.36 Kurna Köyü İlkokulu Batı Cephe (Abdulkadir DURAN)....166
Çizim 2.37 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)....176

Çizim 2.38 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Bodrum Katı Planı (Abdulkadir DURAN) 182
Çizim 2.39 Suludere Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN) 186
Çizim 2.40 Suludere Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 187
Çizim 2.41 Suludere Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 187
Çizim 2.42 Suludere Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 188
Çizim 2.43 Suludere Köyü İlkokulu Hela (Abdulkadir DURAN) 201
Çizim 2.44 Suludere Köyü İlkokulu Odunluk (Abdulkadir DURAN) 203
Çizim 2.45 Beşkonak Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 206
Çizim 2.46 Beşkonak Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 206
Çizim 2.47 Beşkonak Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden) 207
Çizim 2.48 Beşkonak Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 207
Çizim 2.49 Karaaliler Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN) 221
Çizim 2.50 Karaaliler Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 222
Çizim 2.51 Karaaliler Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 222
Çizim 2.52 Karaaliler Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 223
Çizim 2.53 Karaaliler Köyü İlkokulu Aşevi Planı (Abdulkadir DURAN) 233
Çizim 2.54 Taşyayla Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 235
Çizim 2.55 Taşyayla Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 236
Çizim 2.56 Taşyayla Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 236
Çizim 2.57 Çebiş Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 248
Çizim 2.58 Çebiş Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 249
Çizim 2.59 Çebiş Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 249
Çizim 2.60 Kuzköy İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 262
Çizim 2.61 Kuzköy İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 263
Çizim 2.62 Kuzköy İlkokulu Kuzey Cephe (Abdulkadir DURAN) 263
Çizim 2.63 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 275
Çizim 2.64 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 275
Çizim 2.65 Elmacık Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN) 286
Çizim 2.66 Elmacık Köyü İlkokulu Bodrum ve 1. Kat Planı (Atasoy, 2013: 130) 287
Çizim 2.67 Elmacık Köyü İlkokulu Batı Cephe (Abdulkadir DURAN) 287
Çizim 2.68 Elmacık İlkokulu Lojmanı Planı (Abdulkadir DURAN) 297
Çizim 2.69 Yakalar Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 305
Çizim 2.70 Yakalar Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 306

Çizim 2.71 Yakalar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe (Abdulkadir DURAN).....306
Çizim 2.72 Yakalar Köyü İlkokulu Planı 1990'lar (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden) 317
Çizim 2.73 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 318
Çizim 2.74 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 319
Çizim 2.75 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe (Abdulkadir DURAN) 319
Çizim 2.76 Çaltepe Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN).....330
Çizim 2.77 Çaltepe Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN).....331
Çizim 2.78 Harmanlı Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN).....341
Çizim 2.79 Harmanlı Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN).....341
Çizim 2.80 Harmanlı Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Harmanlı Köyü İlkokulu Arşivi'nden) 342
Çizim 2.81 Harmanlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe (Abdulkadir DURAN).....342
Çizim 2.82 Yazır Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 353
Çizim 2.83 Yazır Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN).....353
Çizim 2.84 Yazır Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 354
Çizim 2.85 Yaylaköy İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN) 366
Çizim 2.86 Yaylaköy İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN) 366
Çizim 2.87 Yaylaköy İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN) 367
Çizim 3.1 Taştan Beş Sınıflı Üç Dershanede Köy Mektebi (Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933).....380
Çizim 3.2 Mersin-Tarsus İncirgediği Köyü İlkokulu Planı (Kavas, 2020: 123) 381
Çizim 3.3 Mersin-Erdemli Esenpınar Köyü İlkokulu Planı (Kavas, 2020: 148) 381
Çizim 3.4 Sivas-Merkez Karayün Köyü İlkokulu Planı (Gündoğan Baldık, 2022: 202).....382
Çizim 3.5 Sivas-Hafik Çınarlı Köyü İlkokulu Planı (Gündoğan Baldık, 2022: 358) 382
Çizim 3.6 Denizli-Honaz Karaçay İlk Mektebi Planı (Türkmen, 2022: 380) 383
Çizim 3.7 Kütahya-Naşa İlkokulu Zemin Kat Planı (Çalbay, 2017: 63) 384
Çizim 3.8 Denizli-Çivril Kocayaka İlk Mektebi Planı (Türkmen, 2022: 383) 384
Çizim 3.9 İzmir-Ödemiş Kaymakçı Merkez Okulu (Kul, 2010: 148).....385
Çizim 3.10 Taştan Üç Sınıflı Köy Mektebi Planı (Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933) 386
Çizim 3.11 Antalya-Akseki Belenalan Köy Okulu (Doğan, 2022: 35).....386
Çizim 3.12 İzmir Vali Kazım Paşa İlkokulu (Kul, 2010: 103).....387
Çizim 3.13 Mersin- Çamlıyayla Kale Köyü İlkokulu (Kavas, 2020: 97).....387

Çizim 3.14 Kayseri Kız Meslek Lisesi (Özbek, 2013: 332).....388
Çizim 3.15 Antalya-Akseki Süleymaniye Köyü İlkokulu (Doğan, 2022: 63) 390
Çizim 3.16 Mersin-Tarsus Karayayla Köyü İlkokulu (Kavas, 2020: 202) 391
Çizim 3.17 Kayseri-Pınarbaşı Panlı Köyü İlkokulu (Özbek, 2019: 280).....391
Çizim 3.18 Sivas-Divriği Gürpınar Köyü İlkokulu (Gündoğan Baldık, 2022: 273).....392

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1 Köy Enstitüleri 1937-1946, 1948 (Altunya, 2020: 37) 20
Tablo 1.2 Cumhuriyet'in İlanından 15. Yılına Kadar Burdur'da İnşa Edilen Okullar (Öztoprak vd., 2014: 715) 31
Tablo 1.3 Cumhuriyet'in 15. Yılında Hususi Pansiyonlu Okulların Öğrenci Durumu (Öztoprak vd., 2014: 723) 33
Tablo 1.4 Burdur İlinin 10 Yıllık Okul İnşaatı Çalışma Programı (Erdem, 1946: 80) 36
Tablo 1.5 1945-1946 Eğitim-Öğretim Yılında Burdur İlinde İlkokul Durumu (Erdem, 1946: 81) 37
Tablo 1.6 1946 Yılında Burdur İl Çevresinde Yapılmakta Olan Okulların İnşaat Durumu Tablosu (Erdem, 1946: 82) 37
Tablo 1.7 1945-1946 Eğitim-Öğretim Yılında Öğrenci Durumu (Erdem, 1946: 85) 38
Tablo 1.8 1945-1946 Eğitim-Öğretim Yılında Öğretmen ve Eğitmen Durumu (Erdem, 1946: 86) 38
Tablo 1.9 Burdur İli 1935 Yılı Nüfus Verileri 42
Tablo 1.10 Burdur İli 1940 Yılı Nüfus Verileri 42
Tablo 1.11 Burdur İli 1945 Yılı Nüfus Verileri 42
Tablo 1.12 Burdur'un Köylerine Ait 1935, 1940 ve 1945 Yılı Nüfus Verileri 43
Tablo 3.1 Burdur'daki Okul Yapılarının İnşa Tarihleri 377
Tablo 3.2 Burdur'daki Okul Yapılarının Plan Tasarımları 392
Tablo 3.3 Burdur'daki Lojmanlı Okulların Ölçüleri 398
Tablo 3.4 Burdur'daki Okul Yapılarının Cephe Tasarımları 406

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1.1 Ankara Gazi ve Latife Okulları (Kılıç, 2024: 312)....13
Fotoğraf 1.2 Burdur Ortaokulu – Eski Kilise Binası (Koçibay, 2016: 5)....28
Fotoğraf 1.3 Askeriye Köyü Yatılı Okulu (Anonim, 1936: 42)....30
Fotoğraf 1.4 Hacılar Köyü Yatılı Okulu (Özata vd., 2016: 106)....30
Fotoğraf 1.5 Çavdır Hususi Pansiyonlu Okulu (Öztoprak vd., 2014: 730)....33
Fotoğraf 1.6 Burdur Halkevi Kurağı (Burdur Halkevi Dergisi, 1939)....35
Fotoğraf 1.7 Burdur Halkevi Yöneticileri (Özdemir, 1998: 22)....35
Fotoğraf 1.8 Burdur Cumhuriyet Meydanı. Solda Halkevi, Sağda Gazi İlkokulu (Özyıldıran, 2015: 312)....40
Fotoğraf 1.9 1971 Depreminde Hasar Gören Hacılar Köyü Yatılı Okulu (Koçibay, 2020: 7) 41
Fotoğraf 1.10 Aksu Köy Enstitüsü'nün İnşa Halindeki Büyük Yapılarından Biri (Işın, 2012: 115)....46
Fotoğraf 1.11 Aksu Köy Enstitüsü Atölye Binası (Çetin ve Kahya, 2017: 144)....47
Fotoğraf 1.12 Aksu Köy Enstitüsü Derslikler (Çetin ve Kahya, 2017: 144)....47
Fotoğraf 1.13 Gönen Köy Enstitüsü Maketi (Çetin ve Kahya, 2017: 146)....49
Fotoğraf 1.14 Gönen Köy Enstitüsü İlk İnşa Edilen Yapılar (Çetin ve Kahya, 2017: 151)....50
Fotoğraf 1.15 Gönen Köy Enstitüsü İdare Binası (Çetin ve Kahya, 2017: 149)....50
Fotoğraf 2.1 Akşam Sanat Okulu Batı Cephe....54
Fotoğraf 2.2 Akşam Sanat Okulu Doğu Cephe....55
Fotoğraf 2.3 Akşam Sanat Okulu'nun Muhdes Bağlantısı ve Bahçeye Sonradan Eklenen Niteliksiz Yapı (Şimşek Tolacı vd., 2020: 142)....55
Fotoğraf 2.4 Akşam Sanat Okulu İkinci Kat Derslik Mekânları (Şimşek Tolacı vd., 2020: 145)....55
Fotoğraf 2.5 Akşam Sanat Okulu Bodrum Kat B01 ve B02 Holleri (Şimşek Tolacı vd., 2020: 146)....56
Fotoğraf 2.6 Akşam Sanat Okulu Batı Cephe Kolonlu Giriş....56
Fotoğraf 2.7 Akşam Sanat Okulu Restore Edilmeden Önce (Şimşek Tolacı vd., 2020: 140) .57
Fotoğraf 2.8 Akyayla Köyü İlkokulu Güney Cephe....61
Fotoğraf 2.9 Akyayla Köyü İlkokulu Batı Cephe....62
Fotoğraf 2.10 Akyayla Köyü İlkokulu Kuzey Cephe....62
Fotoğraf 2.11 Akyayla Köyü İlkokulu Doğu Cephe....63

Fotoğraf 2.12 Akyayla Köyü İlkokulu Antre 64
Fotoğraf 2.13 Akyayla Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 64
Fotoğraf 2.14 Akyayla Köyü İlkokulu 2. Derslik 65
Fotoğraf 2.15 Akyayla Köyü İlkokulu 1. Derslik 65
Fotoğraf 2.16 Akyayla Köyü İlkokulu Lojman Girişi 66
Fotoğraf 2.17 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 67
Fotoğraf 2.18 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Oda 67
Fotoğraf 2.19 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Oda 68
Fotoğraf 2.20 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 68
Fotoğraf 2.21 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Hela/Kiler 69
Fotoğraf 2.22 Başmakçı Köyü İlkokulu Güney Cephe 73
Fotoğraf 2.23 Başmakçı Köyü İlkokulu Batı Cephe 74
Fotoğraf 2.24 Başmakçı Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 74
Fotoğraf 2.25 Başmakçı Köyü İlkokulu Doğu Cephe 75
Fotoğraf 2.26 Başmakçı Köyü İlkokulu Giriş Kapısı 76
Fotoğraf 2.27 Başmakçı Köyü İlkokulu Antre 77
Fotoğraf 2.28 Başmakçı Köyü İlkokulu 1. Derslik 77
Fotoğraf 2.29 Başmakçı Köyü İlkokulu 2. Derslik 78
Fotoğraf 2.30 Başmakçı Köyü İlkokulu 3. Derslik 78
Fotoğraf 2.31 Başmakçı Köyü İlkokulu 4. Derslik 79
Fotoğraf 2.32 Başmakçı Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 79
Fotoğraf 2.33 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor 81
Fotoğraf 2.34 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Hela 81
Fotoğraf 2.35 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo 82
Fotoğraf 2.36 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 82
Fotoğraf 2.37 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 83
Fotoğraf 2.38 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak/Balkon 83
Fotoğraf 2.39 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 84
Fotoğraf 2.40 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 84
Fotoğraf 2.41 Başmakçı Köyü İlkokulu Bodrum Katı 85
Fotoğraf 2.42 Bayındır Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 90
Fotoğraf 2.43 Bayındır Köyü İlkokulu Doğu Cephe 90
Fotoğraf 2.44 Bayındır Köyü İlkokulu Güney Cephe 91
Fotoğraf 2.45 Bayındır Köyü İlkokulu Batı Cephe 91

Fotoğraf 2.46 Bayındır Köyü İlkokulu Antre 93
Fotoğraf 2.47 Bayındır Köyü İlkokulu 1. Derslik 93
Fotoğraf 2.48 Bayındır Köyü İlkokulu 2. Derslik 94
Fotoğraf 2.49 Bayındır Köyü İlkokulu Geçiş Mekânı 94
Fotoğraf 2.50 Bayındır Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 95
Fotoğraf 2.51 Bayındır Köyü İlkokulu 3. Derslik 95
Fotoğraf 2.52 Bayındır Köyü İlkokulu Ana Sınıfı 96
Fotoğraf 2.53 Bayındır Köyü İlkokulu Ana Sınıfı Bekleme Mekânı 96
Fotoğraf 2.54 Bayındır Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi 98
Fotoğraf 2.55 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 98
Fotoğraf 2.56 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Arşiv 99
Fotoğraf 2.57 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor 99
Fotoğraf 2.58 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 100
Fotoğraf 2.59 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo 100
Fotoğraf 2.60 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Hela 101
Fotoğraf 2.61 Bayındır Köyü İlkokulu 2. Lojman Girişi 101
Fotoğraf 2.62 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 102
Fotoğraf 2.63 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 102
Fotoğraf 2.64 Bozlar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 107
Fotoğraf 2.65 Bozlar Köyü İlkokulu Doğu Cephe 107
Fotoğraf 2.66 Bozlar Köyü İlkokulu Güney Cephe 108
Fotoğraf 2.67 Bozlar Köyü İlkokulu Batı Cephe 108
Fotoğraf 2.68 Bozlar Köyü İlkokulu Antre 109
Fotoğraf 2.69 Bozlar Köyü İlkokulu Derslik 110
Fotoğraf 2.70 Bozlar Köyü İlkokulu İşlik 110
Fotoğraf 2.71 Bozlar Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 111
Fotoğraf 2.72 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 112
Fotoğraf 2.73 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor 112
Fotoğraf 2.74 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 113
Fotoğraf 2.75 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo ve Hela 113
Fotoğraf 2.76 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Kiler/ 2. Lojman Girişi 114
Fotoğraf 2.77 Bozlar Köyü İlkokulu Kiler/ 2. Lojman Girişi 114
Fotoğraf 2.78 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 115
Fotoğraf 2.79 Bozlar Köyü İlkokulu 1. Yatak Odası 115

Fotoğraf 2.80 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Balkon 116
Fotoğraf 2.81 Bozlar Köyü İlkokulu ve Hela 117
Fotoğraf 2.82 Bozlar Köyü İlkokulu Hela 117
Fotoğraf 2.83 Bozlar Köyü İlkokulu Hela İç Mekân 118
Fotoğraf 2.84 Bozlar Köyü İlkokulu 1948 Yılı (Koçibay, 2015: 1617) 119
Fotoğraf 2.85 Günalan Köyü İlkokulu Güney Cephe 123
Fotoğraf 2.86 Günalan Köyü İlkokulu Batı Cephe 124
Fotoğraf 2.87 Günalan Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 124
Fotoğraf 2.88 Günalan Köyü İlkokulu Doğu Cephe 125
Fotoğraf 2.89 Günalan Köyü İlkokulu Antre 126
Fotoğraf 2.90 Günalan Köyü İlkokulu 1. Derslik 127
Fotoğraf 2.91 Günalan Köyü İlkokulu 2. Derslik 127
Fotoğraf 2.92 Günalan Köyü İlkokulu 3. Derslik 128
Fotoğraf 2.93 Günalan Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 128
Fotoğraf 2.94 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 130
Fotoğraf 2.95 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor 130
Fotoğraf 2.96 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 131
Fotoğraf 2.97 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo/Hela 131
Fotoğraf 2.98 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Depo/ 2. Lojman Girişi 132
Fotoğraf 2.99 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 132
Fotoğraf 2.100 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 133
Fotoğraf 2.101 Günalan Köyü İlkokulu Hela Doğu Cephe 134
Fotoğraf 2.102 Günalan Köyü İlkokulu Hela Kuzeydoğu Cephe 134
Fotoğraf 2.103 İğdeli Köyü İlkokulu Güney Cephe 138
Fotoğraf 2.104 İğdeli Köyü İlkokulu Batı Cephe 138
Fotoğraf 2.105 İğdeli Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 139
Fotoğraf 2.106 İğdeli Köyü İlkokulu Doğu Cephe 139
Fotoğraf 2.107 İğdeli Köyü İlkokulu Antre 141
Fotoğraf 2.108 İğdeli Köyü İlkokulu 1. Derslik 141
Fotoğraf 2.109 İğdeli Köyü İlkokulu Depo 142
Fotoğraf 2.110 İğdeli Köyü İlkokulu 2. Derslik 142
Fotoğraf 2.111 İğdeli Köyü İlkokulu 3. Derslik 143
Fotoğraf 2.112 İğdeli Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 143
Fotoğraf 2.113 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 145

Fotoğraf 2.114 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor 145
Fotoğraf 2.115 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 146
Fotoğraf 2.116 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo 146
Fotoğraf 2.117 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Hela 147
Fotoğraf 2.118 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Depo 147
Fotoğraf 2.119 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 148
Fotoğraf 2.120 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 148
Fotoğraf 2.121 Kayaaltı Köyü İlkokulu Batı Cephe 152
Fotoğraf 2.122 Kayaaltı Köyü İlkokulu Batı Cephe 152
Fotoğraf 2.123 Kayaaltı Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 153
Fotoğraf 2.124 Kayaaltı Köyü İlkokulu Doğu Cephe 153
Fotoğraf 2.125 Kayaaltı Köyü İlkokulu Güney Cephe 154
Fotoğraf 2.126 Kayaaltı Köyü İlkokulu Giriş Mekânı 156
Fotoğraf 2.127 Kayaaltı Köyü İlkokulu Giriş Mekânındaki Kitabe 156
Fotoğraf 2.128 Kayaaltı Köyü İlkokulu Koridor 157
Fotoğraf 2.129 Kayaaltı Köyü İlkokulu Müdür Odası 157
Fotoğraf 2.130 Kayaaltı Köyü İlkokulu Araç-Gereç Odası 158
Fotoğraf 2.131 Kayaaltı Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 158
Fotoğraf 2.132 Kayaaltı Köyü İlkokulu 1. Derslik/Taraça 159
Fotoğraf 2.133 Kayaaltı Köyü İlkokulu 2. Derslik 159
Fotoğraf 2.134 Kayaaltı Köyü İlkokulu 3. Derslik 160
Fotoğraf 2.135 Kayaaltı Köyü İlkokulu 4. Derslik 160
Fotoğraf 2.136 Kayaaltı Köyü İlkokulu 5.Derslik 161
Fotoğraf 2.137 Kayaaltı Köyü İlkokulu Mutfak 161
Fotoğraf 2.138 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Girişi 162
Fotoğraf 2.139 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Katı 163
Fotoğraf 2.140 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Katı 163
Fotoğraf 2.141 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Katı 164
Fotoğraf 2.142 Kurna Köyü İlkokulu Batı Cephe 167
Fotoğraf 2.143 Kurna Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 168
Fotoğraf 2.144 Kurna Köyü İlkokulu Doğu Cephe 168
Fotoğraf 2.145 Kurna Köyü İlkokulu Güney Cephe 169
Fotoğraf 2.146 Kurna Köyü İlkokulu 1. Antre ve Koridor 170
Fotoğraf 2.147 Kurna Köyü İlkokulu 2. Antre 171

Fotoğraf 2.148 Kurna Köyü İlkokulu Müze 171
Fotoğraf 2.149 Kurna Köyü İlkokulu 1. Derslik 172
Fotoğraf 2.150 Kurna Köyü İlkokulu 2. Derslik 172
Fotoğraf 2.151 Kurna Köyü İlkokulu 3. Derslik 173
Fotoğraf 2.152 Kurna Köyü İlkokulu 4. Derslik 173
Fotoğraf 2.153 Kurna Köyü İlkokulu 5. Derslik 174
Fotoğraf 2.154 Kurna Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 174
Fotoğraf 2.155 Kurna Köyü İlkokulu Dış Cephe Yenilenmeden Önce (Köy Muhtarı Hüseyin Hakan Kılıç'tan) 175
Fotoğraf 2.156 Kurna Köyü İlkokulu Dış Cephe Yenilenmeden Önce (Köy Muhtarı Hüseyin Hakan Kılıç'tan) 176
Fotoğraf 2.157 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Kuzeydoğu Cephe 177
Fotoğraf 2.158 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Güney Cephe 178
Fotoğraf 2.159 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 179
Fotoğraf 2.160 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Oda 179
Fotoğraf 2.161 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Hol 180
Fotoğraf 2.162 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Yatak Odası 180
Fotoğraf 2.163 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 181
Fotoğraf 2.164 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo ve Hela 181
Fotoğraf 2.165 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Bodrum Katı 183
Fotoğraf 2.166 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Bodrum Katı, Güneydoğudaki Mekân 184
Fotoğraf 2.167 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Bodrum Katı, Güneybatıdaki Mekân 184
Fotoğraf 2.168 Suludere Köyü İlkokulu Güney Cephe 188
Fotoğraf 2.169 Suludere Köyü İlkokulu Batı Cephe 189
Fotoğraf 2.170 Suludere Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 189
Fotoğraf 2.171 Suludere Köyü İlkokulu Doğu Cephe 190
Fotoğraf 2.172 Suludere Köyü İlkokulu Antre 192
Fotoğraf 2.173 Suludere Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 192
Fotoğraf 2.174 Suludere Köyü İlkokulu Koridor 193
Fotoğraf 2.175 Suludere Köyü İlkokulu Arşiv Odası 193
Fotoğraf 2.176 Suludere Köyü İlkokulu Müdür Odası 194
Fotoğraf 2.177 Suludere Köyü İlkokulu 1. Derslik 194
Fotoğraf 2.178 Suludere Köyü İlkokulu 2. Derslik 195
Fotoğraf 2.179 Suludere Köyü İlkokulu, Öğretmenler Odasından İşliğe Açılan Kapı İzi 195

Fotoğraf 2.180 Suludere Köyü İlkokulu 3. Derslik 196
Fotoğraf 2.181 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Balkon 197
Fotoğraf 2.182 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 197
Fotoğraf 2.183 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 198
Fotoğraf 2.184 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 198
Fotoğraf 2.185 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 199
Fotoğraf 2.186 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Hela-Lavabo 199
Fotoğraf 2.187 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo-Lavabo 200
Fotoğraf 2.188 Suludere Köyü İlkokulu Odunluk ve Hela 201
Fotoğraf 2.189 Suludere Köyü İlkokulu Hela Batı Cephe 202
Fotoğraf 2.190 Suludere Köyü İlkokulu Hela Kuzeydeki Mekânlar 202
Fotoğraf 2.191 Suludere Köyü İlkokulu Odunluk Batı Cephe 203
Fotoğraf 2.192 Suludere Köyü İlkokulu Odunluk İç Mekân 204
Fotoğraf 2.193 Beşkonak Köyü İlkokulu Güney Cephe 208
Fotoğraf 2.194 Beşkonak Köyü İlkokulu Batı Cephe 208
Fotoğraf 2.195 Beşkonak Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 209
Fotoğraf 2.196 Beşkonak Köyü İlkokulu Doğu Cephe 209
Fotoğraf 2.197 Beşkonak Köyü İlkokulu Giriş Kapısı 211
Fotoğraf 2.198 Beşkonak Köyü İlkokulu Antre 211
Fotoğraf 2.199 Beşkonak Köyü İlkokulu 1. Derslik 212
Fotoğraf 2.200 Beşkonak Köyü İlkokulu 2. Derslik 212
Fotoğraf 2.201 Beşkonak Köyü İlkokulu 3. Derslik 213
Fotoğraf 2.202 Beşkonak Köyü İlkokulu Harita Odası 213
Fotoğraf 2.203 Beşkonak Köyü İlkokulu Koridor 214
Fotoğraf 2.204 Beşkonak Köyü İlkokulu Müdür Odası 214
Fotoğraf 2.205 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor 216
Fotoğraf 2.206 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo/Hela 216
Fotoğraf 2.207 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 217
Fotoğraf 2.208 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 217
Fotoğraf 2.209 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Depo 218
Fotoğraf 2.210 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 218
Fotoğraf 2.211 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 219
Fotoğraf 2.212 Karaaliler Köyü İlkokulu Güney Cephe 223
Fotoğraf 2.213 Karaaliler Köyü İlkokulu Batı Cephe 224

Fotoğraf 2.214 Karaaliler Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 224
Fotoğraf 2.215 Karaaliler Köyü İlkokulu Doğu Cephe 225
Fotoğraf 2.216 Karaaliler Köyü İlkokulu Antre 226
Fotoğraf 2.217 Karaaliler Köyü İlkokulu 1. Derslik 226
Fotoğraf 2.218 Karaaliler Köyü İlkokulu 2. Derslik 227
Fotoğraf 2.219 Karaaliler Köyü İlkokulu Depo 227
Fotoğraf 2.220 Karaaliler Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 228
Fotoğraf 2.221 Karaaliler Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi 229
Fotoğraf 2.222 Karaaliler Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi 229
Fotoğraf 2.223 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 230
Fotoğraf 2.224 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor 230
Fotoğraf 2.225 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 231
Fotoğraf 2.226 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo ve Hela 231
Fotoğraf 2.227 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 232
Fotoğraf 2.228 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 232
Fotoğraf 2.229 Karaaliler Köyü İlkokulu Aşevi 233
Fotoğraf 2.230 Karaaliler Köyü İlkokulu Aşevi İç Mekân 234
Fotoğraf 2.231 Taşyayla Köyü İlkokulu Güney Cephe 237
Fotoğraf 2.232 Taşyayla Köyü İlkokulu Kuzeybatı Cephe 237
Fotoğraf 2.233 Taşyayla Köyü İlkokulu Doğu Cephe 238
Fotoğraf 2.234 Taşyayla Köyü İlkokulu Giriş Koridoru 239
Fotoğraf 2.235 Taşyayla Köyü İlkokulu 1. Derslik 240
Fotoğraf 2.236 Taşyayla Köyü İlkokulu Koridor 240
Fotoğraf 2.237 Taşyayla Köyü İlkokulu 2. Derslik 241
Fotoğraf 2.238 Taşyayla Köyü İlkokulu 3. Derslik 241
Fotoğraf 2.239 Taşyayla Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 242
Fotoğraf 2.240 Taşyayla Köyü İlkokulu 4. Derslik 242
Fotoğraf 2.241 Taşyayla Köyü İlkokulu 5. Derslik 243
Fotoğraf 2.242 Taşyayla Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi 244
Fotoğraf 2.243 Taşyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 244
Fotoğraf 2.244 Taşyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 245
Fotoğraf 2.245 Taşyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Hela/Banyo 245
Fotoğraf 2.246 Taşyayla Köyü İlkokulu 2. Yatak Odası 246
Fotoğraf 2.247 Taşyayla Köyü İlkokulu 1. Yatak Odası 246

Fotoğraf 2.248 Çebiş Köyü İlkokulu Güney Cephe 250
Fotoğraf 2.249 Çebiş Köyü İlkokulu Batı Cephe 250
Fotoğraf 2.250 Çebiş Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 251
Fotoğraf 2.251 Çebiş Köyü İlkokulu Doğu Cephe 251
Fotoğraf 2.252 Çebiş Köyü İlkokulu Antre 253
Fotoğraf 2.253 Çebiş Köyü İlkokulu Toplantı Salonu 253
Fotoğraf 2.254 Çebiş Köyü İlkokulu Misafirhane 254
Fotoğraf 2.255 Çebiş Köyü İlkokulu Depo 254
Fotoğraf 2.256 Çebiş Köyü İlkokulu Ana Sınıfı 255
Fotoğraf 2.257 Çebiş Köyü İlkokulu İşlik Kapısı 255
Fotoğraf 2.258 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 257
Fotoğraf 2.259 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Depo 257
Fotoğraf 2.260 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 258
Fotoğraf 2.261 Çebiş Köyü İlkokulu Banyo/Hela Giriş Kapısı 258
Fotoğraf 2.262 Çebiş Köyü İlkokulu Banyo/Hela 259
Fotoğraf 2.263 Çebiş Köyü İlkokulu 2. Lojman Girişi 259
Fotoğraf 2.264 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Muhtarlık 260
Fotoğraf 2.265 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Muhtarlık 260
Fotoğraf 2.266 Kuzköy İlkokulu Kuzey Cephe 264
Fotoğraf 2.267 Kuzköy İlkokulu Doğu Cephe 264
Fotoğraf 2.268 Kuzköy İlkokulu Güney Cephe 265
Fotoğraf 2.269 Kuzköy İlkokulu Kuzeybatı Cephe 265
Fotoğraf 2.270 Kuzköy İlkokulu Koridor 267
Fotoğraf 2.271 Kuzköy İlkokulu Kütüphane 267
Fotoğraf 2.272 Kuzköy İlkokulu Yörük Müzesi 268
Fotoğraf 2.273 Kuzköy İlkokulu Toplantı Salonu 268
Fotoğraf 2.274 Kuzköy İlkokulu Salon 269
Fotoğraf 2.275 Kuzköy İlkokulu Lojmanı Balkon 270
Fotoğraf 2.276 Kuzköy İlkokulu Lojmanı Antre 270
Fotoğraf 2.277 Kuzköy İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 271
Fotoğraf 2.278 Kuzköy İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 271
Fotoğraf 2.279 Kuzköy İlkokulu Lojmanı Mutfak 272
Fotoğraf 2.280 Kuzköy İlkokulu Lojmanı Banyo/Hela 272
Fotoğraf 2.281 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Güney Cephe 276

Fotoğraf 2.282 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Batı Cephe 276
Fotoğraf 2.283 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 277
Fotoğraf 2.284 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Doğu Cephe 277
Fotoğraf 2.285 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Koridor 278
Fotoğraf 2.286 Elmalıyurt Köyü İlkokulu 1. Derslik 279
Fotoğraf 2.287 Elmalıyurt Köyü İlkokulu 2. Derslik 279
Fotoğraf 2.288 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 280
Fotoğraf 2.289 Elmalıyurt Köyü İlkokulu 3. Derslik 280
Fotoğraf 2.290 Elmalıyurt Köyü İlkokulu 4. Derslik 281
Fotoğraf 2.291 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojman Girişi 282
Fotoğraf 2.292 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 282
Fotoğraf 2.293 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 283
Fotoğraf 2.294 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 283
Fotoğraf 2.295 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 284
Fotoğraf 2.296 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı Hela 284
Fotoğraf 2.297 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı Kömürlük 285
Fotoğraf 2.298 Elmacık Köyü İlkokulu Batı Cephe 2006 (Antalya Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nden) 288
Fotoğraf 2.299 Elmacık Köyü İlkokulu Batı Cephe 288
Fotoğraf 2.300 Elmacık Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 289
Fotoğraf 2.301 Elmacık Köyü İlkokulu Doğu Cephe 289
Fotoğraf 2.302 Elmacık Köyü İlkokulu Güney Cephe 2006 (Antalya Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nden) 290
Fotoğraf 2.303 Elmacık Köyü İlkokulu Güney Cephe 290
Fotoğraf 2.304 Elmacık Köyü İlkokulu Giriş Mekânı 291
Fotoğraf 2.305 Elmacık Köyü İlkokulu Müdür Odası 292
Fotoğraf 2.306 Elmacık Köyü İlkokulu Koridor 292
Fotoğraf 2.307 Elmacık Köyü İlkokulu Taraça 293
Fotoğraf 2.308 Elmacık Köyü İlkokulu Taraça, Pencere İzleri 293
Fotoğraf 2.309 Elmacık Köyü İlkokulu Doğu Derslik 294
Fotoğraf 2.310 Elmacık Köyü İlkokulu Güneydoğu Derslik 294
Fotoğraf 2.311 Elmacık Köyü İlkokulu Güneybatı Derslik 295
Fotoğraf 2.312 Elmacık Köyü İlkokulu Bodruma İnen Merdivenler 295
Fotoğraf 2.313 Elmacık Köyü İlkokulu Bodrum Katı 296

Fotoğraf 2.314 Elmacık Köyü İlkokulu Bodrum Katı....296
Fotoğraf 2.315 Elmacık Köyü İlkokulu ve Lojmanı....297
Fotoğraf 2.316 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Kuzeydoğu Cephe....298
Fotoğraf 2.317 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Güney Cephe....298
Fotoğraf 2.318 Elmacık Köyü İlkokulu Batı Cephe....299
Fotoğraf 2.319 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Kuzey Cephe....299
Fotoğraf 2.320 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Antre....301
Fotoğraf 2.321 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Oturma Odası....301
Fotoğraf 2.322 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Hela....302
Fotoğraf 2.323 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo....302
Fotoğraf 2.324 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak....303
Fotoğraf 2.325 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Yatak Odası....303
Fotoğraf 2.326 Yakalar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe....307
Fotoğraf 2.327 Yakalar Köyü İlkokulu Doğu Cephe....307
Fotoğraf 2.328 Yakalar Köyü İlkokulu Güney Cephe....308
Fotoğraf 2.329 Yakalar Köyü İlkokulu Kuzeybatı Cephe....308
Fotoğraf 2.330 Yakalar Köyü İlkokulu Antre....309
Fotoğraf 2.331 Yakalar Köyü İlkokulu Salon....310
Fotoğraf 2.332 Yakalar Köyü İlkokulu Salon....310
Fotoğraf 2.333 Yakalar Köyü İlkokulu Depo....311
Fotoğraf 2.334 Yakalar Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi....312
Fotoğraf 2.335 Yakalar Köyü İlkokulu Lojmanı Antre....312
Fotoğraf 2.336 Yakalar Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak....313
Fotoğraf 2.337 Yakalar Köyü İlkokulu Lojmanı Oda....313
Fotoğraf 2.338 Yakalar Köyü İlkokulu Lojmanı Oda....314
Fotoğraf 2.339 Yakalar Köyü İlkokulu Batı Cephedeki Mermer Parçalar....315
Fotoğraf 2.340 Yakalar Köyü İlkokulu Kuzeybatı Köşedeki Mermer Plakalar....315
Fotoğraf 2.341 Yakalar Köyü İlkokulu Batı Cephedeki Bezemeli Mermer Levha Parçası....316
Fotoğraf 2.342 Yakalar Köyü İlkokulu Batı Cephedeki Mermer Levha Parçası....316
Fotoğraf 2.343 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe....320
Fotoğraf 2.344 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Güney Cephe....320
Fotoğraf 2.345 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Batı Cephe....321
Fotoğraf 2.346 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Kuzey Cephe....321
Fotoğraf 2.347 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Antre....322

Fotoğraf 2.348 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Derslik 323
Fotoğraf 2.349 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu İşlik 323
Fotoğraf 2.350 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası 324
Fotoğraf 2.351 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi 325
Fotoğraf 2.352 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 326
Fotoğraf 2.353 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor, Banyo ve Hela 326
Fotoğraf 2.354 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 327
Fotoğraf 2.355 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu 2. Lojman Girişi 327
Fotoğraf 2.356 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası 328
Fotoğraf 2.357 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası 328
Fotoğraf 2.358 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Kuzey Cephedeki Yatak Odaları 329
Fotoğraf 2.359 Çaltepe Köyü İlkokulu Batı Cephe 332
Fotoğraf 2.360 Çaltepe Köyü İlkokulu Doğu Cephe 332
Fotoğraf 2.361 Çaltepe Köyü İlkokulu Güneydoğu Cephe 333
Fotoğraf 2.362 Çaltepe Köyü İlkokulu Düğün Salonu 334
Fotoğraf 2.363 Çaltepe Köyü İlkokulu Düğün Salonu 334
Fotoğraf 2.364 Çaltepe Köyü İlkokulu Depo 335
Fotoğraf 2.365 Çaltepe Köyü İlkokulu Mutfak 335
Fotoğraf 2.366 Çaltepe Köyü İlkokulu Orijinal Giriş Kapısı 336
Fotoğraf 2.367 Çaltepe Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 337
Fotoğraf 2.368 Çaltepe Köyü İlkokulu Lojmanı Ana Sınıfı 337
Fotoğraf 2.369 Çaltepe Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 338
Fotoğraf 2.370 Çaltepe Köyü İlkokulu Lojmanı Hela 338
Fotoğraf 2.371 Harmanlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe 343
Fotoğraf 2.372 Harmanlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe 343
Fotoğraf 2.373 Harmanlı Köyü İlkokulu Güney Cephe 344
Fotoğraf 2.374 Harmanlı Köyü İlkokulu Batı Cephe 344
Fotoğraf 2.375 Harmanlı Köyü İlkokulu Kuzey Cephe 345
Fotoğraf 2.376 Harmanlı Köyü İlkokulu Giriş Kapısı 346
Fotoğraf 2.377 Harmanlı Köyü İlkokulu Koridor 347
Fotoğraf 2.378 Harmanlı Köyü İlkokulu Müze 347
Fotoğraf 2.379 Harmanlı Köyü İlkokulu Ana Sınıfı 348
Fotoğraf 2.380 Harmanlı Köyü İlkokulu 1. Derslik 348
Fotoğraf 2.381 Harmanlı Köyü İlkokulu Arşiv Odası 349

Fotoğraf 2.382 Harmanlı Köyü İlkokulu 2. Derslik 349
Fotoğraf 2.383 Harmanlı Köyü İlkokulu 3. Derslik 350
Fotoğraf 2.384 Harmanlı Köyü İlkokulu Müdür Odası 350
Fotoğraf 2.385 Yazır Köyü İlkokulu Güney Cephe 354
Fotoğraf 2.386 Yazır Köyü İlkokulu Kuzeybatı Cephe 355
Fotoğraf 2.387 Yazır Köyü İlkokulu Doğu Cephe 355
Fotoğraf 2.388 Yazır Köyü İlkokulu Antre 357
Fotoğraf 2.389 Yazır Köyü İlkokulu 1. Derslik 357
Fotoğraf 2.390 Yazır Köyü İlkokulu Koridor 358
Fotoğraf 2.391 Yazır Köyü İlkokulu Araç-Gereç Odası 358
Fotoğraf 2.392 Yazır Köyü İlkokulu 2. Derslik 359
Fotoğraf 2.393 Yazır Köyü İlkokulu Müdür Odası 359
Fotoğraf 2.394 Yazır Köyü İlkokulu Mutfak 360
Fotoğraf 2.395 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı Antre 361
Fotoğraf 2.396 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak 361
Fotoğraf 2.397 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı Hela 362
Fotoğraf 2.398 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo 362
Fotoğraf 2.399 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Oda 363
Fotoğraf 2.400 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Oda 363
Fotoğraf 2.401 Yaylaköy İlkokulu Güney Cephe 367
Fotoğraf 2.402 Yaylaköy İlkokulu Güneybatı Cephe 368
Fotoğraf 2.403 Yaylaköy İlkokulu Kuzey Cephe 368
Fotoğraf 2.404 Yaylaköy İlkokulu Doğu Cephe 369
Fotoğraf 2.405 Yaylaköy İlkokulu Antre 370
Fotoğraf 2.406 Yaylaköy İlkokulu 1. Derslik 370
Fotoğraf 2.407 Yaylaköy İlkokulu 2. Derslik 371
Fotoğraf 2.408 Yaylaköy İlkokulu 3. Derslik 371
Fotoğraf 2.409 Yaylaköy İlkokulu 4. Derslik 372
Fotoğraf 2.410 Yaylaköy İlkokulu İşlik Kapısı 372
Fotoğraf 2.411 Yaylaköy İlkokulu Öğretmenler Odası 373
Fotoğraf 2.412 Yaylaköy İlkokulu Lojmanı Antre 374
Fotoğraf 2.413 Yaylaköy İlkokulu Lojmanı Mutfak 374
Fotoğraf 2.414 Yaylaköy İlkokulu Lojmanı Hela ve Lavabo 375
Fotoğraf 2.415 Yaylaköy İlkokulu Lojmanı Müdür Odası 375

Fotoğraf 2.416 Yaylaköy İlkokulu Kitabesi 376
Fotoğraf 3.1 Antalya-Korkuteli Küçüklü Köyü İlkokulu (Neslihan KILIÇ DURAN) 400
Fotoğraf 3.2 Mersin-Silifke Çaltıbozkır Köyü Çaltı İlkokulu (Kavas, 2020: 227) 400
Fotoğraf 3.3 Kayseri-Pınarbaşı Panlı Köyü İlkokulu (Özbek, 2019: 280) 401
Fotoğraf 3.4 İzmir-Tire Yeniçiftlik İlkokulu (Kul, 2010: 242) 401
Fotoğraf 3.5 Nevşehir-Cumhuriyet İlkokulu (Pehlivan, 2023: 63) 403
Fotoğraf 3.6 Sivas-Merkez Karayün Köyü İlkokulu (Gündoğan Baldık, 2022: 206) 403
Fotoğraf 3.7 Mersin-Toroslar Kerimler Köyü İlkokulu (Kavas, 2020: 54) 404
Fotoğraf 3.8 Burdur-Hacılar Köyü Yatılı Okulu (Öztoprak vd., 2014: 730) 404
Fotoğraf 3.9 İzmir-Ödemiş Kazımpaşa İlkokulu (Kul, 2010: 118) 405
Fotoğraf 3.10 Ankara Kız Lisesi (Şimşek Tolacı, 2020: 138) 406

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 3.1 Burdur'da Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okullarının İlçelere Dağılımını Gösteren Harita 379

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1.1 Cumhuriyet'in İlanından 15. Yılına Kadar Burdur İlinde Okul Durumunu Gösteren Grafik (Öztoprak vd., 2014: 719) 32

EKLER LİSTESİ

Ek 1 Akyayla Köyü İlkokulu'ndan Mezun Olan (1962-1963) Halil Sarı'ya Ait Diploma 425
Ek 2 Günalan Köyü İlkokulu Bina Tanıtma Karteksi (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden).....426
Ek 3 Kayaaltı Köyü İlkokulu'ndan Mezun Olan (1957-1958) İsmail Akça'ya Ait Diploma.427

KISALTMALAR LİSTESİ

bkz.	Bakınız
cm.	Santimetre
Doç.	Doçent
Dr.	Doktor
Ed.	Editör
m.	Metre
m²	Metrekare
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
Prof.	Profesör
s.	Sayfa
vd.	Ve Diğerleri

ÖZET

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte eğitime yönelik çeşitli düzenlemeler, yenilemeler ve gelişmeler meydana gelmiş, bu amaca hizmet eden kanun ve yeni uygulamalar ortaya çıkmıştır. Temel de kısa süre içerisinde yüzde yüz okur-yazarlık hedefi ile yurdun her bölgesinde, Maarif Vekâleti'nin belirlediği planlar doğrultusunda çeşitli tip ve projelere sahip okullar inşa edilmeye, ilim yuvaları yükselmeye başlarken; özellikle Anadolu köylerini canlandırmaya yönelik girişimler gerçekleştirilmiştir. Yeni tasarım okul binalarının beraberinde, özellikle köylerde çalışacak Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacakları okul binalarının tasarımı için bir yarışma düzenlenmiş ve bunun sonucunda üç farklı plan tasarımına sahip okul yapıları, tüm yurtta inşa edilen bir plan tipi haline gelmiştir.

Cumhuriyet'e halihazırda bir eğitim kadrosu ile giren Burdur Vilayeti, bu dönemde bakanlığın gönderdiği planlar doğrultusunda yoğun inşa faaliyetlerine sahne olmuştur. Bu bağlamda pek çok okulun inşası gerçekleştirilirken, Osmanlı döneminden kalma okul yapıları da bir süre kullanılmıştır. 1923-1950 yılları arasında Burdur il ve ilçelerinde toplam 23 okul ve 2 bağımsız öğretmen lojmanının günümüze ulaştığı tespit edilmiştir. Bu okulların tümü, diğer vilayetlerle eş zamanlı olacak şekilde inşa edilen çeşitli tip projelere uygun olarak tasarlanmışlardır. Günümüze ulaşan okul yapılarının 22 adedi köylerde tespit edilmiş ve buna bağlı olarak da büyük bir çoğunluğunun Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenler için tasarlanmış olan soğuk iklim plan tipinde inşa edildikleri görülmüştür.

Burdur'da günümüze ulaşan okul yapılarının çoğu, 1990 yılından itibaren köy nüfusunun azalmasına bağlı olarak taşımalı eğitime geçilmesi sebebiyle bugün atıl bir vaziyet gösterirler. Kamu yapıları arasında bulunan okul yapılarının bir an önce aslına ve tabiatına uygun olacak şekilde yeniden işlevlendirilerek, kamuya kazandırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Yapıları, Burdur, Köy Okulları, Köy Enstitüleri, Erken Cumhuriyet

SUMMARY

EARLY REPUBLICAN PERIOD (1923-1950) SCHOOL BUILDINGS IN BURDUR

The Republic With the proclamation of the Constitution of the Republic of Turkey, various regulations, renewals and developments have occurred, and laws and new practices serving this purpose has emerged. Basically, with the goal of 100 per cent literacy within a short period of time in every region of the country, in line with the plans determined by the Ministry of Education schools of various types and projects are being built, centres of knowledge are rising while initiatives to revitalise Anatolian villages in particular realised. The new design of the school buildings is accompanied, in particular a competition for teachers graduated from Village Institutes to work in villages organised, resulting in school buildings with three different plan designs, has become a plan type built all over the country.

Burdur Province, which entered the Republic with an existing educational staff, witnessed intensive construction activities in line with the plans sent by the ministry during this period. In this context, while many schools were constructed, school buildings from the Ottoman period were also used for a while. It has been determined that a total of 23 schools and 2 independent teachers' lodgings in Burdur province and its districts between 1923-1950 have survived to the present day. All of these schools were built in accordance with various type projects constructed simultaneously with other provinces. All of the surviving school buildings were located in villages and accordingly, it was observed that the majority of them were built in the cold climate plan type designed for teachers graduated from Village Institutes.

Most of the surviving school buildings in Burdur are in an idle state today due to reasons such as the transition to transported education due to the decrease in the village population since 1990. School buildings, which are among the public buildings, should be re-functionalised as soon as possible in accordance with their original and nature and should be brought to the public.

Keywords: School Buildings, Burdur, Village Schools, Village Institutes, Early Republic

ÖNSÖZ

Tez çalışmamızda, Burdur'da Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Okul Yapıları incelenmiştir. Bu bağlam da konu ile ilgili olarak Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları ve bu politikalar kapsamında gerçekleştirilen okul inşa faaliyetleri ele alınarak, Burdur'da bu politikaların faaliyete nasıl dönüştüğü irdelenmiştir.

Tez sürecimiz boyunca, sabırla beni dinleyip, bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren son derece kıymetli ve saygıdeğer hocam Prof. Dr. Yıldıray ÖZBEK'e teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte yapıcı eleştirileri ve desteği ile beni cesaretlendiren, arazi çalışmaları ve çizim aşamasındaki katkılarından dolayı sevgili eşim Abdulkadir DURAN'a teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmamız esnasında büyük özveride bulunarak en büyük destekçim olmuştur. Ayrıca manevi desteklerinden dolayı canım arkadaşım Nagihan TEZER'e de teşekkür ediyorum.

Son olarak eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi yanımda olan, bana destek veren kıymetli annelerim Medine KILIÇ ve Zehra DURAN'a, babalarım Abdurrahman KILIÇ ve Emin DURAN'a, kısaca içerisinde bulunduğum aileye ve fertlerine tüm kalbimle teşekkür ediyorum. Bu yolculuk sizlerin sayesinde tamamlandı..

Neslihan KILIÇ DURAN

Antalya, 2024

GİRİŞ

Konunun Tanımı, Amacı, Önemi ve Sınırları

Çalışmamızın konusu Burdur'da Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Okul Yapıları'dır. Araştırmamız Cumhuriyet'in ilan edildiği 1923 yılı ile başlayıp, Tek Parti İktidarı'nın son bulduğu tarih olan 1950 yılı itibariyle sonlanan zaman dilimini kapsamaktadır. Bu bağlamda 1923-1950 yılları arasında Burdur'da inşa edilmiş ve günümüze ulaşmış okul yapıları çalışmamızın içeriğinde yer almıştır.

Erken Cumhuriyet Dönemi Okul Yapıları ile ilgili yapılan çalışmaların çoğu, nispeten büyük illerde gerçekleştirilen, önemli mimarların imzasını taşıyan ve son derece gösterişli olarak tasarlanan okul yapıları üzerine olmuştur. Bu bağlamda farklı iller özelinde incelenen okul yapıları arasında Burdur ilinin araştırma ve incelemelere konu olmadığı görülmüştür. Bu noktada meydana gelen eksikliği gidermek, bu dönemde inşa edilen ve günümüze ulaşan okul binalarını belirlemek ve küçük bir vilayet olan Burdur'da eğitimin yansımalarını görmek amacıyla böyle bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Yöntemi

Çalışmamız Erken Cumhuriyet Dönemi'nde (1923-1950) Eğitim, Burdur'da Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Okul Yapıları ve Değerlendirme bölümü olmak üzere üç ana ve çeşitli alt başlıklardan oluşmaktadır. Birinci bölümde Cumhuriyet öncesi ve sonrası eğitim politikalarından bahsedilerek, Burdur eğitim tarihine yer verilmiştir. Eğitim Tarihi, kronolojik bir sıralama ile ilin maarif durumu hakkında çeşitli bilgileri içermektedir.

Katalog bölümümüzde bulunan yapılardan 18 adedi Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin çalışacakları köy okulları proje yarışmasına uygun olarak tasarlanmıştır. Bu bağlamda Burdur, Isparta-Gönen ve Antalya-Aksu Köy Enstitüleri'ne yakın bir konumda olması sebebiyle, bu plan tasarımının yayılımında adı geçen enstitülerin etkili olabileceği düşünülerek, birinci bölümde Köy Enstitüleri hakkında bilgi verilmesi uygun görülmüştür. Katalog bölümünde okul yapıları, bağlı bulundukları ilçelere göre sınıflandırılarak okul hakkında genel bilgiler, plan ve cephe tanıtımları, malzeme ve teknik özellikler, süsleme özellikleri ve yapım tarihi sıralamasıyla anlatılmıştır. Bu bölümde yer alan Akşam Sanat Okulu'nun günümüzde restore edilmesi sebebiyle iç mekâna ait ölçü alımı, fotoğraflama gibi işlemler gerçekleştirilememiştir. Ancak yapının Burdur eğitim tarihi içerisinde önemli bir yere

sahip olması ve Erken Cumhuriyet Dönemi mimari özelliklerini yansıtması bakımından önem arz etmesi sebebiyle Seda Şimşek Tolacı, Ayşe Betül Gökarslan ve Duygu Köse tarafından kaleme alınmış olan *Modern Türk Mimarisinde Koruma ve Yeniden İşlevlendirmeye Bir Örnek: Burdur Akşam Sanat Okulu*[1] adlı kaynaktan elde edilen bilgiler doğrultusunda katalog bölümünde yer verilmiştir. Çalışmamızın son bölümü olan Değerlendirme bölümünde tespit edilen okullar Antalya, Isparta, Denizli, İzmir, Ankara, Mersin, Kayseri, Kütahya, Nevşehir ve Sivas illerinde bulunan yapılarla plan ve cephe özellikleri bağlamında karşılaştırmaya tabii tutulmuştur.

Çalışma konumuzu belirledikten sonra öncelikle arşiv, kütüphane, YÖK Tez ve internet kaynakları taranmıştır. Bu bağlamda okullar için belirlenen çeşitli çizim ve projelere ulaşılarak okul yapılarının hangi planlar doğrultusunda inşa edildiği öğrenilmiş ve Burdur özelinde günümüze ulaşan okulların tespit çalışmalarına başlanmıştır. İlk olarak, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan *İlköğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Şehir, Kasaba, Köy Okulları ve Bu Okullara Ait Bazı Bilgiler* adlı kitap içerisinden, Burdur'da 1923-1950 yılları arasında inşa edilen okul yapıları tespit edilmiştir. Tespit edilen okul yapılarının günümüze ulaşıp ulaşmadığı hususunda, Burdur İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve ilgili köy muhtarları ile görüşülerek, 23 okul yapısının günümüze ulaştığı tespit edilmiştir. Akabinde Burdur Valiliği ve Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınarak arazi çalışmalarına başlanmıştır.

2023 yılının Ağustos ve Kasım ayları boyunca devam eden arazi çalışmalarında farklı ilçelerde bulunan yapılar sebebiyle öncelikle bir yol güzergahı belirlenmiştir. Bu çalışmalarda yapıların rölöve, restitüsyon ve cephe çizimleri için lazer metre, şerit metre, kalem, kâğıt gibi materyaller kullanılmıştır. Ardından yapıların fotoğraflanması ile eş zamanlı olarak, köy halkından okulda okumuş kişilerle röportajlar yapılmış ve bu bağlamda mekânların tanımı ve çeşitli eklemelerin tespiti sağlanmıştır. Ayrıca saha esnasında yapıların mimari tanımı kısaca yapılmış ve plan tipleri belirlenmiştir. Arazi çalışmamız sonlandığında, elde edilen veriler, planlar ve fotoğraflar doğrultusunda öncelikle plan çizimleri aşamasına geçilmiş ardından tezin yazım aşamasına başlanmıştır.

Okul yapılarının günümüzde faaliyette olmaması sebebiyle, kataloğumuzda bulunan okulların bağlı bulundukları Merkez, Çeltikçi, Bucak, Ağlasun, Yeşilova, Kemer, Tefenni ve Gölhisar ilçelerindeki Milli Eğitim Müdürlükleri'nden okullar ile ilgili Bina Sicil Fişleri, Bina Tanıtma Karteksleri ve çeşitli yazışmalar ile yerleşim planları edinilmiştir. Ardında tespit edilen 23 okul yapısı ile ilgili Antalya Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ve Antalya Rölöve

[1] Şimşek Tolacı vd., 2020.

ve Anıtlar Müdürlüğü'ne başvuruda bulunularak yapıların tescil durumları öğrenilmiş, bunun sonucunda üç okul yapısının tescillenip korunmaya alındığı görülmüştür[2].

Kaynak Tanıtımı

Çalışmamızın içerisinde Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi, okul yapılarının plan tipleri ve Burdur eğitim tarihi için çeşitli kaynaklar kullanılmıştır. Bunlardan ilki, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1966 yılında yayınlamış olduğu *İlköğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Şehir, Kasaba, Köy Okulları ve Bu Okullara Ait Bazı Bilgiler*[3] adlı yayındır. Yayın içerisinde 1963-1964 eğitim-öğretim yılında faaliyette olan okulların şehir, kasaba ve köylere göre dağılımını göstermekle birlikte, bu okulların kaç derslikli ve kaç sınıflı olduklarından da bahsedilmektedir. Okulların inşa tarihleri ile ilgili bilgi veren bu yayın, özellikle Burdur'daki yapıların tespiti hususunda yararlanılan başlıca kaynak olmuştur.

Burdur Eğitim Tarihi alt başlıklı bölümümüzde yararlandığımız önemli bir kaynak, Atatürk Araştırma Merkezi tarafından yayınlanan, İzzet Toprak, Cafer Güler, Murat Karataş ve Güneş Şahin'in hazırladığı *Cumhuriyet'in XV. Yılında Türkiye*[4] adlı kitaptır. Cumhuriyet'in 15. yılına gelindiğinde Türkiye'de bulunan vilayetlerden 15 yıllık çalışmalarını gösteren kitaplar yayınlanması istenmiştir. Bu bağlamda her vilayet kendi özelinde eğitim, sağlık, tarım, ekonomi ve belediyecilik hizmetlerini anlatan bir dizi yayın oluşturmuşlardır. Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale ve Çankırı ilinin hazırlamış olduğu yayınlar 2014 yılında adı geçen yazarlar tarafından toplanmış ve orijinal metin içeriğine yer verilmiştir.

Okul yapılarının plan tipleri hususunda sıklıkla yararlanılan kaynak ise, Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi tarafından 1933 yılında hazırlanan *İlk Mektep Planları Albümü*[5] adlı kitapçıktır. Eser, yerel mimariye uygun malzemeler ile tasarlanmış okul ve öğretmen lojmanları için tasarlanan çeşitli tip projeleri içerir.

Maarif Vekâleti tarafından 1937 yılında yayınlanan *Köy Okulu Binası*[6] adlı kitapçık ise, okul planlarına ait tip projeler ile yerel yapı malzemelerine uygun olarak tasarlanan çeşitli planları içerir. Ayrıca 11.06.1937 yılında kabul edilen Köy Eğitmenleri Kanunu itibariyle köylerde çalışacak olan öğretmenlerin niteliği, köy eğitiminin sorunları ve öğretmenler için inşa edilecek okul planlarına da yer verilmiştir.

---

[2] Akşam Sanat Okulu, Kurna Köyü İlkokulu, Elmacık Köyü İlkokulu.
[3] Anonim, 1966.
[4] Öztoprak vd., 2014.
[5] Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933.
[6] Anonim, 1937.

M. Cemal tarafından 1930 yılında yazılan *Yeni Mektep Hıfzıssıhası*[7] adlı eserde, okul yapılarının yerleşimi, konumu ve iç mekânı hakkında çeşitli öneriler verilirken, okulların kat sayıları, duvar kalınlıkları ve kullanılacak inşa malzemesi ile teknikler hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir.

Burdur Eğitim Tarihi ve Katalog bölümlerinde yararlanılan önemli kaynaklardan bir diğeri ise 1946 yılında Rıza Erdem tarafından kaleme alınan *Burdur*[8] adlı yayındır. Kitap 1945-1946 eğitim öğretim yılına ait öğrenci ve öğretmen nüfusları ile ilin maarif durumu hakkında önemli bilgileri içerir. Ayrıca Burdur iline ait nüfus, tarım ve hayvancılık, ticari faaliyetler, sağlık hizmetleri, Belediye hizmetleri, maliye ve bayındırlık işleri gibi pek çok bilgiye de yer verilmiştir.

Eğitim tarihi ile ilgili yararlanılan bir başka kaynak ise Ömer Özdemir tarafından 1998 yılında hazırlanan *Burdur İli Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitim (1923-1998)*[9] adlı kitaptır. Yayın, Burdur hakkında çeşitli bilgiler vererek, Cumhuriyet öncesi ve sonrası Burdur eğitim tarihinden bahsetmektedir. Ayrıca 1923-1998 yılları arasında inşa edilen okullar hakkında da kısa bilgiler yer almaktadır.

Erken Cumhuriyet Dönemi Okul Yapıları ile ilgili yapılmış ilk çalışmalardan olan Fatma Nurşen Kul'un 2010 yılında yazdığı doktora tezi, *A New Approach for Dening the Conservation Status of Early Republican Architecture, Case Study: Primary School Buildings* ile 2011 yılında yayınladığı *Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Binaları* adlı makale, çalışmamız boyunca yol gösterici nitelikte olmuştur. Bu yayınlarda Erken Cumhuriyet Dönemi eğitim politikaları ile tip projelerin ele alındığı, çeşitli okul tasarımları görülmektedir. Ayrıca İzmir özelinde hazırlanan tez çalışmasında, pek çok plan türünü gördüğümüz ve değerlendirme bölümünde yararlandığımız önemli bir kaynak olması bakımından önem arz etmektedir.

Yıldıray Özbek'in 2013 yılında yayınladığı *Kayseri'de Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1945) Okul Yapıları* ile 2019 yılında yayınladığı *Kayseri-Pınarbaşı'nda Erken Cumhuriyet Dönemi Köy Okulları* adlı makaleler Kayseri ili özelinde okul yapılarının incelenmesine yönelik kapsamlı çalışmalardır. Adı geçen çalışmalar özellikle değerlendirme bölümünde yapıların karşılaştırılması bağlamında başvurulan kaynaklar olmuştur. Çalışmamızın kaynakça bölümünde araştırma esnasında yararlanılan tüm yayınlara yer verilmiştir.

---

[7] Cemal, 1930.
[8] Erdem, 1946.
[9] Özdemir, 1998.

BİRİNCİ BÖLÜM

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE (1923-1950) EĞİTİM

1.1. Cumhuriyet Öncesi Eğitim Politikaları

Klasik Osmanlı Dönemi'nin eğitim kurumlarını Enderun Mektebi, medreseler ve sıbyan mektepleri oluşturmaktadır[10]. Bu dönemde eğitim, dinsel esaslara uygun bir şekilde yapılandırılarak ulema sınıfının denetiminde sürdürülmüştür. Özellikle modernite dönemi öncesi Osmanlı'daki Müslüman çocuklar, sıbyan mektebi veya mahalle mektebinde eğitimlerine devam ederken İslam'ın temel ilke ve kuralları ile Kuran-ı Kerim'i okumayı öğrenirdi[11]. Mahalle mekteplerinden sonra eğitimine devam etmek isteyen çocuklar medreselere geçer, taşra merkezlerindeki hariç[12] medreselerinde ve İstanbul'daki dahil[13] medreselerinden mezun olan talebeler müderris, kadı veya müftü olarak ulema sınıfına dahil olurlardı[14].

Osmanlı'da 18. yüzyıldan itibaren pek çok alanda hissedilen modernleşme çabalarından biri de eğitim alanında baş göstermiştir. III. Selim döneminden itibaren özellikle askeri ve idari alanlarda başlatılan yeniden yapılanma süreci, Osmanlı iç pazarının 1838 yılında İngiliz ve dünya ticaretine açılması ve 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı ile birlikte girilen yapısal dönüşüm, geleneksel Osmanlı eğitim anlayışının sürdürülebilirliğini imkânsız kılmıştır[15]. Mevcut eğitim sisteminin ihtiyaca cevap verememesi ile birlikte batılı tarzda yeni okullar açılarak okullaşma oranı artırılmaya çalışılmıştır. Ancak bu noktada modern eğitim anlayışının içerisinde barınamayan dini ögelerin eğitim sisteminden çıkarılamaması ile birlikte devlet, eğitimden yarar sağlayamamış, bu sebeple dine dayalı mevcut eğitim sistemi ile birlikte yeni sistemin bir arada kullanılması düşüncesi ortaya çıkmıştır[16]. II. Mahmud döneminde oluşturulmaya başlanan yeni bir mülkiye sınıfı ve idari alandaki yenileşme süreci ile birlikte temel eğitime sahip memur ihtiyacı doğmuş ve bu ihtiyaç doğrultusunda 1838 yılında *Mekteb-*

[10] Alkan, 2008: 9.
[11] Somel, 2007: 62.
[12] Tetimme Medreseleri. Bu medreselerde başarılı olan talebeler Sahn-ı Seman medreselerine geçerler. Müderrisin günlüğü elli akçedir. Boy, 2017: 60.
[13] Dahil Ellili Medreseler, Osmanlı hanedan mensupları tarafından yaptırılan, müderrisin günlüğü elli akçe olan medreselerdir. Boy, 2017: 60.
[14] Somel, 2007: 62-63.
[15] Somel, 2007: 61.
[16] Bozaslan ve Çokoğullar, 2015: 312.

i Maarif-i Adliye ve *Mekteb-i Ulum-i Edebiye* adlı okulların açılmasına vesile olmuştur[17]. Bu dönemde İstanbul haricinde Bursa, Edirne, Travnik, Sofya, Saraybosna, İzvornik gibi merkezlerde rüştiye mektepleri kurularak eğitimi yaygınlaştırma çabaları sürdürülmüştür. Ayrıca II. Mahmud Müslüman çocukların mahalle mekteplerine zorunlu olarak devam etmelerine büyük önem vererek[18], 1824 yılında Talim-i sıbyan hakkında çıkardığı bir fermanla cehaletin getirebileceği kötülüklerden ve çocukların çıraklık yaptığı için okula devam etmediklerinden bahsederek tüm Müslüman tebaanın İslam dini ve kurallarını öğrenmesi ve çocukların ergenlik dönemine kadar eğitimlerine devam etmelerini buyurmuştur[19]. Talebelerin okula devamını sağlamak adına dini ve hukuki yaptırımlar belirlenmiş, sadece İstanbul'da sıbyan okulları için devam mecburiyeti getirilerek mevcut sistem içerisine herhangi bir yenilik sağlanamamış, yalnızca geleneksel Osmanlı eğitim sistemi devam ettirilerek ıslah edilmiştir[20].

1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile birlikte batılı tarzda yeni okullar açılarak modernleşme bağlamında önemli adımlar atılmış ve yeniden yapılanma süreci başlatılmıştır[21]. Fermanın içeriğinde doğrudan eğitim sistemine yönelik ilkeler bulunmasa da 1857 yılında *Maarif-i Umumiye Nezareti*'nin kurulması ile birlikte dönemin en önemli gelişmesi yaşanmıştır[22]. Osmanlı eğitim sistemi içindeki problemlerin çözümü adına kurulan ve idari yapılanmayı başlatan bu nezaret[23], Tanzimat döneminin sonuna doğru Fransız eğitim sistemi örnek alınarak bir eğitim sistemi kurabilmek adına bir nizamname hazırlamıştır[24]. 1869 yılında hazırlanan nizamname, tüm erkek ve kız çocukların temel eğitimini zorunlu kılmıştır[25]. Ayrıca tüm büyük köy ve kasabalara rüştiye, tüm kentlerde sivil idadi ve her vilayet merkezine Fransız liselerini temel alan sultaniyelerin kurulması kararlaştırılmıştır[26]. Nizamnamede, tüm okullarda gayrimüslim öğrencilerinde eğitim alacağından bahsedilerek, mezhep fark etmeksizin ilkokulda Türkçe, rüştiyeden itibaren ise ana diline uygun eğitim alınabileceğinden söz edilmiştir. Burada Müslüman ve Hıristiyan çocukların kaynaşması, birbirlerine saygılı ve hoşgörülü yetişmeleri amaçlanmıştır[27].

[17] Somel, 2007: 64.
[18] Somel, 2007: 65.
[19] Kodaman, 1991: 58.
[20] Kodaman, 1991: 58.
[21] Bozaslan ve Çokoğullar, 2015: 313.
[22] Bozaslan ve Çokoğullar, 2015: 314.
[23] Bozaslan ve Çokoğullar, 2015: 313-314.
[24] Özcanlı ve Varol, 2022: 257.
[25] Soydan, 2013: 57.
[26] Bozaslan ve Çokoğullar, 2015: 314.
[27] Demir, 2015: 443.

Abdülmecid döneminde başlatılan maarif reformu, sıbyan okulları için 1847'de bir talimatname hazırlanmasıyla yeni bir safhaya girmiştir. Bu talimatnameye göre okullarda öğretim süresi 4 yıl olarak sınırlandırılmıştır[28]. Okulların ders programı değişmiş ve Türkçe derslerine önem verilerek ezber, alıştırma ve tekrar gibi öğretim yöntemleri belirlenmiştir[29]. Ayrıca ilk kez okullarda taş tahta ve divitin kullanılması uygun görülmüştür[30].

II. Abdülhamid döneminde özel, meslek ve yüksekokullar açılarak yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır[31]. Ayrıca bu dönemde rüştiye, modern iptidai, idadi ve yüksekokul sayılarında artışlar meydana gelse de[32] Abdülhamid İslam dinine bağlı bir nesil yetiştirmek istediği için, ders içeriği dini ağırlıklı olmaya devam etmiş ve böylelikle atılan adımların sınırlı kalmasına neden olarak[33] II. Meşrutiyet'e temel oluşturmuştur[34]. Meşrutiyet döneminde ana mektebi ve çocuk bahçeleri adıyla ilk kez okul öncesi eğitim kurumları ortaya çıkmış, 1913 tarihli *Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkatı* ile eğitimde eşitlik sağlanarak, ilköğretim süresi 6 yıl ve ders süresi ise 40 dakika olarak belirlenmiştir[35]. Bu yasa ile 7-13 yaş arasındaki talebeler zorunlu eğitime tabii tutulmuştur[36]. Bu dönem sultani ve yüksekokullar yaygınlaştırılarak, kızlar için ilk kez idadi ve sultani düzeyinde okullar açılmış, *İnâs Darülfünunu* adında bir üniversite kurulmuştur[37]. 1960 yılına kadar yürürlükte kalan bu kanun ile ilk kez ilköğretimin zorunlu, ücretsiz ve devlet kontrolünde olması sağlanmış ve ilköğretimin modernleşmesi yönünde kayda değer bir ilerleme sağlanmıştır[38].

Millî mücadele devam ederken, 6 Mayıs 1920'de *Maarif Vekilliği* kurulmuş ve eğitimin millileştirilmesi için, savaşın en yoğun olduğu 15-21 Temmuz 1921 tarihleri arasında Ankara Maarif Kongresi toplanmıştır[39]. Kongre, yurdun farklı bölgelerinden gelen 250'den fazla erkek ve kadın öğretmeni bir araya getirmiştir[40]. Şüphesiz Türk eğitim tarihi içerisinde büyük bir öneme sahip olan Maarif Kongresi'nin, düşman askerlerinin saldırıya geçtiği ve Kurtuluş

[28] Kodaman, 1991: 62.
[29] Ders programı içerisinde: Elifba (Alfabe), Amme cüzü, Kur'an, Türkçe ahlak risalesi, Türkçe tecvit, ilmihal, Türkçe sözcüklerin okutulup yazdırılması ve güzel yazı dersleri bulunmaktadır. Budak ve Budak, 2014: 53.
[30] Budak ve Budak, 2014: 53.
[31] Bozaslan ve Çokoğullar, 2015: 315.
[32] Soydan, 2013: 58.
[33] Bozaslan ve Çokoğullar, 2015: 315.
[34] Kodaman, 1991: 89.
[35] Şahin ve Tokdemir, 2011: 859-860.
[36] Bozaslan ve Çokoğullar, 2015: 316.
[37] Bozaslan ve Çokoğullar, 2015: 316.
[38] Gündüz, 2015: 103.
[39] Kapluhan, 2014: 124.
[40] Kapluhan, 2014: 125.

Savaşı'nın halen devam ettiği dönemde gerçekleşmesi, Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitime verdiği önemi ortaya koymaktadır[41].

Kongrenin açılışını yapan Atatürk:

> "Muhterem Hanımlar; Efendiler!..Asırların mahmul olduğu derin bir ihmali idarinin bünye-i devlette vücuda getirdiği yaraları tedaviye masruf olacak himmetlerin en büyüğünü hiç şüphesiz irfan yolunda ibzal etmemiz lazımdır. İrfanı memleket için tahsis edilebilen şey müstakbel maarifimize mabihilistinad olacak bir temel kurmağa kâfi değildir. Ancak vasi ve kâfi şerait ve vesaite malik oluncaya kadar geçecek eyyam-ı cidalde dahi kemal-i dikkat ve itina ile işlenip çizilmiş bir milli terbiye programı vücuda getirmeğe ve mevcut maarif teşkilatımızı bugünden müsmir bir faaliyetle çalıştıracak esasları ihzar etmeğe hasr-ı mesai eylemeliyiz. Şimdiye kadar takip olunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin tarihi tedenniyatında en mühim bir amil olduğu kanaatindeyim. Onun için bir milli terbiye programından bahsederken, eski devrin hurafatından ve evsafı fıtriyemizle hiç de münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, şarktan ve garptan gelebilen bilcümle tesirlerden tamamen uzak, seciye-i milliye ve tarihiyemizle mütenasip bir kültür kastediyorum. Çünkü dehayı milliyemizin inkişaf-ı tamı ancak böyle bir kültür ile temin olunabilir. Lalettayin bir ecnebi kültürü şimdiye kadar takip olunan yabancı kültürlerin muhrip neticelerini tekrar ettirebilir. Kültür zeminle mütenasiptir. O zemin milletin seciyesidir. İşte biz, bu kongrenizden yalnız, çizilmiş eski yollarda alelade yürümenin tarzı hakkında müdavele-i efkâr etmeğe değil, belki serdettiğim şeraiti haiz yeni bir sanat ve marifet yolu bulup millete göstermek ve o yolda yeni nesli yürütmek için rehber olmak gibi mukaddes bir hizmet bekliyoruz…İstikbal için hazırlanan evlad-ı vatana, hiçbir müşkül karşısında serfuru etmeyerek kemal-i sabır ve metanetle çalışmalarını ve tahsildeki çocuklarımızın ebeveynine de yavrularının ikmal-i tahsil için her fedakârlığı ihtiyardan çekinmelerini tavsiye ederim… Milletimizin saf seciyesi istidat ile malidir. Ancak bu tabi istidati inkişaf ettirebilecek usullerle mücehhez vatandaşlar lazımdır. Bu vazifede sizlere teveccüh ediyor. Hükümet-i Milliyemizin kemal-i ciddiyet ve samimiyetle arzu ettiği derecede, Türkiye muallime ve muallimlerinin hayat ve refahını henüz temin edememekte olduğunu bilirim. Fakat milletimizi yetiştirmek gibi mukaddes bir vazifeyi deruhte eden heyeti mübeccelenizin bugünün vaziyetini nazarı itibara alacağından ve her müşkülü iktiham ile bu yolda gayet metinane yürüyeceğinden şüphem yoktur. Vazifeniz pek mühim ve hayatidir. Bunda muvaffak olmanızı cenabı haktan temenni ederim"[42].

Kongrede mektep adedi ve dereceleri ile mektep binaları, muallim sayıları ve dereceleri, öğrenci sayı ve dereceleri, kız okulları ve sayıları ile sıbyan mektepleri gibi pek çok istatistiksel konu üzerinde durulmuş olsa da çalışmalar savaş dolayısıyla herhangi bir sonuca ulaşamadan erken bitirilmiştir[43].

[41] Kapluhan, 2014: 124.
[42] Kapluhan, 2014: 126-127.
[43] Kapluhan, 2014: 129-130.

1.2. Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları

Cumhuriyet'in ilanından sonra eğitim alanında gerçekleştirilen devrim niteliğindeki ilk yasal düzenleme 3 Mart 1924 yılındaki *Tevhid-i Tedrisat Kanunu* (Öğretim Birliği Yasası) ile başlamış ve ardından şeriye mahkemeleri ve halifeliğin kaldırılmasını sağlayan çeşitli yasaların çıkarılması laikliğin[44] başlamasına vesile olmuştur[45]. Medreselerin kapatılması, eğitim ve öğretimin birleştirilmesi yasası ile birlikte tekke ve zaviyeler de kapatılmıştır. Karma eğitime geçilmesi ve köylere yönelik öğretmen yetiştirme, eğitim politikalarının temel hedefleri durumuna getirilmiştir[46] . İlköğretim kademesinin mecburi ve devlet bazında tamamen ücretsiz olduğu sistem 1924 Anayasası ile gerçekleştirilmiştir. 1926 yılında yürürlüğe giren 789 sayılı *Maarif Teşkilatı Kanunu'*nda, ilkokul çağındaki çocukların meslek mekteplerine gidemeyecekleri belirtilmiştir. Bu mekteplere yalnızca ilkokul çağını geçirmiş veya hiç öğrenim görmemiş çocuklar gidebilecek ve bu kurumlar talebelere ilköğretimi vermek zorunda olacaklardır. Ayrıca bu kanunda ilköğretim kurumlarının, eğitim ve öğretimi şehir, kasaba ve köylerde yatılı veya gündüzlü olarak verebilecekleri hükme bağlanmıştır. İlkokullarda eğitim-öğretim süresi 1924 yılına kadar altı yıl, bu tarihten sonra ise beş yıla indirilmiştir[47]. 1924 yılındaki İlkmektepler Müfredatına göre, tüm sınıflarda, haftada 26 saat olacak şekilde Alfabe, Din ve Kur'an, Geometrik ve Matematik, Coğrafya, Tarım, Tarih, Sağlık, Ev Ekonomisi, Müzik, El Sanatları ve Dokuma dersleri görülecektir[48].

1923-1924 eğitim-öğretim yılında Türkiye Cumhuriyeti'nde 4.894 ilkokul, 72 ortaokul, 23 lise, 64 meslek okulu, 9 fakülte ve yüksekokul ile birlikte toplamda 5.062 okul bulunmaktadır. Bu yıllarda 11- 12 milyon olan Türkiye nüfusunun %10'u, kadınların ise yalnızca %3'ü okuryazardır[49].

Modern Türkiye'nin temellerinin atıldığı Erken Cumhuriyet dönemi, özellikle eğitim gibi pek çok alanda köklü değişimlerin meydana geldiği bir dönemdir. Bu dönemde *"Birinci Ulusal Mimari Dönem"*, *Yabancı Mimarlar Dönemi*" ve *"İkinci Ulusal Mimari Dönem"* gibi mimari akımlar görülmeye başlanmış, bu akımlar Cumhuriyet Türkiye'sinin kuruluş yıllarındaki mimarlık ortamında var olan tüm olanakların değerlendirilmesi ve milli bilincin ortaya çıkarılmak istenmesi ile temellenmiştir[50].

---

[44] Laiklik ilkesi resmi olarak 1937 yılında Anayasaya girecektir.
[45] Anonim, 1983: 7.
[46] Kapluhan, 2012: 179.
[47] Özbek, 2013: 272.
[48] Özbek, 2013: 273.
[49] Demirtaş, 2008: 156.
[50] Şahin, 2021: 1488.

Cumhuriyet'in ilanından hemen sonra Türk eğitim sistemi adına incelemeler yapmak üzere Amerikalı pedagog John Dewey, Türkiye'ye getirilmiş ve çeşitli tavsiyeler vermiştir. Dewey, ülke nüfusunun %80'inin köylerde yaşadığına dikkati çekerek, köy eğitiminin köyün iktisadi durumu ile birleştirilmesini ve köye özgü ayrı bir öğretmen tipinin yetiştirilmesini, bu öğretmeninde köyün odağında olmasını, köyde meydana gelen pek çok problemi çözebilecek donanımda yetiştirilmesini tavsiye ederek, şehir ve köyler için *İlk Muallim Mektepleri* ve *Köy Muallim Mektepleri*'nin açılmasına vesile olmuştur. 1926 yılında Kayseri-Zincirdere Köyü'nde açılan Köy Muallim Mektebi, köyler için açılan ilk öğretmen okuludur[51]. Ardından Denizli'de bir Köy Muallim Mektebi açılmıştır[52].

Dewey, raporunda mesleki ve teknik okullar hakkında da tavsiye vermiş ve 1925 yılında Türkiye'ye gelen Alfred Kühne, meslek okullarını inceleyerek ayrıntılı bir rapor sunmuştur. Ancak Kühne'nin raporundaki öneriler her kent için uygulanamayacağından dolayı 1926 yılında Belçikalı Profesör Omer Buyse, bu hususun araştırılması için Türkiye'ye davet edilmiştir. Buyse hazırladığı raporda, kızlara özel bir sanat okulu, katiplik okulu, içtimai hizmetler okulu ve gece eğitim veren bir okulun açılması gerektiği önerisinde bulunmuş ve Ankara'da meslek, ev idaresi, ticaret ve içtimai bilgilerin okutulduğu *İsmet Paşa Kız Enstitüsü'*nün kurulması yönünde bir proje geliştirmiştir. Ayrıca ticaret ve sanat bölümlerini barındıran Akşam Meslek Okulları'nın açılmasını da gündeme getirmiştir[53]. 1928 yılında kurulan *Kız Enstitüleri*, yatılı ve gündüzlü öğretim yöntemine sahip olan 3 yıllık eğitim veren kurumlardır. Bu okulların amacı, okullardan mezun olan genç kızlara sağladığı iş imkanının haricinde, Cumhuriyet ideolojilerini benimseyen, başarılı ev hanımları, anne ve eş olarak yetişmelerini sağlamaktır[54].

1928 yılında "*Türk Harfleri Yasası*" kabul edilmiş ve 1 Ocak 1929 yılında yeni Türk harflerinin uygulamasına yönelik atılan ilk adım olarak yurdun her köşesinde *Millet Mektepleri* açılmıştır[55]. Millet mekteplerinin açılmasıyla birlikte yurtta başlayan okuma-yazma seferberliği ile bir yıl içerisinde 596.000 kişi, yeni Türk alfabesini öğrenmiştir[56]. Tekke ve zaviyelerin kapatılması ile birlikte ortaya çıkan halkı eğitme ihtiyacına yönelik olarak kurulan *Türk Ocakları*, *Gençlik Teşkilatları*, *Millet Mektepleri*, *Okuma Odaları* ve *Halkevleri* gibi laik kuruluşlar[57] sayesinde, 1935 yılında okur-yazar oranı %15, 1936 yılında %17,5, 1950 yılında

[51] Sarı ve Uz, 2017: 32.
[52] Anonim, 1983: 10.
[53] Soydan, 2002: 272.
[54] Özbek, 2013: 273.
[55] Anonim, 1983: 8.
[56] Anonim, 1983: 12.
[57] Kapluhan, 2012: 180.

ise %40'a çıkmıştır[58]. Ana gayesi laiklik ve yurttaşlık olan bu eğitim politikaları aynı zamanda köylüyü eğitmek, ona iş ve meslek vermek amacını taşır[59].

1.3. Erken Cumhuriyet Dönemi Okul Yapıları

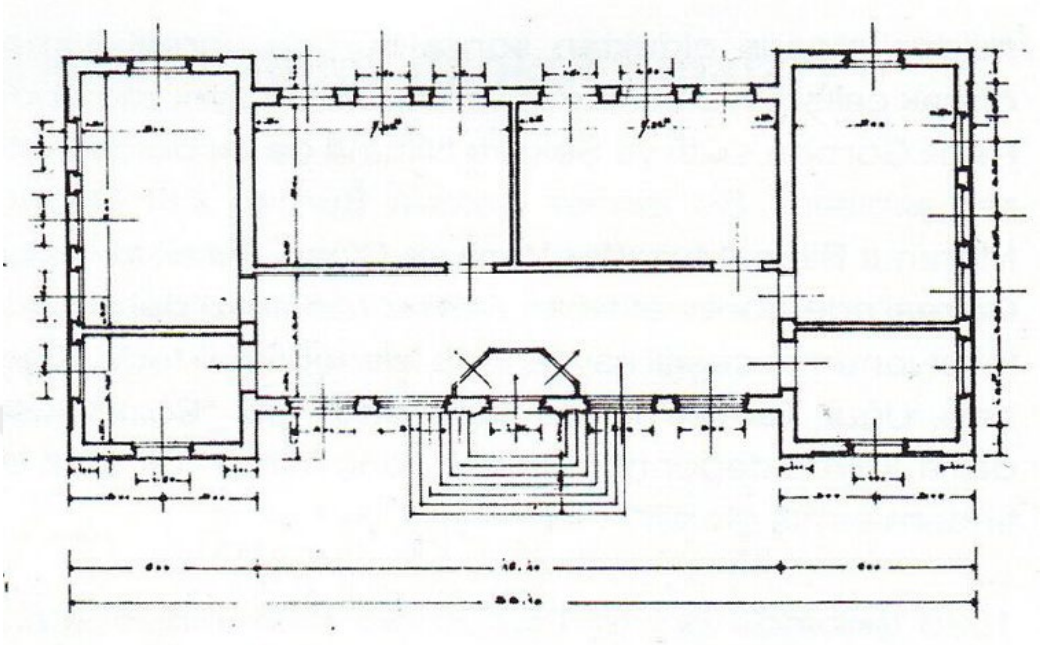
İlgili bölümlerde değinildiği üzere, Cumhuriyet'in ilanından sonra halkı eğitmek, okuyan-bilen nüfusu artırmak ve milli bilinci oluşturmak üzere temelinde ideolojik amaçlar içeren *"her mahalle ve köye bir okul"* ve *"kısa süre içinde yüzde yüz okur-yazarlık"* hareketleriyle çıkılan yolda, kamu yapıları içerisinde en fazla inşa edilen yapı türü ilkokul binaları olmuştur[60]. Maarif ve Nafia Vekâletleri tarafından yapılan okul binalarının[61] inşası için Maarif Vekâleti bünyesinde kurulan inşaat dairesinin başına 1927 yılında, danışman mimar olarak Ernst Egli atanmıştır[62]. Tatbikat Bürosu olarak adlandırılan büroda Egli'den sonra Robert Vorhoetzer, Bruno Taut, Erick Zimmermann, Franz Hilinger, Wilhelm Schütte, Margrete Schütte-Lihotzky, Friederich E. Grimm ve Paul Hoffman gibi yabancı mimarlar ile; Şinasi Lügal, Asım Mutlu, Lütfi ve Şekure Niltuna, Rebii Gorbon, Mahmut Bilen, Arif Ongun, Muzaffer Vanlı ve Cihad Burak adlı yerli mimarların da inşaat bürosunda görev yaptıkları bilinmektedir[63].

Egli, Devlet Müzik Konservatuarı (1927-1928), Yüksek Ziraat Enstitüsü (1928), Ticaret Lisesi (1930), Siyasal Bilimler Fakültesi (1935-1936), İsmet Paşa Kız Enstitüsü (1930) gibi Ankara'daki önemli okul yapılarıyla; Bruno Taut ise, Ankara Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi, İzmir Cumhuriyet Kız Lisesi, Trabzon Erkek Lisesi ve Franz Hillinger ile birlikte tasarladıkları Ankara'daki Cebeci Lisesi ve Atatürk Lisesi ile birlikte okul mimarı olarak ünlenmiştir[64].

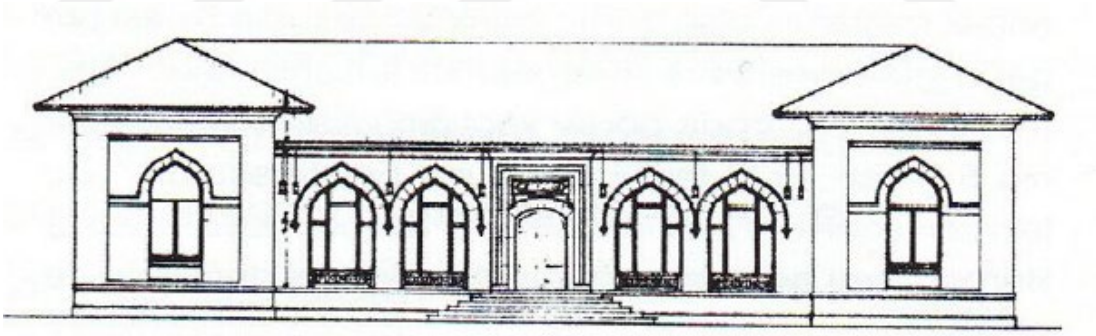
İnşaat Dairesi, 1930'lu yıllara kadar Osmanlı'dan kalan çeşitli okul yapılarının planlarını kullanmaya devam etmişlerdir[65]. Örneğin, Kemalettin Bey'in Edirne'nin Karaağaç Köyü'nde tasarladığı Mekteb-i İbtidaisi Balkan Savaşı sebebiyle inşa edilememiş[66] olsa da II.

[58] Anonim, 1983: 12.
[59] Kapluhan, 2012: 178-179.
[60] Kul, 2011: 66.
[61] Bozdoğan, 2020: 117.
[62] Kul, 2011: 67.
[63] Kul, 2011: 67.
[64] Bozdoğan, 2020: 98.
[65] Kul, 2011: 67.
[66] Yavuz, 2009: 255.

Meşrutiyet Dönemi ve Cumhuriyet'in onuncu yılına kadar köylerde sıklıkla uygulanan plan tasarımı bağlamında bir tip proje olarak karşımıza çıkmaktadır[67] (Çizim 1.1-1.2).

Çizim 1.1 Mimar Kemalettin'in Edirne-Karaağaç Mektebi İbtidaisi Plan Çizimi (Yavuz, 2009: 256)

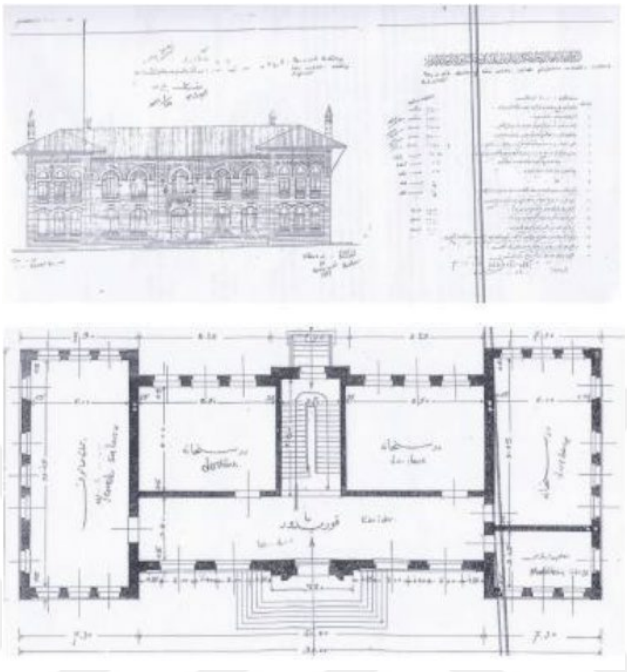

Çizim 1.2 Mimar Kemalettin'in Edirne-Karaağaç Mektebi İbtidaisi Cephe Çizimi (Yavuz, 2009: 257)

Kemalettin Bey'in tasarlamış olduğu bu tip proje, okulun yapılacağı yerleşim yerine uygun olacak şekilde boyutları küçültülerek veya büyütülerek uygulanmış ve bütçe çerçevesinde farklı cephe düzenlemeleriyle de tasarlanmıştır[68].

[67] Kul, 2011: 68.
[68] Kul, 2011: 68.

Yine benzer bir tip proje olarak tasarlanan Mukbil Kemal Taş'ın Ankara'daki Gazi ve Latife Okulları, 1920 ve 1930'lu yıllarda tüm il ve ilçelerde inşa edilen ilkokul binalarının tasarımlarında uygulanan bir proje olmuş, planın tek katlı tasarımı da köy okullarının inşasında kullanılmıştır[69] (Çizim 1.3-Fotoğraf 1.1).

Çizim 1.3 Mukbil Kemal Bey'in *"Beş ve Altı Dershaneyi Hâvi Mekteb-i İbtida-i Projesinin Mikdar-ı İmâlat Cetvelidir"* Başlıklı Projesi (Türkmen, 2022: 361)

Fotoğraf 1.1 Ankara Gazi ve Latife Okulları (Kılıç, 2024: 312)

[69] Kul, 2011: 68.

1920'li yıllarda inşa edilen ilkokulların büyük bir çoğunluğu Nafia Vekâleti tarafından yaptırılmış, Osmanlı Neo-Klasik mimari akımından izler taşır. Türkiye'nin çoğu kentinde rastlanabilen bu yapılar, genellikle iki katlı olarak tasarlanmış ve giriş cephenin merkezine konumlandırılmıştır. Sivri kemerli pencereler ve geniş saçaklara sahip bu okullar, bazı örneklerde girişin üzerine yerleştirilen bir balkon tasarımına sahip tip projeler olarak karşımıza çıkmaktadır[70].

1.4. Erken Cumhuriyet Dönemi Köy Okulları

1933 yılında Türkiye'nin 40.000 köyünde, 8 milyona yakın nüfus yaşamaktadır. Nüfusu 400'den az olan 32.367 köyde okul açmanın büyük bir sorun olması sebebiyle Mustafa Kemal Atatürk, 1936 yılında Maarif Vekili Saffet Arıkan'a bu köylerde ilk üç sınıfı okutmak için askerliklerini çavuş veya onbaşı olarak yapan okur-yazar köylülerden yararlanılması fikrini önermiştir. Kursa katılarak eğitim alacak olan bu kursiyerler, mezun olduklarında "*Eğitmen*" adıyla, nüfusu 150'den az olan köylerde hem eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirecek hem de köylüler için çeşitli zirai faaliyetlerin nasıl olması gerektiğini öğreteceklerdir[71]. 1 Kasım 1935 yılındaki meclis açılış konuşmasında Mustafa Kemal Atatürk, *"İlköğretimin yayılması için sade ve pratik yöntemler almak zorundayız"* diyerek 11 Haziran 1937 yılında *Köy Eğitmenleri Kanunu*'nu çıkarmıştır[72].

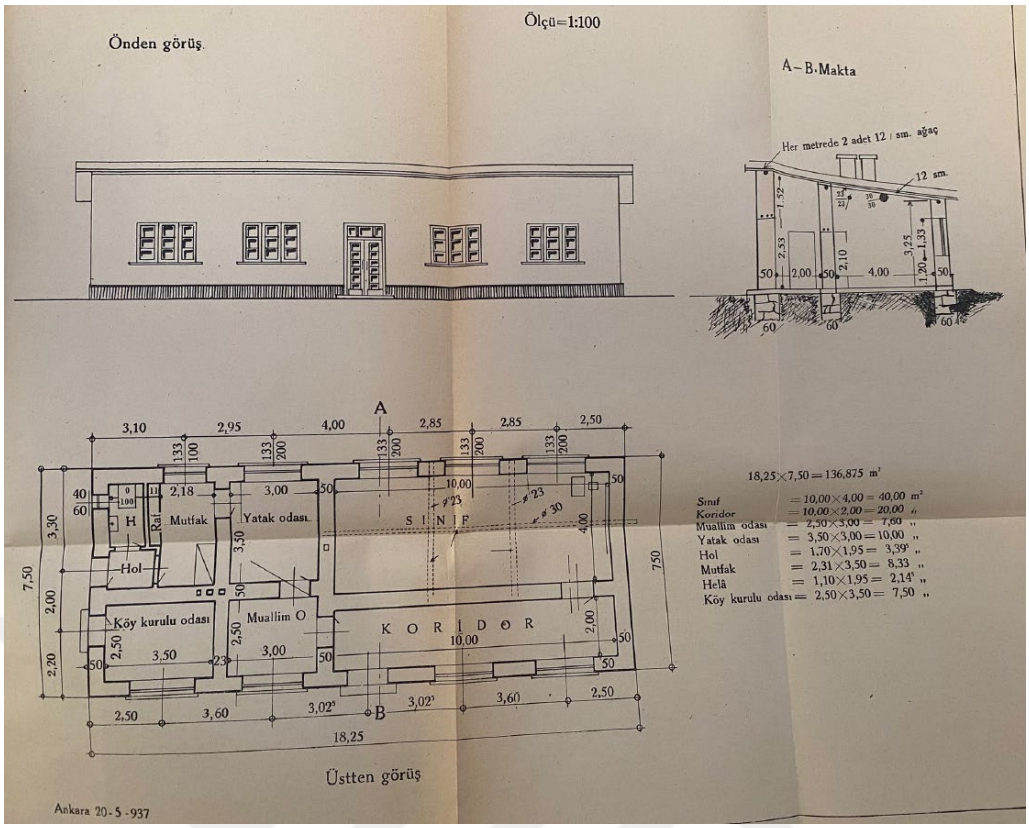
Köy Eğitmenleri Kanunu'na göre[73] bu yıl öğrenim çağında olan toplam 1.800.000 çocuktan, 308.000 talebenin çoğu şehir ve kasabalardaki beş sınıflı ve tam teşkilatlı ilkokullarda öğrenim görürken; 307.000 talebenin çoğunun, üç sınıflı okullarda okutulduğunu; geriye kalan bir milyondan fazla çocuğun ise öğrenim görmediği kaydedilmiştir[74]. Öğrenim görmeyen çocuklardan 130.000 ile 140.000'i şehir ve kasabalarda iken bir milyona yakını ise çoğunlukla nüfusu 400'den az olan köylerde yaşamaktadır[75]. Bu köylerde kısa zaman içerisinde ihtiyaca cevap veren, talebi karşılayan, ucuz yollu, sade görünümlü, yeni tipte okul binaları yapılmaya başlanacaktır. Bu sebeple Bayındırlık Bakanlığı tarafından yeni inşa edilecek okulların planı; en az 40 talebelik bir dershane, talebelerin manto ve şapkalarını asabilecekleri bir koridor, öğretmen veya eğitmen için bir oda ve ev ile köy kurulu odası gibi ihtiyaçları içerisine alacak şekilde bir okul planlanması kararlaştırılarak, köyün yerel malzemesine uygun olarak taş, tuğla,

[70] Özbek, 2013: 276.
[71] Özbek, 2013: 273.
[72] Anonim, 1983: 9.
[73] Kanun No: 3238. Kabul Tarihi: 11.06.1937. Neşri Tarihi: 24.06.1937.
[74] Anonim, 1937: 4.
[75] Anonim, 1937: 4.

ahşap veya kerpiç malzeme ile yapılması istenmiştir[76](Çizim 1.4). Köy Eğitmenleri Kanunu sekiz maddedir:

1. Nüfusları öğretmen gönderilmesine elverişli olmayan köylerin öğretim ve eğitim işlerini görmek, ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılması için köylülere rehberlik etmek üzere köy eğitmenleri istihdam edilir.
2. Köy eğitmenleri, Maarif ve Ziraat Vekillikleri tarafından; ziraat işleri yaptırmaya elverişli okul veya çiftliklerde açılan kurslarda yetişir. Eğitmen yetiştirme kurslarının masrafları Maarif ve Ziraat Vekillikleri bütçelerinden ödenir.
3. Maarif Vekilliğince seçilecek ve mezun sayılarak kurslara vazife görmek üzere gönderilecek ilköğretim müfettişleri ile ilkokul öğretmenleri bu kurslarda bulundukları müddetçe müktesep hakları olan maaşlarını ve makam ücretlerini tam olarak alırlar.
4. Eğitmen bulunan köylerden lüzumu kadarı birleştirilerek bir bölge teşkil edilir. Her bölgeye gezici bir başöğretmen veya öğretmen tayin olunur ve köy eğitmeni yetiştirme kurslarına ilkokul öğretmenlerinden seçilir. Gezici öğretmen veya başöğretmenlerin müktesep hakları olan maaş ve makam ücretleri mensup oldukları hususi idare bütçelerinden ödenir. Bunların gezmeleri için harcırah mukabili olarak bölge merkezi haricinde vazifeden geçirecekleri her gün için 100 kuruşu geçmemek üzere Maarif Vekilliğince tayin edilecek miktarda mezkûr vekillik bütçesinden tediyat yapılır.
5. Köy eğitmenlerine İcra Vekilleri Heyetince tasdikli kadrolarda tespit edilecek miktar üzerinden ve Maarif Vekâleti bütçesine mevzu vilayetlere yardım ödenekleriyle ilgili vilayetlerce aylık ücret; Ziraat Vekâleti bütçesinden de meccanen tohum, fidan, damızlık ve ziraat aletleri gibi vesait verilir.
6. Köy eğitmenlerinin kurslara alınmaları, yetiştirilme tarzları, köylerdeki ödevleri, beşinci maddede yazılı vesaiti icabında köylü lehine nasıl kullanacakları, işlerinin takip ve teftişi Maarif ve Ziraat Vekilliklerince müştereken kararlaştırılır.
7. Bu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.
8. Bu kanunun hükümlerini icraya Dâhiliye, Maarif, Maliye ve Ziraat Vekilleri memurdur[77].

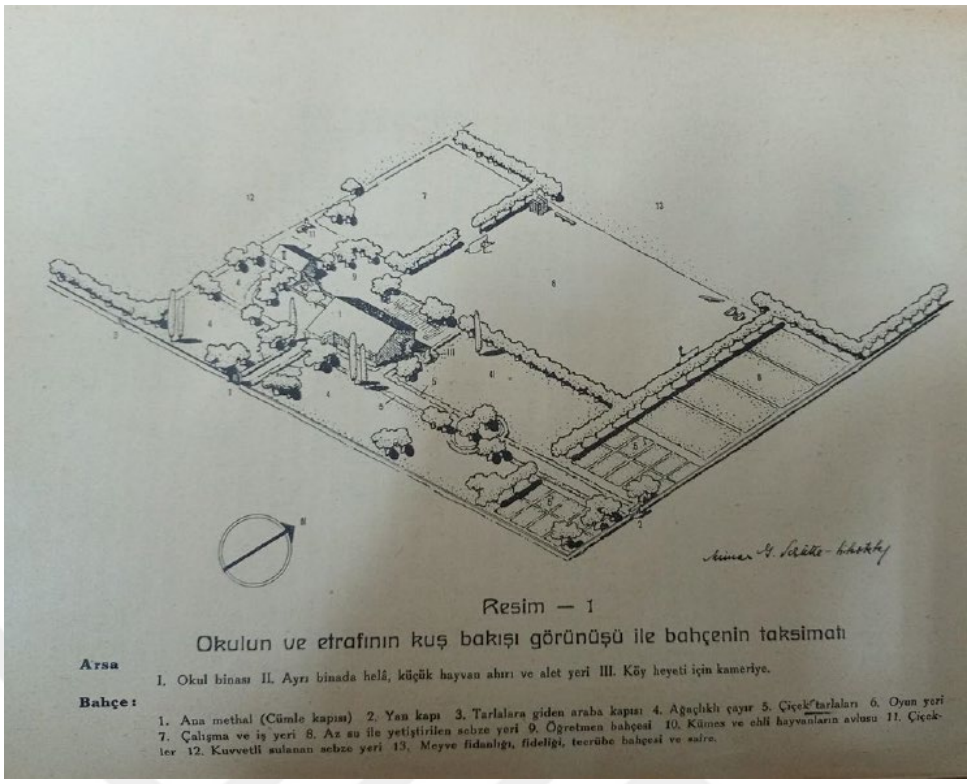
[76] Anonim, 1937: 8.
[77] Anonim, 1937: 3.

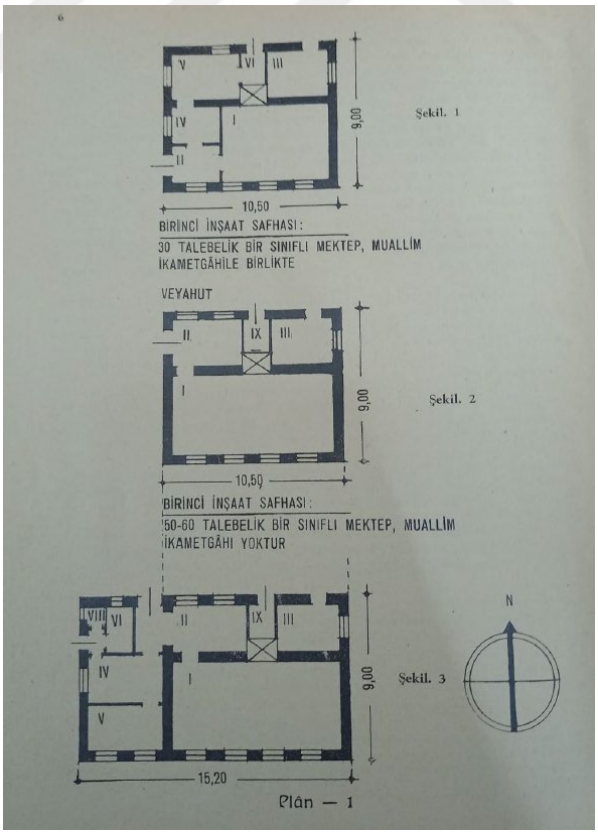
Çizim 1.4 Bir Sınıflı Köy Okulu Projesi (Anonim, 1937: 33)

Okul inşaatlarından sorumlu Nafia ve Maarif Vekâletlerinin proje arşivlerinin kaybedilmiş olması ve yapıların zaman içerisinde yıkılması sebebiyle tasarlanan tip projelere ulaşmak pek mümkün değildir[78]. Ancak köy okulları için bazı projeleri içerisinde barındıran, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı büroda hazırlanmış olan *"İlkmektep Planları Albümü (1933)"*, *"Köy Okulu Binası (1937)"* ve Lihotzky'nin tasarımlarını içeren *"Yeni Köy Okulları Bina Tipleri Üzerinde Deneme (1939)"* adlı kitapçıklar basılmıştır[79]. Lihotzky'nin uygulanamayan tasarımı, yeni bir sosyalleşme alanı oluşturan 30, 40, 50 talebe kapasiteli, iki farklı boyutta tasarlanan lojman binasını ve iklime uygun kullanılacak inşa malzemesinin olduğu, okul binası haricindeki çeşitli servis mekânlarını içerisinde barındıran birim tasarımını içerirken; oluşturulan bu birimin yanlarına aynı birimin eklenmesi ile tasarımın büyütülebileceği imkanını da sağlamaktadır[80] (Çizim 1.5-1.6).

[78] Kul, 2011: 69.
[79] Kul, 2011: 69.
[80] Kul, 2011: 69-70.

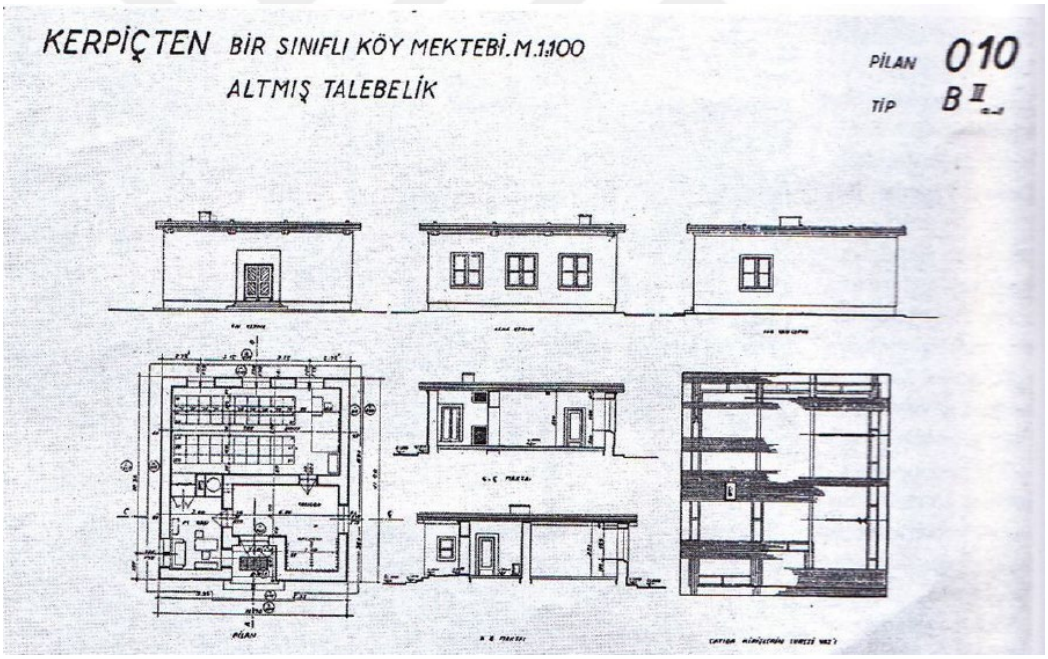
Çizim 1.5 Okulun ve Etrafının Kuş Bakışı Görünüşü ile Bahçenin Taksimatı (Lihotzky, 1939: 2)

Çizim 1.6 Tek Sınıflı, Öğretmen Evi ile Birlikte Tasarlanabilen Köy Okulu Planları (Lihotzky, 1939: 6)

İlkmektep Planları Albümü[81] ile Köy Okulu Binası[82] adlı kitapçıklarda dikkati çeken temel husus ise, uygun maliyet ve yerel malzeme ile inşa edilmesi gereken büyüklü küçüklü köy okulu binalarıdır. Talebe nüfusuna bağlı olarak tasarlanan okullardaki derslik bölümleri 40, 50 ve 60 kişilik olacak şekilde tasarlanmış olmalıdır.

İlkmektep Planları Albümü'nde, öncelikle okulun inşa edileceği zeminin kumsal arazi üzerinde düz bir arsada olması gerektiği, ön cephenin köy yoluna bakmasını, ayrıca mekânlara akşam veya sabah güneşi gelecek şekilde konumlandırılması gerektiğinden bahsedilirken; pencere, çatı, üst örtü ve baca gibi elemanların boyut ve biçimleri hakkında çeşitli bilgiler ile birlikte; okulların yapı malzemesi olarak taş, ahşap, kum, kireç ve kerpiç ile inşa edilmesi gerektiğinden bahsedilir[83]. Albüm de yapı malzemesine göre tasarlanan planların yanı sıra, evli veya bekar öğretmen evi, okuldan bağımsız hela ile tek ve üç sınıflı okul tasarımları da mevcuttur[84] (Çizim 1.7).

Çizim 1.7 Kerpiçten Altmış Talebelik Bir Sınıflı Köy Mektebi (Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933)

[81] Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933.
[82] Anonim, 1937.
[83] Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933.
[84] Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933.

Köy Okulu Binası adlı kitapçıkta, İlkmektep Planları Albümü'nde olduğu gibi okulun inşa edileceği zeminin durumu ve sağlam temelli olması, iç mekânların sabah ve akşam güneşini en iyi alacak şekilde konumlandırılması ve köy yoluna bakması; pencereler, çatı, üst örtü ve bacaların boyutları hakkında çeşitli bilgiler ve planlar yer almaktadır[85] (Çizim 1.4).

1.5. Köy Enstitüleri

Köy Enstitüleri açılana kadar faaliyette olan *Köy Eğitmen Kursları*'nda 30'u kadın, toplam da 8.675 eğitmen yetiştirilmiş ve bu eğitmenler 1 milyon 600 bin köy çocuğuna eğitim vermiştir[86]. İlk kez 1936 yılında Eskişehir Mahmudiye Çifteler Çiftliği'nde açılan ve 1937 yılında "*3238 Sayılı Köy Eğitmenleri Kanunu*" ile bir sisteme oturtulan eğitmen kursları hızla yaygınlaştırılmış, eğitmenlere toprak, tohumluk, tarımsal araç-gereç verilerek kendi bölgelerinde gerçekleştirilen tarımsal faaliyetlere öncülük etmeleri sağlanmıştır[87]. Açılan bu kurslar, bir anlamda Köy Enstitüleri'nin alt yapısını oluşturmuştur[88]. 1937 yılında Köy Eğitmen Kursları ile başlayan köylere eğitmen yetiştirme hedefi, *Köy Öğretmen Okulu Projesi'*ne dönüştürülerek 3238 sayılı kanun ile birlikte Çifteler haricinde Kızılçullu'da da uygulanmıştır[89]. Bu iki okulda uygulamanın başarılı olarak ilerlemesi üzerine 1938 yılında Lüleburgaz/Kepirtepe, 1939 yılında da Kastamonu/Gölköy'de okullar açılmıştır[90]. 17-29 Temmuz 1939 yılındaki *I. Maarif Şûrası*'nda köy eğitmenleri konusu ele alınarak, köylünün eğitiminde okuma-yazma öğretmenin yetersiz olacağı, köy öğretmeni yetiştirecek olan kurumların çok yönlü eleman yetiştirmesi gerektiğine karar verilmiş, yeni açılacak kurumlara da *"Köy Enstitüsü"* adının verilmesi uygun görülmüştür[91]. 17 Nisan 1940 tarihli *Köy Enstitüleri Kanunu* ile açılan dört Köy Öğretmen Okulu, Köy Enstitüsü'ne çevrilmiş ve 1940-1943 yılları arasında on dört adet enstitünün daha kurulmasına karar verilmiştir[92]. 1948 yılına gelindiğinde ise Türkiye'de 21 adet Köy Enstitüsü açılmıştır[93] (Tablo 1.1).

[85] Anonim, 1937: 10-12.
[86] Sarı ve Uz, 2017: 46.
[87] Sarı ve Uz, 2017: 46.
[88] Özbek, 2019: 271.
[89] Akandere ve Yıldız Yılmaz, 2017: 4.
[90] Akandere ve Yıldız Yılmaz, 2017: 4.
[91] Aysal, 2005: 273.
[92] Akandere ve Yıldız Yılmaz, 2017: 4.
[93] Taşkaya ve Akbaşlı, 2008: 16.

Tablo 1.1 Köy Enstitüleri 1937-1946, 1948 (Altunya, 2020: 37)

Adı ve Bulunduğu İl	Kuruluş Tarihi	İlk Çalışan Müdürlerinin Adı
1. Akçadağ/Malatya	1940	Şinasi Tamer, Şerif Tekben
2. Akpınar/Samsun	1940	Nurettin Biriz, Enver Kartekin
3. Aksu/Antalya	1940	Talat Ersoy, Halil Öztürk
4. Arifiye/Kocaeli	1940	Süleyman Edip Balkır
5. Beşikdüzü/Trabzon	1940	Hürrem Arman, Osman Ülkümen, Fehim Akıncı
6. Cılavuz/Kars	1940	Halit Ağanoğlu
7. Çifteler/Eskişehir	1937	Remzi Özyürek, M. Rauf İnan, Osman Ülkümen
8. Dicle/Diyarbakır	1944	Nazif Evren
9. Düziçi/Adana	1940	Lütfi Dağlar
10. Ernis/Van	1948	Mustafa Yaldır, İbrahim Oymak
11. Gölköy/Kastamonu	1939	Ali Doğan Toran
12. Gönen/Isparta	1940	Ömer Uzgil
13. Hasanoğlan/Ankara	1941	Lütfi Engin, Hürrem Arman, M. Rauf İnan, Ali Doğan Turan
14. İvriz/Konya	1941	Recep Güler, İ. Safa Güner
15. Kepirtepe/Trakya	1938	Nejat İdil, İhsan Kalabay
16. Kızılçullu/İzmir	1937	Emin Soysal, Hamdi Akman, Talat Ersoy
17. Ortaklar/Aydın	1944	Hayri Çakaloz
18. Pamukpınar/Sivas	1941	Şinasi Tamer
19. Pazaröreni/Kayseri	1940	Sabri Kolçak, Şevket Gedikoğlu
20. Pulur/Erzurum	1942	Ahmet Korkut, Aydın Arıkök
21. Savaştepe/Balıkesir	1940	Sıtkı Akkay

İlk hazırlıklar dönemin İlköğretim Genel Müdürü olan İsmail Hakkı Tonguç'un çabaları ile başlayan, Hasan Ali Yücel'in Maarif Vekilliğine getirilmesi ile hız kazanan Köy Enstitüleri'nde[94] amaç, öğretmen yetiştirmenin yanı sıra köyün kalkınmasını sağlayacak çeşitli mesleklerin yetiştirilmesi olmuştur[95]. Köy Enstitüleri Kanunun 6. Maddesinde:

> Köy Enstitüleri'nden mezun öğretmenler tayin edildikleri köylerin her türlü öğretim ve eğitim işlerini görürler. Ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılması için bizzat meydana getirecekleri örnek tarla, bağ ve bahçe, atölye gibi tesislerle köylülere rehberlik eder ve köylülerin bunlardan istifade etmelerini temin ederler. Bu öğretmenlerin disiplin işlerinin ne suretle verileceği bir nizamname ile tayin edilir[96].

Söz konusu madde içeriğinde, enstitülerden mezun olup, köylere öğretmen olarak atanan öğretmenler eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanında köylüye örnek olunması ve rehberlik edilmesi bağlamında çeşitli zirai işlerinin de yapılması gerektiği sonucuna varılır[97].

Köy Enstitüleri Kanununa göre, tam devreli[98] köy okullarından mezun olmuş, sağlıklı ve yetenekli talebeler enstitüye seçilerek alınırdı. 1936 yılında eğitmenlerin köylerde çalışmaya başlamasıyla, az nüfuslu köylerde de kız ve erkek öğrenciler bulunarak, üç yıllık eğitim alan bu talebelerin, enstitülerin uygulama okullarında veya hazırlık sınıflarında beş yılı tamamlaması gerekirdi[99]. Enstitüleri bitiren ve görev yerlerine atanan memurların zorunlu hizmet süresi 20 yıl olup görevlerine başladıkları ilk altı yıl içerisinde 20 lira, altı yılı tamamladıktan sonra 30 lira, on beş yılı tamamladıktan sonra ise 40 lira maaş alacaklardır[100]. Ayrıca öğretmenler göreve başladıkları yıl bir kereye mahsus olmak üzere 60 lira maaş alacaklardır[101].

Enstitülerde tarih, coğrafya, Türkçe, matematik, yurttaşlık bilgisi, fizik, kimya, tabiat ve okul sağlık bilgisi, el yazısı, yabancı dil, resim, müzik, beden eğitimi ve halk oyunları, askerlik, ev idaresi ve çocuk bakımı, öğretmenlik bilgisi, zirai işletme ekonomisi ve kooperatifçilik gibi dersler verilirdi[102].

Köy Enstitüleri, şehir ve kasabaların dışında, demir ve karayoluna yakın olan köylerin bitişiğinde, tarım işlerinin yapılmasına uygun verimli bir arazi üzerinde, temiz su gibi çeşitli

---

[94] Akandere ve Yıldız Yılmaz, 2017: 4.
[95] Şeren, 2008: 210.
[96] Şeren, 2008: 212.
[97] Şeren, 2008: 212.
[98] Beş yıllık köy okulu.
[99] Ed. Işın, 2012: 94.
[100] Aysal, 2005: 274.
[101] Aysal, 2005: 274.
[102] Taşkaya ve Akbaşlı, 2008: 18.

sağlık koşullarına uygun alanlarda kurulmuşlardır[103]. Köy Enstitüleri'nin kuruluşunda göz önünde tutulan esaslar şunlardır:

1. Enstitünün yerini seçmek ve bölgesini tayin etmek
2. Gelecekte göreceği işlere ve alacağı öğrencilerin sayısına göre vaziyet planı ile binaları için açılacak müsabakanın ana şartnamesinin esaslarını tespit etmek
3. Memleket mimarları arasında müsabakalar açarak birinciliği kazanan projeyi Köy Enstitüsü öğrencilerine inşaat ve sanat dersleri temrini olarak tatbik etmek[104].

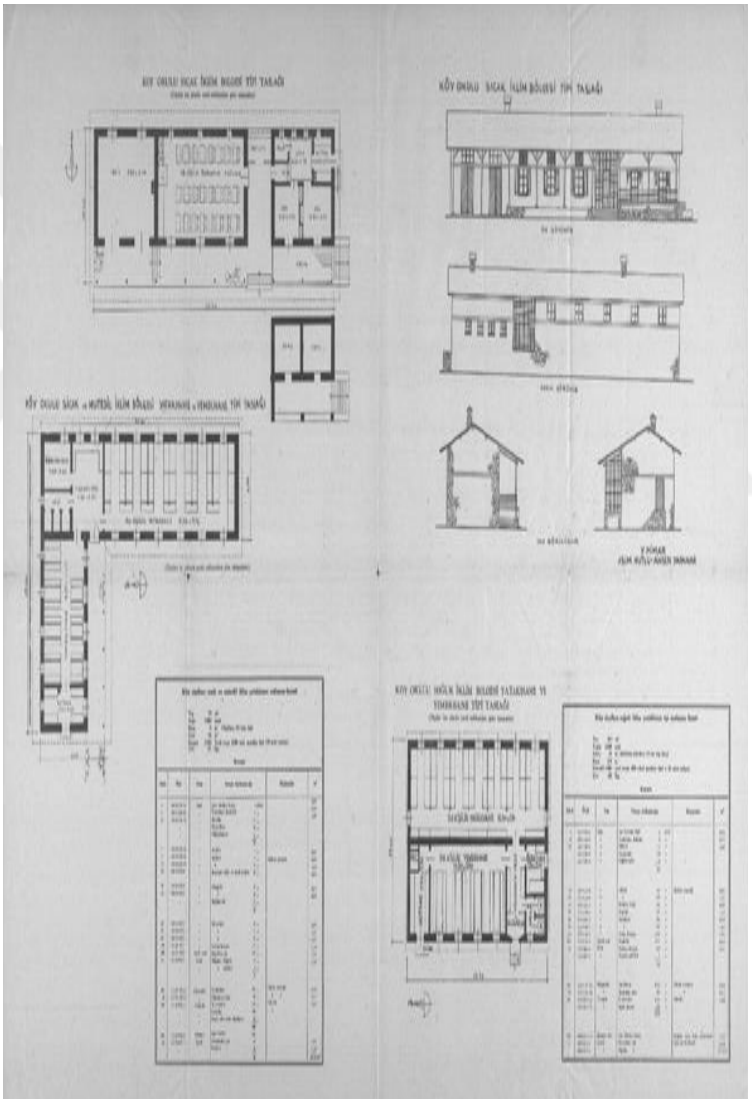
3803 sayılı kanuna uygun olarak açılan Köy Enstitüleri'nden mezun olacak öğretmenlerin çalışacakları köylerde, söz konusu kanunun 16. maddesine göre inşa edilecek ilkokul binalarına uygun planların hazırlatılması için 20/12/1940 - 10/02/1941 tarihleri arasında memleket mimarlarının katıldığı bir yarışma düzenlenmiştir[105]. Şartnameye göre, projesi yapılacak olan ilkokul binaları, her vilayetin köylerinde uygulamaya konacağı için, mimarların soğuk, sıcak ve mutedil iklim bölgelerine göre üç tip proje sunmaları istenerek bu projelerin de inşa edileceği köylerin yerel yapı malzemelerine uygun olarak hazırlanması gerektiği şart koşulmuştur[106]. Ayrıca şartnamede, 50 talebelik bir dershane, talebelerin şapka ve paltolarını asabileceği bir vestiyer, iki oda, bir mutfak ve hela ile bir yıkanma yerini içeren öğretmen lojmanı, 10 talebenin ağaç veya demir işlerini yapabilecekleri bir atölye ve iki biriminde ihtiyaçlarına yetebilecek olan bir odunluk olması gerektiği yazılıdır[107]. Okulun inşa edileceği arsanın düz ve güney cepheye bakacak şekilde tasarlanması da belirtilerek, okuldaki 50 talebe için binanın dışında, bahçenin içinde kız ve erkek öğrenciler için ayrı birimleri olan bir hela yapılması düşünülecek şekilde projelerin hazırlanması gerekmektedir[108].

Şartnamenin 8. maddesine göre, İlk Tedrisat Umum Müdürü Hakkı Tonguç, Maarif Vekilliği Başmüfettişi Celâl Otman, Yüksek Mimarlar Birliği mümessili Hüsnü Tümer, Talim ve Terbiye âzasından Enver Ziya Karal, Maarif Vekilliği müfettişi Hayrullah Örs, Afyon Maarif Müdürü Lûtfi Engin, Ankara İlk Tedrisat Müfettişi Ali Rıza Törüner, Bursa İlk Tedrisat Müfettişi Necati Erginöz, Antalya İlk Tedrisat Müfettişi Tahsin Özdemir ve Ankara İnşaat Usta Okulu Öğretmeni Mimar Hellinger'den oluşan on kişilik jüri ekibi 11 Şubat 1941 tarihinde toplanarak gelen projeleri değerlendirmiş ve Mimar Asım Mutlu ile Ahsen Yapanar'ın projeleri

[103] Şeren, 2008: 213.
[104] Tonguç, 2019: 522.
[105] Anonim, 1940: 187.
[106] Anonim, 1940: 187.
[107] Anonim, 1940: 187.
[108] Anonim, 1940: 187.

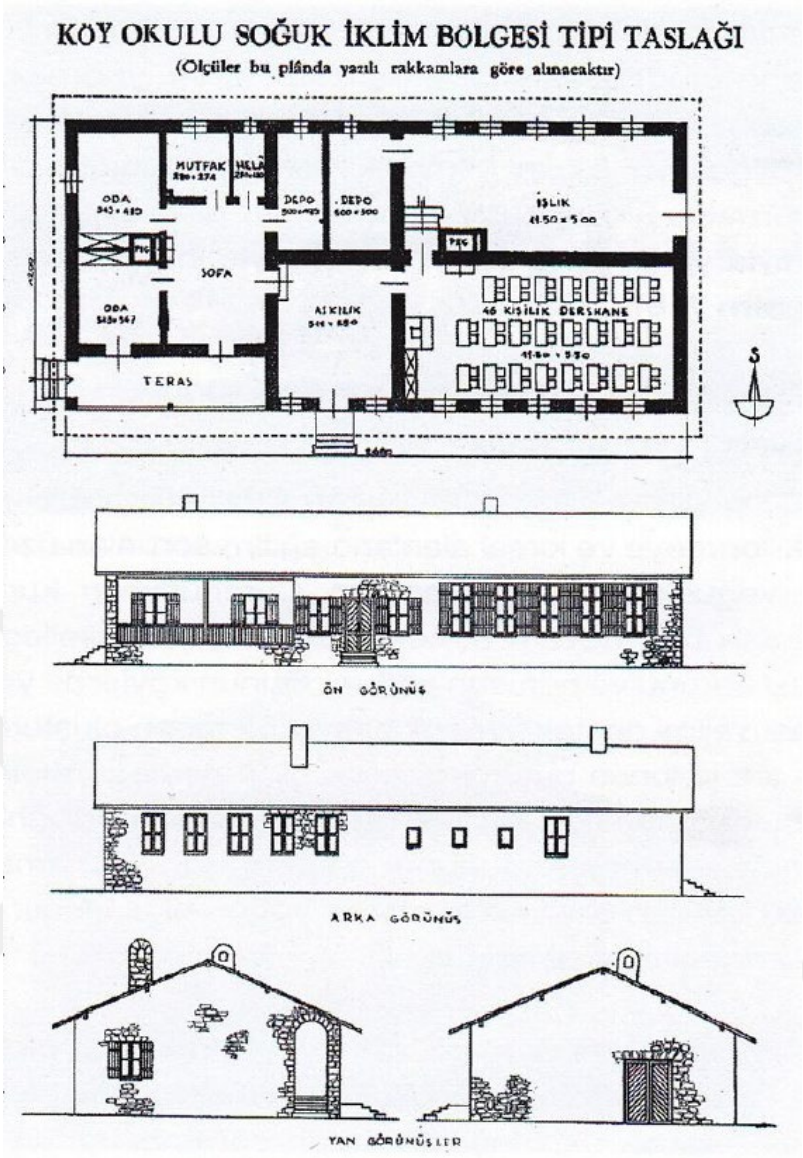
şartnameye ve belirtilen amaçlara uygun bulunarak birinci seçilmiştir[109]. Yarışmaya katılan 20 mimar arasında bulunan Yüksek Mimar Zeki Sayar'ın projesi ikinci, Yüksek Mimar Rebii Garbon'un projesi ise üçüncü olarak seçilmiştir[110].

Mimar Asım Mutlu ve Ahsen Yapanar'ın, *Sıcak* (Çizim 1.8), *Soğuk* (Çizim 1.9) ve *Mutedil İklim* plan tiplerine sahip olan okul binaları temelde, derslik, atölye ve öğretmen lojmanının aynı kütle içerisinde toplanmasından meydana gelen bir tasarıma sahiptir. 1940'lı yıllardan itibaren köylerde sıklıkla inşa edilen okul yapıları, söz konusu üç plan tipinde tasarlanmışlardır[111].

Çizim 1.8 Sıcak İklim Bölgesinde İnşa Edilecek Köy Okulları Plan Tipi (Türkmen, 2022: 365)

[109] Anonim, 1941: 12.
[110] Anonim, 1941: 12.
[111] Kul, 2011: 71.

Çizim 1.9 Mutlu ve Yapanar Tarafından Tasarlanan Tip Projelerden Biri: Soğuk İklim Bölgesi Köy Okulu Tipi (Kul, 2011: 70)

İsmail Hakkı Tonguç, 19 Eylül 1942 tarih ve 6/2323 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu'na gönderdiği yazıda, 18 Köy Enstitüsü'nde sayıları 12.000'e ulaşan öğrenciye yeterli sayı ve nitelikte öğretmen bulunamadığını, erkek öğretmenlerinde savaş sebebiyle sık sık askere çağrıldığından bahsetmiştir[112]. Enstitüler için özverili yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin yeterli olmaması ile birlikte kadro gereksinimini karşılamak üzere Hasanoğlan Köy Enstitüsü bünyesinde 1942 yılının Kasım ayında açılan kursun adı önceleri "Yardımcı Öğretmenlik Kursu" iken kısa bir süre sonra "Yüksek Köy Enstitüsü"ne dönüştürülmüştür[113]. Bu enstitü de görev yapan öğretmenler Ankara'daki fakülte ve yüksekokullardan, Millî Eğitim Bakanlığı uzman ve yönetici kadroları arasında seçilerek görevlendirilmişlerdir[114].

1943 yılında yürürlüğe giren Yüksek Köy Enstitüsü'nün yönetmeliğine göre sekiz kolu vardır:

1. Güzel Sanatlar Kolu (kız ve erkekler için).
2. Yapıcılık Kolu (erkekler için).
3. Maden İşleri Kolu (erkekler için).
4. Hayvan Bakımı Kolu (erkekler için).
5. Kümes Hayvancılığı Kolu (kızlar için).
6. Tarla ve Bahçe Ziraatı Kolu (erkekler için).
7. Zirai İşletme Ekonomisi Kolu (kız ve erkekler için).
8. Köy Ev ve El Sanatları Kolu (kızlar için)[115].

Yönetmeliğin ikinci maddesine göre, Yüksek Köy Enstitüsü'nün amaçları:

1. Köy Enstitüleri'ne öğretmen yetiştirmek.
2. Enstitü mezunlarının çalıştıkları köy bölgeleri için gezici öğretmen, gezici başöğretmen ve bölge ilköğretim müfettişi yetiştirmek.
3. Enstitülerde çalışan öğretmenleri hizmet içinde yetiştirmek.
4. Köyler, köy okulları ve Köy Enstitüleri ile ilgili yapılacak araştırmalar için merkez olmak, bu konularda araştırma yapmak ve sonuçları yayınlamak.
5. Yüksek Köy Enstitüsü'nde görev yapan öğretmen ve öğretim elemanlarına ders kitaplarını iki yıl içinde yazdırmak[116].

[112] Ed. Işın, 2012: 143-144.
[113] Altunya, 2020: 35.
[114] Altunya, 2020: 35.
[115] Ed. Işın, 2012: 146.
[116] Ed. Işın, 2012: 148.

1946 yılının Eylül ayında, enstitülerde çalışan toplam 620 öğretmenden 229'u yükseköğrenim görmüştür[117]. Yüksek Köy Enstitüsü, 27 Kasım 1947 tarihli Bakanlık Müdürler Encümeni kararı ile kapatılarak, öğrenim gören öğrenciler ise eğitim enstitüleri, öğretmen ve tarım elemanı yetiştiren diğer yükseköğretim kurumlarına aktarılmıştır[118].

1.6. Burdur Eğitim Tarihi

Türkiye'nin ilk vilayetlerinden biri olan Burdur[119] Osmanlılardan önce Selçukluların Teke Beyliğine daha sonra da Hamitoğullarına bağlı bir kasaba konumundaydı[120]. 1768-1837 yılları arasında Kütahya iline bağlı mutasarrıflık olan Burdur, 1839 yılında Gülhane Hattı Hümayunu ile Konya ili Isparta Kaymakamlığı'na bağlı nahiye olmuş, 1850 yılında Isparta'dan ayrılarak Konya'ya bağlı kaza, 1872 yılında da Konya vilayetine bağlı bir sancak olmuştur[121].

H. 1288 - M. 1882 tarihli Konya Vilayeti Salnamesine göre Burdur'da 23 medrese, 3 kütüphane, 1 Mekteb-i Rüştiye ve 19'u Müslüman, 2'si Rum ve 1'i Ermenilere ait olmak üzere 22 Sıbyan okulu bulunmaktadır[122]. 1906 tarihli Salnameye göre ise Burdur sancağı merkez kazasında 86, Tefenni kazasında 39 mektep bulunmaktadır. Burdur merkez kazasında bulunan 8 Müslüman iptidai mektebinde 585 öğrenci, 7 gayrimüslim iptidai mektebinde de 400 öğrenci öğrenim görmektedir[123]. Ancak 1914 yılında meydana gelen deprem sebebiyle söz konusu yapıların büyük çoğunluğu günümüze ulaşamamıştır[124].

1927 yılı salnamesine göre Burdur vilayeti, Merkez, Bucak (Oğuzhan)[125] ve Tefenni kazalarıyla, merkez kazaya bağlı Sertaç (Böbekler)[126] ve Belönü (Ağlasun) nahiyeleri, Tefenni kazasına bağlı Kızılkaya ve Milli (Melli) nahiyelerinden oluşmaktadır[127]. Merkez vilayetin Sertaç ve Belönü adlarında iki nahiyesi ile 77 adet köyü, Bucak kazasının Milli ve Kızılkaya nahiyeleri ile 29 adet köyü ve Tefenni kazasının da Gölhisar ve Dirmil nahiyeleri ile 57 adet köyü bulunmaktadır[128]. 1926 yılı Devlet Salnamesine göre Burdur vilayetinin genel nüfusu

---

[117] Ed. Işın, 2012: 147.
[118] Altunya, 2020: 36.
[119] Tunç, 2018: 323.
[120] Anonim, 1936: 34.
[121] Özata, 2009: 23-24.
[122] Konya Vilayeti Salnamesi, H.1288 – M.1882: 109. https://www.dijitalkitabim.com/kitaplar/konya/konya-vilayet-salnamesi/06/index.html#p=108 Erişim Tarihi: 03.02.2024.
[123] Uysal, 2020: 198-199.
[124] 1914 yılında meydana gelen deprem 300 kişinin ölümüne ve 6000 binanın hasar görmesine neden olmuş, kentin mekânsal gelişimini de büyük oranda etkilemiştir. Çetin, 2012: 109.
[125] 1909 yılında Antalya'ya bağlı Bucak Nahiyesi bu yıllarda Burdur'a bağlanmıştır.
[126] Burdur'un bugünkü Kemer İlçesi.
[127] Uysal, 2020: 187.
[128] Uysal, 2020: 187.

80.229'dur[129]. 1927 yılında yapılan Cumhuriyet'in ilk nüfus sayımında ise Garbi Anadolu Vilayetleri içerisinde zikredilen Burdur ilinin nüfusu 83.614'tür[130].

Cumhuriyet'in ilanı, medreselerin kapatılması ve yeni Türk harflerinin kabulü ile ülkede yaşanan okuma yazma seferberliği Burdur'da da etkisini göstermiş ve bu dönemden itibaren okul inşaatları ve halkın eğitimi gibi konularda büyük gelişmeler yaşanmıştır[131]. Bu seferberlik hareketi içerisinde aktif bir rol olan Burdur, Cumhuriyet'e halihazırda mevcut olan eğitim kadrosu ve okul yapıları ile birlikte dahil olmuş ve Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren hızını kesmeden okul inşa faaliyetlerine devam etmiştir.

1927-1928 eğitim öğretim yılında Burdur merkez vilayetinde 1 ana mektep[132], 9 ilk mektep[133] ve 1 ortaokul (Fotoğraf 1.2)[134] bulunmaktadır. Bunlardan inşa tarihi tespit edilemeyen Reşadiye Ana Mektebi'ne ait 1919-1920 kayıtlarında Gül, Gonca ve Filiz sınıfları bulunan mektepte kız ve erkek olmak üzere toplamda 35 öğrenci öğrenim görmektedir[135]. Diğer 9 ilk mektepte öğrenim gören öğrenci sayısı 2.480[136], orta mektepte ise 96[137] olmak üzere toplamda 2.611 öğrenci eğitim görmektedir. 1927-1928 eğitim öğretim yılında merkezdeki bu okullarda görev alan muallimlerin 25'i muallim mektebi mezunu, 3'ü muallimlik hukukuna ve şehadetnamesine haiz olanlar[138], 21'i muvakkat[139] ve daimî muavinler olmak üzere toplamda 49 muallim görev yapmaktadır[140].

---

[129] Uysal, 2020: 195.
[130] Ed. Şarman, 2023: 32.
[131] Özdemir, 1998: 15.
[132] Erdem, 1928: 242.
[133] T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1933: 14.
[134] Burdur Ortaokulu bugünkü Zafer Mahallesi'nde bulunan Eski Kilise binasında 1885 yılında Rüştiye adıyla üç sınıflı olarak eğitim öğretime başlamıştır. 1906 yılında 3 yıllık olan rüştiye, 5 yıllık bir idadiye çevrilmiş, 1915 yılında da bir sınıf daha eklenerek 6 senelik idadiye dönüştürülmüştür. Okul 1923 yılına kadar eğitime devam etmiştir. 1923 yılında idadilerin kapatılmasıyla bir devreli lise halini alan okul 1925 yılında tekrardan ortaokula dönüştürülerek 1946 yılına kadar mevcut bina ve çeşitli ek binalarla eğitim öğretime devam etmiştir. Yücel, 1994: 573. Ancak 1971 yılında meydana gelen deprem sonucunda kullanılamaz hale gelen okulun yerine 1974 yılında yeni bir ortaokul yapılmıştır.
[135] Çora, 2015: 94-95.
[136] T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1933: 15.
[137] T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1933: 37.
[138] Resmi eğitim almadığı halde muallimlik becerilerine sahip, kabul edilmiş, alaylı muallimler.
[139] Geçici muallimler.
[140] T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1933: 76.

Fotoğraf 1.2 Burdur Ortaokulu – Eski Kilise Binası (Koçibay, 2016: 5)

Burdur vilayetinin köylerinde bulunan 61 adet ilk mektepte ise 6.871 talebe öğrenim görmektedir. Söz konusu köy okullarında görev yapan muallimlerin 2'si yüksek mektep mezunu, 27'si muallim mektebi mezunu, 2'si muallimlik hukukuna ve şehadetnamesine haiz olanlar, 76'sı muvakkat ve daimî muavinler olmak üzere toplamda 107 kişilik muallim kadrosu bulunmaktadır[141].

Özellikle bu yıllarda Burdur merkez ve köylerinde hanesi ve talebesi az olan mahalleler dışında hemen hemen dörtte üçünde bir mektep inşa edilmiştir. Burdur halkı maarife karşı büyük bir ilgi içinde olmuş, şehirli veya köylü fark etmeksizin köyünde mektep olan her aile çocuğunu mektebe göndermek istemiştir. Yalnızca maddi durumu yerinde olmayan haneler, mektebin açık olduğu güz ve ilkbahar aylarında, ekim-dikim gibi tarımsal faaliyetlerin de yapılması sebebiyle çocukları mektebe gönderememişlerdir. Bu dönemde Burdur ili maarif durumu için, maarifçe kuvvetli bölgeler içerisinde beşinci sırada geldiği söylenmektedir[142]. Bir başka kaynakta 1923-1964 yılları arasında Burdur'da görev yapmış emekli öğretmen *Şevket Şener* ile yapılan röportajda, Burdur halkının maarife çok önem verdiği, ayrıca o dönem vilayetin maarif durumunun İstanbul'dan sonra ikinci sırada geldiği yazılıdır[143]. Ancak bu bilgi teyit edilememiş olup, ilgili dönemlere ait maarif istatistiklerinde durumun böyle olmadığı açıktır.

[141] T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1933: 77.
[142] Erdem, 1928: 247-248.
[143] Özdemir, 1998: 32.

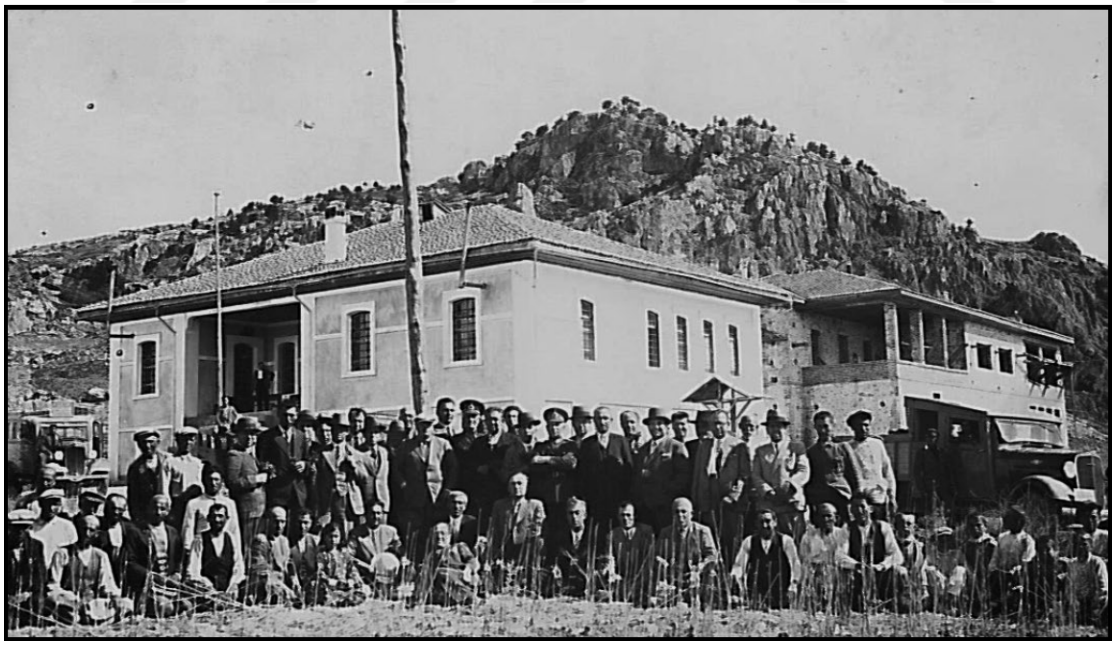
1927-1932 yılları arasında Burdur'da ilkmektepler için, muallim maaşı ve diğer masraflar için toplamda 694.45 kuruş bütçe ayrılmıştır[144].

1928-1934 yılları arasında Burdur'da valilik görevini icra eden *İbrahim Hazım Bey*, Burdur'da halkçılığın temelini atmış, beylik ve tegallüb gibi halkı yeren ve bölen davranışları sona erdirerek memleket gençliğine kıymet vermiş ve özellikle eğitim alanında önemli adımlar atmıştır. Vali Bey'in zamanında köylerde okul ve yatılı okul inşaatlarında kuvvetli bir artış olmuş, Askeriye ve Hacılar gibi ilin birçok köyünde birer abide gibi yükselen okulların temeli bu çalışkan vali zamanında atılmıştır (Fotoğraf 1.3-1.4)[145]. Özellikle 1930-1934 yıllarında Vali Hazım Bey ve Milli Eğitim Müdürü *Neşet Zühtü Saylan* önderliğinde bilhassa hızlanan köy okulları inşaatı hamlesi ile birlikte dört yıl içinde 20'ye yakın yeni okul[146] ve 2 yatılı okulun inşası tamamlanarak il maarifine sunulmuştur[147] (Tablo 1.2 – Grafik 1.1).

[144] T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1933: 95.
[145] Erdem, 1946: 41.
[146] Tabloda adı geçmeyen ancak 1934 yılında inşa edilmiş Harmanlı İlkokulu bulunmaktadır.
[147] Erdem, 1946: 78.

Fotoğraf 1.3 Askeriye Köyü Yatılı Okulu (Anonim, 1936: 42)

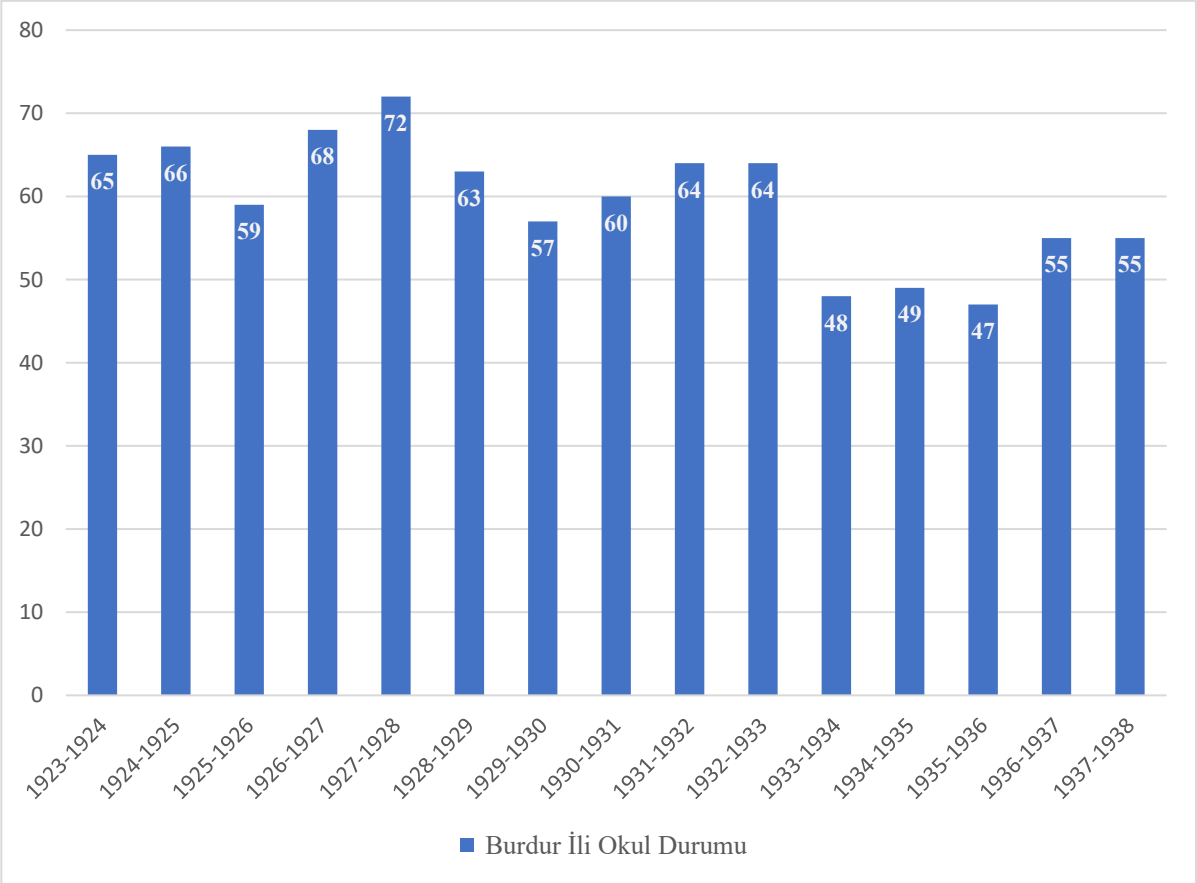
Fotoğraf 1.4 Hacılar Köyü Yatılı Okulu (Özata vd., 2016: 106)

Tablo 1.2 Cumhuriyet'in İlanından 15. Yılına Kadar Burdur'da İnşa Edilen Okullar (Öztoprak vd., 2014: 715)

Okulun Adı	Yapıldığı Tarih Yıl	Maliyet Fiyatı Lira	Ne Suretle Yapıldığı
Merkez Cumhuriyet Okulu	1924	2.500	Hususi/Özel İdareden
Merkez Gazi Okulu	1935	5.000	Hususi/Özel İdareden
Askeriye Yatılı Okulu	1933	15.000	Köy Sandığından
Hacılar Yatılı Okulu	1932	14.000	Köy Sandığından
Çeltikçi Yatılı Okulu	1935	15.000	Köy Sandığından
Bucak Merkez Okulu	1927	30.000	Köy Sandığından
Kıravgaz/Kayaaltı Okulu	1933	3.000	Köy Sandığından
Kayış Okulu	1933	3.000	Köy Sandığından
Çebiş Okulu	1929	2.000	Köy Sandığından
Arvallı Okulu	1932	4.000	Köy Sandığından
Başköy Okulu	1927	2.000	Köy Sandığından
Kozluca Okulu	1933	3.800	Köy Sandığından
Elmacık Okulu	1932	4.000	Köy Sandığından
Tefenni Merkez Okulu	1928	15.000	Hususi/Özel İdareden
Beyköy Okulu	1932	2.500	Köy Sandığından
Karamanlı Okulu	1925	10.000	Köy Sandığından
Çavdır Okulu	1926	1.000	Köy Sandığından
Hasanpaşa Okulu	1930	4.000	Köy Sandığından
Dengere Okulu	1932	1.000	Köy Sandığından
Armutlu Okulu	1929	5.000	Köy Sandığından
Horzum Okulu	1927	5.000	Köy Sandığından
Yusufça Okulu	1931	2.500	Köy Sandığından
Dirmil Okulu	1933	2.500	Köy Sandığından
Kavuncu Okulu	1933	2.000	Köy Sandığından
Bayır Okulu	1933	3.000	Köy Sandığından
Pazar Avdanı Okulu	1932	2.500	Köy Sandığından
Ürkütlü Okulu	1927	4.200	Köy Sandığından
Büyükyaka Okulu	1935	3.000	Köy Sandığından

Yukarıdaki tabloda adı geçen okullardan yalnızca Kıravgaz (Kayaaltı) ve Elmacık İlkokulları günümüze ulaşmıştır.

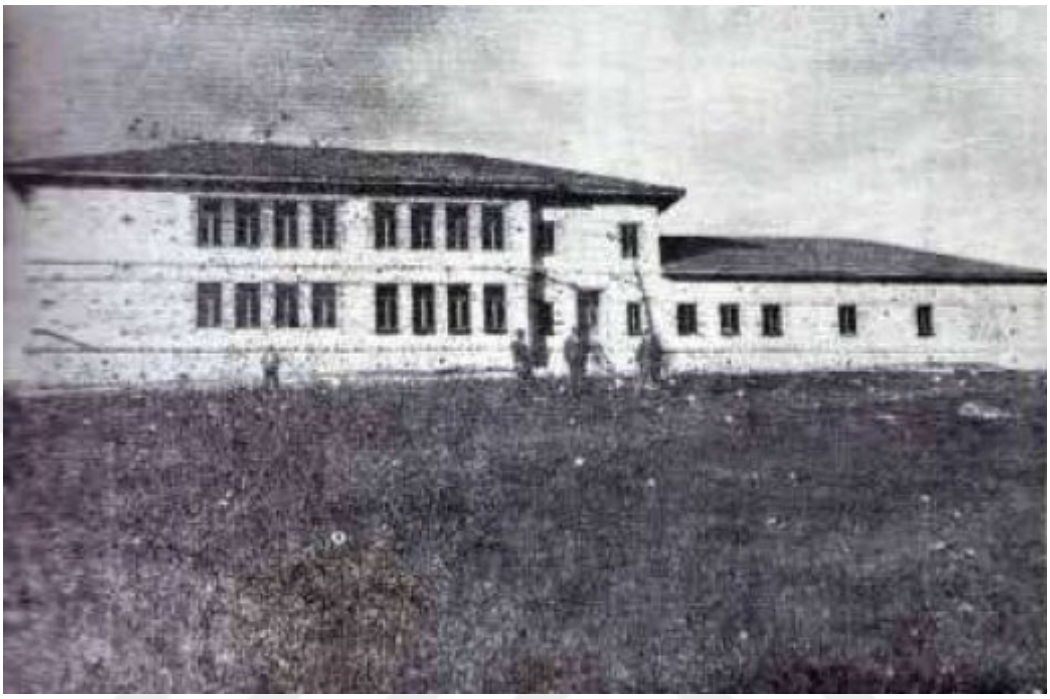
Grafik 1.1 Cumhuriyet'in İlanından 15. Yılına Kadar Burdur İlinde Okul Durumunu Gösteren Grafik (Öztoprak vd., 2014: 719)

1934-1939 yılları arasında Burdur Valisi *Saip Okat* ve İlbay *Abdülhak Savaş* döneminde de okul inşaatları hızını kesmeden devam ederek Ağlasun, Böbekler, Karamanlı, Armutlu ve Çavdır (Fotoğraf 1.5) Okulları gibi yatılı büyük irfan ocakları ile birlikte ilin muhtelif köylerinde önemli sayıda yeni okullar inşa edilmiştir[148]. Ayrıca Çeltikçi Yatılı Okulu ve Bucak ilçesinde köy çocukları için bir pansiyon yapılmıştır (Tablo 1.3-1.4)[149]. 1937-1938 eğitim öğretim yılında Burdur vilayeti genelinde faaliyette olan 55 ilkokulda[150] 110 öğretmen[151]

[148] Erdem, 1946: 78.
[149] Anonim, 1936: 35.
[150] T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1939: 16.
[151] T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1939: 20.

mevcuduyla 6.308 öğrenciye eğitim verilmektedir. Yine bu yıllarda Burdur Ortaokulu'nda 13 öğretmen görev yapmakta olup 350 öğrenci öğrenim görmektedir[152].

Fotoğraf 1.5 Çavdır Hususi Pansiyonlu Okulu (Öztoprak vd., 2014: 730)

Tablo 1.3 Cumhuriyet'in 15. Yılında Hususi Pansiyonlu Okulların Öğrenci Durumu (Öztoprak vd., 2014: 723)

Hacılar		**Askeriye**		**Bucak**		**Çeltikçi**	
Gündüz	**Yatılı**	**Gündüz**	**Yatılı**	**Gündüz**	**Yatılı**	**Gündüz**	**Yatılı**
83	123	140	61	262	43	148	59
Gündüzlü				633			
Yatılı				286			
Toplam				919			

[152] T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1939: 20.

Bu yıllarda Burdur'daki öğretmen açığını kapatmak amacıyla askerde çavuş, onbaşılık gibi görevler yapan okuma ve yazma bilen erkekler, çeşitli sınavlardan geçirilerek gezici başöğretmenler tarafından 6 aylık kurslarda eğitim almış ve 1937 yılından itibaren eğitmen adı altında vilayetin tüm köylerinde açılan eğitmenli okullarda görev yapmaya başlamışlardır. 1946-1947 ders yılına kadar gezici başöğretmenler tarafından eğitmen yetiştirilmeye devam edilmiştir[153].

Cumhuriyet'in ilanından 15. yılına kadar geçen süre içerisinde Burdur vilayetinde okul inşa edilmesinin yanı sıra, halihazırda mevcut durumda olan okulların onarımları da yapılmıştır[154]. Bu okulların onarımı için gereken ücret hususi muhasebe ve köy bütçelerinden temin edilmiştir[155].

1939 yılında Burdur Halkevi (Fotoğraf 1.6-1.7)[156] tarafından basılan Halkevi isimli derginin sayılarında Köycülük Şubesi tarafından hazırlanan, *Köylerimizi Tanıyalım*, *Köy Öğretmeni Köyünde Neler Yapabilir?* ve *Köy Tetkikleri* başlıklı yazılarda köylerin maarife karşı düşünceleri, köy öğretmenlerinin meslekleri dışında köyde de birtakım işleri yüklenmeleri gerektiği gibi pek çok bilgi ve öneri içeren yazılar bulunmaktadır. Ayrıca Askeriye[157], Çeltikçi[158], Kıravgaz[159], Karamanlı[160] ve Kurna[161] köylerinin genel bir tanıtımından sonra, maarif durumları hakkında oldukça önemli bilgileri de içermektedir. Örneğin, Burdur Halkevi Dergisi'nin 1939 yılı Mart ayı sayısında Karamanlı Yatılı Okulu'na yer verilmiştir. Henüz yeni açılan okulun ilk senesinde 70'i kız olmak üzere toplamda 375 öğrencinin öğrenim gördüğü, 6 öğretmenin görev yaptığı, 5 sınıflı ve 6 dershaneli olduğu kaydedilmiştir. Halkevi Dergisi'nin 1939 yılı Nisan ayı sayısında Askeriye Köyü Yatılı Okulu hakkında ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır. Okulun Kışla, Çerçin ve Askeriye köylülerinin birleşerek inşa ettiği, bodrum hariç iki katlı olan yapının 12 odadan oluştuğu yazılıdır. Ayrıca yemekhane, mutfak, kiler, hamam ve abdesthane gibi bölümlerin ayrı bir bina olarak yapıldığından bahsedilmektedir. Tam teşkilatlı olan Askeriye Yatılı Okulu, beş öğretmen ve beş sınıflı olup 20 dönüm ekilecek arazisi

---

[153] Özdemir, 1998: 34.
[154] Merkez Sakarya İlkokulu, Merkez Cumhuriyet İlkokulu, Merkez Gazi İlkokulu, Merkez Turan İlkokulu, Merkez İnönü İlkokulu, Merkez İstiklal İlkokulu, Tefenni İlkokulu, Yeşilova İlkokulu, Bucak İlkokulu, Karamanlı Kamunu İlkokulu, Ürkütlü Köyü İlkokulu, Çamlık Köyü İlkokulu, Çebiş Köyü İlkokulu, Yazı Köyü İlkokulu, Belönü Köyü İlkokulu.
[155] Öztoprak vd., 2014: 716.
[156] Burdur Halkevi 22 Şubat 1935 yılında açılmıştır. Dil Edebiyat Kolu'na bağlı olan Gül, Burdur ve Ülker adlı üç dergi çıkarmışlardır.
[157] Çamoğlu, 1939: 9-10.
[158] Arvallı Köyü'nün günümüzdeki adı Bağsaray'dır. Günümüzde Çeltikçi ilçesine bağlıdır. Balköse, 1939: 11.
[159] Pamukçuoğlu, 1939: 12.
[160] Pamukçuoğlu, 1939: 14.
[161] Pamukçuoğlu, 1939: 9.

bulunmaktadır. Ayrıca okulun Gazete, Spor, Müze, Rasat, Müzik, Bahçe, Sağlık, Kitabevi, Biriktirme, Kooperatif, Müsamere gibi birçok kolu olduğundan bahsedilmiştir[162].

Fotoğraf 1.6 Burdur Halkevi Kurağı (Burdur Halkevi Dergisi, 1939)

Fotoğraf 1.7 Burdur Halkevi Yöneticileri (Özdemir, 1998: 22)

[162] Çamoğlu, 1939: 9-10.

1940'lı yıllara gelindiğinde Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapmaları için inşa edilen okul plan tiplerine sahip binalar Burdur'un köylerinde yükselmeye başlar. Bu okullar öğretmen evi ile bitişik şekilde inşa edilen soğuk, sıcak ve mutedil iklimlere özgü plan tiplerine sahip okullardır. Burdur'da günümüze ulaşan okulların büyük kısmı bu zaman diliminde inşa edilen okullardan oluşmakta olup *Soğuk İklim Plan Tipi*nde inşa edilmişlerdir.

1940-1941 eğitim-öğretim yılında Burdur vilayeti genelinde toplamda 115 okulda 175 öğretmen görev yapmakta, 9.079 talebe bulunmaktadır. Yine bu yıllarda inşa edilen Kız Sanat Okulu'nda 1945-1946 eğitim öğretim yılında 3 bayan öğretmen, Erkek Sanat Okulu'nda ise 16 erkek öğretmen görev yapmaktadır[163]. Bu okullarda öğretmen ve eğitmenler görev almaktadır.

Burdur'da 4274 sayılı kanun gereğince 10 yıllık bir okul inşaat programı yapılmış ve bu programın üçüncü yılında yapılacak işlerin yarısına yakını köylüler ve idareciler iş birliği ile gerçekleştirilmiştir[164] (Tablo 1.4).

Tablo 1.4 Burdur İlinin 10 Yıllık Okul İnşaatı Çalışma Programı (Erdem, 1946: 80)

Eğitim Öğretim Yılı	Köylerde Yeni Yapılacak Okullar
1946-1947	8
1947-1948	15
1948-1949	20
1949-1950	18
1950-1951	10
1951-1952	3
1952-1953	19
1953-1954	8
1954-1955	12
1955-1956	16
Toplam	**129**

[163] Erdem, 1946: 87.
[164] Erdem, 1946: 79.

1945-1946 eğitim-öğretim yılında Burdur merkezde 1 ortaokul, 1 Orta Sanat Okulu, 1 Kız Sanat Okulu, 5 Tam Teşkilli ilkokul ve 1 Eksik Teşkilli ilkokul bulunmaktadır. İlçe merkezlerinde ise Tefenni'de 1, Yeşilova'da 1, Bucak ilçesinde de 1 ilkokul mevcuttur[165]. Merkez köylerde 7 adet[166], Tefenni ilçesinin köylerinde 8 adet[167], Yeşilova ilçesinin köylerinde 3 adet[168] ve Bucak ilçesinin köylerinde 3 adet[169] büyük okul ve öğretmen evleri yapılmıştır[170]. Bu eğitim-öğretim yılında Burdur il çevresinde toplamda 136 okul mevcuttur[171](Tablo 1.5-1.6-1.7-1.8).

Tablo 1.5 1945-1946 Eğitim-Öğretim Yılında Burdur İlinde İlkokul Durumu (Erdem, 1946: 81)

	Eski Tip	Eski Tip Yeni	Yeni Tip	Oda Halinde	Toplam
Merkez	13	15	13	17	**58**
Tefenni	0	13	3	5	**21**
Yeşilova	0	20	6	8	**34**
Bucak	0	15	3	5	**23**
Toplam	**13**	**63**	**25**	**35**	**136**

Tablo 1.6 1946 Yılında Burdur İl Çevresinde Yapılmakta Olan Okulların İnşaat Durumu Tablosu (Erdem, 1946: 82)

	İnşaatı Bu Yıl Bitecek Olan Okullar	İnşaatı Devam Eden Okullar	Hazırlığı Yapılan Okullar
Merkez	7	14	9
Tefenni	0	5	11
Yeşilova	1	6	3
Bucak	0	12	6
Toplam	**8**	**37**	**29**

[165] Erdem, 1946: 94.
[166] Askeriye, Çerçin, Sala, Büğdüz, Arvallı, Başköy ve Kozluca Köyleri.
[167] Hasanpaşa, Kozağacı, Horzum, Yusufça, Beyköy, Armutlu, Dirmil, Söğüt Köyleri.
[168] Güney, Salda, Büyükyaka Köyleri.
[169] Ürkütlü, Girmeği, Kızılseki Köyleri.
[170] Erdem, 1946: 155.
[171] Erdem, 1946: 81.

Tablo 1.7 1945-1946 Eğitim-Öğretim Yılında Öğrenci Durumu (Erdem, 1946: 85)

	Öğretmenli Okullar			**Eğitmenli Okullar**			**Toplam**
	Erkek	Kız	**Toplam**	Erkek	Kız	**Toplam**	**Genel Toplam**
Merkez	956	646	**1.602**	-	-	-	**1.602**
İlçeler	686	232	**918**	-	-	-	**918**
Köyler	5.749	3.044	**8.793**	1.300	847	**2.147**	**10.940**
Toplam	**7.391**	**3.922**	**11.313**	**1.300**	**847**	**2.147**	**13.460**

Tablo 1.8 1945-1946 Eğitim-Öğretim Yılında Öğretmen ve Eğitmen Durumu (Erdem, 1946: 86)

	İl Bütçesinden	**Enstitü Mezunu**	**Eğitmen**	**Toplam**
Merkez	30	-	-	**30**
İlçeler	15	-	-	**15**
Köyler	60	57	90	**207**
Toplam	**105**	**57**	**90**	**252**

Burdur, tarihi boyunca deprem ve yangın gibi çeşitli afetlerle mücadele etmiştir. Bunlardan; 1892, 1914, 1924, 1939 ve 1971 yıllarında gerçekleşen büyüklü küçüklü deprem ve çarşı yangınları kentin dokusuna zaman zaman hasar vererek yeniden yapılandırmayı gerektirmiştir. Bunların dışında kentin bir türlü giderilemeyen su ihtiyacını karşılamak ve diğer alt ve üst yapı ihtiyaçlarının giderilmesi adına 1948 yılında İller Bankası tarafından İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Doçent Yüksek Mimar *Kemal Ahmet Aru*'ya kentin tamamını kapsayacak bir imar planı hazırlatılmıştır[172]. 26 Haziran 1948 yılında Nafia Vekaleti Yapı ve İmar İşleri Reisliği'nce onaylanan kentin imar planına göre, kentin Ulu Camii çevresinde olması gereken idari merkezi, Hükümet Konağı'nın bulunduğu Cumhuriyet Meydanı ve çevresine doğru kaymıştır[173] (Fotoğraf 1.8). Kentin ticari merkezi ise Ulu Camii çevresinde kalmaya devam ederek, kentteki yapılaşma iki katlı olarak planlanmıştır. Yalnızca Hükümet Konağı'nın yer aldığı meydan ve çevresinde üç katlı yapılaşmaya izin verilerek, kentin tarihi

[172] Gölen, 2021: 188.
[173] Gölen, 2021: 188.

dokusu korunmaya çalışılmış ve ayrıca deprem bölgesi olduğu için de çok katlı yapılaşmaya izin verilmemiştir[174].

Aru'nun planına göre, Burdur kenti kuzeyden demiryolu hattı ile sınırlandırılmış ve bu alan olduğu gibi tarım alanlarına ayrılmış, pazar alanı ve hal binası, belediye binasının arkasındaki mevkiye, hayvan pazarı ise Isparta çıkışına doğru kaydırılmıştır[175].

Aru, *Burdur Şehri İmar Planı Projesi* ile ilgili yazısında Burdur'da 6 ilkokul, bir ortaokul, bir orta sanat okulu ve bir Kız Enstitüsü'nün bulunduğunu, bu okullarda 2.250 civarında öğrenci olduğunu belirtmiştir. Merkezde oturan okul çağındaki çocuk nüfusuna oranla az sayıdaki ilkokula dikkati çeken Aru, sekiz okula daha ihtiyaç olduğundan bahsetmiştir[176]. Bu plan doğrultusunda yeni inşa edilecek olan okullar, İstasyondaki Numune Mahallesi'nde, kışlaların doğusundaki Yeni Mahalle mevkiinde, merkezdeki Turan İlkokulu'nun yerine inşa edilecek yeni bir okul, Hüsnü Bayer İlkokulu[177], İnönü İlkokulu, Cumhuriyet ve yerinde arazisi genişletilecek Sakarya İlkokulu[178] ve İstiklal İlkokulu inşa edilmiştir. Ayrıca Gazi İlkokulu'nun bulunduğu mevkide yer alan Belediye Binası terk edilecektir[179]. Burdur Ortaokulu[180], Sanat Okulu ve Kız Enstitüsü inşa edildikleri mevkide olmaya devam etmiştir[181]. Söz edilen okullardan günümüze yalnızca Kız Enstitüsü ulaşmıştır.

[174] Gölen, 2021: 189.
[175] Gölen, 2021: 189.
[176] Aru, 1948: 125.
[177] 1971 yılındaki depremde hasar gören okulun arazisi 1972 yılında parsellenip satılmıştır. Özata, 2009: 43.
[178] Sakarya İlkokulu mevcut talebe nüfusuna yetersiz gelmesi ve ahşap malzemenin ağırlıkta olması sebebiyle yangın ve depremlerden etkilenebileceği düşüncesiyle 1964 yılında "Sakarya İlkokul Yaptırma ve Yaşatma Derneği" tarafından önce okul yeri genişletilmiş daha sonra yeni bir bina inşa edilmiştir. Özdemir, 1998: 59.
[179] 6 Mart 1930 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün Burdur'a yapacağı ziyarette kendisine hediye edilmek üzere inşa edilen köşk, Atatürk'ün talimatıyla ilkokul olarak kullanılmaya başlanmıştır. Özdemir, 1998: 55. 1950'li yıllarda yıkılan okulun yerine Belediye Binası inşa edilmiştir.
[180] Ortaokul olarak kullanılan kilise binası ihtiyaca cevap veremeyince yeni ortaokul inşaatına başlanmıştır.
[181] Aru, 1948: 126.

Fotoğraf 1.8 Burdur Cumhuriyet Meydanı. Solda Halkevi, Sağda Gazi İlkokulu (Özyıldıran, 2015: 312)

Burdur'daki Geç Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemi okul yapıları 1914, 1939 ve 1971 yılında meydana gelen depremler sonrasında büyük hasarlara uğramışlardır. 1939 yılında meydana gelen deprem özellikle Çeltikçi nahiyesi ve bu nahiyeye bağlı Kuzköy'de çeşitli yıkıntılara sebebiyet vermiş ayrıca henüz bir sene önce yapılan Çeltikçi Yatılı Okulu'nun duvar ve pencereleri de çatlamıştır[182]. 1971 yılında meydana gelen deprem ise il merkezi ile Yazıköy, Yarıköy ve Hacılar Köyü civarlarında meydana gelmiş[183] ve Hacılar Yatılı Okulu (Fotoğraf 1.9) ile birlikte pek çok yapının hasara uğramasına yol açmıştır.

Bazı okul yapıları da depremden bağımsız olarak zaman içinde binasının eski olması, yol yapımı ya da genişletme çalışmaları veya yeni yapı inşaatları gibi sebeplerden dolayı günümüze ulaşamamıştır. Günümüze ulaşan 23 yapı katalogda ele alınmıştır.

[182] Pamukçuoğlu, 1939: 16.
[183] Tezcan vd., 1971: 10.

Fotoğraf 1.9 1971 Depreminde hasar gören Hacılar Köyü Yatılı Okulu (Koçibay, 2020: 7)

Burdur ili nüfusu 1927 yılında 83.614, 1935 yılında 95.809 (Tablo 1.9), 1940 yılında, 119.498 (Tablo 1.10), 1945 yılında ise 125.792'dir[184] (Tablo 1.11-1.12).

Tablo 1.9 Burdur İli 1935 Yılı Nüfus Verileri[185]

	Şehir	Köyler	Toplam
Merkez	13.597	34.006	**47.603**
Bucak	3.974	13.884	**17.858**
Tefenni	2.604	27.744	**30.348**
Toplam	**20.175**	**75.634**	**95.809**

Tablo 1.10 Burdur İli 1940 Yılı Nüfus Verileri[186]

	Şehir	Köyler	Toplam
Merkez	14.603	29.934	**44.537**
Bucak	4.386	14.900	**19.286**
Tefenni	2.548	28.659	**31.207**
Yeşilova	725	23.743	**24.468**
Toplam	**22.262**	**97.236**	**119.498**

Tablo 1.11 Burdur İli 1945 Yılı Nüfus Verileri[187]

	Şehir	Köyler	Toplam
Merkez	14.377	35.726	**50.103**
Bucak	4.786	16.724	**21.510**
Tefenni	2.136	29.963	**32.099**
Yeşilova	1.165	20.915	**22.080**
Toplam	**22.464**	**103.328**	**125.792**

Veriler incelendiğinde Burdur ilinin genel nüfus yoğunluğunun kırsal kesimlerde toplandığı görülür. 1935 yılında nüfusun %79'u köylerde yaşarken, %21'i de şehirlerde yaşamaktadır. 1940 yılında gelindiğinde köylerde yaşayan nüfusun oranı %81'e çıkarken, şehirde yaşayanların oranı da %19'a düşmüştür. 1945 yılında ise nüfusun %82'si köylerde yaşarken, %18'inin şehir merkezlerinde yaşadığı görülmektedir. 1935 yılından 1945 yılına

[184] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 8.
[185] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1937: V.
[186] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1944: 122.
[187] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 117.

kadar şehir nüfusu çok belirgin bir artış göstermemiş ancak köylerin nüfusu büyük oranda artmıştır. Nüfusun büyük bir bölümünün kırsal alanlara toplanmasının temel nedeni kentin geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılıktır.

Tablo 1.12 Burdur'un Köylerine Ait 1935, 1940 ve 1945 Yılı Nüfus Verileri

Köy Adları	1935	1940		1945	
		K	E	K	E
Akyayla	-	163	146	173	163
Başmakçı	451	1.548	1.302	237	259
Bayındır	330	187	167	170	175
Beşkonak	295	182	166	181	198
Bozlar	171	149	121	145	180
Çaltepe	761	363	329	375	335
Çebiş	546	304	256	339	316
Elmacık	470	256	229	263	269
Elmalıyurt	110	66	60	85	81
Günalan	395	214	197	210	182
Harmanlı	-	383	362	449	487
İğdeli	150	88	88	96	106
Karaaliler	340	144	139	191	161
Kayaaltı	969	561	483	582	545
Kurna	398	228	217	214	231
Kuzköy	599	337	300	371	314
Suludere	248	131	117	140	119
Taşyayla	606	326	310	349	330
Yakalar	-	152	133	152	169
Yaylaköy	417	240	250	283	300
Yazır	383	246	192	273	241
Yukarı Kırlı	-	200	165	220	177

Katalog bölümünde de görüleceği üzere, Burdur'da inşa edilmiş ve günümüze ulaşmış köy okullarının büyük bir çoğunluğu Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacakları okullar bağlamında tasarlanan soğuk iklim plan tipine uygun inşa edilmiştir. Bu okullarda çalışacak olan öğretmenlerin özellikle Burdur'a yakın olan Isparta-Gönen ve Antalya-Aksu Köy Enstitüleri'nden gelmiş olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda bu iki Köy Enstitüsü'de kısaca tanıtılacaktır.

Aksu Köy Enstitüsü'nün açılışı 1940 tarihli Resmi Antalya Gazetesi'nin Cemal Gültekin imzalı haberinde şöyle müjdelenmiştir:

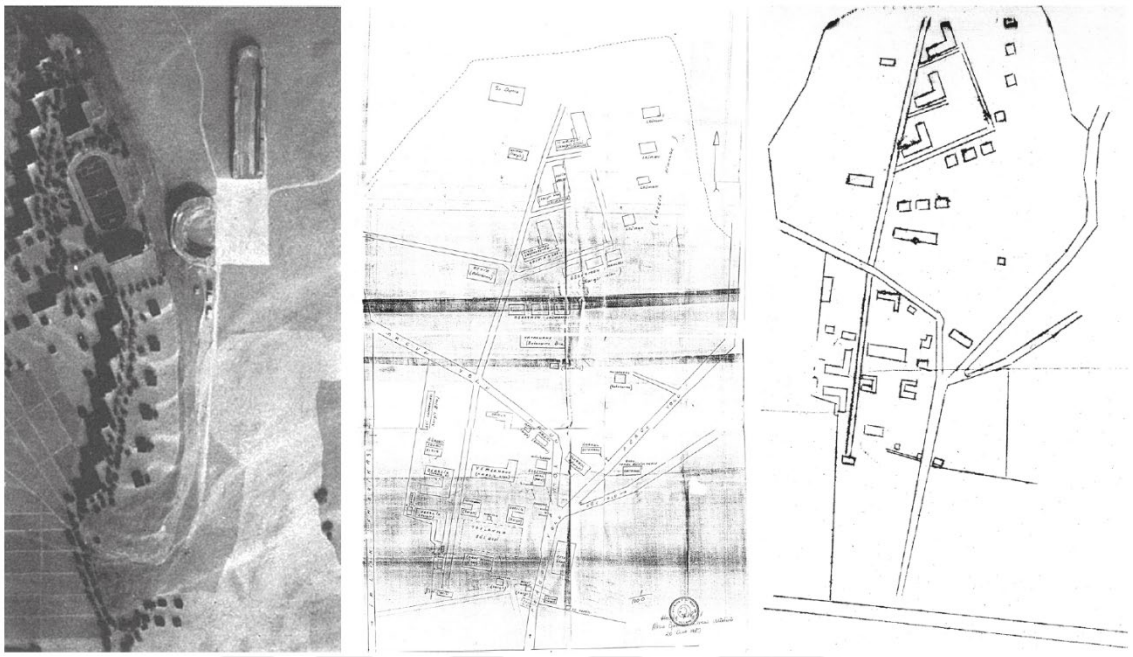
> Bu yıl, Türkiye'nin 14 yerinde açılmış olan Köy Enstitüleri'nden biri de Aksu'da açılmıştır. Nisan ayı içinde Eskişehir Hamidiye (Çifteler) Köy Enstitüsü'nden gelen talebe ve öğretmenler tarafından, Aksu (Macun) İlkokul binasının yanına ve Murtuna (Perge) harabelerinin olduğu yere sekiz pavillion yapılmış, ayrıca vilayet hususi bütçesinden yapılan yardımlarla Aksu (Macun) Okulu'nun noksan kalan inşaatı da tamamlanarak büyük bir bina elde edilmiştir. Bu işlerin bitirilmesi için, genel bütçeden şimdiye kadar 15.000 lira harcanmıştır. Böylece Aksu nahiyemiz, köylümüzün kalkınması için büyük bir kültür merkezi halini almaya başlamıştır. 1940 mali yılında Murtuna (Perge) harabelerinin üstündeki arazi üzerinde, 44 parçadan oluşan asıl Aksu Köy Enstitüsü binalarının olanca güzelliği ile kurulmuş olduğunu göreceğiz. O zaman Aksu, bütün Antalya vilayetinin dikkatini çeken parlak şirin bir kültür villası halini almış olacaktır[188].

Enstitü, daha önce inşa edilmiş olan tek katlı ilkokulda (Macun) "Eğitmen ve Köy Enstitüsü Müdürlüğü" olarak yürütülür. Daha sonra Yüksek Mimar Asım Mutlu ve Ahsen Yapanar'ın tasarımları, yapı öğretmenlerinin yönetimi, usta öğrencilerin katkı ve emekleriyle enstitünün binaları inşa edilmeye başlanmıştır[189].

Aksu Köy Enstitüsü, diğer enstitülere nazaran derslikler, yatakhaneler, atölyeler, işlikler, lojmanlar, hamam, çamaşırhane ve ahırlar, kümesler ve benzeri tüm yapıları aynı kütle içerisinde toplamamış, yapıların hepsi bir yerleşim planı bağlamında araziye uygun bir biçimde yerleştirilerek dağınık bir alana serpiştirilmiştir[190] (Çizim 1.10). Enstitüde demirhane, dülgerlik atölyesi, dokumacılık atölyesi gibi gerekli tesislerde bulunmaktadır[191]. 1939-1940 yıllarında 200 kişilik yatakhane ve yemekhane, üç atölye, bir depo, 100 eğitmenin yatakhane ve yemekhane gereksinimini karşılayacak dört baraka yapılmış; mevcut okul binasının ve

[188] Ed. Işın, 2012: 105.
[189] Ed. Işın, 2012: 107.
[190] Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği, 2020: 22.
[191] Ed. Işın, 2012: 109.

öğretmenevinin onarımı yapılmış ve tarım işlerine uygun alanın genişletilmesine çalışılmıştır[192].

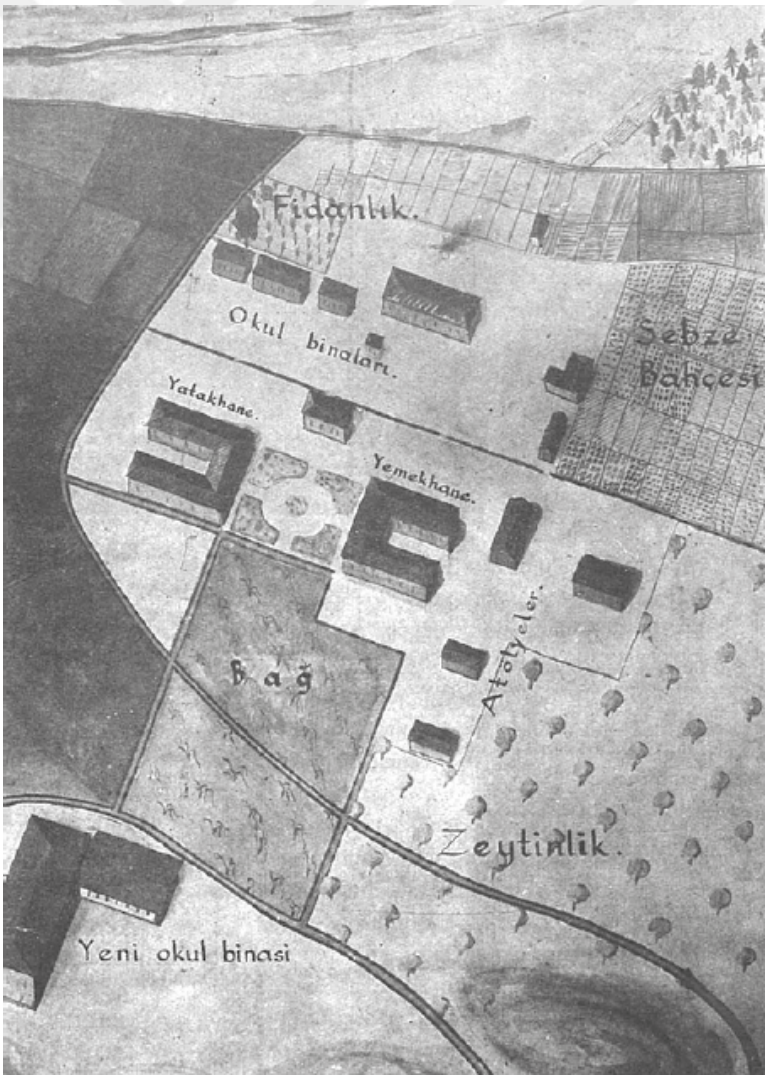
Çizim 1.10 Aksu Köy Enstitüsü Maketi, Vaziyet Planı, Yerleşkesi (Çetin ve Kahya, 2017: 140)

Aksu Köy Enstitüsü, eğitmen kursu ve öğretmen yetiştirmek üzere kurulan Köy Enstitüsü olmak üzere iki kısımdan oluşur. Eğitmenler için bir müdür, eğitim şefi ve 12 öğretmenden oluşan bir eğitim kadrosu bulunmakta olup eğitmenlerin beslenme, barınma, kıyafet ve harçlık gibi tüm masrafları devlet tarafından karşılanırken; eğitmen olarak köylerine geri döndüklerinde ise 10 lira ücret ile göreve başlarlardı.[193]. 6 Haziran 1940 yılında İzmir Kızılçullu Köy Enstitüsü'nden gelen Talât Ersoy, kurucu müdür olarak göreve başlayınca, eğitmen kursunun yanında bir de Aksu Köy Enstitüsü açılmış oldu[194]. Eğitmen kursu, Çifteler Köy Enstitüsü'nden gelen yapıcılık öğretmeni ve on sekiz öğrenci tarafından, eğitmenler ve enstitü için dörder tane inşa edilen toplamda sekiz baraka ile 1940 yılının Mayıs ayında eğitime başlamıştır. Üç yıl içinde tahta ve kargir olmak üzere yirmi parça bina inşa edilmiştir (Çizim 1.10-1.11-Fotoğraf 1.10-1.11-1.12). Arazisi diğer enstitülere nazaran daha küçük ölçekte olması sebebiyle tarla yerine bahçe tarımına daha uygun olduğu için; her mevsimde meyve ve sebze yetiştirerek, kendi gıda ihtiyaçlarını karşılamışlar ayrıca bazı kurumlara da vermişlerdir[195].

[192] Ed. Işın, 2012: 111.
[193] Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği, 2020: 21.
[194] Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği, 2020: 43.
[195] Ed. Işın, 2012: 109.

Fotoğraf 1.10 Aksu Köy Enstitüsü'nün İnşa Halindeki Büyük Yapılarından Biri (Işın, 2012: 115)

Çizim 1.11 Aksu Köy Enstitüsü'nün Ziraat Alanı (Çetin ve Kahya, 2017: 141)

Fotoğraf 1.11 Aksu Köy Enstitüsü Atölye Binası (Çetin ve Kahya, 2017: 144)

Fotoğraf 1.12 Aksu Köy Enstitüsü Derslikler (Çetin ve Kahya, 2017: 144)

Enstitüde öğrenciler, tarla tarımı, bahçe tarımı, ruam ve şap hastalıklarının tedavisi ve zootekni (hayvan bakımı), ipek böcekçiliği, arıcılık, kümes hayvancılığı derslerinin yanı sıra

tarım bilgileri dersi kapsamında aşılama, budama ve bitki yetiştirme konularında da eğitim almışlardır[196].

Enstitü, 1954 yılında Aksu İlköğretmen Okulu, 1968-1973 yılları arasında Aksu Öğretmen Okulu, 1973 yılında Aksu Öğretmen Lisesi, 1977-1979 yılında Aksu Eğitim Enstitüsü, 1989-1990 yılında Aksu Anadolu Öğretmen Lisesi olmuştur[197].

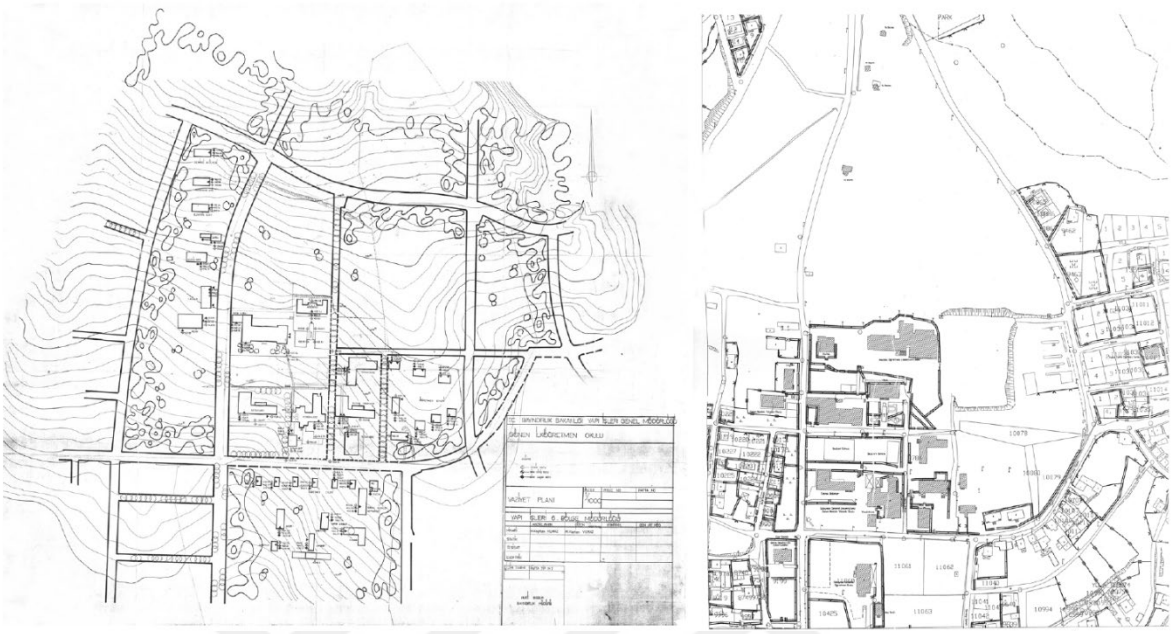
Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ile İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç, Gönen'de yaptıkları incelemeler sonucunda Enstitünün burada kurulmasına karar vermişlerdir. Bu kararı büyük bir sevinç ile karşılayan köy halkı, Hasan Ali Yücel'in istediği 200 dönüm arazinin üzerine kendi arazilerini de bağışlamış, yeni inşa edilen köy ilkokulunu, köy odasını ve talebelerin barınması için Ulu Cami'yi de enstitüye tahsis etmişlerdir[198].

Baladız-Isparta demiryolu güzergahı üzerinde, Kırkçayırı durağına 4 km. uzaklıkta bulunan Gönen Köy Enstitüsü'nde ilk yıl 80, yılın ikinci döneminde ise 200 talebe öğrenim görmüştür[199]. Enstitü, ilk yıl iki dönemde Isparta başta olmak üzere Konya, Burdur ve Denizli illerine bağlı köylerden öğrenci kabul ederken; 1941 yılında Konya'da İvriz Köy Enstitüsü'nün açılması üzerine bu tarihten itibaren çoğunlukla Isparta ve Burdur illerinden öğrencileri kabul etmiştir[200]. Enstitüden mezun olan öğretmenler Göller Yöresindeki[201] okullara atanmış ve bu öğretmenler tarafından 1949 yılında merkezi Isparta olmak üzere *Göller Bölgesi Öğretmenler Yardımlaşma Derneği* kurulmuştur[202].

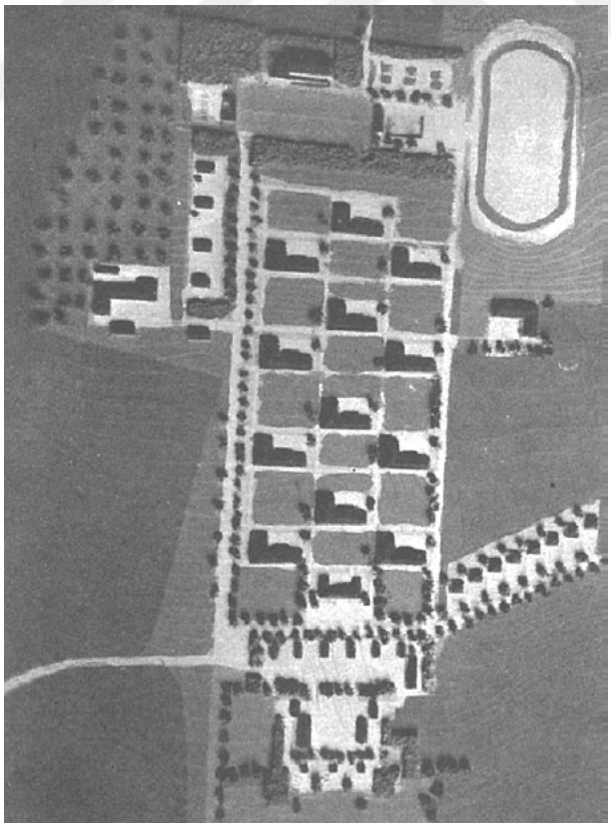
Enstitü için açılan mimari proje yarışmasını *Yüksek Mimar Celal Biçer* kazanarak, yerleşkeyi bu projeye uygun olarak tasarlamıştır. Enstitüde marangozluk, demircilik, yapıcılık, dülgerlik, arabacılık, halı dokuma, biçki, dikiş ve nakış sanatları için çeşitli atölyeler bulunurken; 1939-1940 yıllarında ayrıca 400 kişilik yemekhane, 200 kişilik yatakhane, 2 atölye, 4 öğretmen evi ve 2 depo inşa edilmiştir[203]. İki katlı ve altı odalı köy okulu binasıyla çalışmaya başlayan Gönen Köy Enstitüsü'nün, okul binası haricinde 2 baraka, 3 gözlü köy odası, 1 camisi var iken; 3 bölmeli bir atölye ve 2 öğretmen evi daha yapılmış; enstitü

[196] Ed. Işın, 2012: 112.
[197] Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği, 2020: 79.
[198] Çetin ve Kahya, 2017: 145.
[199] Çetin ve Kahya, 2017: 145.
[200] Gökmen, 2023: 163.
[201] Burdur, Isparta, Antalya, Konya, Denizli, Afyonkarahisar.
[202] Gökmen, 2023: 163.
[203] Yüzbaşı, 2020: 1286.

bahçesindeki eski köy hamamı da öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine tahsis edilmiştir[204] (Çizim 1.12-Fotoğraf 1.13-1.14-1.15).

Çizim 1.12 Gönen Köy Enstitüsü Vaziyet Planı, Mevcut Yapılar (Çetin ve Kahya, 2017: 146)

Fotoğraf 1.13 Gönen Köy Enstitüsü Maketi (Çetin ve Kahya, 2017: 146)

[204] Yüzbaşı, 2020: 1287.

Fotoğraf 1.14 Gönen Köy Enstitüsü İlk İnşa Edilen Yapılar (Çetin ve Kahya, 2017: 151)

Fotoğraf 1.15 Gönen Köy Enstitüsü İdare Binası (Çetin ve Kahya, 2017: 149)

Gönen Köy Enstitüsü, Aksu Köy Enstitüsü'nde olduğu gibi kültür ve sosyal alanlar, konutlar, eğitim yapıları, tarım alanları, yeşil alanlar ile teknik birimlerin işlevsel olarak ayrılması ile oluşturulan bir tasarıma sahiptir[205].

[205] Çetin ve Kahya, 2017: 146.

İKİNCİ BÖLÜM

BURDUR'DA ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-1950) OKUL YAPILARI

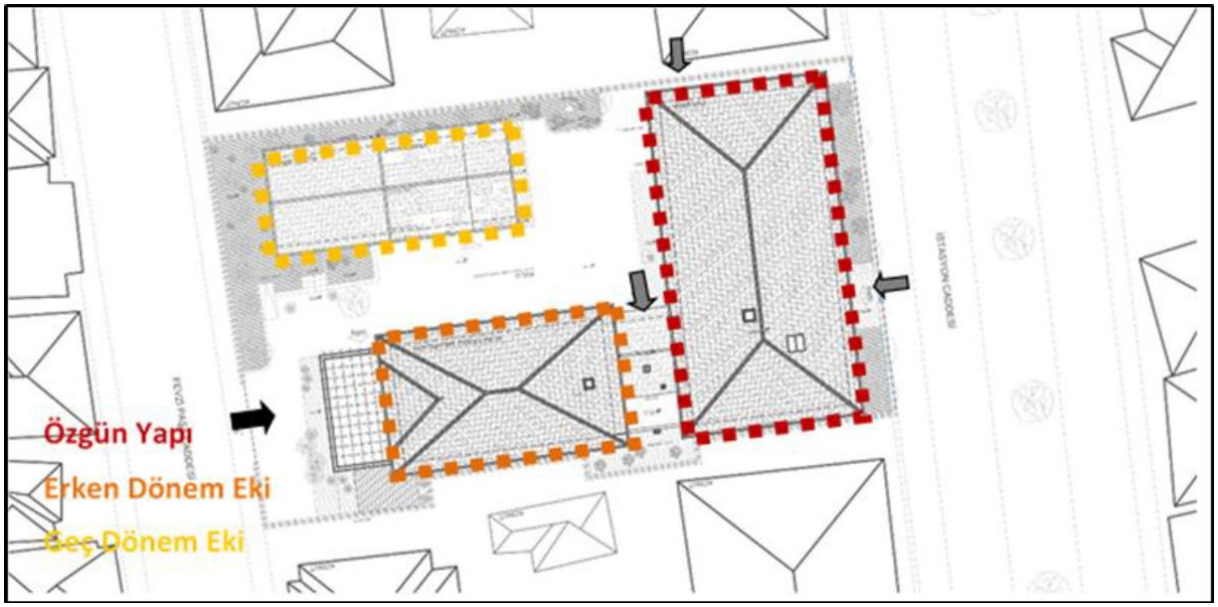
2.1. Merkez

2.1.1. Akşam Sanat Okulu (Eski Kız Enstitüsü)

Akşam Sanat Okulu, Burdur il merkezinde gar binalarının bulunduğu mevkide, İstasyon Caddesi olarak adlandırılan bölgede bulunmaktadır. Yapının eğitim öğretime başladığı yıl olarak, okulun kendi levhasında 1942-1943, Rıza Erdem'e[206] göre ise 1944-1945 yılları yazılıdır[207]. Okul, 1950-1951 eğitim öğretim yılında Burdur Kız Enstitüsü olarak eğitime devam ederken[208], okulun değerinin 1955 yılında Burdur Valiliği tarafından hazırlanan *Burdur* adlı yayında 385 bin lira olduğu ve aynı yıl Kız Enstitüsüne 160 öğrencinin devam ettiği yazılıdır[209].

Akşam Sanat Okulu'nun belgelenmesi ve analizinin yapılması adına Seda Şimşek Tolacı, Ayşe Betül Gökarslan ve Duygu Köse tarafından hazırlanan rölöve çalışması ile yapının mimari ve estetik karakteri ile uyum sağlamayan bazı geç dönem eklemeleri tespit edilmiştir. Okul, günümüzde geç dönem eklemeleri dahil olmak üzere üç ayrı kütleden oluşmaktadır (Çizim 2.1-Fotoğraf 2.1- 2.2-2.3). Bu kütlelerden ilki 1940'lı yıllarda inşa edilen okulun özgün yapısı olup bu yapının kuzeydoğusunda bulunan dikdörtgen planlı bir başka kütle ise 1960 sonrası eklenmiştir. Özgün yapının güneydoğusunda bulunan diğer kütle ise 2001 yılından sonra eklenen bir geç dönem ekidir[210]. Söz konusu üç ayrı kütle ile birlikte okul, bahçe içerisinde bir iç avlu oluşturacak şekilde vaziyet almıştır[211].

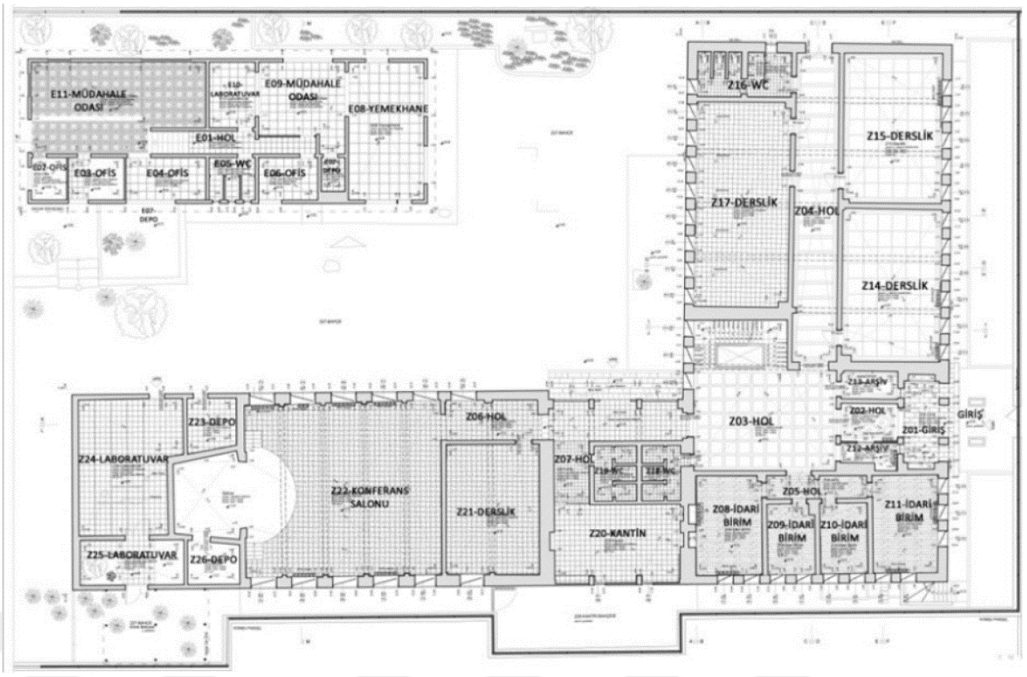
[206] Burdur Halkevi Başkanı 1933-1936. Burdur Belediye Başkanı 1934-1938. Erdem, 1946.
[207] Şimşek Tolacı vd., 2020: 131.
[208] Şimşek Tolacı vd., 2020: 131.
[209] Anonim, 1955: 57.
[210] Şimşek Tolacı vd., 2020: 132.
[211] Şimşek Tolacı vd., 2020: 131.

Çizim 2.1 Akşam Sanat Okulu'nun Dönemsel Vaziyet Planı (Şimşek Tolacı vd., 2020: 133)

Kuzey-güney doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul, bodrum katı üzerine, zemin, birinci ve ikinci kat olmak üzere üç katlı bir tasarım göstermektedir. Kırma çatı ile örtülen okulun biri İstasyon Caddesi'ne bakan batı cephe, diğeri de doğu cephede bulunan iki farklı giriş kapıları mevcuttur (Fotoğraf 2.1-2.2). Okulun zemin katında kantin, konferans salonu, idari ve servis birimleri ile derslik mekânları ve çeşitli hollerin oluşturduğu bağlantı mekânlarından meydana gelir (Çizim 2.2). Zemin kata oranla özgünlüğünü kısmen yitiren birinci katta, idari birimler, derslik ve tuvaletler bulunurken; ikinci kat yalnızca derslik ve laboratuvar mekânlarına ayrılmıştır (Çizim 2.3-Fotoğraf 2.4). Bodrum katında su ve ısıtma gibi tesisat sistemleri ile çeşitli depolar bulunmaktadır[212] (Fotoğraf 2.5).

[212] Şimşek Tolacı vd., 2020: 134.

Çizim 2.2 Akşam Sanat Okulu Zemin Kat Rölövesi (Şimşek Tolacı vd., 2020: 133)

Çizim 2.3 Akşam Sanat Okulu'nun Birinci ve İkinci Kat Rölöveleri (Şimşek Tolacı vd., 2020: 135)

Çizim 2.4 Akşam Sanat Okulu Restitüsyon Projesi - Batı Cephe (Şimşek Tolacı vd., 2020: 148)

Taş duvar altı beton hatıl malzeme ile inşa edilen[213] yapının zemin katı, dört cepheyi dolaşacak şekilde kesme taş kaplama yapılmıştır. Okulun batı cephesinde bulunan kolonlu giriş tasarımı da yapıya karakteristik özelliğini veren ana unsurlar olmuştur (Fotoğraf 2.6). Okul restore edilmeden önceki dönemlerde birinci ve ikinci kat dış cephe boyaları ve tüm cephelerdeki ahşap doğramalar değiştirilmiş, doğu ve batı cephelerde bulunan birinci ve ikinci katların Fransız balkonları da tuğla ile örülerek pencereye dönüştürülmüştür[214] (Çizim 2.4-Fotoğraf 2.7). Yapı günümüzde eğitim, konaklama ve sosyal ihtiyaçlar için kullanılmak üzere aslına uygun olarak restore edilmektedir.

Fotoğraf 2.1 Akşam Sanat Okulu Batı Cephe

[213] Şimşek Tolacı vd., 2020: 149.
[214] Şimşek Tolacı vd., 2020: 136.

Fotoğraf 2.2 Akşam Sanat Okulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.3 Akşam Sanat Okulu'nun Muhdes Bağlantısı ve Bahçeye Sonradan Eklenen Niteliksiz Yapı (Şimşek Tolacı vd., 2020: 142)

Fotoğraf 2.4 Akşam Sanat Okulu İkinci Kat Derslik Mekânları (Şimşek Tolacı vd., 2020: 145)

Fotoğraf 2.5 Akşam Sanat Okulu Bodrum Kat B01 ve B02 Holleri (Şimşek Tolacı vd., 2020: 146)

Fotoğraf 2.6 Akşam Sanat Okulu Batı Cephe Kolonlu Giriş

Fotoğraf 2.7 Akşam Sanat Okulu Restore Edilmeden Önce (Şimşek Tolacı vd., 2020: 140)

Seda Şimşek Tolacı, Ayşe Betül Gökarslan ve Duygu Köse'nin değerlendirmesine göre Burdur Akşam Sanat Okulu inşa edildiği dönem, cephe ve plan tasarımı, mimari karakteri, inşa malzemesi ve tekniği ile birlikte İkinci Ulusal Mimarlık Üslubunu yansıtmaktadır[215].

[215] Şimşek Tolacı vd., 2020: 131.

2.2. Merkez Köyler

2.2.1. Akyayla Köyü İlkokulu

Günümüzde Burdur merkez ilçesine bağlı olan köy 1945[216] ve 1968 yıllarına ait kayıtlarda Burdur merkez ilçesi Çeltikçi bucağına bağlı köyler arasında yer almaktadır. Köyün adı 1968 yılından itibaren Akyayla olarak değiştirilmiş olup eski adının Halebi olduğu yazılmıştır[217]. 1945 yılında yapılan nüfus sayımı verilerine göre, Akyayla köyünde 173 kadın ve 163 erkek olmak üzere toplamda 336 kişi yaşamaktadır[218].

İnşa edildiği dönemde köyün merkezinde, yükseltilmiş bir zemin üzerinde yer alan okul, köye hâkim bir şekilde konumlandırılmıştır[219]. Günümüzde ise köyün merkezinin değişmesi sebebiyle okul köyün kenarında kalmıştır.

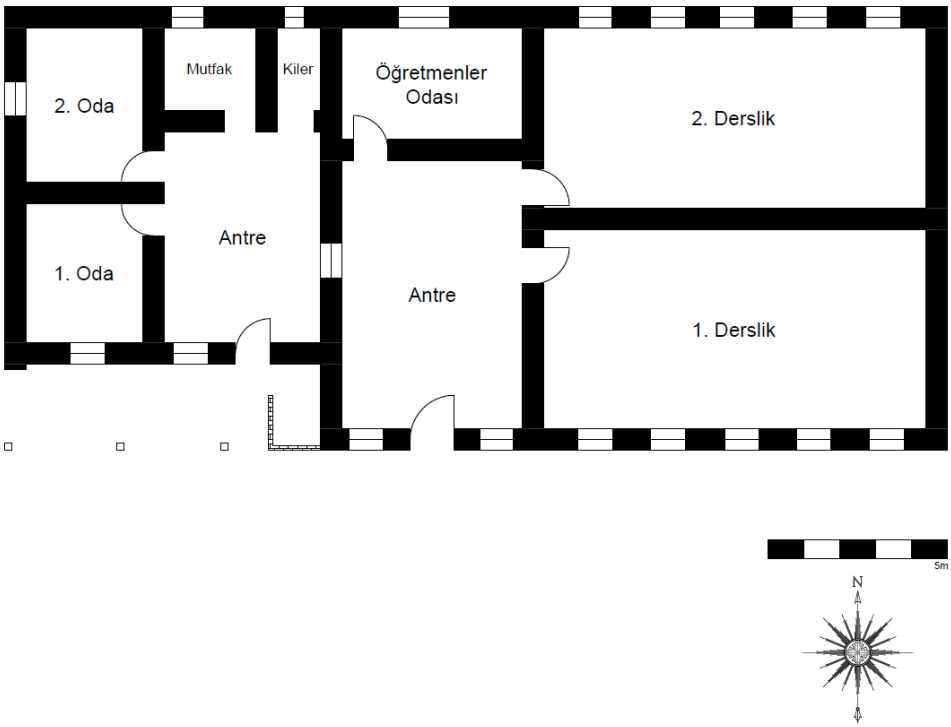
Doğu-batı doğrultuda dikdörtgen bir kütle üzerinde yükselen okul tek katlı ve kırma çatılı olarak öğretmen lojmanı ile birlikte inşa edilmiştir. Bu bağlamda okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[220]. Doğu kanatta bulunan okul iki derslik, öğretmenler odası ve antre ile dört mekândan oluşurken; batı kanattaki öğretmen lojmanı ise antre, iki yatak odası, mutfak ve hela ile birlikte beş mekândan oluşmaktadır (Çizim 2.5-2.6). Orijinalinde ahşap karkas üzerine Marsilya[221] kiremitlerle örtülen üst örtü günümüzde metal bir malzeme ile kaplanmıştır (Ek 1).

Okul kömürlük, hela, çiçeklik, oyun sahası, ağaçlık, çamlık, uygulama bahçesi ve bademlik gibi tarımsal ve sosyal alanlar ile birlikte kompleks bir yapı olarak tasarlanmıştır[222](Çizim 2.7). Bu tasarım okul işlevini yitirene kadar büyük oranda kullanılmış olsa da[223] günümüze yalnızca okul ulaşmıştır.

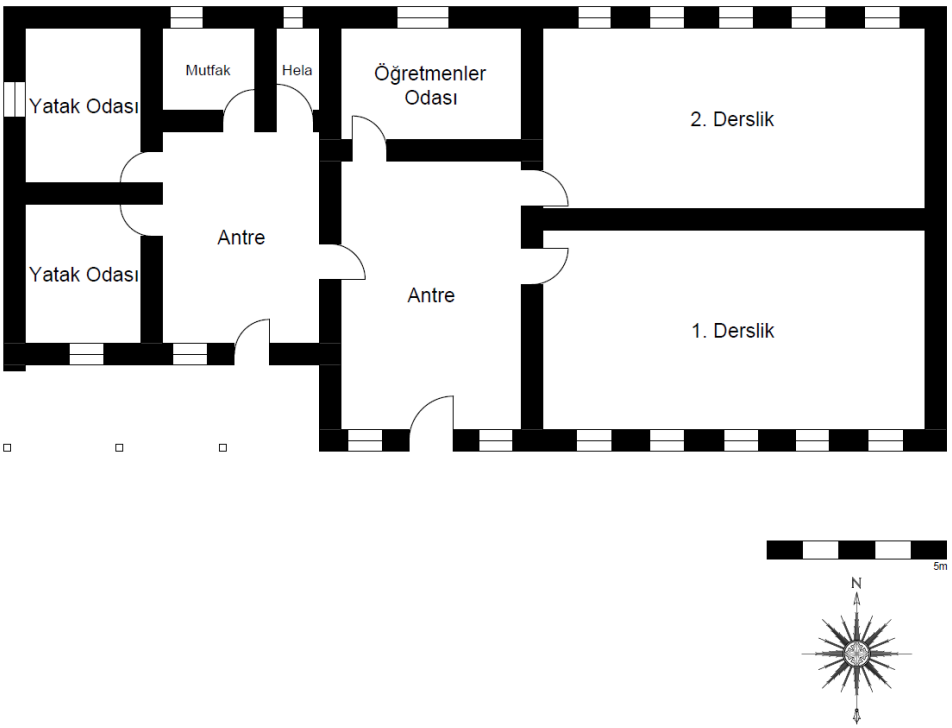
---

[216] Erdem, 1946: 93.
[217] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 30.
[218] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[219] Okulda öğrenim gören Halil Sarı'dan elde edilmiş bir bilgidir. 1949 yılında doğan Halil Sarı 1962-1963 eğitim-öğretim yılında Akyayla Köyü İlkokulu'ndan mezun olmuştur.
[220] Anonim, 1941: 12-23.
[221] Okulda öğrenim gören Halil Sarı'dan elde edilmiş bir bilgidir.
[222] Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi.
[223] Okulda öğrenim gören Halil Sarı'dan elde edilmiş bir bilgidir.

1945-1946 eğitim-öğretim yılında, Akyayla Köyü İlkokulu'nun eğitmenli bir okul olduğu ve bu yıllarda 18'i kız, 19'u erkek öğrenci olmak üzere toplamda 37 öğrencinin öğrenim gördüğü kayda geçmiştir[224].

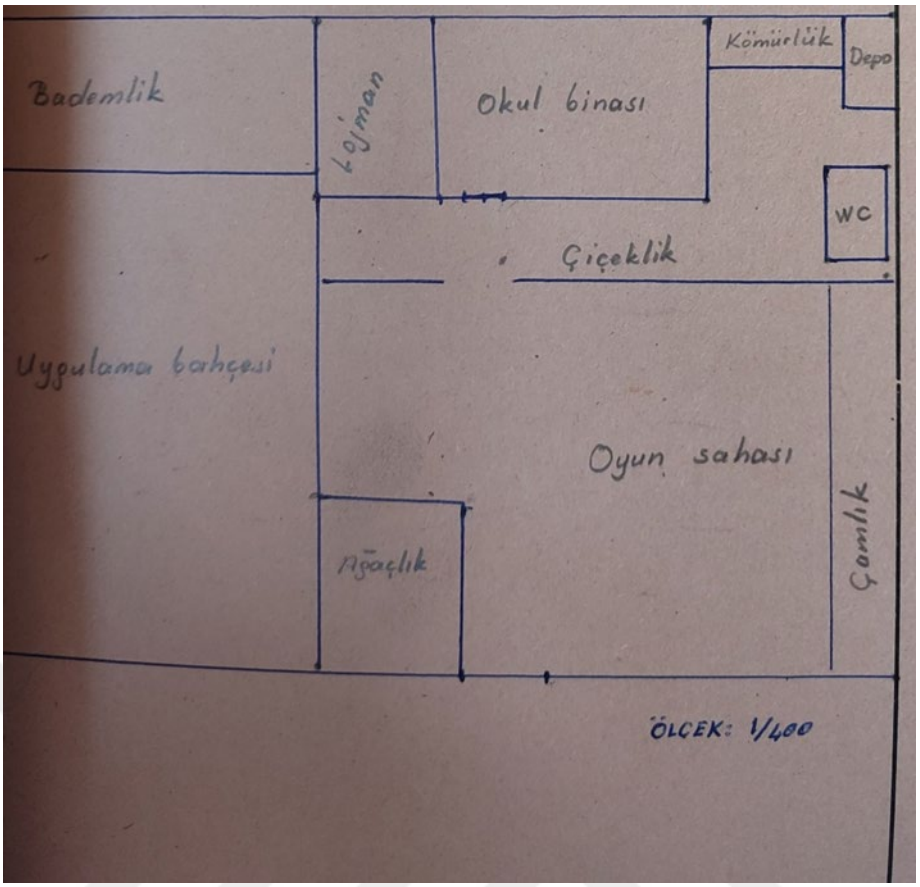

Çizim 2.5 Akyayla Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

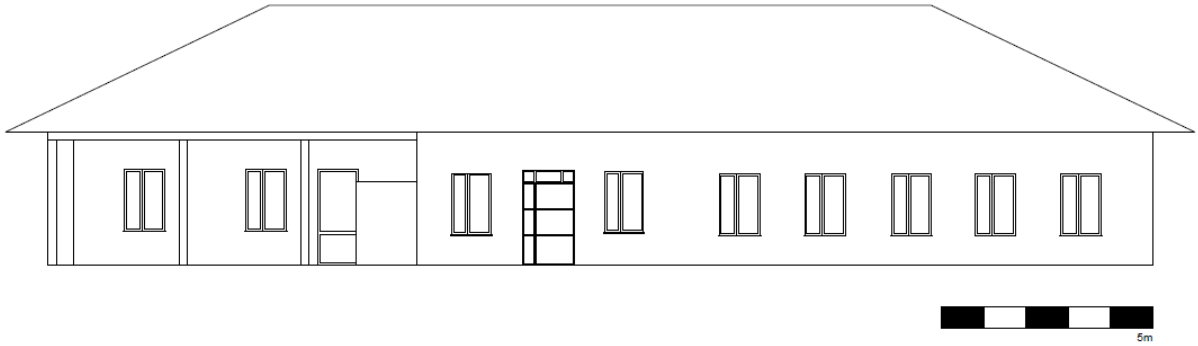

Çizim 2.6 Akyayla Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

[224] Erdem, 1946: 93.

Çizim 2.7 Akyayla Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden)

Çizim 2.8 Akyayla Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Yapının giriş cephesi olan güney cephe okul ve öğretmen lojmanına girişi sağlayan iki giriş kapısı ve bu mekânlara ait dokuz pencere ile boşaltılan asimetrik bir tasarım gösterir (Çizim 2.8-Fotoğraf 2.8). Batı cephe de lojman bölümüne ait bir pencere ile açıklığı bulunur. (Fotoğraf 2.9). Kuzey cephe bir derslik ve öğretmenler odası ile birlikte lojmanın hela ve mutfak bölümleri için açılan toplamda sekiz adet pencere açıklığı ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.10). Yapının doğu cephesi ise sağır bırakılarak sade bir görünüm sunar (Fotoğraf 2.11).

Fotoğraf 2.8 Akyayla Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.9 Akyayla Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.10 Akyayla Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.11 Akyayla Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Güney cephede yer alan giriş kapısından geçildikten sonra okulun antre bölümüne ulaşılır. Antre bölümü, iki farklı derslik ve öğretmenler odasına geçişi sağlar. 7.46 x 5.0 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlı antre, güney cephede yer alan iki pencere ile aydınlatılır. (Fotoğraf 2.12). Antrenin kuzeybatısında bulunan bir kapıyla girilen öğretmenler odası, dikdörtgen planlı olup 5.01 x 3.08 m. ölçülerine sahiptir. Kuzey cepheye bakan bir adet pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.13). Antrenin kuzeydoğusunda bulunan bir kapıyla 2 numaralı dersliğe geçilir. 10.63 x 5.53 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlı derslik, kuzey cepheye bakan beş adet pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.14). Antrenin doğusunda yer alan kapıyla 1 numaralı dersliğe ulaşılır. Dikdörtgen planlı derslik 10.63 x 5.01 m. ölçülerine sahiptir. Güney cepheye açılan beş adet pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.15). Orijinal planda antrenin batısında yer alan bir kapı ile lojmana direk geçiş sağlanabilmektedir. Ancak günümüzde bu kapı pencereye dönüştürülmüştür.

Fotoğraf 2.12 Akyayla Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.13 Akyayla Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Fotoğraf 2.14 Akyayla Köyü İlkokulu 2.Derslik

Fotoğraf 2.15 Akyayla Köyü İlkokulu 1.Derslik

Güney cephenin batı kanadına konumlandırılan lojmanın balkonu 8.76 x 2.4 m. ölçülerine sahiptir. Batı ve güney cepheleri açık olan dikdörtgen planlı balkon, üst örtüye atılan üç adet ahşap dikme ile desteklenmektedir (Fotoğraf 2.16). Balkonun kuzeydoğusunda yer alan bir kapıyla lojmana giriş sağlanır. Lojmanın antre bölümü dört farklı mekâna dağılımı sağlayan bir bağlantı mekânı işlevini üstlenir. Antre mekânı 5.86 x 4.34 m. ölçülerine sahiptir. Dikdörtgen planlı antre güney cepheden bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.17). Antrenin batısında yer alan 1 numaralı yatak odası 3.85 x 3.22 m. ölçülerinde kare bir plan göstermekte olup güney cephede yer alan bir adet pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.18). Antrenin kuzeybatısındaki 2 numaralı yatak odası ise 4.29 x 3.22 m. ölçülerinde kare bir plana sahip olup batı cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.19). Antrenin kuzeybatısında mutfak bulunur. Mutfak 2.55 x 2.28 m. ölçülerine sahiptir. Kare planlı mekân kuzey duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.20). Mutfağın doğusunda hela/kiler bulunur. Hela, 2.28 x 1.19 m. ölçülerine sahiptir. Dikdörtgen planlı bu mekânın kuzey duvarına bir pencere açılmıştır (Fotoğraf 2.21).

Fotoğraf 2.16 Akyayla Köyü İlkokulu Lojman Girişi

Fotoğraf 2.17 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

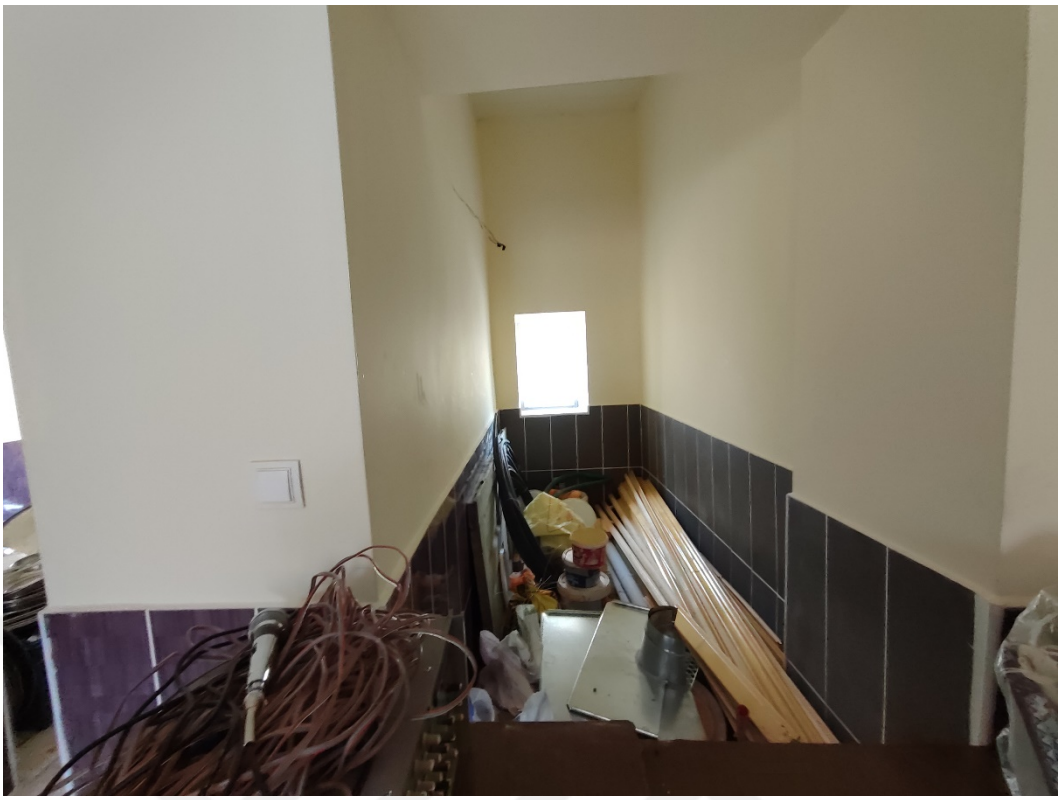
Fotoğraf 2.18 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Oda

Fotoğraf 2.19 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Oda

Fotoğraf 2.20 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.21 Akyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Hela/Kiler

Yapının tüm taşıyıcı ve bölme duvarları kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Malzeme tespiti yapı üzerindeki çeşitli sıva dökütülerinden anlaşılmıştır.

Derslikler ile öğretmenler odasının ahşap malzemeli zemin döşemeleri orijinal halde günümüze ulaşmıştır. Bu mekânlar haricinde kalan diğer tüm mekânların zemin döşemeleri fayans ve parke malzemeler ile yenilenmiştir. Tüm mekânların tavan döşemeleri ise sıvanarak boyanmıştır. Okul ve lojmanın giriş kapıları ve tüm dış cephelere açılan pencereler, demir ve PVC malzemeler ile yenilenerek özgünlüğünü yitirmişlerdir.

Yapı, üzerinde herhangi bir süsleme unsuruna rastlanılmayan oldukça sade bir görünüm sunar.

Günümüze kütle ve asli plan özelliklerini koruyarak gelen yapı, taşımalı eğitime geçilmesi sebebiyle eğitim-öğretim işlevini yitirmiştir. Okula dair en geç kayıt 1997-1998 eğitim öğretim yılına aittir. Bu yıllarda 2 öğretmen eşliğinde 35 talebenin öğrenim gördüğü kaydedilmiştir.

Köy tüzel kişiliğinin kullanımında olan yapı, mevlit ve düğün salonu gibi çeşitli sosyal amaçlara hizmet etmektedir. Bu sebeple güney ve güneybatı cephelerine bitişik olacak şekilde

metal malzemeden oluşan bir tente gölgelik amacıyla eklenmiştir. Bu eklemeler günümüzde yapının estetiğini bozmakta olup iç mekânların ışık alımını da engeller. Yine bu sebeple okulun bulunduğu arazinin kaldırım taşları ile takribi 2 m. yükseltilmesi, lojmanın balkonunun zeminle aynı seviyeye gelmesine yol açmıştır. Ayrıca balkonun doğusuna 2.27 x 1.32 m. ölçülerine sahip bir kömürlük eklenmiştir.

Okulun kullanımının değişmesi iç mekânda da birtakım değişikliklere sebep olmuştur. Okuldan lojmana girişi sağlayan kapı alt seviyeden birkaç sıra tuğla malzeme ile örülerek yuvarlak kemerli bir servis penceresi haline getirilmiştir. Akabinde mutfak ve hela kısmının kapıları sökülerek bir açıklık haline dönüştürülmüştür. Hela kısmının kullanımı ise tamamen değiştirilerek günümüzde kiler olarak işlevlendirilmiştir.

Tarihlendirme

Akyayla köyünde ilk eğitim-öğretim faaliyeti 1941 yılında köyün camisinde başlamıştır[225]. Daha sonra 1945 yılında bir okul inşa edilmiştir[226].

[225] Özdemir, 1998: 63.
[226] Anonim, 1966: 131.

2.2.2. Başmakçı Köyü İlkokulu

Burdur-Afyonkarahisar il sınırında bulunan Başmakçı Köyü, Afyonkarahisar'ın Başmakçı ilçesi ile olan yakınlığı sebebiyle bu ilçeye bağlı çeşitli köylerde yaşayan insanlar tarafından sıklıkla ziyaret edilmekteydi. Böylelikle yaz aylarında buraya konaklamaya gelen Afyonkarahisar Başmakçı köylülerinin bir kısmı yeşil alan bolluğu, verimli toprakları, akarsuyunun bulunması[227] ve yüksek rakım gibi sebeplerle buraya göçerek bugünkü Burdur Başmakçı köyünün adını ve nüfusunu oluşturmuşlardır[228]. Köy halkından edinilen bilgiye göre köyün eski adı Erikli'dir.

2 Haziran 1943 yılına kadar Isparta'nın Keçiborlu ilçesine bağlı bir köy olan Başmakçı[229], bu tarihten itibaren Burdur'un Yeşilova ilçesine bağlanmıştır. 23 Mayıs 1975 tarihinde ise Burdur'un merkez ilçesine bağlı bir köy olmuştur[230].

Başmakçı Köyü 1945 yılında yapılan nüfus sayımına göre 259'u erkek, 237'si kadın olmak üzere toplamda 496 kişilik bir nüfusa sahiptir[231].

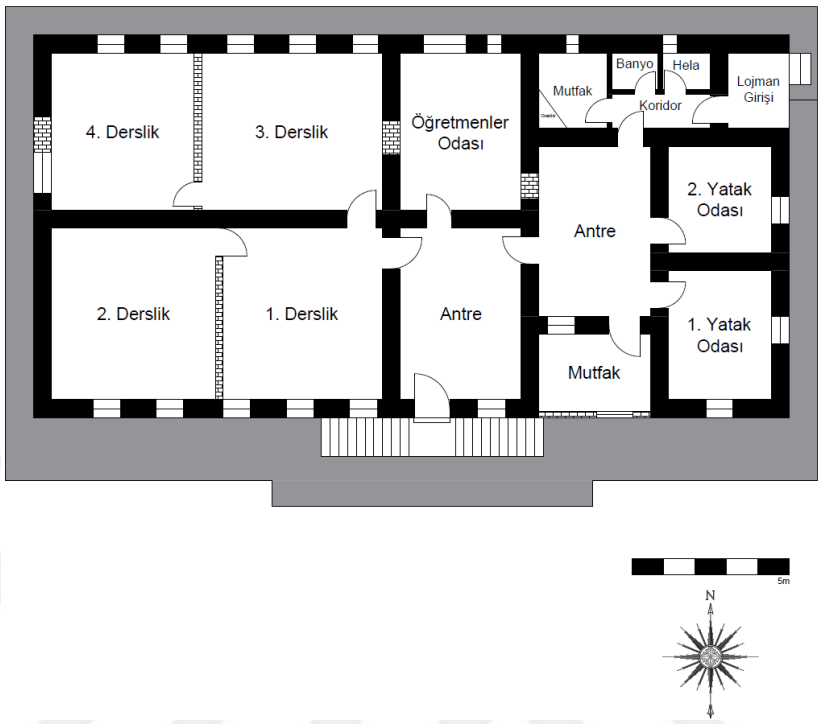
Başmakçı Köyü İlkokulu köyün girişinde, köye hâkim bir tepe üzerine inşa edilmiştir. Doğu-batı doğrultuda eğimli bir arazi üzerinde yükselen dikdörtgen planlı okul, öğretmen lojmanı ile birlikte inşa edilmiş olup tek katlı ve kırma çatılıdır. Yapı, dıştan tüm cepheleri dolaşacak şekilde takribi ölçüsü 1 m. ile 3 m. arasında değişen bir subasmanı üzerine inşa edilmiştir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[232]. Okulun eğimli olan güney cephesinin batı kanadında bodrum yer alır. Okulun helası günümüze ulaşamamış olup konumu hakkında bilgi edinilememiştir.

Okul inşa edildiği dönemde 1 derslik, işlik, öğretmenler odası ve antre ile birlikte dört mekândan oluşurken; öğretmen lojmanı balkon, antre, iki yatak odası, mutfak, banyo, hela ve koridordan oluşan sekiz mekândan meydana gelir (Çizim 2.10). Günümüzde ise derslik ve işlik mekânlarının bölünmesiyle dört ayrı derslik oluşturulmuştur (Çizim 2.9).

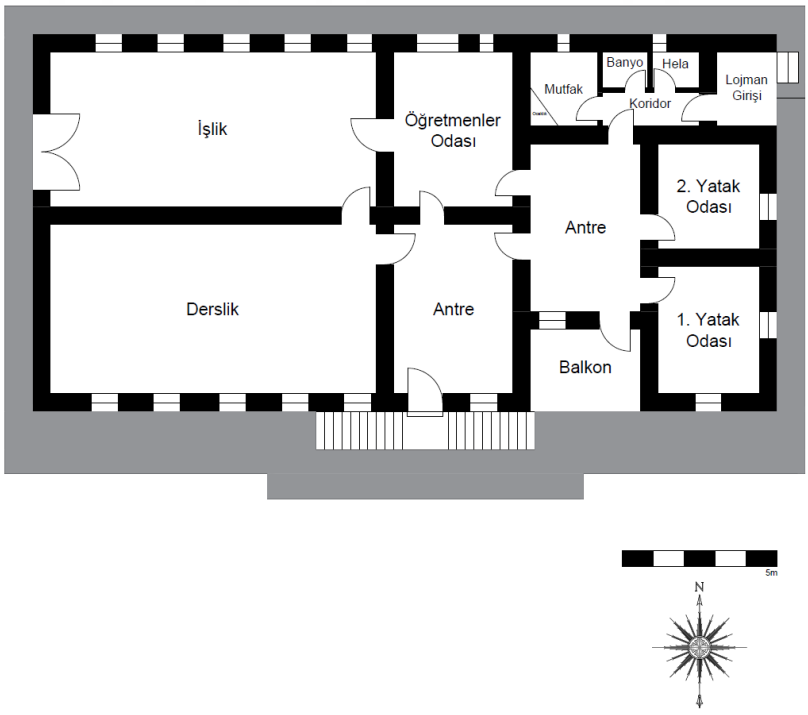
---

[227] Başmakçı Köyü'ne yakın bir mevkide Ulupınar adı verilen küçük bir akarsu bulunmaktadır.
[228] Burdur Başmakçı Köy Muhtarı Mahmut Erdoğan'dan edinilen bilgidir.
[229] Burdur Başmakçı Köyü, kuzey ve kuzeydoğuda Burdur-Afyonkarahisar il sınırı ile doğuda Burdur-Isparta il sınırına yakınlığı sebebiyle geçmişte her iki ilin sakinlerine de ev sahipliği yapmıştır.
[230] Gündüz Önal ve Yalkın, 2023: 265.
[231] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 121.
[232] Anonim, 1941: 12.23.

Üst örtü ahşap karkas üzerine Marsilya kiremitlerle örtülmüş olup günümüze orijinal halde ulaşmıştır[233].

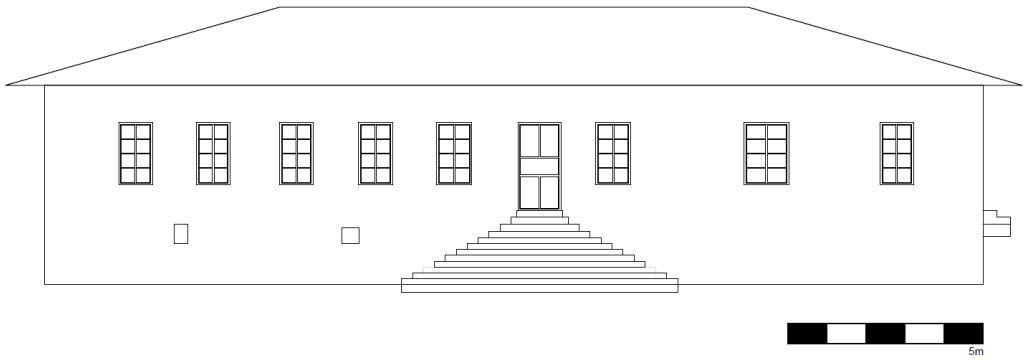

Çizim 2.9 Başmakçı Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.10 Başmakçı Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

[233] Köy halkından edinilen bilgiye göre okul inşa edildiği dönemden bu zamana kadar onarım ve yenileme işlemi görmemiştir. Yalnızca iç mekânda ufak tefek boya işlemleri yapılmıştır.

Çizim 2.11 Başmakçı Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Giriş cephesi olan güney cephe batı kanatta okul, merkezde ana giriş kapısı ve doğu kanadında öğretmen lojmanının bölümlerini içermektedir. Cephenin üst seviyesinde dört farklı mekâna ait sekiz pencere ve iki kapı açıklığı bulunurken; alt seviye bodruma ait iki pencere ile boşaltılmıştır (Çizim 2.11-Fotoğraf 2.22). İşliğe girişin sağlandığı batı cephe ise merkezine konumlandırılan ve oldukça geniş ölçülere sahip çift kanatlı bir kapı ve alt seviyede bulunan bodruma giriş açıklığı ile birlikte düzenlenmiştir (Fotoğraf 2.23). Kuzey cephe de okul ve lojman kısmını barındıran dört farklı mekâna ait düzenlenen toplamda dokuz adet pencere görülmektedir (Fotoğraf 2.24). Doğu cephe lojmana ait iki mekân için birer pencere ile boşaltılırken; kuzeydoğu cephesinde lojmana girişi sağlayan giriş mekânı ile birlikte düzenlenmiştir (Fotoğraf 2.25).

Fotoğraf 2.22 Başmakçı Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.23 Başmakçı Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.24 Başmakçı Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.25 Başmakçı Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Okula giriş güney cephenin merkezine konumlandırılan çift yönlü ve on basamaklı bir merdiven eşliğinde sağlanır (Fotoğraf 2.26). Buradan derslikler, öğretmenler odası ve lojmana direk geçişi sağlayan dikdörtgen planlı antre bölümüne geçilir. Antre 5.46 x 3.85 m. ölçülerine sahip olup güney cepheden bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.27). Mevcut planda antrenin kuzeybatısında bulunan bir kapıyla 1 numaralı dersliğe geçiş sağlanır (Fotoğraf 2.28). 1 numaralı derslik 2, 3 ve 4 numaralı dersliklere geçişi sağlayan bir bağlantı noktasıdır. Güney cepheden üç pencere ile aydınlatılan 1 numaralı derslik 5.46 x 5.06 m. ölçülerine sahip olup kare planlıdır. Dersliğin kuzeybatısında bulunan bir kapı ile 2 numaralı dersliğe geçilir. 2 numaralı derslik güney cepheden iki pencere ile aydınlatılmıştır. Kare planlı derslik 5.46 x 5.21 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.29). Günümüzde 1 ve 2 numaralı dersliğin bulunduğu alan orijinal planda ana derslik olup 10.51 x 5.46 m. ölçülerine sahiptir. Dikdörtgen planlı ana derslik güney cepheden beş pencere ile aydınlatılır. 1 numaralı dersliğin kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile 5.74 x 5.01 m. ölçülerindeki 3 numaralı dersliğe geçilir. Derslik kuzey duvarına açılan üç pencere ile aydınlatılmakta olup kare bir plana sahiptir. Dersliğin doğu duvarında sonradan kapatıldığı tespit edilen ve öğretmenler odasına direk geçişi sağlayan bir kapı izi görülmektedir (Fotoğraf 2.30).

Fotoğraf 2.26 Başmakçı Köyü İlkokulu Giriş Kapısı

3 numaralı dersliğin güneybatısında bulunan bir kapı ile kare planlı 4 numaralı dersliğe geçiş sağlanır. 5.01 x 4.53 m. ölçülerindeki derslik günümüzde kuzey cepheden iki, batı cepheden bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.31). 3 ve 4 numaralı dersliklerin bulunduğu alan orijinal planda işliktir. Orijinal ölçüleri 10.51 x 5.01 m. olan dikdörtgen planlı işliğin batı duvarında bulunan atölye/işlik kapısı 2.46 m. ölçülerine sahiptir. Okulun ana giriş kapısından oldukça büyük ölçülere sahip olan bu kapı marangozluk, demircilik gibi çeşitli zanaat faaliyetlerinde kullanılmak üzere alet ve araçların rahatlıkla girebilmesi için geniş ölçülerde tasarlanmıştır. Bu kapı günümüzde küçültülerek pencere haline getirilmiştir. Antrenin kuzeyinde bulunan bir kapı ile dikdörtgen planlı öğretmenler odasına geçilir. 5.01 x 3.85 m. ölçülerini taşıyan mekân kuzey duvarına açılan iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.32). Orijinal planda mekânın batı duvarında bulunan bir kapı ile işlik bölümüne geçilirken, kuzeydoğu duvarında bulunan kapıyla da lojmanın antre bölümüne direk geçiş sağlanmaktaydı. Günümüzde bu iki kapı da kapatılmıştır.

Fotoğraf 2.27 Başmakçı Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.28 Başmakçı Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.29 Başmakçı Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.30 Başmakçı Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.31 Başmakçı Köyü İlkokulu 4. Derslik

Fotoğraf 2.32 Başmakçı Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Öğretmen lojmanına, kuzeydoğu köşede bulunan ve iki basamaklı merdiven ile ulaşılan bir giriş mekânı ile girilir. Giriş mekânı 2.40 x 1.95 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.25). Bu mekânın güneybatısında bulunan bir kapı ile bir koridor etrafına yerleştirilen hela, banyo ve mutfak mekânlarına ulaşılır. Dikdörtgen planlı koridor 3.11 x 1.08 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.33). Koridorun kuzeydoğusunda bulunan 1.50 x 1.17 m. ölçülerine sahip kare planlı hela, kuzeybatısındaki bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.34). Helanın batısında ise kare planlı banyo bulunur. Herhangi bir aydınlatması bulunmayan banyo, 1.46 x 1.17 m. ölçülerini taşır (Fotoğraf 2.35). Koridorun batı ucunda bulunan mutfak, güneybatısına yerleştirilen ocaklık ile birlikte 2.40 x 2.18 m. ölçülerine sahiptir. Kuzey cephede bulunan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.36). Koridorun güneybatısında bulunan bir kapı ile antre bölümüne geçiş sağlanır. Dikdörtgen planlı antre 5.42 x 3.55 m. ölçülerine sahip olup güney cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılır. Antre günümüzde beş farklı mekâna geçişi sağlayan bir bağlantı noktasıdır (Fotoğraf 2.37). Antrenin güneyinde bulunan bir kapı ile lojmanın balkonuna ulaşılır. Bu bölüm günümüzde güney cepheden tuğla malzeme ile kapatılarak kapalı bir mekâna dönüştürülmüştür. Mutfak olarak işlevlendirilen kare planlı bu bölüm 3.55 x 2.45 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.38). Kuzeybatı duvarda bulunan pencere ile antreye ışık sağlayan bu bölümün güney duvarına sonradan bir pencere eklenmiştir. Antrenin doğu köşesinde bulunan kapıyla 1 numaralı yatak odasına geçilir. Oda 4.11 x 3.27 m. ölçülerinde kareye yakın dikdörtgen planlı olup güney ve doğu cephelerdeki birer pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.39). Antrenin doğusunda bulunan kapı ile kare planlı 3.39 x 3.27 m. ölçülerine sahip 2 numaralı yatak odasına geçilir. Oda doğu duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.40).

Fotoğraf 2.33 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor

Fotoğraf 2.34 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Hela

Fotoğraf 2.35 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo

Fotoğraf 2.36 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.37 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

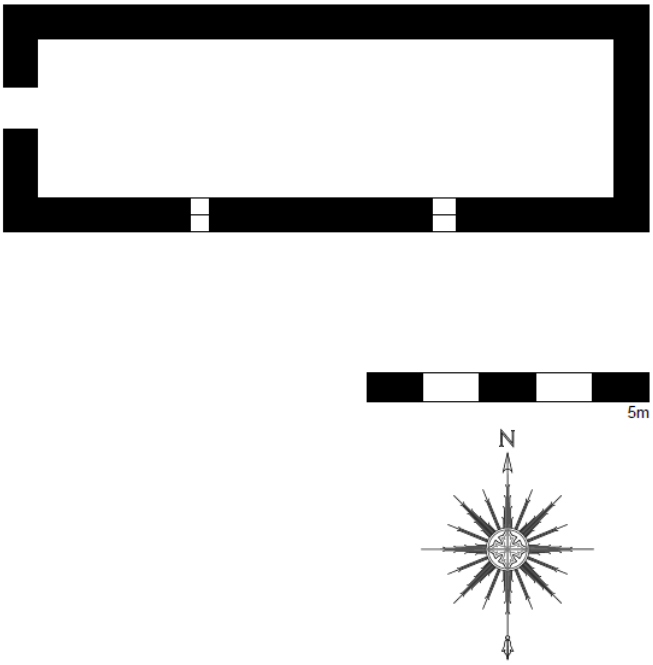
Fotoğraf 2.38 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak/Balkon

Fotoğraf 2.39 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

Fotoğraf 2.40 Başmakçı Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Çizim 2.12 Başmakçı Köyü İlkokulu Bodrum Katı Planı (Abdulkadir DURAN)

Okulun bodrum katı, güney cephenin eğimli olan batı kanadındadır. Bodruma giriş, batı cephenin alt seviyesine yerleştirilen 76 cm. genişliğindeki bir açıklık ile sağlanır. Doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı bodrum, 10.26 x 2.84 m. ölçülerine sahiptir (Çizim 2.12-Fotoğraf 2.41). Güney cepheye açılan iki pencere ile aydınlatılır.

Fotoğraf 2.41 Başmakçı Köyü İlkokulu Bodrum Katı

Yapının hela, banyo ve koridor duvarı haricindeki tüm taşıyıcı ve bölme duvarları yığma tekniğinde kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Söz edilen bölümler ile mutfakta bulunan ocaklıkta, yerel bir malzeme olan kerpiç tuğla malzeme kullanılmıştır. Malzeme tespiti sıva ve boya döküntülerinden sağlanmıştır. Yapının iç mekânında bulunan tüm zemin ve tavan döşemeleri ile iç ve dış mekânda bulunan kapı ve pencereler günümüze ahşap malzemeli ulaşmış olup özgünlüğünü korumaktadır. Tüm mekânların pencereleri düz lentolu ve ahşap çıta ile düzenlenmiştir.

Başmakçı Köyü İlkokulu, günümüze yapısal kütlesini koruyarak gelmiştir. İç mekânda sonradan tuğla malzeme kullanılarak bölünen mekânlar yapının plan özelliklerinin bozulmasına sebep olmuştur. Bu mekânlardaki bölünmelerin tespiti zemin ve tavan döşemeleri ile duvar kalınlığından sağlanmıştır.

Yapıda herhangi bir süsleme ögesi tespit edilmemiştir. Oldukça sade bir görünüme sahiptir.

Köy tüzel kişiliğinin kullanımında olan yapı işlevini yitirince[234] bir dönem konaklama amacıyla kullanılmıştır. Ancak günümüzde oldukça bakımsız durumda olup yıkılmaya terk edilmiştir.

Tarihlendirme

Başmakçı Köyü İlkokulu 1946 yılında inşa edilmiştir[235].

[234] Köy konum olarak Burdur'a uzaklığı ve yüksek rakımı sebebiyle merkeze doğru göç vermeye başlamıştır. Ardında talebe azlığı ve taşımalı eğitime geçilmesiyle okul kapanmıştır.
[235] Anonim, 1966: 135.

2.2.3. Bayındır Köyü İlkokulu

1522 yılında Burdur[236] kazasına bağlı 42 köyden biri olan Bayındır Köyü'nün, III. Mehmet dönemine ait Yaya ve Müsellem Mensuhat defterinde de adı geçmektedir[237]. Bayındır köyü 1968 yılı kayıtlarında[238] merkez ilçeye bağlı bir köy olarak kaydedilmiştir. 1945 yılında yapılan nüfus sayımına göre köyde 170 kadın, 175 erkek olmak üzere toplamda 345 kişi yaşamaktadır[239].

Okul inşa edildiği dönemde köyün merkezine konumlandırılmıştır. Günümüzde köyün merkezinin değişmesi ve okulun etrafındaki yapılaşmalar ile çeşitli ağaçlar tarafından okul algılanamamaktadır.

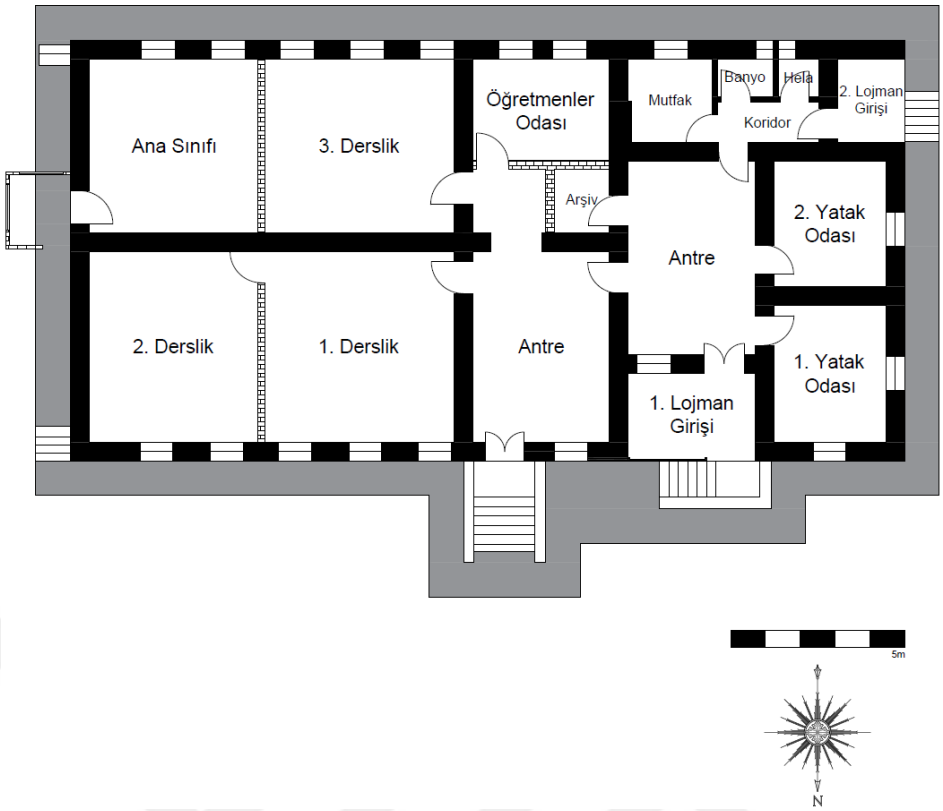
Hafif eğimli bir arazi üzerinde doğu-batı doğrultuda dikdörtgen bir kütle üzerinde yükselen okul, tek katlı ve kırma çatılıdır. Yapı dışarıdan tüm cepheleri dolaşacak şekilde ölçüleri takribi 1 m. ile 2,5 m. arasında değişen bir subasmanı üzerine inşa edilmiştir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[240]. Kuzey cephenin doğu kanadında bodrum[241] katı yer alır. Okulun doğu kanadı öğretmen lojmanı için ayrılan bölümleri içerirken, batı kanadı okula ait bölümleri içermektedir.

Okul inşa edildiği dönemde derslik, işlik, öğretmen odası ve antre ile birlikte dört mekândan oluşurken; öğretmen lojmanı iki giriş, iki yatak odası, antre, mutfak, hela, banyo ile koridor olmak üzere dokuz mekândan oluşmaktadır (Çizim 2.14). Ancak günümüzde işlik ve derslik mekânları tuğla ile örülerek dört farklı derslik oluşturulmuştur (Çizim 2.13). Okulun helası günümüze ulaşamamış olup konumu tespit edilememiştir.

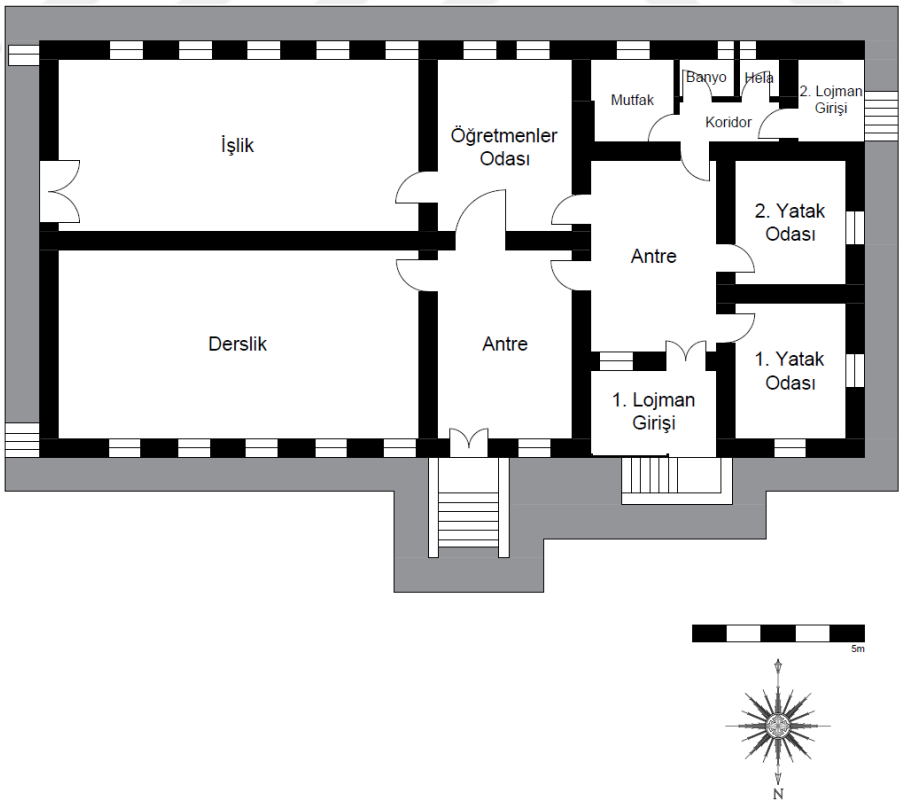
1945-1946 eğitim-öğretim yılında eğitmenli okul olarak kaydedilen Bayındır Köyü'nde 16'sı kız, 20'si erkek olmak üzere toplamda 36 öğrencinin eğitim gördüğü yazılıdır[242].

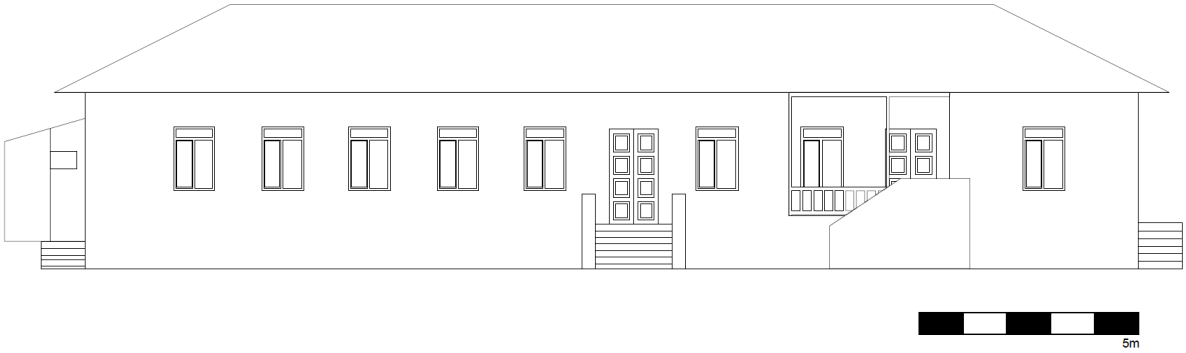
[236] Burdur 1545 yılı Müselleman defterine nahiye olarak geçmiştir.
[237] Sarı, 2000: 78-79.
[238] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 82.
[239] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 118.
[240] Anonim, 1941: 12-23.
[241] Bodruma bakımsızlık sebebiyle girilememiştir.
[242] Erdem, 1946: 90.

Çizim 2.13 Bayındır Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.14 Bayındır Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.15 Bayındır Köyü İlkokulu Kuzey Cephe (Abdulkadir DURAN)

Giriş cephesi olan kuzey cephe, doğu kanatta okula ait mekânlar, merkezde giriş kapısı ve batı kanattaki öğretmen lojmanını içermektedir. Bu cephe dört farklı mekâna ait açılan sekiz pencere ve iki adet giriş kapısı ile boşaltılmıştır (Çizim 2.15-Fotoğraf 2.42). Günümüzde doğu cephe de bulunan bir mekâna ait kapı açıklığı bulunmaktadır. Bu kapının önü tuğla malzeme ile üç yönden çevrelenmiş ve metal bir tente ile örtülmüştür (Fotoğraf 2.43). Güney cephe de okul ve lojmanın bölümlerine ait olan birbirinden farklı form ve biçimlere sahip on pencere açıklığı görülmektedir (Fotoğraf 2.44). Batı cephe ise iki yatak odası ve bu cephenin güney ucunda bulunan giriş mekânına hizmet eden iki adet pencere ve bir adet lojmana giriş kapısı ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.45).

Fotoğraf 2.42 Bayındır Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.43 Bayındır Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.44 Bayındır Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.45 Bayındır Köyü İlkokulu Batı Cephe

Yapıya giriş kuzey cephenin merkezinde bulunan yedi basamaklı merdiven ile sağlanır. Çift kanatlı ahşap malzeme ile tasarlanan giriş kapısından geçildikten sonra antre mekânına ulaşılır. Antre 5.49 x 3.92 m. ölçülerinde dikdörtgen bir plan gösterir. Kuzeyde yer alan bir pencere ile aydınlatılan antre mekânı orijinal planda üç farklı mekâna dağılımı sağlar (Fotoğraf 2.46). Antrenin güneydoğusunda yer alan bir kapı ile 1 numaralı dersliğe geçilir. Derslik 5.49 x 5.44 m. ölçülerinde kare planlı olup kuzeydeki üç pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.47). 1 numaralı dersliğin güneydoğusunda bulunan bir kapı ile 5.49 x 4.86 m. ölçülerindeki 2 numaralı dersliğe geçilir. Derslik kare planlı olup kuzey cephede bulunan iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.48). 1 numaralı derslik ve 2 numaralı dersliğin bulunduğu alan orijinal planda yapının ana dersliğidir. Ancak zamanla ihtiyaca bağlı olarak tuğla malzeme ile örülerek iki farklı derslik meydana getirilmiştir. Orijinal planda 10.5 x 5.49 m. ölçülerini taşıyan dikdörtgen planlı derslik, kuzey cepheden beş pencere ile aydınlatılmaktadır.

Antrenin güneyinde bulunan bir açıklık ile kare planlı geçiş mekânına geçilir. Bu geçiş mekânı 2.09 x 1.84 m. ölçülerine sahip olup öğretmen odası ve 3 numaralı dersliğe geçişi sağlar. Bu mekân yapının orijinalinde öğretmenler odasına dahilken günümüzde öğretmenler odası küçültülerek kare planlı bir geçiş mekânı yaratılmıştır (Fotoğraf 2.49). Antrenin güneyinde bulunan öğretmenler odasının orijinal ölçüleri 5.00 x 3.92 m. olup güneyden iki pencere ile aydınlatılmaktadır. (Fotoğraf 2.50). Ancak günümüzde bu mekân kuzey duvardan daraltılarak 3.92 x 2.91 m. ölçülerini taşır. Öğretmen odasının hangi amaçla daraltıldığı bilinmemekle birlikte ortaya çıkan geçiş mekânının da ne amaçla yaratıldığı tahmin edilememektedir. Bu mekânın doğusundaki bir kapı ile 3 numaralı dersliğe geçilir. Derslik 5.44 x 5.00 m. ölçülerine sahip olup kare planlıdır. Güney cepheden üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.51). 3 numaralı dersliğin doğusunda yalnızca doğu cepheden girişin sağlandığı ana sınıfı bölümü bulunur (Fotoğraf 2.52). Sınıf 5.00 x 4.86 m. ölçülerine sahip, kare planlı olup güney cepheden iki pencere ile aydınlatılmaktadır. Ana sınıfı ile 3 numaralı dersliğin bulunduğu alan orijinal planda işlik mekânı olup zamanla tuğla malzeme ile örülmüştür. Günümüzde iki mekân arasında geçiş bulunmamaktadır. Ana sınıfına girişi sağlayan doğu cephedeki kapının ise orijinal planda iki kanatlı ve geniş ölçülere sahip olduğu düşünülmektedir. İşlik kapısının geniş ölçülerde tasarlanmasının sebebi, marangozluk, demircilik gibi çeşitli zanaat işlerindeki malzeme giriş çıkışını sağlayabilmektir. Bu düşünce çeşitli sıva ve boya döküntüleri ile güçlenmiş olup günümüzde tek kanatlı bir kapı bulunmaktadır. Bu kapının önünde tuğla malzeme kullanılarak üç tarafı çevrili bir bekleme mekânı yapılmıştır. Olumsuz hava şartlarından çocukları korumak amacıyla yapıldığı düşünülen bu bekleme alanı bir tente ile üst kısımdan kapatılmıştır (Fotoğraf

2.53). Orijinal planda işlik bölümü 10.5 x 5.00 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlı olup güney cepheden beş pencere ile aydınlatılmaktadır.

Fotoğraf 2.46 Bayındır Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.47 Bayındır Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.48 Bayındır Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.49 Bayındır Köyü İlkokulu Geçiş Mekânı

Fotoğraf 2.50 Bayındır Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Fotoğraf 2.51 Bayındır Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.52 Bayındır Köyü İlkokulu Ana Sınıfı

Fotoğraf 2.53 Bayındır Köyü İlkokulu Ana Sınıfı Bekleme Mekânı

Öğretmen lojmanına giriş, kuzey ve batı cephedeki giriş kapıları ile okulun antresinin batısında bulunan kapı olmak üzere toplamda üç farklı yönden sağlanır. Kuzey cephede bulunan 1 numaralı ana girişe yedi basamaklı bir merdiven eşliğinde ulaşılır. Kareye yakın dikdörtgen bir plan gösteren giriş mekânı 3.66 x 2.49 m. ölçülerine sahiptir. Mekânın kuzeyi ahşap malzemeden yapılan ve orijinal olduğu düşünülen korkuluk ile sınırlandırılmıştır. Bu sebeple bu mekânın öğretmen tarafından bir balkon olarak kullanıldığı da düşünülmektedir (Fotoğraf 2.54). Güneybatıda bulunan çift kanatlı kapıdan geçildikten sonra lojmanın antre bölümüne ulaşılır. Antre 5.55 x 3.66 m. ölçülerine sahip olup beş farklı mekâna geçişi sağlar. Dikdörtgen planlı antre kuzeydoğuda bulunan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.55). Antrenin doğusunda bulunan bir kapı ile direk okula geçiş sağlanır. Güneydoğusunda bulunan kapıdan ise öğretmenler odasına direk geçiş sağlanmaktaydı. Ancak günümüzde burada arşiv odası vardır. Öğretmen odasının küçültülmesiyle ortaya çıkan bu mekân 1.83 x 1.57 m. ölçülerine sahip olup herhangi bir aydınlatması bulunmamaktadır (Fotoğraf 2.56). Antrenin kuzeyinde bulunan kapı ile bir koridor üzerine yerleştirilen mutfak, banyo, hela ve lojmana girişi sağlayan ikinci bir kapı bulunur (Fotoğraf 2.57). Koridorun doğusunda bulunan mutfak 2.41 x 2.32 m. ölçülerine sahip olup güneyden bir pencere ile aydınlatılır. Kare planlı mutfağın doğu duvarında bir mutfak tezgâhı yer alır (Fotoğraf 2.58). Koridorun güney doğusunda kare planlı 1.60 x 1.09 m. ölçülerine sahip bir banyo bulunur. Banyo güneybatı duvarındaki bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.59). Koridorun güneybatı cephesinde bulunan kare planlı hela 1.15 x 1.09 m. ölçülerinde olup güneydoğu duvarındaki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.60). Koridorun batı ucunda lojmana girişi sağlayan 2 numaralı giriş mekânı bulunur. Bu mekâna ulaşım altı basamaklı merdiven eşliğinde sağlanır. Kareye yakın dikdörtgen bir plan gösteren giriş mekânı 2.41 x 1.93 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.61).

Antrenin kuzeybatısında 1 numaralı yatak odası bulunur. Oda 3.94 x 3.22 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlıdır. Kuzey ve batı cephelerde bulunan iki pencere ile aydınlatılan odanın güney duvarına iki kapaklı gömme yüklük dolabı yerleştirilmiştir (Fotoğraf 2.62). Antrenin batısında 2 numaralı yatak odası bulunur. Kareye yakın dikdörtgen planlı oda 3.60 x 3.22 m. ölçülerine sahip olup batı cephede yer alan bir pencere ile aydınlatılır. Odanın kuzey duvarında iki kapaklı gömme yüklük dolabı bulunmaktadır (Fotoğraf 2.63).

Fotoğraf 2.54 Bayındır Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.55 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.56 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Arşiv

Fotoğraf 2.57 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor

Fotoğraf 2.58 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.59 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo

Fotoğraf 2.60 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı Hela

Fotoğraf 2.61 Bayındır Köyü İlkokulu 2. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.62 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

Fotoğraf 2.63 Bayındır Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Okulun orijinal plandaki ana kütlesi ve tüm taşıyıcı, bölme duvarları kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Lojmanın mutfak, banyo, hela ve koridor duvarları ise yerel bir malzeme olan kerpiç tuğla malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. Bu malzemenin bu alanlarda kullanılmasının sebebi maliyeti düşürmek amacıyla olabilir. Derslik, işlik ve öğretmenler odasındaki bazı bölümler ise sonradan tuğla malzeme kullanılarak bölünmüştür.

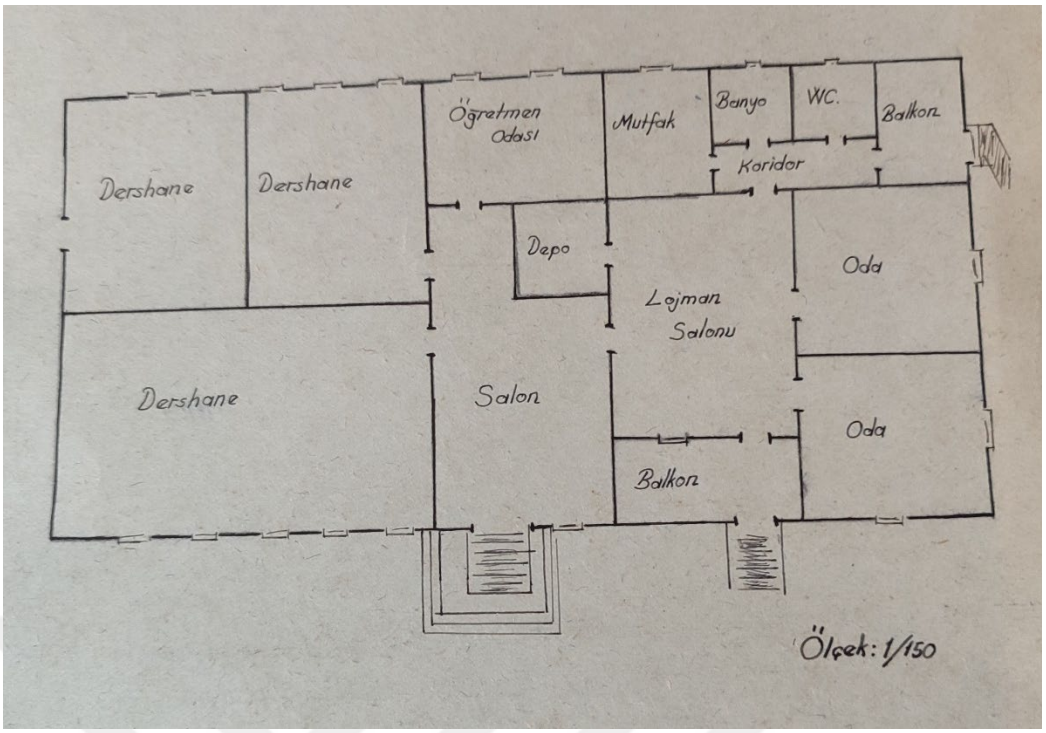
1 ve 2 numaralı derslikler, lojmanın antresi ve yatak odaları haricinde bulunan tüm mekânların ahşap zemin döşemeleri günümüzde beton malzeme ile yenilenmiştir. Söz konusu mekânların ahşap malzemeli zemin ve tavan döşemeleri ise günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Ayrıca yapının iç ve dış mekânlarında bulunan tüm ahşap tavan döşemeleri ve giriş kapıları ile kuzey cephedeki lojmana ait korkuluk günümüze orijinal halde ahşap malzeme ile ulaşmıştır. Bu unsurlar günümüze gelene kadar çeşitli bakım, onarım ve boya gibi işlemler geçirmiştir. Yapının dış cephelere açılan tüm pencereleri PVC malzeme ile yenilenmiştir. Kuzey cephedeki giriş kapılarına ulaşımı sağlayan merdiven ve korkulukları ise çimento, kerpiç tuğla ve ahşap malzemeden yapılmıştır.

Bayındır Köyü İlkokulu günümüze ana kütlesini koruyarak gelmiş olup yalnızca iç mekânda yapılan çeşitli müdahaleler yapının planının bozulmasına sebep olmuştur. Bu mekânlardaki müdahalelerin tespiti zemin ve tavan döşemeleri, sıva döküntüleri ve duvar kalınlığından anlaşılmıştır.

Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 1990'lı yılların sonuna doğru oluşturulan bir ekip ile tüm köy okulları ihtiyaçları doğrultusunda incelenerek her biri için bir bina tescil fişi oluşturulmuştur. Bayındır Köyü İlkokulu için oluşturulan bu fiş içerisinde günümüzde 1 ve 2 numaralı dersliklerin bulunduğu alanın orijinal planındaki gibi tek derslik olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu fiş içerisinde okul içinde yeterli derslik sayısı olmaması sebebiyle bu dersliğin bölünerek iki farklı derslik olarak kullanılmasının talep edildiği çeşitli yazışmalar bulunur. Bu talep sonucunda bu tarihlerden sonra 1 ve 2 numaralı dersliğin meydana geldiği anlaşılmaktadır[243] (Çizim 2.16).

Okul 2015 yılında talebe yetersizliği sebebiyle taşımalı eğitime geçilmesi ile birlikte işlevini yitirmiştir. Günümüzde bakımsız durumdadır.

[243] Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi.

Çizim 2.16 Bayındır Köyü İlkokulu Planı 1990'lar (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden)

Tarihlendirme

Bayındır Köyünde eğitim 1938-1939 öğretim yılında Mustanaların Süleyman adlı bir şahsın evinde başlamış ardından 1943 yılından 1945 yılına kadar köyün camisinde devam etmiştir. Bu esnada 1943 yılında köyde bir okulun yapımına başlanmış ve 1945 yılında inşaat tamamlanmıştır. Okul yapılmadan önce köyde 3. sınıfa kadar verilen eğitim, okul inşa edildikten sonra 5. sınıfa çıkarılmıştır. 1997-1998 yılında okulda 8 öğretmenin görev yaptığı ve 31 öğrencinin öğrenim gördüğü belirtilmiştir. Açıldığı günden bu yana okulda 46 öğretmen görev yapmış ve 437 öğrenci mezun olmuştur [244].

Bayındır Köyü İlkokulu, 1945 yılında inşa edilmiştir[245].

[244] Özdemir, 1998: 68.
[245] Anonim, 1966: 131.

2.2.4. Bozlar Köyü İlkokulu

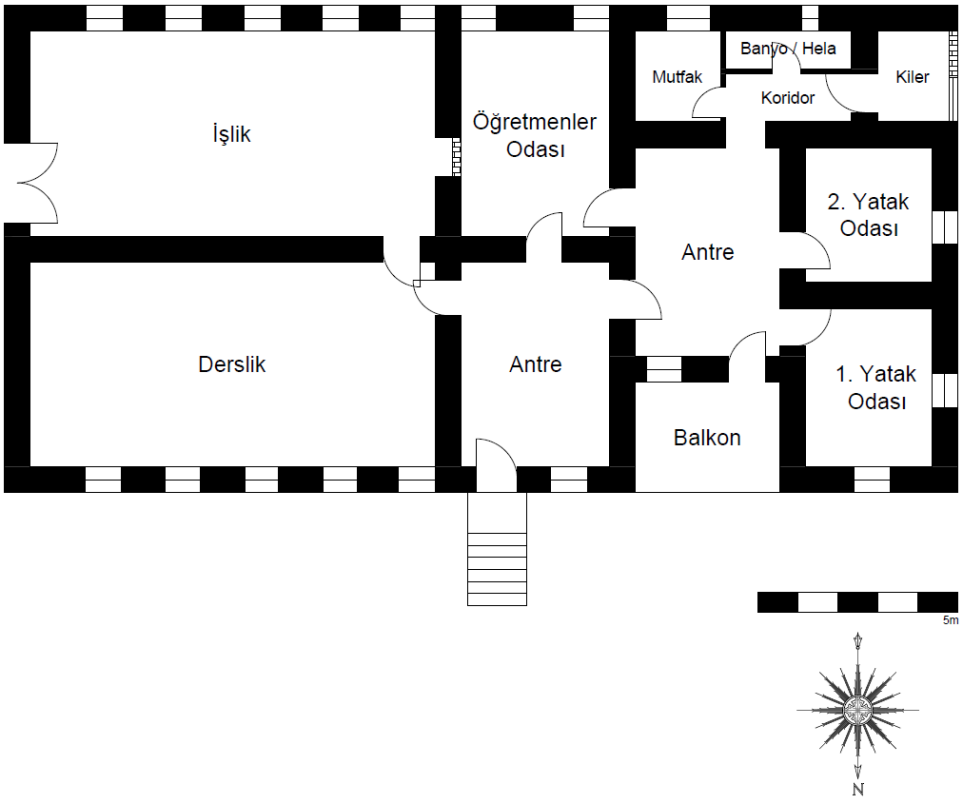
Günümüzde Burdur Merkez ilçesine bağlı olan Bozlar Köyü 1945 yılı nüfus sayımında Sertaç bucağına bağlı köyler arasında bulunur. Bu tarihlerde köy 145'i kadın, 180'i erkek olmak üzere 325 kişilik bir nüfusa sahiptir[246]. 1968 yılı kayıtlarında Burdur Merkez ilçesine bağlı bir köy olarak kaydedilmiştir[247].

İnşa edildiği dönemde köyün merkezinde bulunan okul, günümüzde köyün dışında bir alanda bulunmaktadır. Eğimli bir arazi üzerindeki doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul tek katlı ve kırma çatılı olarak inşa edilmiştir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[248]. Okulun güneydoğusunda hela bulunmaktadır (Çizim 2.17). Doğu kanatta derslik, işlik, öğretmen odası ve antre ile birlikte okula ait dört mekân bulunurken; batı kanattaki öğretmen lojmanı balkon, antre, iki yatak odası, mutfak, banyo/hela, koridor ve giriş mekânı olmak üzere sekiz mekândan meydana gelir (Çizim 2.18).

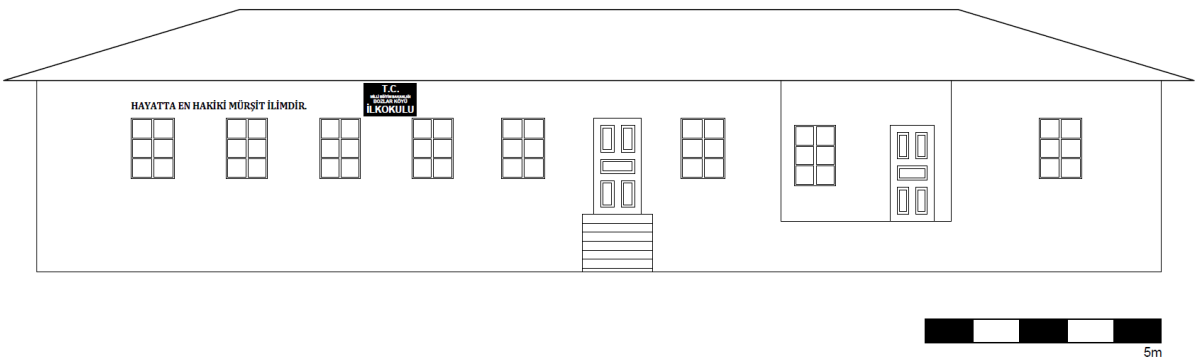

Çizim 2.17 Bozlar Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN)

[246] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[247] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 102.
[248] Anonim, 1941: 12-23.

Çizim 2.18 Bozlar Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.19 Bozlar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe (Abdulkadir DURAN)

Giriş cephesi olan kuzey cephe okul ve lojmana ait mekânları içeren sekiz pencere, iki kapı ve lojmana ait bir balkon ile birlikte düzenlenmiştir (Çizim 2.19-Fotoğraf 2.64). Doğu cephede işlik bölümüne giriş çıkışı sağlayan iki kanatlı bir kapı açıklığı bulunmaktadır (Fotoğraf 2.65). Eğimli olan güney cephede dört farklı mekâna açılan toplamda dokuz pencere açıklığı görülürken; (Fotoğraf 2.66) batı cephe ise iki pencere ve lojmana giriş kapısını içermektedir. Ancak bu giriş mekânı günümüzde kapatılarak bir pencere açılmıştır (Fotoğraf 2.67).

Fotoğraf 2.64 Bozlar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.65 Bozlar Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.66 Bozlar Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.67 Bozlar Köyü İlkokulu Batı Cephe

Kuzey cephenin merkezine konumlandırılan giriş kapısına yedi basamaklı bir merdiven ile çıkılır. Kapıdan geçildikten sonra derslik, öğretmenler odası ve lojmana girişi sağlayan kapı ile üç farklı mekâna bağlantı sağlayan antre bölümüne ulaşılır. 5.11 x 3.70 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlı antre, kuzeyde bulunan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.68). Antrenin güneydoğusunda bulunan bir kapı ile 10.13 x 5.11 m. ölçülerine sahip derslik kısmına geçilir. Kuzeyden beş pencere ile aydınlatılan derslik, dikdörtgen planlıdır (Fotoğraf 2.69). Dersliğin güneybatısındaki kapıyla çeşitli zanaat faaliyetlerinin yapıldığı işlik kısmına geçilir. Dikdörtgen planlı işlik 10.13 x 5.13 m. ölçülerini taşır (Fotoğraf 2.70). Güneyden beş pencere ile aydınlatılmaktadır. Doğu duvarında 2 m. genişliğinde, atölye için malzeme giriş çıkışını sağlayan çift kanatlı bir giriş kapısı bulunur. İşlik bölümünün batısında günümüzde kapatılan ancak orijinalinde öğretmen odasına geçişi sağlayan bir kapı bulunmaktadır. Antrenin güneyinde yer alan bir kapıyla da öğretmenler odasına geçilir (Fotoğraf 2.71). 5.13 x 3.70 m. ölçülerindeki dikdörtgen planlı oda, güneyde bulunan iki pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu mekânın kuzeybatısındaki bir kapıyla lojmanın antresine direk geçiş yapılabilmektedir.

Fotoğraf 2.68 Bozlar Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.69 Bozlar Köyü İlkokulu Derslik

Fotoğraf 2.70 Bozlar Köyü İlkokulu İşlik

Fotoğraf 2.71 Bozlar Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Lojmana giriş orijinal planda batı cephenin güney kanadında bulunan giriş mekânı ile sağlanmaktadır. Ancak günümüzde bu kapı kapatılmıştır. Günümüzde lojmana giriş okulun antresinin güneydoğusunda bulunan bir kapı ile sağlanır. Kapıdan geçildikten sonra ulaşılan dikdörtgen planlı antre 5.22 x 3.62 m. ölçülerine sahip olup kuzeydoğusundaki bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.72). Antrenin güneybatısında bulunan kapı ile bir koridor etrafına yerleştirilen mutfak, banyo/hela ve kiler olarak kullanıldığı düşünülen mekânlara geçilir. Dikdörtgen planlı koridor 3.15 x 1.20 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.73). Koridorun doğusunda bulunan kare planlı mutfak 2.26 x 2.14 m. ölçülerine sahiptir. Doğu duvarına bir ocaklık yerleştirilen mekân, güney cephedeki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.74). Koridorun güneyinde bulunan banyo/hela 3.15 x 0.94 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.75). Dikdörtgen planlı mekân güneybatıdan bir pencere ile aydınlatılır. Koridorun batısındaki bir kapıyla kiler olarak kullanıldığı düşünülen bir mekâna geçilir. Kare planlı mekân 2.26 x 1.79 m. ölçülerine sahiptir. Orijinal planda lojmana giriş mekânı olarak tasarlanan bu mekân günümüzde briket malzeme ile batı cepheden kapatılarak bir pencere eklenmiştir (Fotoğraf 2.76-2.77). Antrenin batısındaki kapıyla 2 numaralı yatak odasına geçilir. Kare planlı yatak odası 3.37 x 3.15 m. ölçülerine sahiptir. Batı cepheden bir pencere ile aydınlatılan odanın kuzeybatı cephesinde bir yüklük bulunmaktadır (Fotoğraf 2.78). Antrenin kuzeybatısında 1 numaralı yatak odası bulunur. Kareye yakın dikdörtgen bir plan gösteren oda 3.96 x 3.15 m. ölçülerini taşır. Kuzey ve batı cephelere açılan iki pencere ile aydınlatılan odanın güney duvarında bir yüklük bulunmaktadır (Fotoğraf 2.79). Antrenin kuzeybatısındaki kapıdan geçildikten sonra lojmanın

balkon kısmına ulaşılır. Kare planlı balkon 3.62 x 2.76 m. ölçülerini taşır. Kuzey yönünde bulunan ahşap korkuluk günümüzde duvardan ayrılmış vaziyettedir (Fotoğraf 2.80).

Fotoğraf 2.72 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.73 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor

Fotoğraf 2.74 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.75 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo ve Hela

Fotoğraf 2.76 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Kiler/ 2. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.77 Bozlar Köyü İlkokulu Kiler/ 2. Lojman Girişi

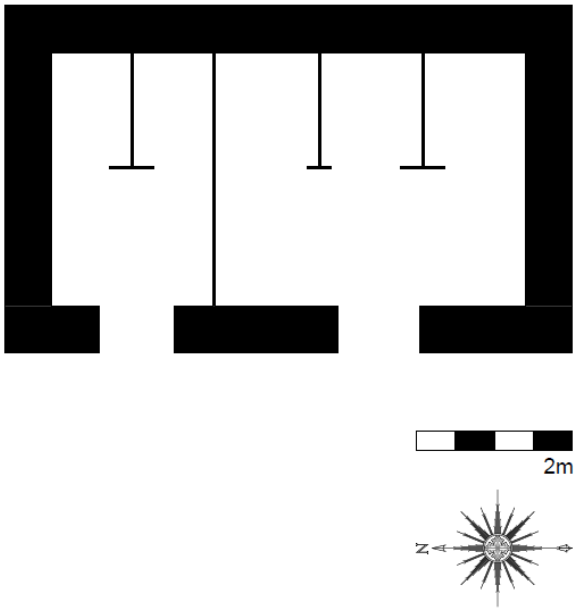
Fotoğraf 2.78 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.79 Bozlar Köyü İlkokulu 1. Yatak Odası

Fotoğraf 2.80 Bozlar Köyü İlkokulu Lojmanı Balkon

Çizim 2.20 Bozlar Köyü İlkokulu Hela (Abdulkadir DURAN)

Hela, okulun takribi 10 m. güneydoğusunda bulunmaktadır (Fotoğraf 2.81). Dikdörtgen planlı, kırma çatılı hela öğrenciler ve öğretmenler için ayrılan iki farklı mekân olarak tasarlanmıştır (Çizim 2.20-Fotoğraf 2.82-2.83). Bu mekânlara batı cephede bulunan iki açıklık ile geçilmektedir. Orijinal planında kuzey ve güney cephelere açılan ikişerden toplamda dört pencere ile havalandırılan helanın pencereleri günümüzde doldurulmuştur.

Fotoğraf 2.81 Bozlar Köyü İlkokulu ve Hela

Fotoğraf 2.82 Bozlar Köyü İlkokulu Hela

Fotoğraf 2.83 Bozlar Köyü İlkokulu Hela İç Mekân

Okul ve helanın ana kütlesi dahil olmak üzere tüm taşıyıcı ve bölme duvarlar kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir.

Yapının iki antresi, lojman balkonu, koridor ve banyo/hela bölümü haricindeki tüm zemin döşemeleri ahşap malzemeli olup orijinaldir. Söz edilen alanlar beton malzeme dökülerek yenilenmiştir. Tüm iç ve dış mekânlarda bulunan ahşap malzemeli kapı, pencereler ve tavan döşemeleri yalnızca boya ve cila gibi işlemler geçirerek günümüze orijinal halde ulaşmıştır.

Bozlar Köyü İlkokulu, günümüze genel kütle ve asli plan özelliklerini koruyarak gelmesi bakımından önem arz etmektedir (Fotoğraf 2.84).

Fotoğraf 2.84 Bozlar Köyü İlkokulu 1948 Yılı (Koçibay, 2015: 1617)

Tarihlendirme

Bozlar Köyü İlkokulu 1945 yılında inşa edilmiştir[249].

[249] Anonim, 1966: 131.

2.2.5. Günalan Köyü İlkokulu

Burdur'un merkez ilçesine bağlı bir köy olan Günalan, 1933[250] ve 1946 yılı kayıtlarına Lengüme adıyla geçmiştir[251]. 1945 yılında yapılan nüfus sayımına göre köy 210'u kadın, 182'si erkek olmak üzere 392 kişilik bir nüfusa sahiptir[252].

Okul köyün girişinde geniş bir bahçe içerisinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul tek katlı ve kırma çatılıdır. Okul doğu, batı, kuzey ve kısmen güney cepheden çevrelenen takribi 1 m. ölçülerinde bir subasmanı üzerine inşa edilmiştir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[253]. Öğretmen lojmanı ile birlikte inşa edilen okulun doğu kanadı lojmana ait antre, iki yatak odası, mutfak, hela ve banyo gibi mekânlara ayrılmışken; batı kanattaki okul antre, derslikler ve öğretmenler odası gibi mekânlarla birlikte düzenlenmiştir (Çizim 2.23). Ancak günümüzde okula ait derslik ve işlik mekânları bölünerek, dört ayrı mekân daha meydana gelmiştir (Çizim 2.22).

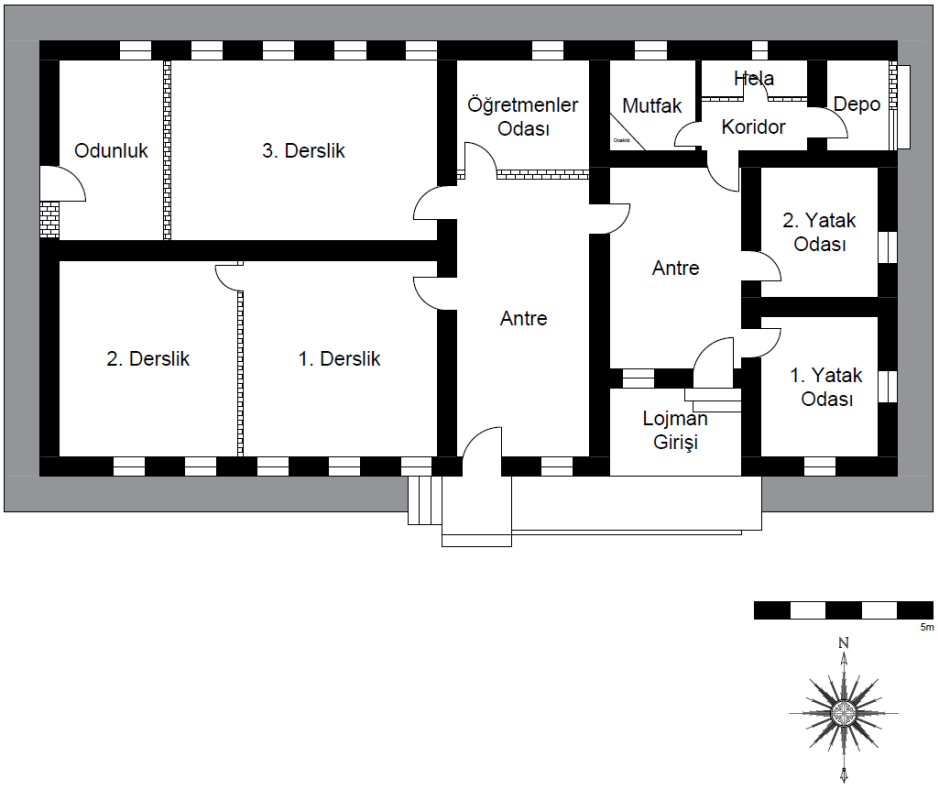
Günalan Köyü İlkokulu 1945-1946 eğitim öğretim yılında öğretmenli okul olarak kayıtlara geçmiştir. Bu yıllarda 29 kız, 34 erkek öğrenci mevcuduyla eğitim verilmektedir[254].

Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Arşivi'nde yer alan 15.03.1993 tarihli Bina Tanıtma Karteksi'ne göre okulun bahçesi çamlık ve kavaklık, çayırlık, 580 m²'lik teneffüs ve oyun bahçesi, 2500 m²'lik uygulama bahçesi, araba garajı ve hela ile birlikte tarımsal ve sosyal alanların bir arada olduğu kompleks bir yapı olarak düzenlenmiştir (Çizim 2.21, 2.24). Okul bahçesi toplamda 3575 m² olup 135 adet ağaç bulunmaktadır. Ayrıca 1990, 1991 ve 1992 yıllarında onarım geçirmiştir. Kartekste bu yıllardaki öğrenci mevcuduyla ilgili bilgiye de yer verilmiş olup 6 öğretmen tarafından 14 kız ve 18 erkek öğrencinin okutulduğu yazılıdır (Ek 2).

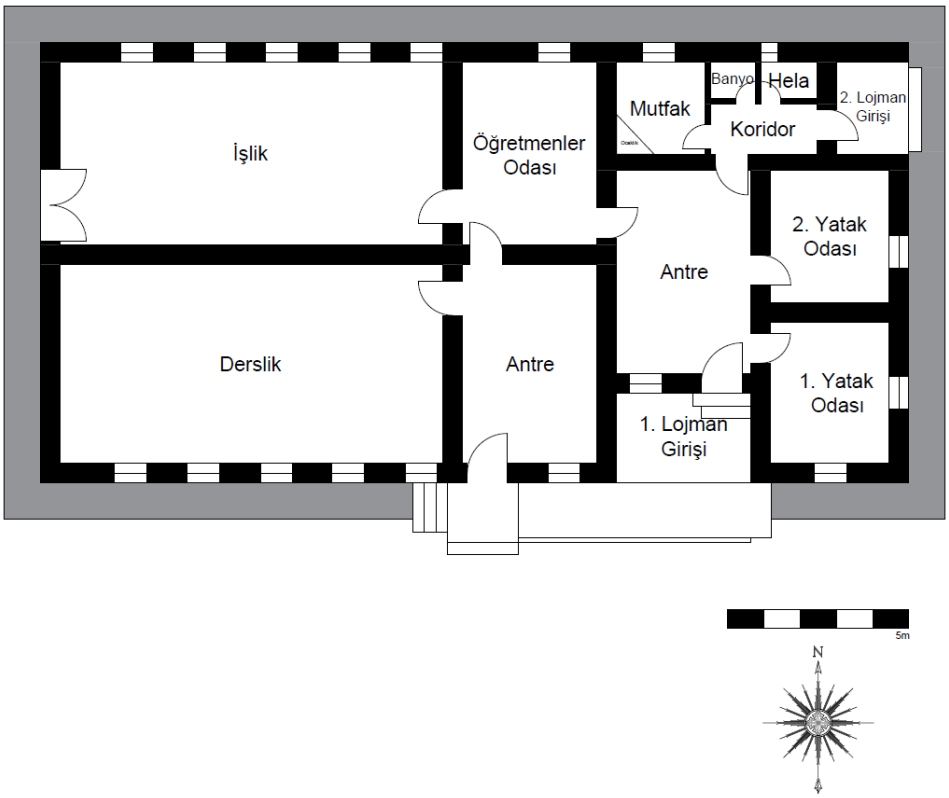
[250] T.C. Dahiliye Vekâleti Mahalli İdareler Umum Müdürlüğü 1933: 528.
[251] Erdem, 1946: 91.
[252] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[253] Anonim, 1941: 12-23.
[254] Erdem, 1946: 91.

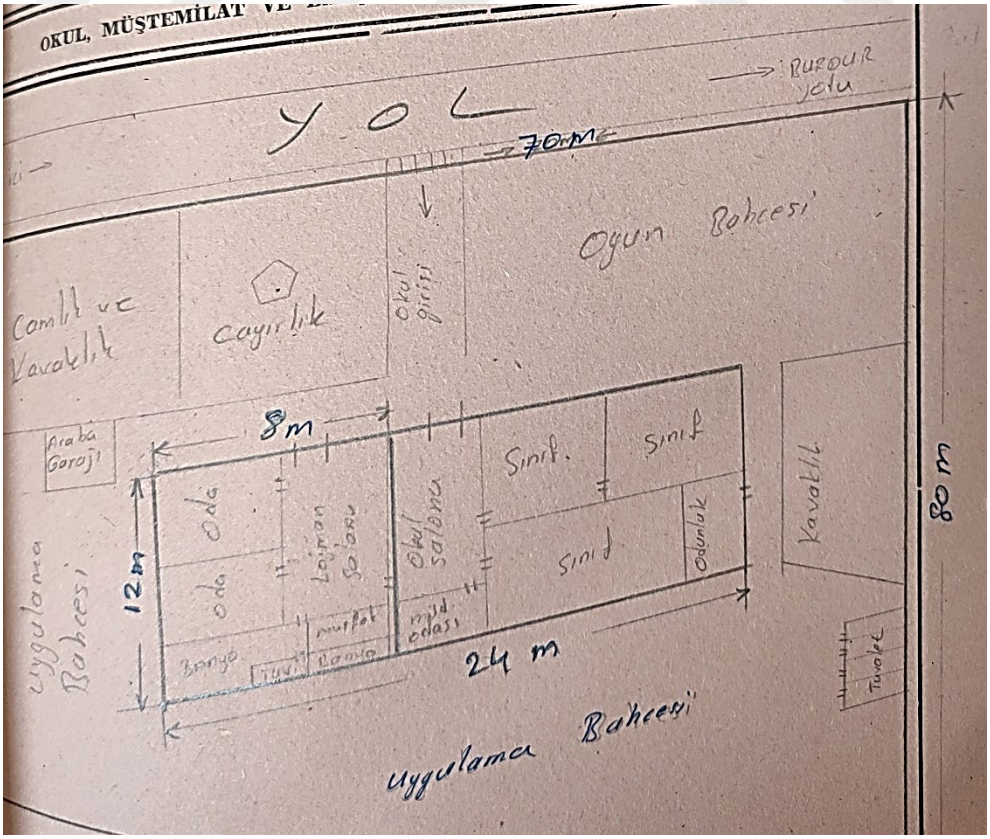
Çizim 2.21 Günalan Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN)

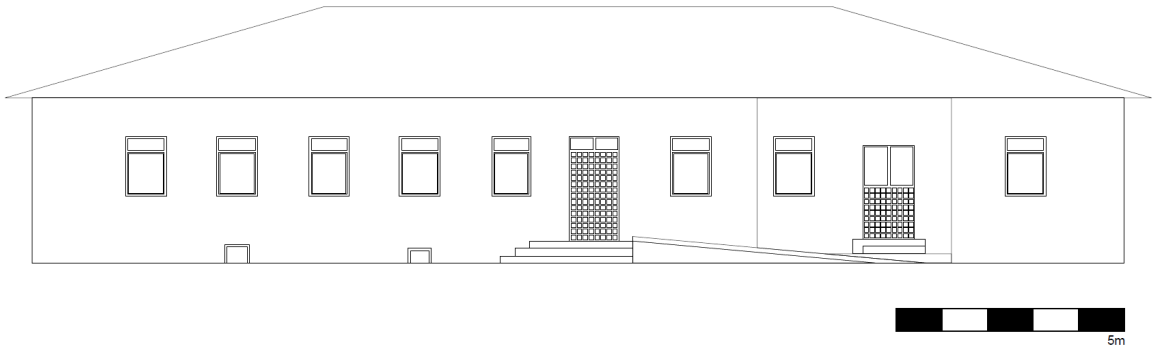
Çizim 2.22 Günalan Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.23 Günalan Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.24 Günalan Köyü İlkokulu Yerleşim Planı 1993 (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden)

Çizim 2.25 Günalan Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Güney cephe okul ve lojman için ayrılan bölümlere ait iki kapı ve sekiz pencere ile boşaltılmış olup batıdan doğuya doğru bir eğim gösterir. Ayrıca batı kanadının alt seviyesinde bodrum[255] için açılan iki pencere yer alır (Çizim 2.25-Fotoğraf 2.85). Batı cephe merkeze yerleştirilen tek kanatlı bir kapı ve alt seviyede bulunan bodrum penceresi ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.86). Kuzey cephe de sekiz pencere açıklığı görülürken; (Fotoğraf 2.87) doğu cephe lojmana ait iki pencere ve giriş mekânı ile birlikte düzenlenmiştir. Ancak günümüzde bu giriş mekânı doğu duvarından tuğla malzeme ile örülerek kapatılmış, söz konusu duvara da bir pencere açılmıştır (Fotoğraf 2.88).

Fotoğraf 2.85 Günalan Köyü İlkokulu Güney Cephe

[255] Günümüzde bodruma giriş bulunmamaktadır.

Fotoğraf 2.86 Günalan Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.87 Günalan Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.88 Günalan Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Güney cephenin merkezine yerleştirilen kapıdan geçildikten sonra günümüzde 7.76 x 3.72 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlı antre bölümüne geçilir. Güney cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılan antre bölümü, orijinal planda 5.49 x 3.72 m. ölçülerine sahip olup günümüzde kuzey yönüne doğru genişletildiği tespit edilmiştir[256] (Fotoğraf 2.89). Antrenin batısında bulunan kapıyla 5.49 x 5.43 m. ölçülerine sahip 1 numaralı dersliğe geçilir. Kare planlı derslik güney duvarına açılan üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.90). Bu dersliğin kuzeybatısında bulunan kapı ile 2 numaralı dersliğe geçiş yapılır. Kare planlı 5.49 x 4.98 m. ölçülerine sahip derslik güney cepheye açılan iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.91). Söz konusu bu iki derslik yapının orijinal planında ana dersliktir. Derslik, talebe yoğunluğu sebebiyle bir sıra tuğla ile dikey yönde bölünerek iki farklı mekân haline getirilmiştir. Orijinal derslik dikdörtgen planlı, 10.56 x 5.49 m. ölçülerine sahip olup güney cepheye açılan beş adet pencere ile aydınlatılmıştır. Antrenin kuzeybatısında bulunan bir kapıyla 3 numaralı dersliğin bulunduğu mekâna geçilir. Dikdörtgen planlı 7.45 x 5.05 m. ölçülerine sahip derslik, kuzeyde bulunan dört pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.92). Bu dersliğin batısında bulunan ancak iki

[256] Bu husus antrenin doğu ve batı duvarlarında bulunan izlerden ve ahşap tavan kaplamasından tespit edilmiştir. Ayrıca bu hususu 1993-1997 yılları arasında okulda müdürlük yapmış olan Şeref Oğuz'da desteklemektedir.

mekân arasında bir bağlantı olmayan odunluk kısmına giriş yalnızca batı cephe bulunan bir kapıyla sağlanır. Dikdörtgen planlı odunluk 5.05 x 2.91 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmıştır. Söz konusu bu iki mekân yapının orijinal planındaki işlik mekânıdır. Bu mekâna giriş batı cephede bulunan orijinalinde takribi 2 m. genişliğinde, çift kanatlı bir kapı ve öğretmenler odasının batı duvarında bulunan bir kapı ile ulaşılır. İşlik kapısı, atölyede kullanılacak olan araç-gereçlerin rahatlıkla girebilmesi için geniş ölçülerde tasarlanmıştır. Antreden bu mekâna geçiş yoktur. Orijinal planda işlik, derslik ile aynı plan ve benzer ölçülere sahiptir. Antrenin kuzeyinde bulunan kare planlı 3.72 x 3.07 m. ölçülerindeki öğretmenler odası kuzeyde bulunan bir pencere ile aydınlatılır. Bu mekânın orijinal ölçüleri 3.72 x 5.05 m.dir. Antrenin genişletilmesiyle mekân küçülmüştür. Orijinal planda öğretmen odasından işlik, antre ve lojmana geçiş bulunmakta olup günümüzde yalnızca antre bölümüne geçilmektedir (Fotoğraf 2.93).

Fotoğraf 2.89 Günalan Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.90 Günalan Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.91 Günalan Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.92 Günalan Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.93 Günalan Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Lojmana giriş kuzey ve doğu cephelerde bulunan giriş kapılarıyla sağlanmaktadır. Ancak günümüzde doğu cephedeki giriş mekânı kapatılmıştır. Günümüzde güney cephenin doğu kanadında bulunan 3.70 x 2.47 m. ölçülerindeki dikdörtgen planlı giriş mekânının kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile lojmana giriş sağlanır. Ardından dikdörtgen planlı antre bölümüne geçilir. 5.62 x 3.70 m. ölçülerindeki antre bölümü kuzey duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.94). Antrenin kuzeydoğusundaki bir kapı ile koridor üzerinde yer alan mutfak, hela ve depo bölümlerine geçilir. Dikdörtgen planlı koridor 2.95 x 1.38 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.95). Güneybatı duvarında ocaklık bulunan mutfak, kare planlı 2.54 x 2.43 m. ölçülerinde olup kuzeyden bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.96). Koridorun kuzeyinde hela bulunmaktadır. Hela 1.55 x 1 m. ölçülerine sahip olup dikdörtgen planlıdır (Fotoğraf 2.97). Orijinal planda hela ile banyonun yan yana olduğu ancak günümüzde tek fonksiyonlu kullanılması sebebiyle aradaki duvarın kaldırılarak yalnızca hela olarak kullanıldığı görülmüştür. Koridorun doğusunda bulunan bir kapıyla depo bölümüne geçilir. Dikdörtgen planlı depo bölümü, orijinal planda lojmana girişi sağlayan doğu cephedeki kapı olup günümüzde bu mekânın doğusunun briket malzeme ile örülmesi ve pencere açılması sonucunda kapalı bir mekân olarak kullanılmıştır. Mekânın ölçüleri 2.54 x 1.74 m.dir (Fotoğraf 2.98). Lojmanın antresinin doğusunda bulunan bir kapı ile kare planlı 2 numaralı yatak odasına geçilir. 3.64 x 3.28 m. ölçülerindeki kare planlı oda, doğuda bulunan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.99). Antrenin güneydoğusundaki kare planlı 1 numaralı yatak odası 3.91 x 3.28 m. ölçülerinde olup doğu ve güney cephelerde bulunan birer pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.100).

Fotoğraf 2.94 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.95 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor

Fotoğraf 2.96 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.97 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo/Hela

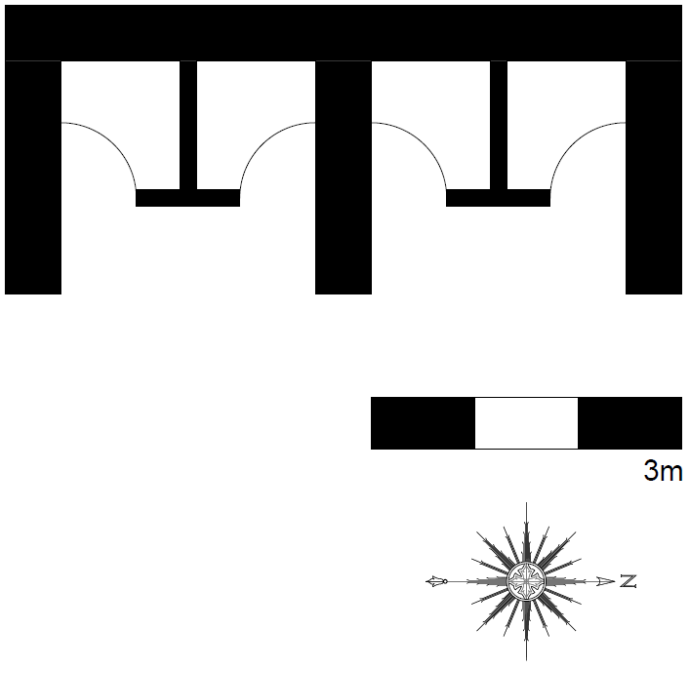
Fotoğraf 2.98 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı Depo/ 2. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.99 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.100 Günalan Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

Çizim 2.26 Günalan Köyü İlkokulu Hela (Abdulkadir DURAN)

Okulun takribi 13 m. doğusunda hela bulunur. Dikdörtgen planlı hela öğretmen ve öğrenciler için ayrı olarak düzenlenen dört mekândan oluşmaktadır (Çizim 2.26-Fotoğraf 2.101-2.102).

Fotoğraf 2.101 Günalan Köyü İlkokulu Hela Doğu Cephe

Fotoğraf 2.102 Günalan Köyü İlkokulu Hela Kuzeydoğu Cephe

Günalan Köyü İlkokulu ile helasının ana yapı malzemesi kabayonu taş malzeme olup yığma tekniğinde inşa edilmiştir.

Okulun antresi, lojmanın koridor, hela ve depo kısmı haricinde kalan tüm tavan ve taban döşemeleri günümüze ahşap malzemeli orijinal halde ulaşmıştır. Söz konusu mekânlar fayans ve çimento malzeme ile yenilenmiştir. Okul ve lojman bölümünün dış cephelere açılan tüm pencere ve kapıları PVC ve demir malzeme ile yenilenmiştir.

Yapı üzerinde herhangi bir süsleme unsuru tespit edilmemiştir.

Günümüze asli kütle özelliklerini koruyarak gelen yapı, köy tüzel kişiliğine ait kullanımı ile birlikte bir dönem Köy Yaşam Merkezi ve çeşitli kurslar için kullanılmış olup günümüzde işlevini yitirerek oldukça bakımsız bir durumdadır. Okula dair en geç kayıt 1997-1998 eğitim öğretim yılına ait olup 31 öğrenci mevcudu ve 14 öğretmenin bulunduğu yazılıdır[257].

Tarihlendirme

1943 yılında devlet-köylü iş birliğinde yapımına başlanılan okul[258] 1945 yılında hizmete açılmıştır[259].

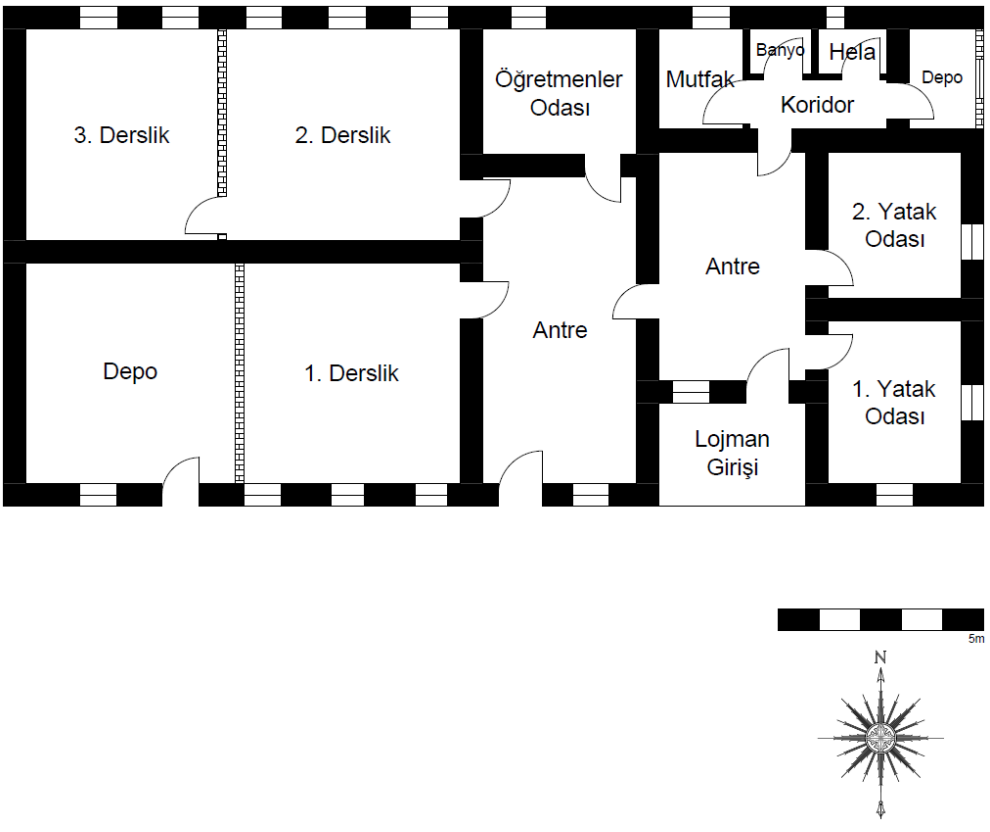
[257] Özdemir, 1998: 65.
[258] Özdemir, 1998: 65.
[259] Anonim, 1966: 131.

2.2.6. İğdeli Köyü İlkokulu

İğdeli Köyü, günümüzde Burdur'un merkez ilçesine bağlıdır. 1945 yılı nüfus sayımında Sertaç bucağına bağlı olan İğdeli, 106 erkek, 96 kadın olmak üzere toplamda 202 kişilik bir nüfusa sahiptir[260].

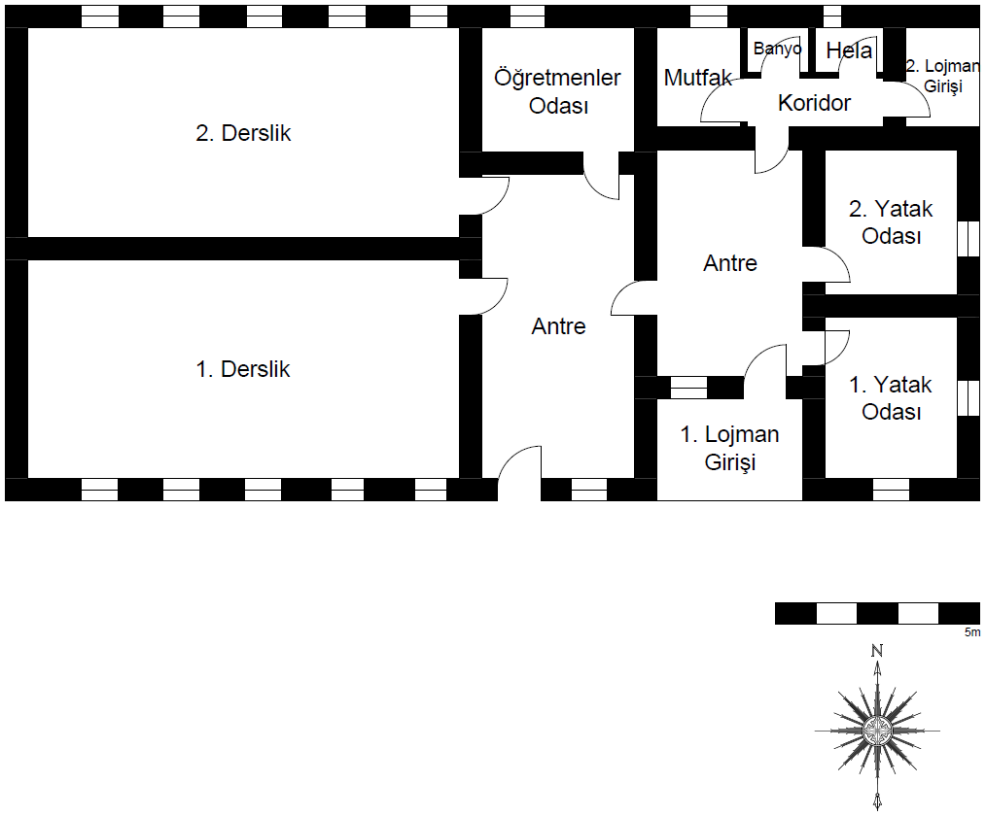
Doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul, öğretmen lojmanı ile birlikte inşa edilmiştir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[261]. Doğu kanat lojmana ait antre, iki yatak odası, koridor, mutfak, banyo, hela ve depo ile birlikte sekiz mekândan oluşurken; batı kanat antre, derslikler, depo ve öğretmenler odası ile birlikte toplamda altı mekândan oluşmaktadır. Ancak günümüzde okula ait derslik mekânları bölünerek, dört ayrı derslik olarak düzenlenmiştir (Çizim 2.27-2.28).

Köyün merkezinde bulunan İğdeli Köyü İlkokulu, 1945-1946 eğitim-öğretim yılında 8 kız, 16 erkek öğrencinin eğitim gördüğü eğitmenli bir okul olarak kaydedilmiştir[262].

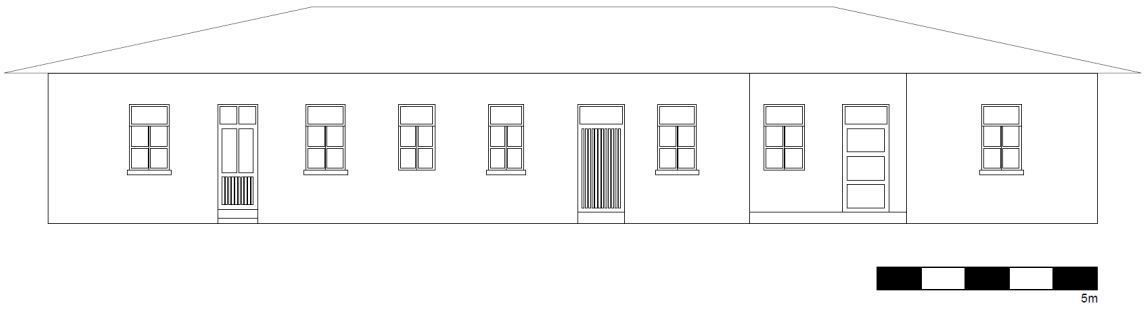

Çizim 2.27 İğdeli Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

[260] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[261] Anonim, 1941: 12-23.
[262] Erdem, 1946: 92.

Çizim 2.28 İğdeli Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.29 İğdeli Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Güney cephe okula ait iki, lojmana ait bir giriş kapısı ile birlikte toplamda yedi pencere ile boşaltılmıştır (Çizim 2.29-Fotoğraf 2.103). Batı cephe sağır bırakılmışken (Fotoğraf 2.104); kuzey cephe de lojman ve okula ait mekânları aydınlatan sekiz pencere açıklığı bulunmaktadır (Fotoğraf 2.105). Doğu cephenin güney kanadında iki pencere bulunurken, kuzey kanadında ise lojmana girişi sağlayan giriş mekânın kapatılması sonucunda sonradan açılan bir pencere açıklığı bulunmaktadır (Fotoğraf 2.106).

Fotoğraf 2.103 İğdeli Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.104 İğdeli Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.105 İğdeli Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.106 İğdeli Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Yapıya giriş güney cephenin merkezinde bulunan ve bir basamaklı merdiven ile ulaşılan tek yönlü kapı ile sağlanır. Kapıdan geçildikten sonra ulaşılan antre mekânı dikdörtgen planlıdır. Mekânın ölçüleri, 7.44 x 3.73 m. olup güney duvarda bulunan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.107). Antrenin batısında bulunan kapıyla 1 numaralı dersliğe geçilir. Kare planlı derslik, 5.35 x 5.25 m. ölçülerine sahip olup güney cepheye açılan üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.108). Dersliğin batısında bulunan ve depo olarak adlandırılan mekân ile arada bir bağlantı yoktur. Depoya giriş güney cephenin batı kanadında bulunan bir kapı ile sağlanır. Depo, 5.35 x 5.08 m. ölçülerine sahip olup kare planlıdır (Fotoğraf 2.109). Güney cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılan mekân orijinal planda 1 numaralı dersliğin devamı olup zamanla ihtiyaca bağlı olarak bölünmesiyle ayrı bir mekân meydana gelmiştir. Söz konusu 1 numaralı dersliğin orijinal ölçüleri 10.55 x 5.35 m. olup güney duvarına açılan beş pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu pencerelerden batı kanattan ikincisi sonradan kapıya dönüştürülmüştür. Antrenin kuzeybatısındaki kapı ile 2 numaralı dersliğe geçilir. Kare planlı derslik, 5.69 x 5.14 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheye açılan üç pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.110). Bu dersliğin güneybatısında bulunan bir kapı ile 3 numaralı dersliğe geçilir. Derslik, aynı plana sahip olup 5.14 x 4.66 m. ölçülerine sahiptir. Kuzey cepheye bakan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.111). Orijinal planda 2 ve 3 numaralı dersliklerin bulunduğu alan ana derslik olup 2 numaralı derslik olarak adlandırılmış ve orijinal ölçüleri 10.55 x 5.14 m.dir. Söz konusu derslik ihtiyaca bağlı olarak iki farklı mekâna bölünmüştür. Antrenin kuzeyinde öğretmenler odası yer alır. Dikdörtgen planlı oda, 3.73 x 3.05 m. ölçülerine sahip olup kuzeyden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.112).

Fotoğraf 2.107 İğdeli Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.108 İğdeli Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.109 İğdeli Köyü İlkokulu Depo

Fotoğraf 2.110 İğdeli Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.111 İğdeli Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.112 İğdeli Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Öğretmen lojmanına giriş, güney ve kuzeydoğu cephelerde bulunan giriş mekânları ile dış cephelerden sağlanırken; bir de okulun antre mekânının doğu duvarında bulunan bir kapı ile sağlanmaktadır. Ancak günümüzde kuzeydoğu cephede bulunan giriş kapatılmıştır. Güney cephede bulunan giriş mekânının kuzeydoğusunda yer alan bir kapı ile lojmana girildikten sonra dikdörtgen planlı antre bölümüne ulaşılır. Antre, 5.55 x 3.56 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.113). Güney duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılan antrenin kuzeyinde bulunan bir kapı ile bir koridor üzerinde sıralanan mutfak, banyo, hela ve depo mekânlarına ulaşılır (Fotoğraf 2.114). 3.34 x 1.19 m. ölçülerindeki koridorun batı ucunda mutfak bulunur. Kare planlı mutfak, 2.44 x 2.04 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.115). Koridorun kuzeyinde bulunan dikdörtgen planlı banyo, 1.51 x 1.09 m. ölçülerine sahip olup herhangi bir aydınlatması yoktur (Fotoğraf 1.116). Banyonun yanında bulunan dikdörtgen planlı hela ise 1.67 x 1.09 m. ölçülerine sahip olup kuzeyden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.117). Koridorun doğu ucunda günümüzde depo olarak kullanılan bir mekân yer alır. Bu mekân 2.44 x 1.60 m. ölçülerinde olup doğu cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 118). Orijinal planda lojmana giriş mekânı olan bu mekânın doğu duvarına bir sıra tuğla örülerek kapalı bir mekân yaratılmıştır. Ardından aynı duvara bir pencere eklenmiştir. Antrenin doğusunda bulunan kapı ile 2 numaralı yatak odasına geçilir. Kare planlı oda, 3.55 x 3.23 m. ölçülerine sahip olup doğu cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.119). Hemen yanında bulunan 1 numaralı yatak odası ise aynı planda, 3.95 x 3.23 m. ölçülerinde olup doğu ve güney duvarlara açılan birer pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.120).

Fotoğraf 2.113 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.114 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor

Fotoğraf 2.115 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.116 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo

Fotoğraf 2.117 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Hela

Fotoğraf 2.118 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı Depo

Fotoğraf 2.119 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.120 İğdeli Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

İğdeli Köyü İlkokulu, kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Okuldaki derslikler haricinde kalan tüm mekânların zemin döşemeleri çimento ve parke malzeme ile değiştirilmiştir. İç ve dış mekândaki tüm tavan döşemeleri ile dış cephelere açılan pencereler ve iç mekânlarda bulunan giriş kapıları[263] ile güney cephede bulunan lojmana giriş kapısı ahşap malzeme kullanılarak yapılmış olup günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Okulun giriş kapısı ise yenilenmiştir.

Yapı üzerinde herhangi bir süsleme unsuru tespit edilmemiştir.

İğdeli Köyü İlkokulu günümüze kısmen kütle özelliklerini koruyarak gelse de iç mekânda meydana gelen değişiklikler sebebiyle asli plan özelliklerini yitirmiştir. Günümüzde köy tüzel kişiliğine ait olan okulun lojman kısmı konut olarak, okul kısmı ise yer yer depolama amacıyla kullanılmaktadır. Okulun faaliyette olduğuna dair son kayıt 1997-1998 eğitim-öğretim yılına aittir. Bu yıllarda okulda 1 öğretmen eşliğinde 12 öğrenci öğrenim görmektedir[264]. Daha sonra talebenin az olması sebebiyle taşımalı eğitime geçilmiş ve okul kapanmıştır.

Tarihlendirme

İğdeli Köyü İlkokulu 1949 yılında inşa edilmiştir[265].

[263] Söz konusu giriş kapıları, orijinal planda bulunan mekânlara girişi sağlayan kapılardır.
[264] Özdemir, 1998: 66.
[265] Anonim, 1966: 131.

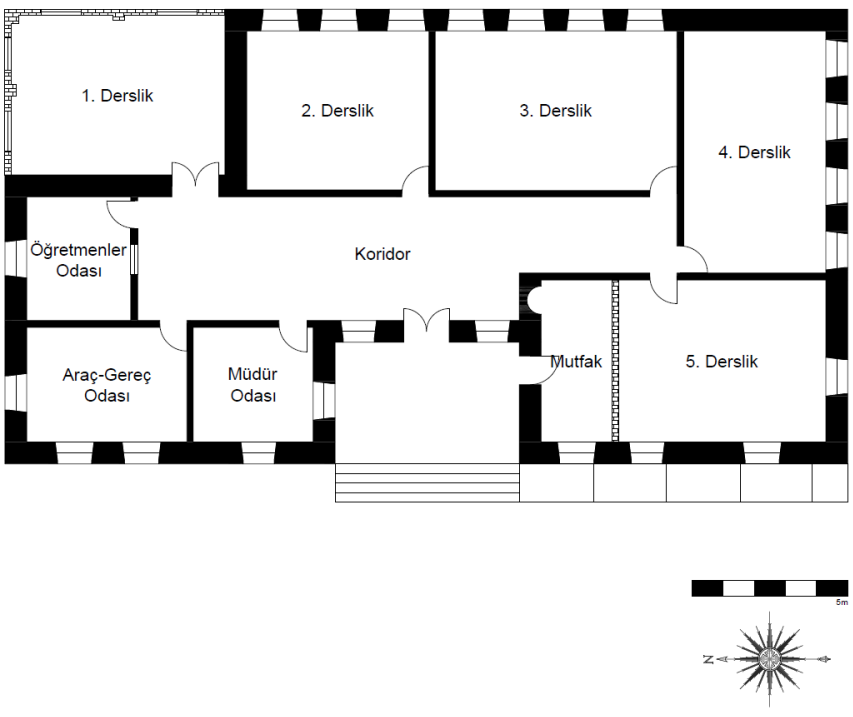
2.2.7. Kayaaltı Köyü İlkokulu

Burdur'un merkez ilçesine bağlı olan Kayaaltı Köyü, 1968 yılı kayıtlarına kadar Kıravgaz adıyla bilinmektedir[266]. 1945 yılındaki nüfus verilerine göre 545 erkek, 582 kadının yaşadığı 1127 kişilik bir nüfusa sahiptir[267]. Kayaaltı Köyü İlkokulu, köye oldukça hâkim bir konumda bulunmakta olup yükseltilmiş hafif eğimli bir arazi üzerinde yer almaktadır.

Kuzey-güney yönlü uzanan dikdörtgen planlı okul, bodrum kat üzerine tek katlı olarak inşa edilmiş olup kırma çatı ile örtülmüştür. Okul, orijinal planında dört derslik, idari birimler ve taraçadan meydana gelen toplamda dokuz mekândan oluşmaktadır. Ancak günümüzde taraça mekânının kapatılması ve bir dersliğin bölünmesiyle birlikte derslik sayısı beşe çıkmış ve yeni bir mekân oluşturulmuştur (Çizim 2.30-2.31).

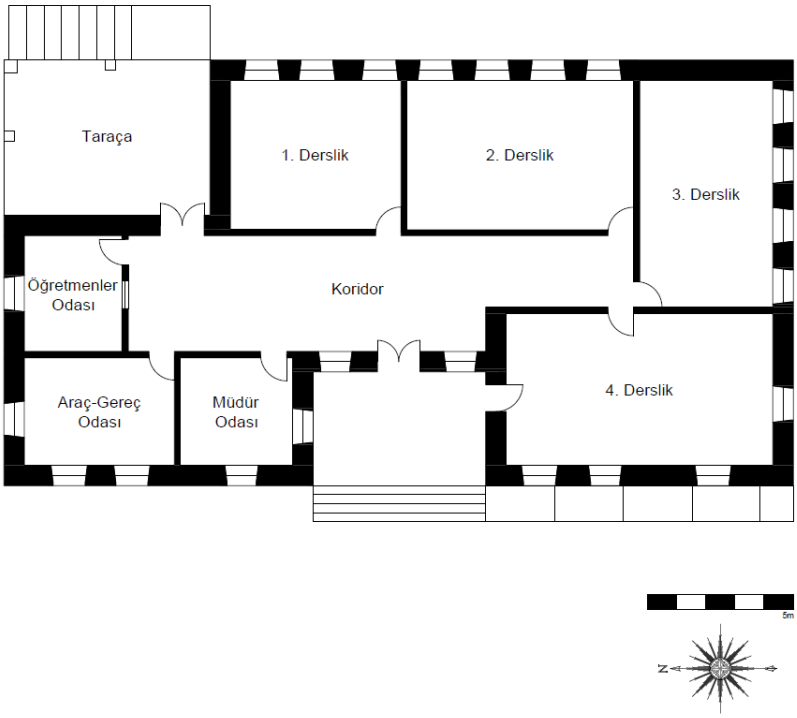
Köy halkından edinilen bilgiye göre okul inşa edildiğinde hela ve bağımsız bir lojman binası ile birlikte tasarlanmıştır. Ancak bu iki binada günümüze ulaşamamıştır (Ek 3).

Okulda, 1945-1946 eğitim-öğretim yılında 72 kız, 110 erkek olmak üzere toplamda 182 öğrenci eğitim görmektedir[268].

Çizim 2.30 Kayaaltı Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

[266] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 335.
[267] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[268] Erdem, 1946: 91.

Çizim 2.31 Kayaaltı Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.32 Kayaaltı Köyü İlkokulu Batı Cephe (Abdulkadir DURAN)

Batı cephenin merkezindeki giriş mekânının, 3.90 m. içeriye çekilmesiyle eyvanvari bir tasarım meydana gelmiştir. Cephede sekiz pencere ve bir giriş kapısı bulunur. Bu pencerelerden ikisi, giriş kapısının iki yanına yerleştirilirken; diğer pencereler kuzey ve güney kanatlarda üçerli gruplar halinde konumlandırılmıştır (Çizim 2.32-Fotoğraf 2.121-2.122).

Kuzey cephe üst seviye de dört, alt seviyede ise bodruma ait bir adet pencere ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.123). Doğu cephenin üst seviyesinde dokuz, alt seviyede ise bodruma ait üç pencere ve bir giriş açıklığı bulunur. (Fotoğraf 2.124). Güney cephe ise beş pencere ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.125). Giriş cephesi haricinde kalan üç cephede arazi eğiminden dolayı bodrum kat ile birlikte iki katlı olarak görünürken, söz konusu cephe tek katlı bir görünüm sunar.

Fotoğraf 2.121 Kayaaltı Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.122 Kayaaltı Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.123 Kayaaltı Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.124 Kayaaltı Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.125 Kayaaltı Köyü İlkokulu Güney Cephe

Batı cephenin merkezinde bulunan ve beş basamakla ulaşılan dikdörtgen planlı giriş mekânı 5.91 x 3.90 m. ölçülerine sahiptir. Giriş mekânının merkezinde bulunan çift kanatlı giriş kapısının iki yanına birer pencere yerleştirilmiştir (Fotoğraf 2.126). Giriş kapısının hemen üzerindeki kitabede *1933* yazmaktadır (Fotoğraf 2.127). Kapıdan geçildikten hemen sonra kuzey-güney yönlü uzanan bir koridora ulaşılır. 17.30 x 3.97 m. ölçülerine sahip olan koridor batı duvara açılan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.128). Koridorun kuzeybatısında bulunan ilk mekân müdür odasıdır. Kare planlı müdür odası 3.85 x 3.68 m. ölçülerine sahip olup batı ve güney cepheye açılan birer pencere ile aydınlatılmaktadır. Odanın kuzeybatı köşesindeki yer döşemesinde bodruma inen bir açıklık bulunmaktadır. Mekânın kuzey duvarı, okulun faaliyette olduğu dönemlerde hasar alması sonucunda, yıkılıp briket malzeme ile yeniden örülmüştür (Fotoğraf 2.129). Bu mekânın hemen kuzeyinde bulunan mekân ise araç-gereç odasıdır. Oda, 5.14 x 3.68 m. ölçülerine sahip olup dikdörtgen planlıdır. Mekânın batı cephesinde iki, kuzey cephesinde ise bir pencere bulunmaktadır (Fotoğraf 2.130). Koridorun kuzey ucunda öğretmenler odası bulunur. Dikdörtgen planlı mekân 3.97 x 3.34 m. ölçülerine sahip olup kuzey duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Güney duvarındaki giriş kapısının yanında da bir pencere bulunmaktadır (Fotoğraf 2.131).

Koridorun kuzeydoğusunda bulunan ve çift kanatlı bir kapı ile girilen mekân 1 numaralı dersliktir. Dikdörtgen planlı derslik 6.86 x 5.12 m. ölçülerine sahip olup kuzey ve doğu cephelere açılan dört pencere ile aydınlatılmıştır. Okulda öğrenim görmüş köy sakinlerinden edinilen bilgiye göre, 1 numaralı dersliğin bulunduğu mekân taraçadır. Dış cepheden taraçaya ulaşımı sağlayan merdivenler ile birlikte okula doğu cepheden de ulaşımın sağlandığı söylenmektedir. Bu sebeple bu mekânın giriş kapısı da çift kanatlı olarak tasarlanmış olup okulun ana giriş kapısıyla aynı tasarıma sahiptir (Fotoğraf 2.132). Koridorun doğusunda bulunan 2 numaralı derslik kare planlıdır. 5.85 x 5.10 m. ölçülerine sahip olan mekân doğu cepheye açılan üç pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.133). Bu dersliğin hemen güneyinde bulunan 3 numaralı derslik ise dikdörtgen planlı olup 7.76 x 5.12 m. ölçülerine sahiptir. Doğu cepheye açılan dört pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.134). Koridorun güney ucunda bulunan 4 numaralı derslik, 3 numaralı derslik ile aynı plana sahip olup 7.77 x 4.56 m. ölçülerini taşır. Güney duvarına açılan dört pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.135). Bu dersliğin batısında bulunan 5 numaralı derslik ise 6.65 x 5.20 m. ölçülerine sahiptir. Dikdörtgen planlı derslik güney ve batı cephelerden üç pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.136). Yapının giriş eyvanının kuzeyinde bulunan bir kapı ile mutfak olarak kullanılan bölüme geçilir. Dikdörtgen planlı bu mekân 5.20 x 2.29 m. ölçülerine sahiptir. Söz konusu mekân ile 5 numaralı derslik yapının orijinal planında tek bir mekân olarak yapılmıştır. Zamanla talebe yoğunluğundan doğan mutfak ihtiyacı sebebiyle bu iki mekân bölünmüş ve söz konusu mekânın kuzeydoğu duvarına yerleştirilen bir ocaklık ile okulun yemeği burada hazırlanmaya başlamıştır. Köy halkından edinilen bilgiye göre bu mekân öğretmene ait bir konaklama mekânı olarak da kullanılmıştır. (Fotoğraf 2.137).

Fotoğraf 2.126 Kayaaltı Köyü İlkokulu Giriş Mekânı

Fotoğraf 2.127 Kayaaltı Köyü İlkokulu Giriş Mekânındaki Kitabe

Fotoğraf 2.128 Kayaaltı Köyü İlkokulu Koridor

Fotoğraf 2.129 Kayaaltı Köyü İlkokulu Müdür Odası

Fotoğraf 2.130 Kayaaltı Köyü İlkokulu Araç-Gereç Odası

Fotoğraf 2.131 Kayaaltı Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Fotoğraf 2.132 Kayaaltı Köyü İlkokulu 1. Derslik/Taraça

Fotoğraf 2.133 Kayaaltı Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.134 Kayaaltı Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.135 Kayaaltı Köyü İlkokulu 4. Derslik

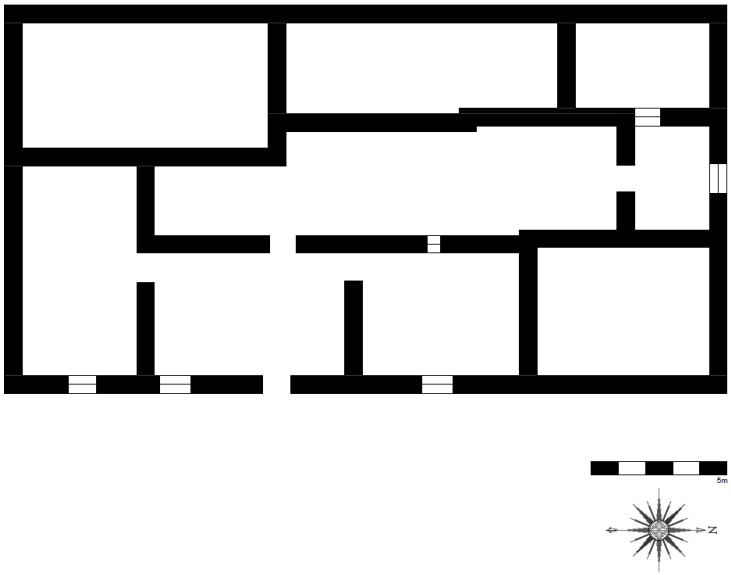

Fotoğraf 2.136 Kayaaltı Köyü İlkokulu 5. Derslik

Fotoğraf 2.137 Kayaaltı Köyü İlkokulu Mutfak

Okulun bodrum katına giriş, doğu cephenin kuzey kanadında bulunan bir açıklık ile sağlanır (Çizim 2.33-Fotoğraf 2.138). Kuzey-güney doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı bodrum, okul ile büyük oranda benzer tasarıma sahip olan dokuz mekândan oluşmaktadır. Bu mekânlardan üçüne giriş bulunmamakta olup diğer altı mekân odunluk, ahır, kiler gibi çeşitli amaçlarla kullanılmıştır (Fotoğraf 2.139-2.140-2.141).

Çizim 2.33 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Katı Planı (Abdulkadir DURAN)

Fotoğraf 2.138 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Girişi

Fotoğraf 2.139 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Katı

Fotoğraf 2.140 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Katı

Fotoğraf 2.141 Kayaaltı Köyü İlkokulu Bodrum Katı

Kayaaltı Köyü İlkokulu ve bodrum katının orijinal planındaki tüm taşıyıcı ve bölme duvarları kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde yapılmıştır. Sonradan bölünen mekân ve taraçanın kapatılması esnasında ise briket malzeme kullanılmıştır. Okulun iç ve dış mekânlarında kullanılan tüm ahşap pencere ve kapılar ile tavan ve taban döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşmışlardır. Dış cephelere açılan pencereler ile giriş kapısı basık kemerlidir. Okulun öğretmenler odası haricinde kalan tüm orijinal pencereleri dış cephede dar, iç mekânda ise genişleyerek açılan mazgal pencere tasarımına sahiptir.

Kayaaltı Köyü İlkokulu, Erken Cumhuriyet Dönemi plan ve tasarım özelliklerini taşıyan erken tarihli bir okul olup günümüze büyük oranda asli plan özelliklerini koruyarak gelmiş olması bakımından önem arz etmektedir.

Tarihlendirme

Okulun giriş kapısının hemen üzerinde bulunan kitabeye göre 1933 yılında inşa edilmiştir. Burdur Halkevi Dergisi'nin 1939 tarihli yazısına göre, öğretmen Tahir Bey ve köy sakinlerinin büyük çabası ve yardımı ile inşa edilen bu modern okul, aynı öğretmenin müdürlüğünde 5-6 yıl önce öğrenime başlamıştır[269]. 1939 tarihinde çatısı 400 lira harcanarak Eskişehir kiremidi ile örtülmüştür[270].

[269] Pamukçuoğlu, 1939: 12.
[270] Pamukçuoğlu, 1939: 10.

2.2.8. Kurna Köyü İlkokulu

Burdur'un merkez ilçesine bağlı olan Köy, 1933 kayıtlarında Kurna[271] adıyla anılırken, 1968 kayıtlarına Yakaköy[272] olarak geçmiştir. Köyün adı daha sonra tekrar Kurna olarak değiştirilerek günümüze değin gelmiştir. Köy 1945 yılında 214'ü kadın, 231'i erkek olmak üzere toplamda 445 kişilik bir nüfusa sahiptir[273].

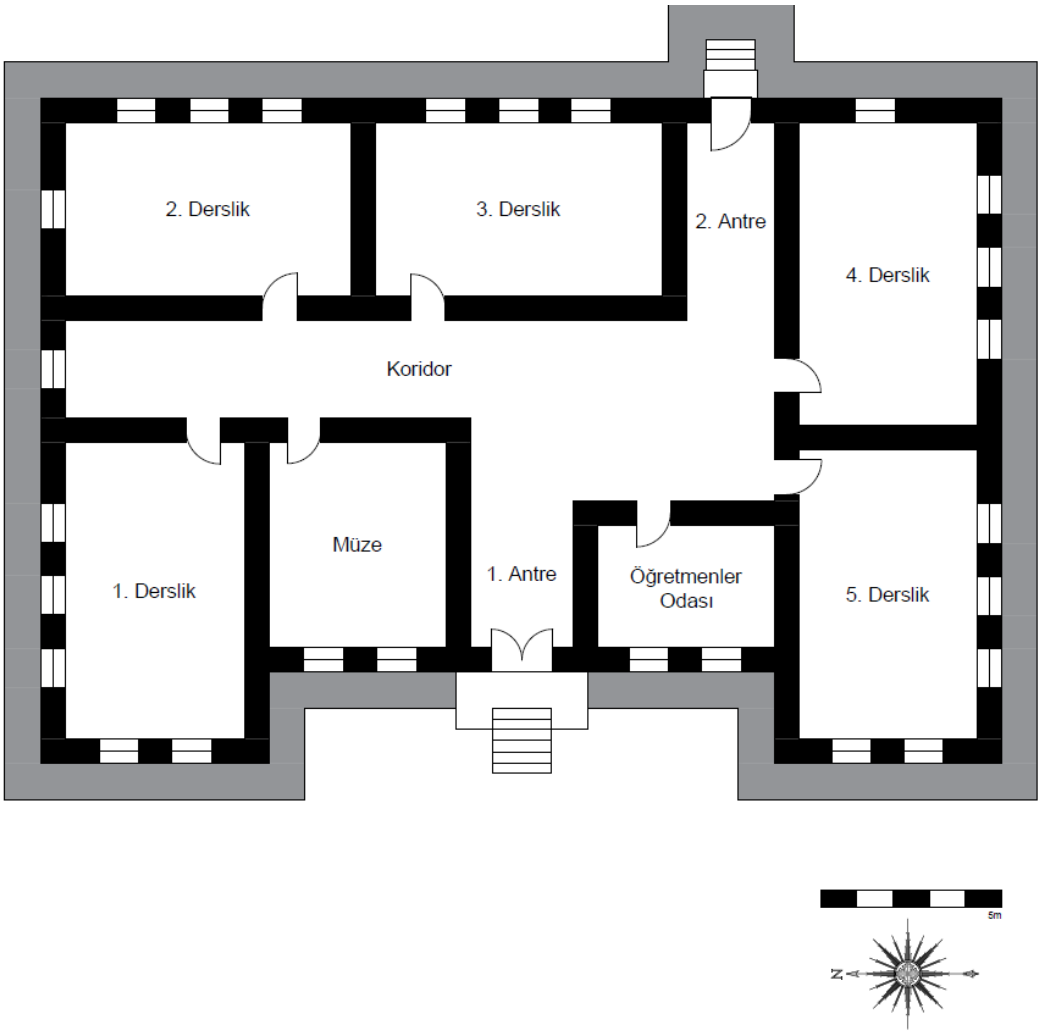
Köyün girişinde yer alan okul, yükseltilmiş bir zemin üzerinde köye hâkim bir şekilde konumlandırılmıştır. Kuzey-güney doğrultuda uzanan okul bodrum[274] üzerine tek katlı ve kırma çatılı olarak inşa edilmiştir. Yapının kuzeybatı ve güneybatı köşelerinin ana kütleden 2.53 m. öne doğru çıkıntı yapmasıyla U plan tipi meydana gelmiştir. Okul beş derslik, öğretmenler odası ve sergi salonu mahiyetinde düzenlenen müze mekânından oluşur. Bu mekânlara bağlantı, koridor ve antrelerle sağlanır (Çizim 2.35). Okulun kuzeybatısında bağımsız bir bina olarak tasarlanan öğretmen lojmanı bulunmaktadır (Çizim 2.34). Okul dıştan tüm cepheleri dolaşacak şekilde takribi 1 m. ölçülerine sahip bir subasmanı üzerine inşa edilmiştir.

1945-1946 öğretim yılında eğitmenli okul olarak bahsedilen Kurna'da 27 kız, 43 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 70 öğrencinin öğrenim gördüğü kaydedilmiştir[275].

Çizim 2.34 Kurna Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN)

[271] T.C. Dahiliye Vekâleti Mahalli İdareler Umum Müdürlüğü, 1933: 502.
[272] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 710.
[273] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[274] Bodrum katının giriş kapısı kilitli olduğundan içeriye girilememiştir.
[275] Erdem, 1946: 91.

Çizim 2.35 Kurna Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.36 Kurna Köyü İlkokulu Batı Cephe (Abdulkadir DURAN)

Giriş cephesi olan batı cephe dört farklı mekâna açılan sekiz pencere ve cephenin merkezine konumlandırılan giriş kapısı olmak üzere toplamda dokuz açıklığa sahiptir. Bu mekânlara ait pencereler dış cepheye ikişerli olarak açılmış ve oldukça simetrik bir görünüm elde edilmiştir (Çizim 2.36-Fotoğraf 2.142). Cephenin merkezine konumlandırılan ana giriş kapısına altı basamaklı merdiven ve genişçe bir podyum ile ulaşım sağlanır. Kuzey cephe iki farklı derslik ve koridora açılan bir pencere olmak üzere toplamda beş pencere ile boşaltılarak asimetrik bir görünüm sunar (Fotoğraf 2.143). Doğu cephe de üç farklı derslik için açılan yedi pencere ve güney köşeye yakın konumlandırılan üç basamaklı bir kapı açıklığı görülür. Tek kanatlı olarak tasarlanan kapı, batı cephede yer alan diğer kapıya nazaran daha küçük ölçeklidir (Fotoğraf 2.144). Güney cephe her iki derslik için üçerli olmak üzere toplamda altı adet pencere ile boşaltılarak simetrik bir tasarım gösterir (Fotoğraf 2.145).

Fotoğraf 2.142 Kurna Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.143 Kurna Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.144 Kurna Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.145 Kurna Köyü İlkokulu Güney Cephe

Batı cephenin merkezinde yer alan kapıdan geçilerek iki antre ve bir koridordan oluşan bağlantı mekânına girilir. 1 numaralı antre 4.00 x 2.85 m. ölçülerine sahip olup ana giriş kapısından koridora bağlantı sağlarken (Fotoğraf 2.146); 5.48 x 2.45 m. ölçülerindeki 2 numaralı antre doğu yönündeki girişten koridora bağlantı sağlamıştır. Doğudaki antre bölümü zeminden 20 cm. yükseltilmiştir (Fotoğraf 2.147). Kuzey-güney doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı koridorun dar kısmı 19.6 x 2.7 m. iken, geniş kısmı 19.6 x 5.00 m. ölçülerine sahiptir. Kuzey cephede bulunan bir pencere ile aydınlatılan koridor boyunca yedi mekân sıralanmıştır. Koridorun batısında, 1 numaralı antrenin kuzeyinde müze mekânı bulunur. Mekân 5.70 x 4.91 m. ölçülerine sahip, kareye yakın dikdörtgen planlı olup batı cepheden iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.148). Koridorun kuzeybatısında bulunan 1 numaralı derslik 8.23 x 4.97 m. ölçülerine sahiptir. Dikdörtgen planlı derslik, kuzey duvarından üç, batı duvarından ise iki pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.149). Kuzeydoğu köşede yer alan 2 numaralı derslik, 7.94 x 4.80 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlı olup doğu cepheden üç kuzey cepheden ise bir pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.150). Koridorun doğusunda bulunan 3 numaralı derslik 7.94 x 4.80 m. ölçülerine sahiptir. Dikdörtgen planlı derslik doğu cephede

bulunan üç pencere ile aydınlatılmaktadır[276] (Fotoğraf 2.151). Koridorun güneydoğu köşesinde 4 numaralı derslik bulunur. Dikdörtgen planlı derslik, 8.40 x 4.95 m. ölçülerine sahiptir. Doğu cephede bir, güney cephede ise üç pencere ile dersliğin aydınlatılması sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.152). Koridorun güneybatı köşesinde yer alan 5 numaralı derslik dikdörtgen planlıdır. 8.01 x 4.92 m. ölçülerine sahip olan mekân, batı cepheden iki, güney cepheden ise üç pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.153). Koridorun güneybatısında, antrenin güneyinde öğretmenler odası yer alır. Dikdörtgen planlı oda 4.90 x 3.40 m. ölçülerine sahiptir. Batı cephede yer alan iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.154).

Fotoğraf 2.146 Kurna Köyü İlkokulu 1. Antre ve Koridor

[276] Köy sakinlerinden 1934 doğumlu Adil Kaya'dan edinilen bilgiye göre, 1980'li yıllarda bu birim mutfak olarak kullanılmaya başlanmıştır. Mekânının kuzey duvarına iki basamaklı bir podyum üzerine ocaklık eklenmiştir.

Fotoğraf 2.147 Kurna Köyü İlkokulu 2. Antre

Fotoğraf 2.148 Kurna Köyü İlkokulu Müze

Fotoğraf 2.149 Kurna Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.150 Kurna Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.151 Kurna Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.152 Kurna Köyü İlkokulu 4. Derslik

Fotoğraf 2.153 Kurna Köyü İlkokulu 5. Derslik

Fotoğraf 2.154 Kurna Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Yapının cephe köşeleri, pencere ve kapı söveleri hariç, tamamı kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmişken, söz konusu alanlar düzgün kesme taş malzeme ile inşa edilmiştir. Okulun malzeme tespiti yenilenmeden önce çekilen fotoğraflardan sağlanmıştır. Okulun ahşap malzemeli zemin ve tavan döşemeleri ile iç mekân giriş kapıları günümüze ahşap malzemeli orijinal halinde ulaşmıştır. Giriş kapıları ve dış cephelere açılan pencereler ise günümüzde demir ve PVC malzeme ile yenilenmiştir. Tüm mekânların pencere ve kapıları dışarıdan taş söveli, içeriden basık kemerli bir tasarıma sahiptir. Okulun cephe köşeleri, pencere ve giriş kapılarının lento ve söveleri duvar yüzeyinden 4 cm. çıkıntı yapacak şekilde oluşturulan dişli görünüme sahip rustik bir tasarım gösterir. Bu tasarım tüm cephelerde pencere alt seviyesinden itibaren görülen süsleme özelliği olarak karşımıza çıkmakla birlikte herhangi bir strüktürel işlevi yoktur.

Günümüze kütle ve asli plan özelliklerini koruyarak gelen yapı, taşımalı eğitime geçilmesi ve talebe yetersizliği sebebiyle işlevini yitirmiştir. Kullanımı köy tüzel kişiliğine devredilen yapı çeşitli sosyal amaçlar için kullanılmaktadır. 2018 yılında köy muhtarı tarafından dış cepheler sıvanarak boyanmış, çatı kiremitleri değiştirilmiştir (Fotoğraf 2.155-2.156). Ayrıca güney cephe boyunca devam eden genişçe bir tente yapıya eklenmiş olup bu ekleme güney cephenin estetiğini bozmaktadır.

Kurna Köyü İlkokulu, Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 2018 yılında alınan kararla tescillenmiş ve korumaya alınmıştır. Okul inşa edildiği dönemin plan tipi, cephe tasarımı, inşa malzemesi ve tekniklerini yansıtması bakımından önem taşır.

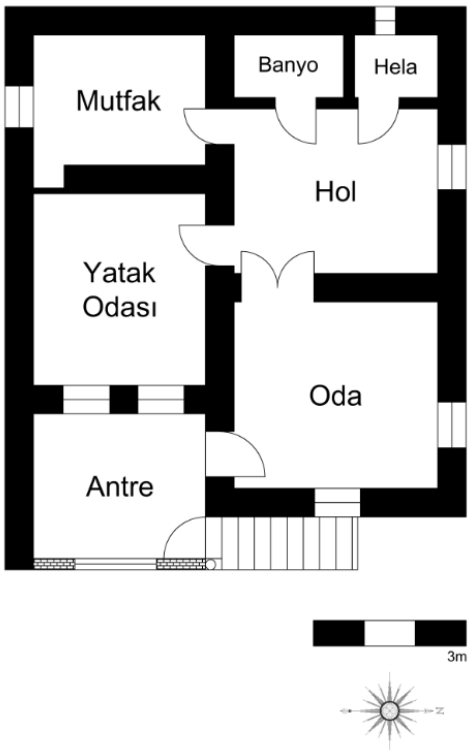

Fotoğraf 2.155 Kurna Köyü İlkokulu Dış Cephe Yenilenmeden Önce (Köy Muhtarı Hüseyin Hakan KILIÇ'dan)

Fotoğraf 2.156 Kurna Köyü İlkokulu Dış Cephe Yenilenmeden Önce (Köy Muhtarı Hüseyin Hakan KILIÇ'dan)

Lojman binası okulun kuzeybatısında takribi 30 metrelik mesafede bulunmaktadır. Hafif eğimli bir arazi üzerine inşa edilen yapı yüksek bir bodrum katına sahip olup tek katlı ve kırma çatılıdır. Üst örtü ahşap karkas üzerine Marsilya kiremitlerle örtülmüştür. Dikdörtgen planlı lojman antre, iki oda, hol, mutfak, banyo ve hela olmak üzere yedi mekândan oluşur (Çizim 2.37).

Çizim 2.37 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Giriş cephesi olan doğu cephe de iki farklı mekâna ait iki pencere açıklığı görülmektedir. Bu cephede lojmana giriş kapısı ve kuzey köşeye yakın konumlandırılan bodruma giriş kapısı bulunur (Fotoğraf 2.157). Güney cephe mutfak mekânına ait bir pencere ile boşaltılmışken (Fotoğraf 2.158); batı cephe bitişiğine eklenen başka bir yapı sebebiyle algılanamamıştır. Ancak iç mekânda hela kısmına ait küçük bir pencere açıklığı görülmüştür. Kuzey cephede iki farklı mekâna ait birer pencere görülür. Bu pencerelerin altında bodruma ait dikdörtgen formlu küçük bir açıklık bulunmaktadır.

Fotoğraf 2.157 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Kuzeydoğu Cephe

Fotoğraf 2.158 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Güney Cephe

Lojmana, doğu cephede yer alan on bir basamaklı merdiven eşliğinde ulaşılır. Antre mekânı kare planlı olup 3.38 x 2.85 m. ölçülerine sahiptir. Mekân doğu cepheden bir pencere ile aydınlatılırken, batı duvarındaki iki pencere ise yatak odasına açılır (Fotoğraf 2.159). Bu mekânın kuzeybatısında bulunan bir kapı ile 4.00 x 3.67 m. ölçülerine sahip kare planlı bir odaya geçilir. Oda doğu ve kuzey cephelere açılan birer pencere ile aydınlatılmıştır. Fotoğraf 2.160). Bu mekânın güneybatısında bulunan çift kanatlı bir kapıdan geçildikten sonra dört farklı mekâna dağılımı sağlayan hole ulaşılır. Hol 4.00 x 3.24 m. ölçülerine sahiptir. Kare planlı hol, kuzey cephede yer alan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.161). Holün güneydoğusunda bulunan yatak odası 3.77 x 3.38 m. ölçülerine sahiptir. Kare planlı oda doğu cephede bulunan ve antreye açılan iki pencere ile aydınlatılmaktadır. Odanın batı duvarında iki kapaklı gömme dolap bulunmaktadır. (Fotoğraf 2.162). Holün güneybatısında yer alan mutfak 3.38 x 2.56 m. ölçülerine sahiptir. Kare planlı mekân güney duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılmıştır. Bu mekânın güneydoğu köşesinde 60 x 45 cm. ölçülerine sahip bir niş bulunur. Bu niş orijinal olup çeşitli erzak ve eşyaların depolanması için kiler işlevinde kullanılmaktadır (Fotoğraf 2.163). Holün batısında yan yana sıralanmış banyo ve hela bulunmaktadır (Fotoğraf 2.164). Banyo 2.15 x 1.23 m. ölçülerine sahiptir. Herhangi bir açıklığı bulunmayan banyo,

dikdörtgen planlıdır. Hela 1.63 x 1.28 m. ölçülerine sahip kareye yakın dikdörtgen bir plan gösterir. Batı cephesine yerleştirilmiş 40 x 40 cm. ölçülerinde bir pencere ile aydınlatılmaktadır.

Fotoğraf 2.159 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.160 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Oda

Fotoğraf 2.161 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Hol

Fotoğraf 2.162 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Yatak Odası

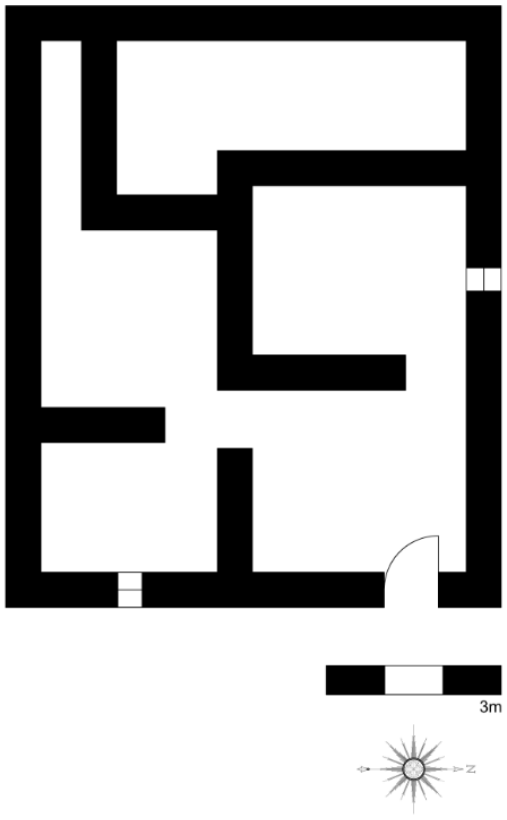
Fotoğraf 2.163 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.164 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo ve Hela

Lojmanın mevcut antre bölümü, orijinal planda var olmadığını düşündüren önemli detayları içermektedir. Bunlar; merdivenin başlangıç noktasında bulunan ve çatıyı taşıdığı düşünülen ahşap bir dikme, antrenin doğu duvarının 22 cm. duvar kalınlığına[277] sahip olması ve yatak odasından antre cephesine açılan iki büyük pencerenin varlığıdır. Tespit edilen tüm bu unsurlar sonucunda bu birimin, lojmanın inşa edildiği dönemde balkon olarak tasarlanmış olma ihtimalini akla getirir. Bu bağlamda cephenin güney duvarından kapıya kadar olan mesafenin 3.53 m. olması çatının strüktürel olarak tek bir ahşap dikme tarafından taşınamayacağı, bu birimin merkezinde ahşap bir dikmenin daha bulunması gerektiği sonucuna varılır. Dolayısıyla günümüzdeki antre bölümü orijinalinde, okula doğru bakacak şekilde üst örtüsü iki ahşap dikme tarafından taşınan bir balkon şeklinde tasarlanmıştır.

Zamanla hava şartları, ek bir kapalı mekân yaratma isteği gibi sebeplerle balkon bölümü doğu cepheden bir sıra tuğla ile örülerek kapatılmış ve bir pencere eklenerek kapalı bir mekân elde edilmiştir. Bu mekânın kapatılmasıyla antre mekânı meydana gelmiş ve oturma odası olarak kullanılan bölüm oda olarak işlevlendirilmiştir. Kapatılan balkon bölümü yatak odasının ışık almasını engelleyerek pencerelerin kısmen işlevini de yitirmesine sebep olmuştur.

Çizim 2.38 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Bodrum Katı Planı (Abdulkadir DURAN)

[277] Antre haricinde yapının tüm taşıyıcı ve bölme duvar kalınlığı takribi 55 cm.dir.

Yapının kuzeydoğusunda yer alan bir açıklık ile bodruma girilir. Üst katı taşıyıcı işlevi bulunan bodrum katı 60 cm. duvar kalınlığına sahiptir. Dikdörtgen planlı bodrum beş mekândan oluşmakta olup kuzey ve batı cephelere açılan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Çizim 2.38-Fotoğraf 2.165). Bodrumun güneydoğusunda bulunan mekâna ait pencerenin, balkonun antreye dönüştürülmesi sırasında kapatıldığı düşünülmektedir (Fotoğraf 2.166).

Bodrumun çeşitli depolama işlevinin yanı sıra başöğretmen ve devamında burada konaklayan bazı öğretmenler tarafından bir bölümünün ahır[278] olarak kullanıldığı tespit edilmiştir[279]. Burada kalan öğretmenlerin küçükbaş hayvanlardan kendi gıdalarını temin etmeleri söz konusudur[280] (Fotoğraf 2.167).

Fotoğraf 2.165 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Bodrum Katı

[278] Kurna köyünün o dönemki genel konut yapısı alt katın ahır, üst katın ise barınma amaçlı kullanıldığı iki katlı bir tasarım gösterir. Lojman köyün sivil mimarisine uygun olarak tasarlanmıştır. Pamukçuoğlu, 1939: 10.
[279] Güneybatı ve güneydoğu köşelerdeki mekânlarda hayvan bakımına ve beslenmesine yönelik yemlik ve yalak gibi unsurların varlığı görülmüştür.
[280] Köyde o dönem koyun, keçi, sığır, merkep ve kısrak gibi hayvanlar bulunmakta olup bunlar yalnızca köylünün kendi ihtiyacını karşılamaktadır. Kazanç temin etmek için hayvan beslenmediğinden bahsedilir. Pamukçuoğlu, 1939: 9.

Fotoğraf 2.166 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Bodrum Katı, Güneydoğudaki Mekân

Fotoğraf 2.167 Kurna Köyü İlkokulu Lojmanı Bodrum Katı, Güneybatıdaki Mekân

Lojmanın tamamı yığma tekniği kullanılarak kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Lojmanın malzeme tespiti bodrum katının malzemesi ve çeşitli sıva döküntülerinden anlaşılmaktadır. Lojmanın, orijinalinde ahşap malzemeli zemin ve tavan döşemeleri ile yatak odası haricindeki tüm pencereler ve tüm giriş kapıları günümüzde parke, PVC ve demir malzeme kullanılarak yenilenmiştir. Söz konusu mekânın pencereleri, ahşap malzemeli ve çıtalı olup orijinal halde günümüze ulaşmıştır. Tüm pencere ve kapılar farklı form ve büyüklüklere sahiptir.

Lojmanın dış cephesi 2018 yılında boyanmış, doğu ve kuzey cephelere ise yüzeysel olarak geometrik bezemeler eklenmiştir. Ancak bu süsleme ögelerinin orijinalinde bulunmadığı köy halkı tarafından edinilen bilgiler arasındadır.

Günümüzde lojman köy içinde görevlendirilen çeşitli kamu görevlilerinin barınabileceği bir konut olarak işlevini devam ettirmektedir.

Tarihlendirme

O dönemde Kurna köyüne yakın konumda bulunan Çatağıl Köyü'nde talebe yoğunluğu, halihazırda bir okul olmaması ve okul yapılacak arazinin bulunmamasından dolayı mevcut köyde seçilen uygun bir alana ortak finansman sağlanarak bir okul, hela[281] ve muallim için okuldan bağımsız bir lojman inşa edilmiştir[282].

Okulun inşasında Kurnalı Hasan Ayan ve Ali Hafız isimli köy sakinlerinin ayrıca finansal yardımları olmuştur[283]. 1938 yılında başlanan okul ve lojmanın inşası 1939 yılında tamamlanmıştır. Okul inşa edildiği zaman oldukça modern bir görünüme sahip olduğu, Burdurlu İsmail isimli muallimin görev yaptığı ve bir devreli okul olduğundan bahsedilir[284].

[281] Hela günümüze ulaşamamıştır. Köylülerden edinilen bilgiye göre, okulun güneydoğu cephesinde kız-erkek öğrenciler ve öğretmenler için ayrı olarak yapılmış bir helanın varlığı söz konusudur.
[282] Köy sakinlerinden 1934 doğumlu Adil Kaya'dan edinilen bilgidir. Kendisi okulun inşasına nispeten tanık olan okulun ilk öğrencilerindendir.
[283] Pamukçuoğlu, 1939: 9.
[284] Pamukçuoğlu, 1939: 10.

2.2.9. Suludere Köyü İlkokulu

Burdur'un merkez ilçesine bağlı bir köy olan Suludere Köyü'nde, 1945 yılında yapılan nüfus sayımına göre 119 erkek, 140 kadın olmak üzere toplamda 259 kişi yaşamaktadır[285].

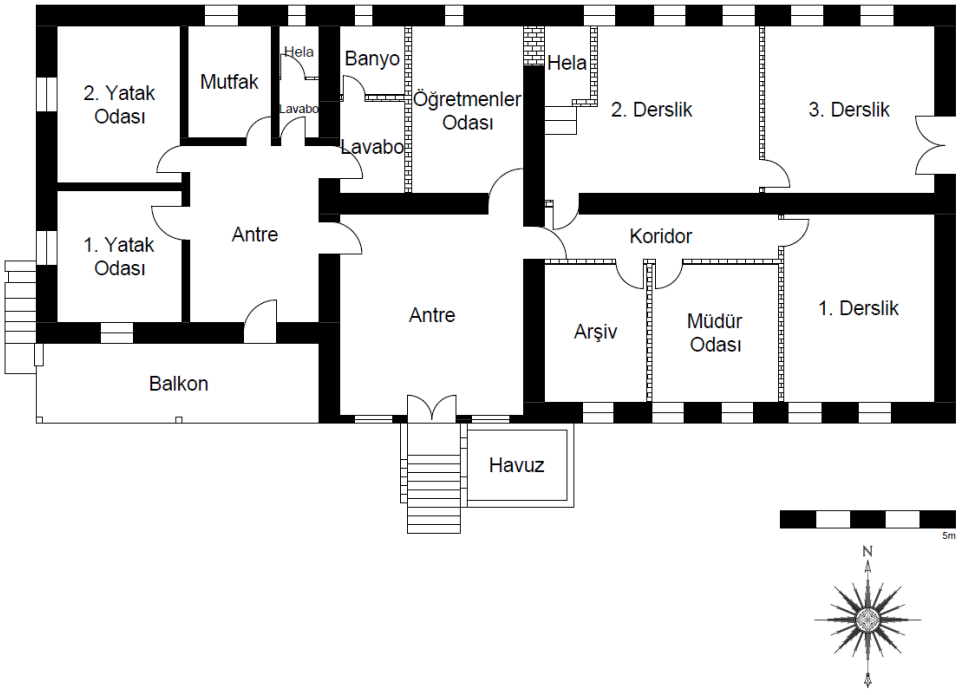
Köyün girişinde yer alan okul, yüksek bir arazi üzerinde doğu-batı doğrultuda uzanmaktadır. Kuzeyden güneye oldukça eğimli bir arazi üzerinde bulunan dikdörtgen planlı okul, tek katlı ve kırma çatılı olarak inşa edilmiştir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[286]. Öğretmen lojmanı ile birlikte inşa edilen okulun giriş cephesi olan güney cephenin doğu kanadı okula aittir. Okul derslik, işlik, antre ve öğretmenler odası gibi mekânlardan oluşurken; batı kanatta bulunan lojman balkon, antre, iki yatak odası ile mutfak, hela ve banyo mekânlarından oluşmaktadır. Günümüzde derslik ve işlik mekânları bölünmüş, yedi farklı mekân olarak değerlendirilmiştir (Çizim 2.40-2.41).

1945-1946 eğitim-öğretim yılında eğitmenli okul olan Suludere Köyü İlkokulu'nda 14 kız, 12 erkek öğrenci mevcudu bulunmaktadır[287]. Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan 09/02/1993 tarihli Bina Tanıtma Karteksi'ne göre 2576 m²'lik bir bahçe içerisinde bulunan okulun, 768 m²'lik uygulama bahçesi ile 50 adet dikilmiş ağacı bulunmaktadır (Çizim 2.39). Bu tarihlerde okulda mevcut öğrenci nüfusu 22, öğretmen sayısı ise 3'tür.

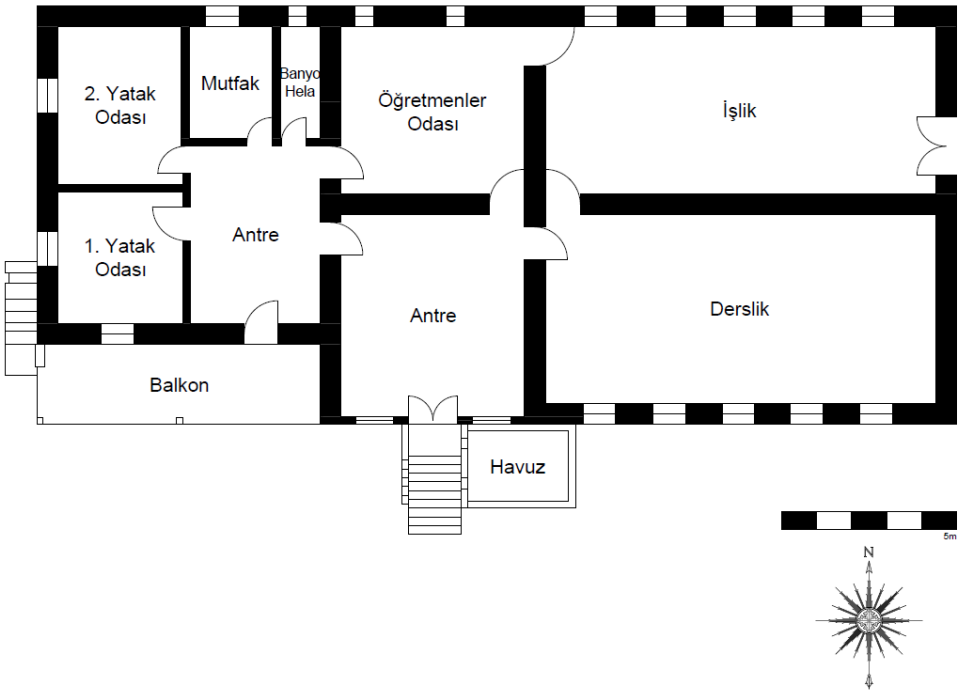

Çizim 2.39 Suludere Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN)

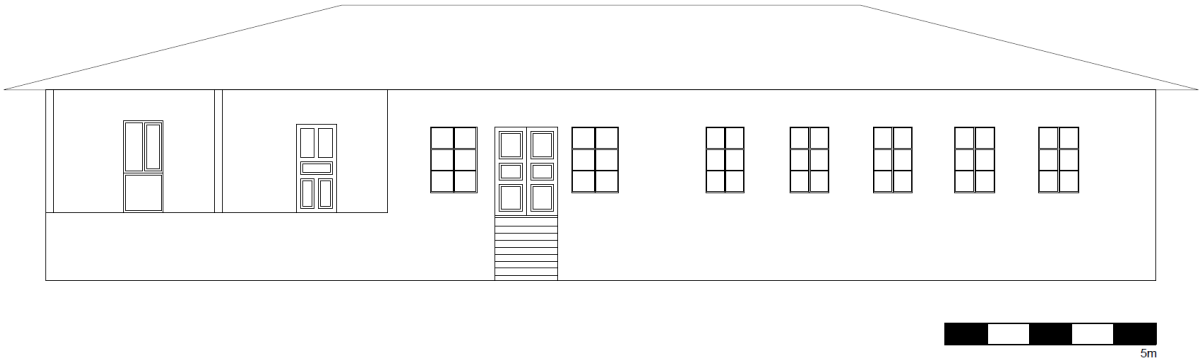
[285] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[286] Anonim, 1941: 12-23.
[287] Erdem, 1946: 91.

Çizim 2.40 Suludere Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.41 Suludere Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.42 Suludere Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Güney cephe okul ve lojmana ait toplamda sekiz pencere, iki giriş kapısı ve lojmana ait bir balkon ile birlikte düzenlenmiştir (Çizim 2.42-Fotoğraf 2.168). Batı cephe lojmanın iki farklı mekânına ait iki pencere açıklığını barındırırken (Fotoğraf 2.169); kuzey cephe okul ve lojmanın bölümlerine ait toplamda dokuz pencere ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.170). Doğu cephede yalnızca işliğe ait geniş ölçülerde bir giriş kapısı bulunmaktadır (Fotoğraf 2.171).

Fotoğraf 2.168 Suludere Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.169 Suludere Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.170 Suludere Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.171 Suludere Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Güney cephenin batı kanadına yakın bir konumda giriş kapısı bulunur. Kapıya on basamaklı bir merdiven eşliğinde ulaşılır. Kapıdan geçildikten sonra ulaşılan bölüm antredir. Kare planlı antre, 5.77 x 5.24 m. ölçülerine sahiptir. Bu bölüm güney cepheye açılan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.172). Bağlantı mekânı işlevini gören antreden lojmana, dersliklere ve idari mekânlara geçiş bulunur. Antrenin kuzeyinde bulunan bir kapı ile öğretmenler odasına geçilir. Oda, 4.78 x 3.19 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu mekân, batı duvardan daraltılarak, lojmana eklenmiş ve lojman içinde yeni bir mekân oluşturulmuştur. Yapının orijinal planında bulunmayan bu uygulama sonucu öğretmenler odasının ölçüleri küçülmüştür. Orijinal planda odanın ölçüleri 5.24 x 4.78 m.dir. Odanın kuzeydoğu duvarında günümüzde kapatılmış olan ancak orijinalinde işlik bölümüne geçişi sağlayan bir kapı izi de tespit edilmiştir (Fotoğraf 2.173-2.179). Antrenin doğusunda bulunan bir kapı ile 6.71 x 1.28 m. ölçülerine sahip, doğu-batı doğrultuda uzanan bir koridora geçilir. Koridor üzerinde üç mekân yer alır (Fotoğraf 2.174). Bu mekânlardan ilki, güneybatıda bulunan arşiv bölümüdür. Dikdörtgen planlı bu mekân 3.96 x 2.93 m. ölçülerine sahip olup güney cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.175). Arşivin yanında bulunan müdür odası dikdörtgen planlı olup 3.96 x 3.63 m. ölçülerini taşır. Güney duvarına yerleştirilen iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.176). Koridorun doğu köşesindeki oda ise 1

numaralı dersliktir. Dikdörtgen planlı derslik 5.39 x 4.30 m. ölçülerine sahiptir. Güney cepheden iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.177). Yapının orijinal planında bu dört mekânın bulunduğu alan ana derslik bölümüdür. Dikdörtgen planlı ana dersliğin orijinal ölçüleri 11.16 x 5.39 m. olup güney cepheye bakan beş pencere ile aydınlatılmaktadır. Köydeki talebe nüfusunun artması ve talebe çeşitliliği sebebiyle doğan ihtiyaç doğrultusunda yeni mekânlar oluşturulmuştur. Koridorun kuzeybatısında bulunan bir kapı ile 2 numaralı dersliğe geçilir. Dikdörtgen planlı derslik, 6.17 x 4.78 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheden üç pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.178). Bu mekânın kuzeybatı köşesinde, bir subasmanı üzerine sonradan eklenen ve iki basamakla ulaşılan hela bulunmaktadır. Hangi amaçla eklendiği bilinmeyen hela, 2.10 x 1.32 m. ölçülerine sahiptir. Dersliğin kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile 3 numaralı dersliğe geçilir. Kare planlı derslik, 4.84 x 4.78 m. ölçülerine sahip olup kuzeyden iki pencere ile aydınlatılır. Söz konusu iki derslik ve sonradan eklenen helanın bulunduğu alan orijinal planda yapının işlik bölümüdür. Ana derslik ile aynı plan ve benzer ölçülere sahip olan işlik mekânı kuzey cepheye açılan beş pencere ile aydınlatılmaktadır. İşliğin doğu duvarında 1.66 m. ölçülerinde çift kanatlı ahşap bir kapı bulunur. Söz konusu kapı atölye içerisinde yürütülen çeşitli zanaat faaliyetleri için, malzeme giriş çıkışını sağlamak amacıyla geniş ölçülerde tasarlanmıştır (Fotoğraf 2.180).

Fotoğraf 2.172 Suludere Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.173 Suludere Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Fotoğraf 2.174 Suludere Köyü İlkokulu Koridor

Fotoğraf 2.175 Suludere Köyü İlkokulu Arşiv Odası

Fotoğraf 2.176 Suludere Köyü İlkokulu Müdür Odası

Fotoğraf 2.177 Suludere Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.178 Suludere Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.179 Suludere Köyü İlkokulu, Öğretmenler Odasından İşliğe Açılan Kapı İzi

Fotoğraf 2.180 Suludere Köyü İlkokulu 3. Derslik

Öğretmen lojmanına giriş, güney cephenin doğu kanadında bulunan balkonun kuzeydoğusunda yer alan bir kapıyla sağlanır. Ayrıca okulun antresinin kuzeybatısında bulunan bir kapıyla da sağlanmaktadır. Batı cephede bulunan sekiz basamaklı merdivenler eşliğinde balkona çıkılır. 8.10 x 2.28 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlı balkon, güneye yerleştirilen iki ahşap direk tarafından desteklenmiştir (Fotoğraf 2.181). Giriş kapısından geçildikten sonra lojmanın antre bölümüne ulaşılır. Dikdörtgen planlı antre, 5.07 x 3.71 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.182). Antrenin batısında bulunan kapı ile 3.77 x 3.57 m. ölçülerindeki 1 numaralı yatak odasına geçilir. Kare planlı oda, güney ve batı cephelerden birer pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.183). Antrenin kuzeybatısındaki 2 numaralı yatak odası ise aynı plana sahip olup 4.50 x 3.53 m. ölçülerine sahiptir. Batı cepheye yerleştirilen bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.184). Antrenin kuzeyinde mutfak bulunur. 3.20 x 2.39 m. ölçülerine sahip olan mekân, kuzey cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.185). Bu mekânın doğusunda bulunan dikdörtgen planlı hela ise 3.20 x 1.14 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.186). Antrenin kuzeydoğusunda banyo bulunur. Dikdörtgen planlı mekânın ölçüleri 4.78 x 1.85 m. olup kuzeyde bulunan bir pencere ile aydınlatılır. Orijinal planda bu mekân öğretmenler odasına dahildir (Fotoğraf 2.187).

Fotoğraf 2.181 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Balkon

Fotoğraf 2.182 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.183 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

Fotoğraf 2.184 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.185 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.186 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Hela-Lavabo

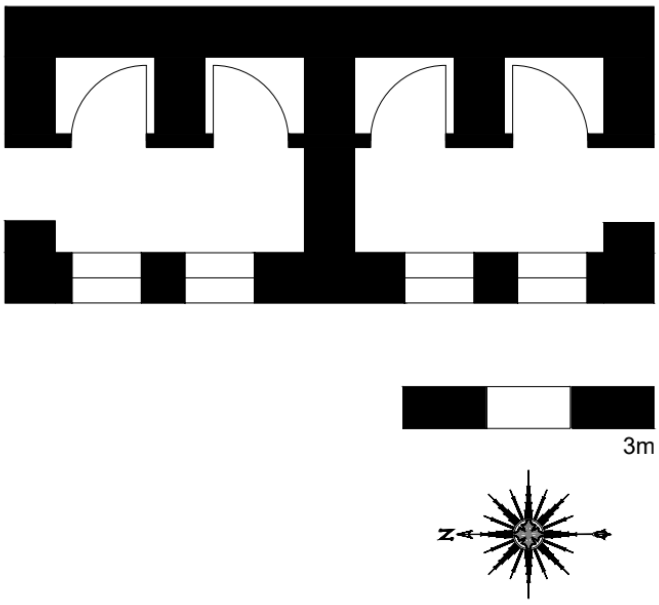
Fotoğraf 2.187 Suludere Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo-Lavabo

Okulun güneydoğusunda hela bulunur. Kuzey-güney yönlü uzanan hela, dikdörtgen planlıdır (Çizim 2.43). Güney ve kuzey cephelerde yer alan açıklıklar ile giriş sağlanır. Kız ve erkek öğrenciler için iki farklı birim olarak tasarlanan hela, dört mekâna ayrılmıştır. Söz konusu her mekânın batı duvarına birer pencere açılarak, toplamda dört adet pencere ile havalandırma sağlanır (Fotoğraf 2.188-2.189-2.190).

Okulun kuzeydoğusunda odunluk adı verilen mekân bulunur (Fotoğraf 2.191). Kare planlı, tek mekândan oluşan odunluk, aynı zamanda okulun yemeğinin çıktığı bölümdür (Çizim 2.44). Güneybatı cepheye yerleştirilen bir açıklıkla girilen mekânın kuzey duvarında bir ocaklık bulunmaktadır. Mekân doğu duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.192).

Fotoğraf 2.188 Suludere Köyü İlkokulu Odunluk ve Hela

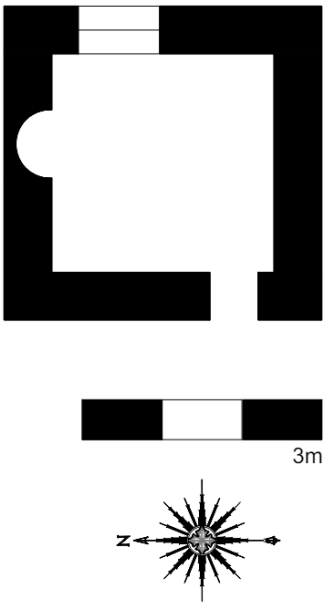
Çizim 2.43 Suludere Köyü İlkokulu Hela (Abdulkadir DURAN)

Fotoğraf 2.189 Suludere Köyü İlkokulu Hela Batı Cephe

Fotoğraf 2.190 Suludere Köyü İlkokulu Hela Kuzeydeki Mekânlar

Çizim 2.44 Suludere Köyü İlkokulu Odunluk (Abdulkadir DURAN)

Fotoğraf 2.191 Suludere Köyü İlkokulu Odunluk Batı Cephe

Fotoğraf 2.192 Suludere Köyü İlkokulu Odunluk İç Mekân

Suludere Köyü İlkokulu, hela ve odunluğun tüm taşıyıcı ve bölme duvarları yığma tekniği kullanılarak kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Okulun antresi haricinde kalan tüm mekânların zemin döşemeleri ile tüm mekânların tavan döşemeleri, dış cephelere açılan pencereler, okulun giriş kapısı ve öğretmen lojmanının tüm tavan döşemeleri ile yatak odalarına ait zemin döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Söz edilen unsurlar haricinde kalan tüm detaylar beton, parke, fayans ve PVC malzemeler ile yenilenmiştir. Yapı üzerinde herhangi bir süsleme tespit edilmemiştir. Hela ve odunluk günümüze bütünüyle orijinal halde ulaşmışlardır.

Okul günümüze kütle özelliklerini koruyarak gelse de iç mekânda meydana gelen bölünmeler yapının planının bozulmasına sebep olmuştur. Okulun eski olması, öğrencilerin azalması gibi sebeplerle eğitim-öğretim faaliyetleri durdurulmuştur.

Tarihlendirme

Suludere Köyü İlkokulu 1947 yılında inşa edilmiştir[288].

[288] Anonim, 1966: 131.

2.3. Bucak İlçesi

2.3.1. Beşkonak Köyü İlkokulu

Burdur'un Bucak ilçesine bağlı olan Beşkonak Köyü, 1945 ve 1968[289] yılı kayıtlarına Gerce ismi ile geçmiştir. 1945 yılı nüfus sayımına göre Gerce Köyü'nde 198 erkek, 181 kadın olmak üzere toplamda 379 kişi yaşamaktadır[290].

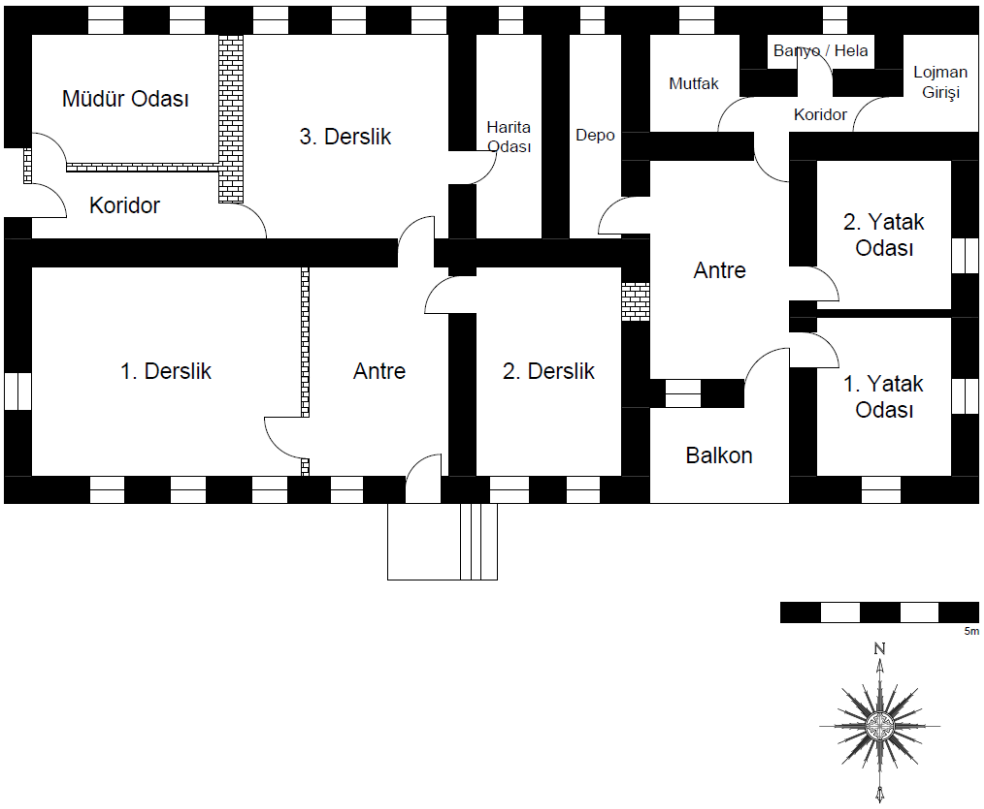
Beşkonak Köyü İlkokulu inşa edildiği dönemde köyün merkezinde geniş bir bahçe içerisinde konumlandırılmıştır. Ancak günümüzde köyün merkezi değişmiş, okulun bulunduğu mevki ise terk edilmiştir.

Doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul, tek katlı ve kırma çatılı olarak inşa edilmiştir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[291]. Okulun batı kanadı okula ait mekânları içerirken, doğu kanadı ise öğretmen lojmanına aittir. Okul orijinal planda derslik, işlik, harita odası ve antre ile dört mekândan oluşurken; lojman bölümü balkon, antre, iki yatak odası, mutfak, banyo/hela, koridor ve lojmana giriş mekânı ile birlikte sekiz mekândan oluşur. Günümüzde derslik ve işlik mekânları beş farklı mekâna bölünmüştür (Çizim 2.45-2.46).

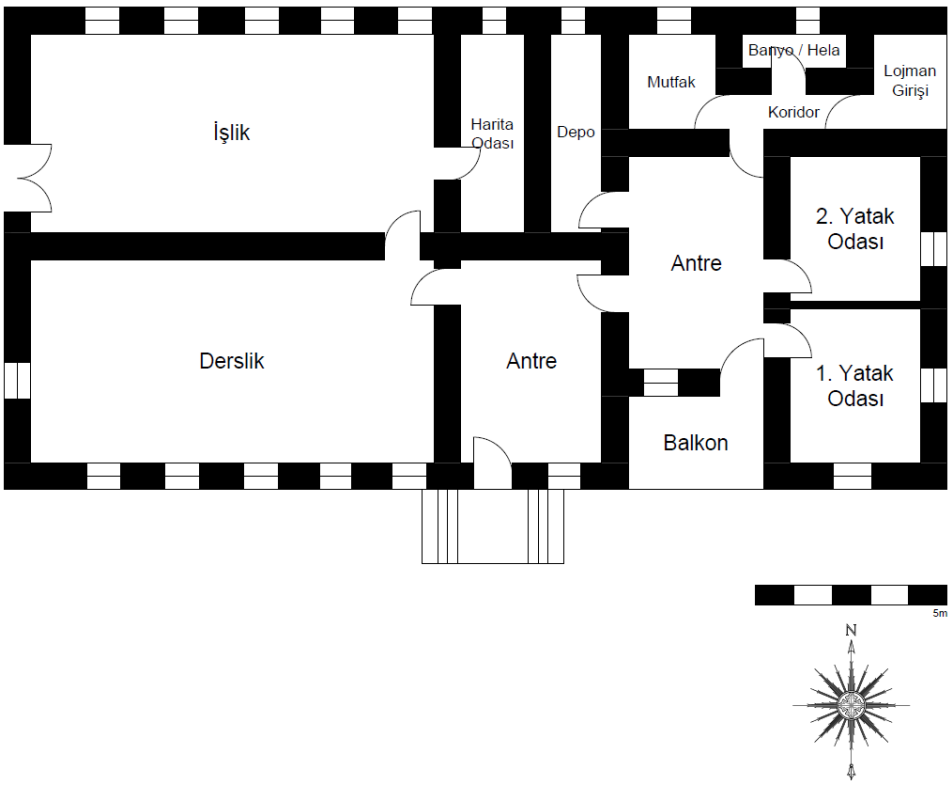
Okul inşa edildiği dönemde, çevresinde uygulama ve oyun bahçesi, hela ve çeşme ile birlikte düzenlenmiştir[292] (Çizim 2.47). Günümüze hela ulaşamamış ancak bahçeler izlenebilmektedir.

Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan okul binasına ait 12.02.1993 tarihli Bina Tanıtma Karteksi'nde, okul uygulama bahçesinin 1100 m², okul bahçesinin 420 m² olduğu ve 10 ağacın bulunduğu yazılıdır. Bu tarihlerde okulda 5 kız, 5 erkek öğrencinin öğrenim gördüğü ve 2 öğretmenin bulunduğundan bahsedilmiştir. Ayrıca köyün 40 haneden oluşan 200 kişilik bir nüfusa sahip olduğu da yazılıdır[293].

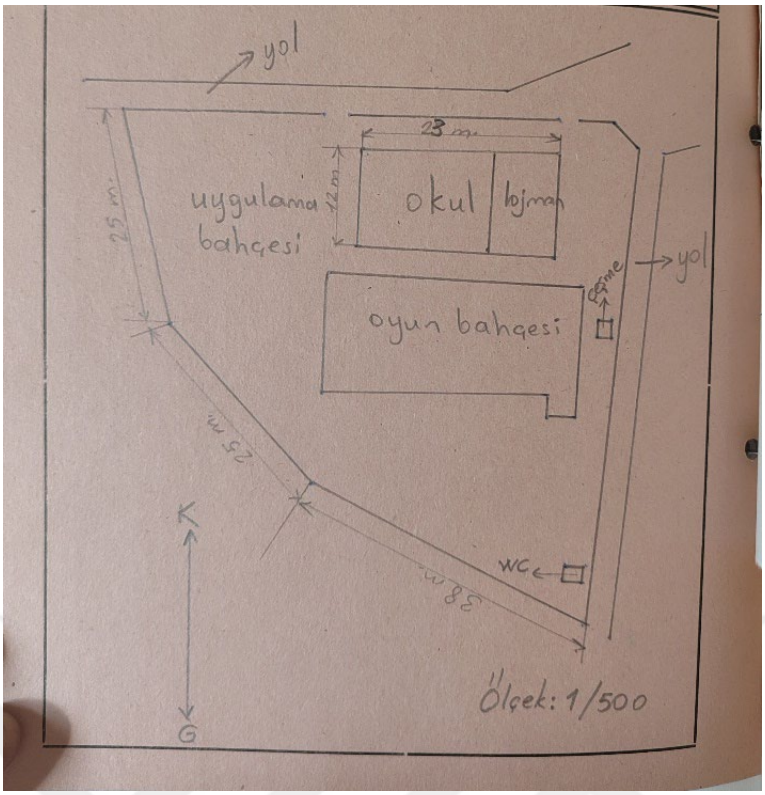
[289] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 90.
[290] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[291] Anonim, 1941: 12-23.
[292] Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi.
[293] Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi.

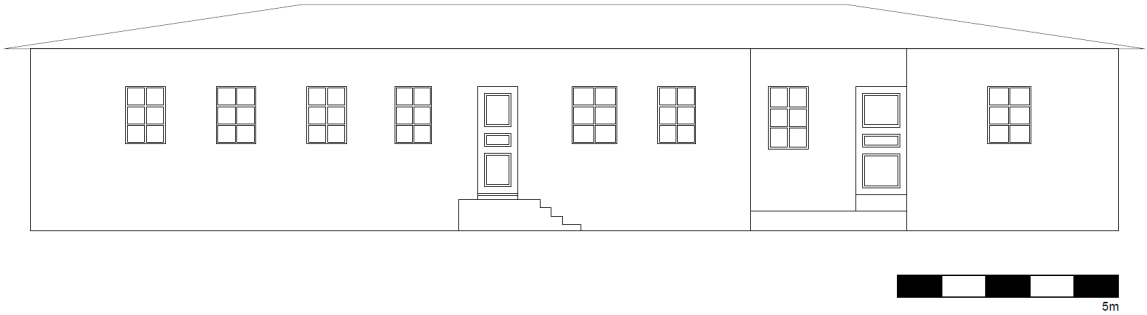
Çizim 2.45 Beşkonak Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.46 Beşkonak Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.47 Beşkonak Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden)

Çizim 2.48 Beşkonak Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Giriş cephesi olan güney cephe okul ve lojmana ait sekiz pencere ve iki giriş kapısıyla birlikte düzenlenmiştir. (Çizim 2.48 – Fotoğraf 2.193). Batı cephe de işlik giriş kapısı ve bir pencere açıklığı görülürken (Fotoğraf 2.194); kuzey cephe okul ve lojmana ait bölümleri içeren toplamda dokuz pencere ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.195). Doğu cephe de ise lojmana ait birer pencere ve giriş mekânı görülmektedir (Fotoğraf 2.196).

Fotoğraf 2.193 Beşkonak Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.194 Beşkonak Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.195 Beşkonak Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.196 Beşkonak Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Mevcut planda, güney cephenin batı kanadına kaydırılan giriş kapısına dört basamaklı bir merdiven eşliğinde çıkılır (Fotoğraf 2.197). Kapıdan geçildikten sonra üç farklı mekâna geçişi sağlayan antre bölümüne ulaşılır. Dikdörtgen planlı, 5.30 x 3.52 m. ölçülerine sahip olan antre, güney cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.198). Antrenin güneybatısında bulunan kapı ile 1 numaralı dersliğe geçilir. Dikdörtgen planlı derslik, 6.80 x 5.30 m. ölçülerini taşır. Güney duvarına üç, batı duvarına ise bir pencere açılmıştır (Fotoğraf 2.199). Söz konusu derslik ve antre bölümü orijinal planda ana derslik olup 10.52 x 5.30 m. ölçülerine sahiptir. Bu husus antre bölümünün batı duvarındaki tavan döşemelerinden ve duvar kalınlığından anlaşılmaktadır. Antrenin kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile 2 numaralı dersliğe geçilir. Dikdörtgen planlı derslik, 5.30 x 3.67 m. ölçülerine sahip olup güney cepheye açılan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.200). Söz konusu derslik yapının orijinal planındaki antre bölümüdür. Orijinalinde giriş mekânı olan 2 numaralı dersliğin güneybatısında bulunan kapı, bugün alt seviyeden sıvanarak kapatılmış ve pencereye dönüştürülmüştür. Ayrıca mekânın kuzeydoğu duvarındaki lojmana açılan kapı da günümüzde briket malzeme ile kapatılmıştır. Yapının orijinal planındaki giriş kapısının kapatılması ve batıdaki derslik mekânının bölünmesiyle, giriş bölümü batıya kaydırılmış ve günümüzdeki antre mekânı meydana gelmiştir. Bu mekân ise derslik olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Yapının mevcut planındaki antrenin kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile 3 numaralı dersliğe geçilir. Kare planlı derslik 5.20 x 5.18 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheden üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.201). Bu dersliğin doğu duvarındaki bir kapı ile 5.18 x 1.65 m. ölçülerindeki harita odasına ulaşılır. Dikdörtgen planlı oda kuzey cephedeki bir pencere ile aydınlatılmakta olup yine bu cephe duvarında bir niş görülmektedir (Fotoğraf 2.202). 3 numaralı dersliğin güneybatısında bulunan bir kapı ile koridor ve ardından müdür odasına geçiş sağlanır (Fotoğraf 2.203). 4.72 x 1.70 m. ölçülerindeki dikdörtgen planlı koridorun kuzeybatısındaki kapıyla müdür odasına geçilir. Kare planlı müdür odası 4.72 x 3.28 m. ölçülerine sahip olup kuzeyden iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.204). Koridor, müdür odası ve 3 numaralı dersliğin bulunduğu alan yapının orijinal planında işlik olarak tanımlanan mekândır. Dikdörtgen planlı işlik bölümü 10.52 x 5.18 m. ölçülerini taşır. Kuzey duvarına açılan beş pencere ile aydınlatılır. Bu mekânın batı duvarında 1.77 m. ölçülerinde çift kanatlı olarak tasarlanan ve atölyeye malzeme giriş çıkışını sağlayan bir kapı bulunur.

Fotoğraf 2.197 Beşkonak Köyü İlkokulu Giriş Kapısı

Fotoğraf 2.198 Beşkonak Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.199 Beşkonak Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.200 Beşkonak Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.201 Beşkonak Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.202 Beşkonak Köyü İlkokulu Harita Odası

Fotoğraf 2.203 Beşkonak Köyü İlkokulu Koridor

Fotoğraf 2.204 Beşkonak Köyü İlkokulu Müdür Odası

Lojmana giriş, kuzeydoğu köşedeki giriş mekânı ile birlikte sağlanır. Kare planlı giriş mekânı 2.49 x 1.93 m. ölçülerine sahiptir. Bu mekânın güneybatısındaki kapı ile bir koridor üzerinde bulunan banyo/hela ve mutfak bölümlerine geçilir. Dikdörtgen planlı koridor 3.41 x 0.90 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.205). Koridorun kuzeyinde banyo/hela bulunur. Dikdörtgen planlı mekân, 2.71 x 0.89 m. ölçülerini taşımakta olup kuzeydoğudaki bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.206). Koridorun batı ucunda bulunan kare planlı 2.49 x 2.28 m. ölçülerindeki mutfak ise kuzey cepheden bir pencere ile aydınlatılır. Batı duvarının bir kısmı yıkılmıştır (Fotoğraf 2.207). Koridorun güneybatısında bulunan bir açıklık ile dikdörtgen planlı antre bölümüne geçilir. Antre 5.55 x 3.53 m. ölçülerine sahip olup güneybatıdan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.208). Antrenin güneybatısındaki bir kapıyla boyuna dikdörtgen planlı bir mekâna geçilir. Depo olarak kullanıldığı tahmin edilen mekân 5.18 x 1.32 m. ölçülerine sahiptir. Kuzey cepheden bir pencere ile aydınlatılmakta olup doğu duvarının bir kısmı yıkılmıştır (Fotoğraf 2.209). Antrenin doğusundaki kapıyla kare planlı 3.77 x 3.39 m. ölçülerindeki 2 numaralı yatak odasına geçilir. Oda doğu cepheden bir pencere ile aydınlatılmakta olup güney duvarında ise ahşap bir yüklük bulunur (Fotoğraf 2.210). Antrenin güneydoğusundaki kapıdan 1 numaralı yatak odasına ulaşılır. Kare planlı oda 4.02 x 3.39 m. ölçülerine sahip olup güney ve doğu cephelerden birer pencere ile aydınlatılırken kuzey duvarında ahşap bir yüklük bulunur (Fotoğraf 2.211). Antrenin güneyindeki bir kapı ile balkon bölümüne geçilir. Kareye yakın dikdörtgen planlı balkon 3.53 x 2.44 m. ölçülerini taşır.

Fotoğraf 2.205 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor

Fotoğraf 2.206 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo/Hela

Fotoğraf 2.207 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.208 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.209 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı Depo

Fotoğraf 2.210 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.211 Beşkonak Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

Beşkonak Köyü İlkokulu'nun orijinal planındaki tüm taşıyıcı ve bölme duvarları kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Sonradan bölünen mekânlarda yer yer tuğla ve briket malzeme kullanılmış, ayrıca bazı bölümler çimento malzeme ile sıvanmıştır. Yapının orijinal planında bulunan iç ve dış mekânlara ait tüm kapı, pencereler, tavan ve taban döşemeleri ile oda mobilyaları ahşap malzeme ile yapılmış olup günümüze orijinal halde ulaşmıştır.

Okul, kütle özelliklerini koruyarak günümüze ulaşmış olsa da iç mekândaki bölünmeler sebebiyle asli plan özelliklerini yitirmiştir.

Okulda işlik mekânının üç mekân halinde bölünmesi 1970'li yıllarda okul müdürü olan Ömer Uysal tarafından gerçekleşmiştir[294]. Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan okul binasına ait 12.02.1993 tarihli Bina Tanıtma Karteksi içerisinde, yapıda yalnızca 1976 yılında yapılan bir onarım olduğundan bahsedilmiştir. Kartekste, yapının iki derslikli olduğundan söz edildiği için muhtemelen bu tarihlerde kapının yerinin henüz değiştirilmediği ve güneydeki dersliğin orijinal halde olduğu anlaşılmaktadır. Bu tarihlerden sonra bu derslik bölünerek, giriş kapısının yerinin değiştiği düşünülebilir. Okul içerisindeki talebe yoğunluğunun azalması, okulun bakımsız durumda olması ve köyün merkezinin değişmesiyle 1980'li yıllarda eğitim öğretim sona ermiştir.

Tarihlendirme

Beşkonak Köyü İlkokulu 1947 yılında inşa edilmiştir[295].

[294] 1969-1974 yılları arasında okulda eğitim gören Ramazan Peker'den elde edilen bilgidir.
[295] Anonim, 1966: 133.

2.3.2. Karaaliler Köyü İlkokulu

Karaaliler Köyü, 1945 yılı nüfus verilerinde Bucak ilçesinin Kızılkaya bucağına bağlı olarak kaydedilmiş, 161 erkek, 191 kadının yaşadığı toplam 352 kişilik nüfusa sahiptir[296].

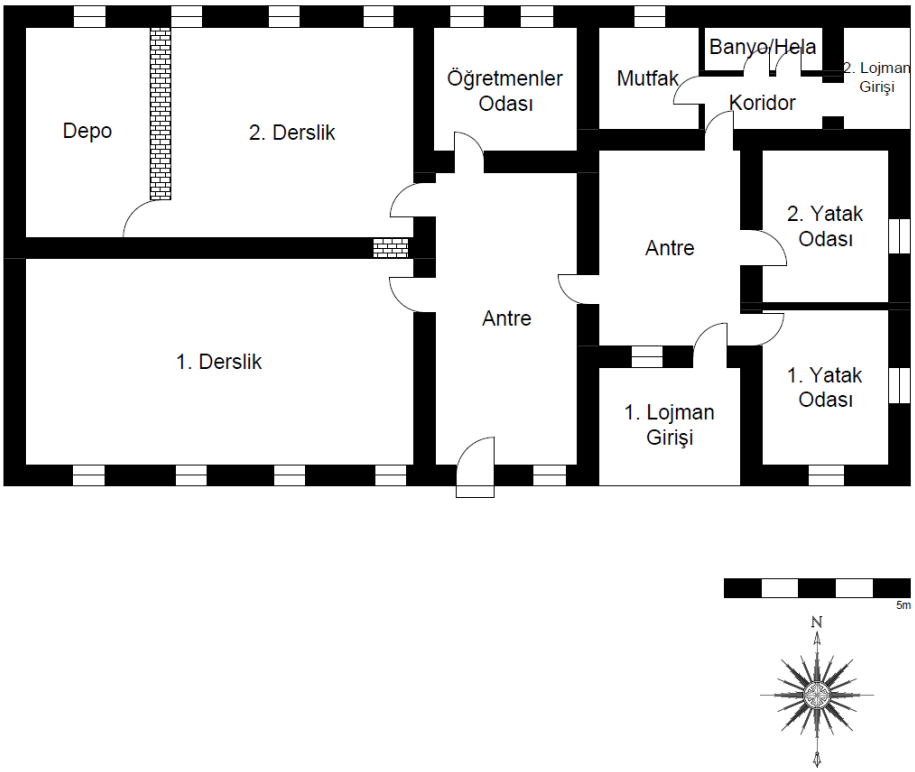
Karaaliler Köyü İlkokulu doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen bir plana sahiptir. Tek katlı ve kırma çatılı bir tasarıma sahip olan yapı, öğretmen lojmanı ile birlikte inşa edilmiştir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[297]. Giriş cephesi olan güney cephenin batı kanadı okula ait mekânları; doğu kanadı ise öğretmen lojmanına ait mekânları içermektedir. Okul, antre, iki derslik ve öğretmenler odası ile birlikte dört mekândan oluşurken; öğretmen lojmanı ise antre, iki yatak odası, koridor, mutfak, hela, banyo ve iki giriş mekânını barındırır. Günümüzde 2 numaralı dersliğin bulunduğu bölüm iki farklı mekâna bölünmüştür (Çizim 2.50-2.51).

Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde bulunan 1990'lı yıllara ait Bina Tescil Fişi'nde, okulun 1000 m²'lik oyun ve teneffüs alanı ile 1500 m²'lik çocuk ve tarım uygulama bahçesinin bulunduğu kaydedilmiştir (Çizim 2.49). Ayrıca okulun yakınındaki Kestel Gölü'nün iki kere taşması sonucunda beden duvarlarının belirli bir seviyeye kadar su dolduğundan bahsedilirken, döşemelerde ve duvarlarda meydana gelen hasarlar sebebiyle okulun kullanılamaz halde olduğu belirtilmiştir.

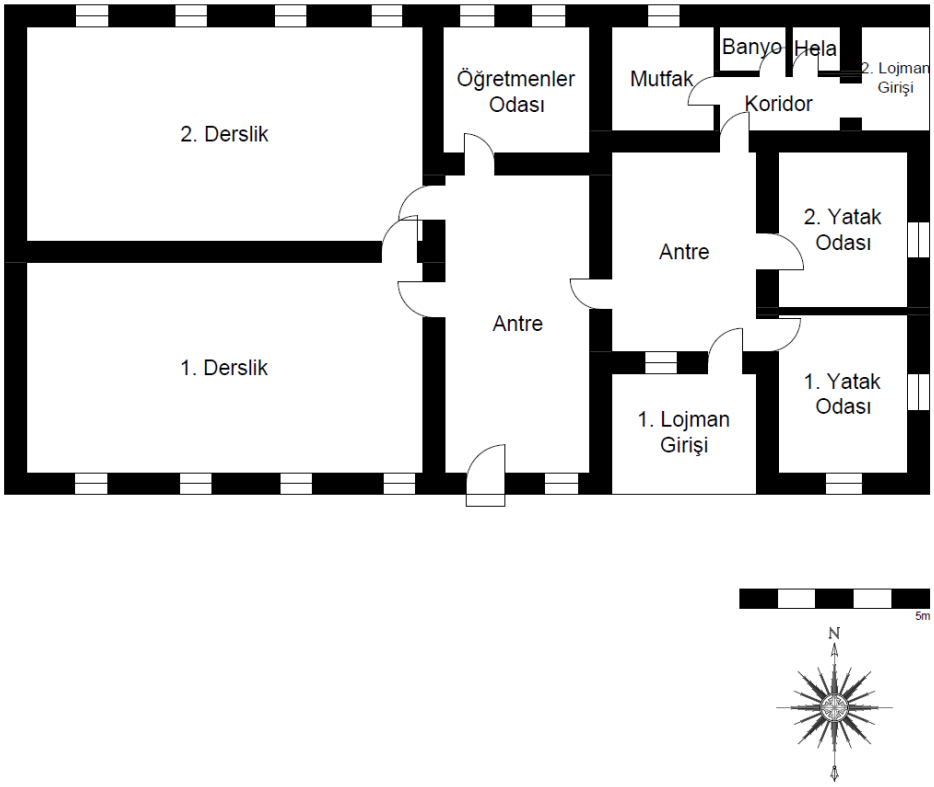

Çizim 2.49 Karaaliler Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN)

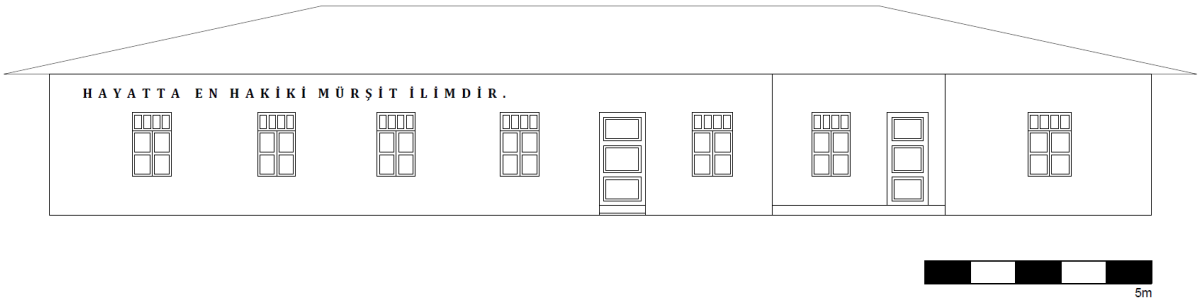
[296] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 120.
[297] Anonim, 1941: 12-23.

Çizim 2.50 Karaaliler Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.51 Karaaliler Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.52 Karaaliler Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Güney cephe okul ve lojmana ait iki giriş kapısı ve yedi pencere ile boşaltılmıştır (Çizim 2.52-Fotoğraf 2.212). Batı cephe herhangi bir özellik göstermezken (Fotoğraf 2.213); kuzey cephe de iki farklı birim için açılan yedi pencere açıklığı görülür (Fotoğraf 2.214). Doğu cephe ise lojmana girişi sağlayan ikinci bir giriş kapısı ile birlikte lojmanın mekânlarına ait birer pencere ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.215).

Fotoğraf 2.212 Karaaliler Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.213 Karaaliler Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.214 Karaaliler Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.215 Karaaliler Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Güney cephenin merkezine konumlandırılmış tek yönlü kapıdan geçildikten sonra antre bölümüne ulaşılır. Güney duvardan bir pencere ile aydınlatılan dikdörtgen planlı antre 7.85 x 3.81 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.216). Antrenin batısındaki kapıdan 1 numaralı dersliğe geçiş sağlanır. Dikdörtgen planlı derslik, 10.44 x 5.54 m. ölçülerini taşır. Güney cepheye açılan dört pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.217). Antrenin kuzeybatısında bulunan bir kapı ile 2 numaralı dersliğin bulunduğu mekâna geçilir. Kuzey duvara açılan üç pencere ile aydınlatılan dikdörtgen planlı derslik, 6.53 x 5.65 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.218). Bu dersliğin güneybatısında bulunan bir kapı ile depo olarak kullanıldığı düşünülen mekâna geçilir. Dikdörtgen planlı mekân, 5.65 x 3.35 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.219). Orijinal planda 2 numaralı derslik olarak belirtilen bu bölüm, daha sonra kerpiç malzeme ile bölünmüştür. Bu mekânın orijinal ölçüleri 10.44 x 5.65 m. olup kuzey cepheye açılan dört pencere ile aydınlatılmaktadır. Antrenin kuzeyinde bulunan mekân öğretmenler odasıdır. Kare planlı oda, 3.85 x 3.34 m. ölçülerini taşır. Kuzeyden iki pencere ile aydınlatılan odanın, doğu duvarı büyük oranda yıkılmıştır (Fotoğraf 2.220).

Fotoğraf 2.216 Karaaliler Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.217 Karaaliler Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.218 Karaaliler Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.219 Karaaliler Köyü İlkokulu Depo

Fotoğraf 2.220 Karaaliler Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Lojmana giriş kuzey ve doğu cephelerde bulunan giriş mekânlarından; iç mekânda ise okulun antre bölümünden sağlanmaktadır. Kuzey cephedeki ana giriş mekânı günümüzde naylon üzerine tahta çakılarak kapalı bir mekâna dönüştürülmeye çalışılmıştır. Ayrıca kapı eklenmiştir. Kare planlı bu mekân, 3.82 x 3.19 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.221-2.222). Giriş mekânının kuzeydoğusunda bulunan kapı ile lojmanın antre bölümüne geçilir. Kuzeyden bir pencere ile aydınlatılan dikdörtgen planlı antre, 5.25 x 3.82 m. ölçülerine sahiptir. Üst örtüsü yıkılmıştır (Fotoğraf 2.223). Antrenin kuzeydoğusunda bulunan kapı ile 3.17 x 1.43 m. ölçülerindeki bir koridor üzerine yerleştirilen mutfak, banyo ve hela bölümlerine ulaşılır (Fotoğraf 2.224). Kare planlı mutfak, kuzey cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmakta olup 2.75 x 2.69 m. ölçülerine sahiptir. Güney duvarının üst seviyesinde bir niş bulunan mutfağın batı duvarı da üst seviyeden kısmen yıkılmıştır (Fotoğraf 2.225). Mutfağın doğusunda bulunan banyo ve helanın bölme duvarı da günümüzde yıkılmıştır. Ancak duvar izlerinden tespit edildiği kadarıyla, her iki mekânda kare planlı olup herhangi bir aydınlatmaları bulunmamaktadır (Fotoğraf 2.226). Banyo, 1.75 x 1.17 m. ölçülerinde olup hela, 1.27 x 1.17 m. ölçülerine sahiptir. Koridorun doğu ucunda lojmana girişi sağlayan ikinci bir giriş mekânı bulunur. Bu mekân 2.75 x 1.75 m. ölçülerine sahip olup dikdörtgen planlıdır. Lojman antresinin doğusunda bulunan 2 numaralı yatak odası kare planlıdır. Oda, 4.08 x 3.41 m. ölçülerine sahip olup doğu cepheden

bir pencere ile aydınlatılır. Odanın güney duvarında ahşaptan bir yüklük bulunur (Fotoğraf 2.227). Odanın kuzeyinde bulunan 1 numaralı yatak odası ise diğer oda ile aynı plan ve benzer ölçülere sahiptir. Doğu ve kuzey cepheden birer pencere ile aydınlatılan odanın üst örtüsü kısmen yıkılmıştır (Fotoğraf 2.228).

Fotoğraf 2.221 Karaaliler Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.222 Karaaliler Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.223 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.224 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor

Fotoğraf 2.225 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.226 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo ve Hela

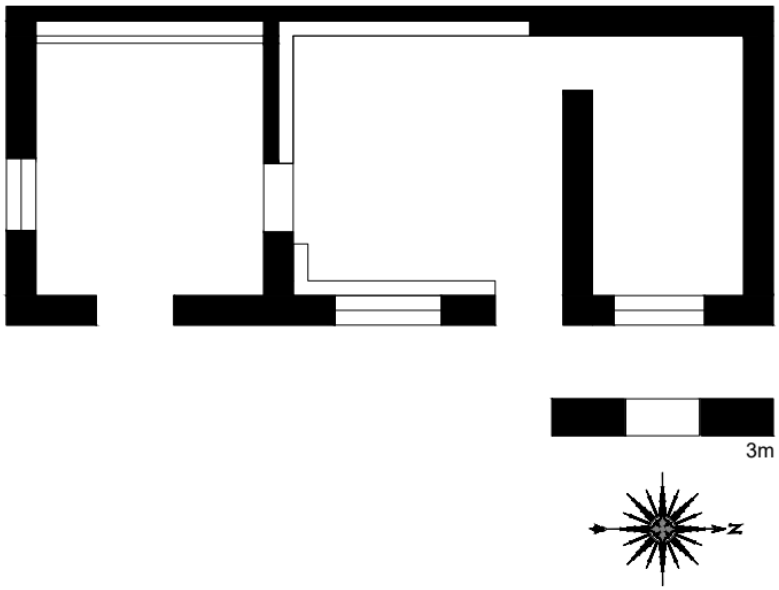

Fotoğraf 2.227 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.228 Karaaliler Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

Okulun güneybatısında 1960'lı yıllarda inşa edilmiş olan aşevi bulunur. Bu tarihlerden itibaren okulun yemeği burada hazırlanıp talebelere servis edilmekteydi. Doğu cephede bulunan bir açıklık ile girilen aşevi üç mekândan oluşmaktadır (Çizim 2.53-Fotoğraf 2.229-2.230). Her mekân birer pencere ile aydınlatılmıştır. Yapı malzemesi kerpiçtir.

Çizim 2.53 Karaaliler Köyü İlkokulu Aşevi Planı (Abdulkadir DURAN)

Fotoğraf 2.229 Karaaliler Köyü İlkokulu Aşevi

Fotoğraf 2.230 Karaaliler Köyü İlkokulu Aşevi İç Mekân

Karaaliler Köyü İlkokulu'nun temel yapı malzemesi kabayonu taştır. Lojmanın mutfak, hela ve banyo bölümlerine ait bölme duvarları ise yerel bir malzeme olan kerpiç tuğla ile yapılmıştır. Yapının orijinal planındaki, tüm iç ve dış cephelere açılan pencere ve giriş kapıları ile zemin ve tavan döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Yapı üzerinde herhangi bir süsleme tespit edilmemiştir.

Günümüze kütle ve kısmen asli plan özelliklerini koruyarak gelen yapı, uğradığı yapısal hasarlar ve taşımalı eğitime geçilmesi sebebiyle eğitim-öğretim işlevini yitirmiştir. Kullanımı köy tüzel kişiliğine ait olan yapı, köy halkı tarafından depolama amacıyla kullanılmaktadır.

Tarihlendirme

Karaaliler Köyü İlkokulu 1949 yılında inşa edilmiştir[298]. Okula dair son kayıt 1997-1998 eğitim-öğretim yılına aittir. Bu yıllarda 4 öğretmen tarafından 26 öğrencinin eğitim gördüğü kaydedilmiştir[299].

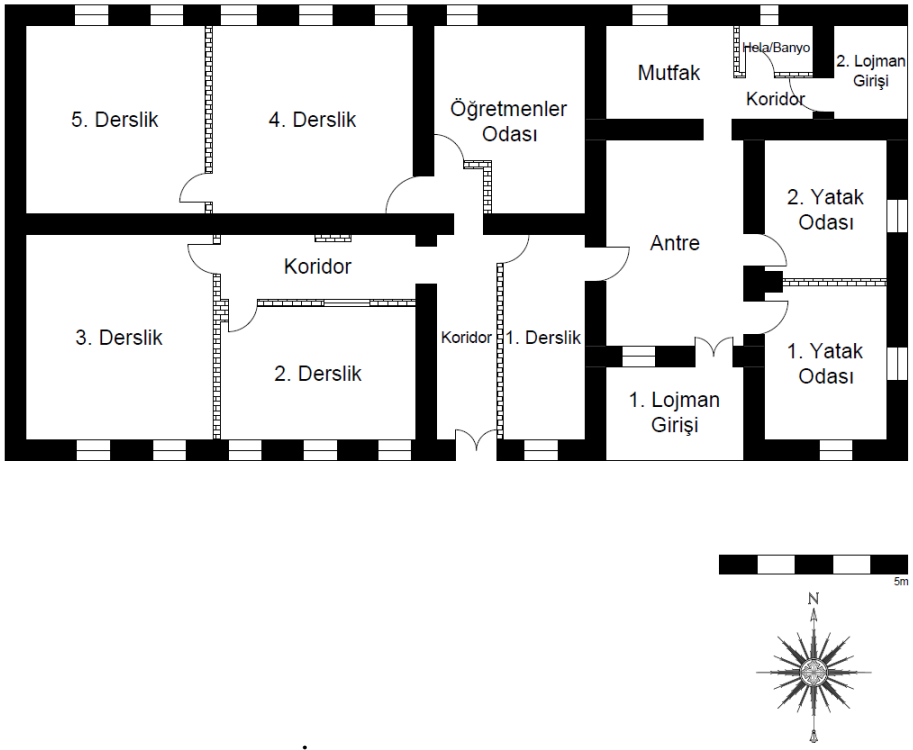
[298] Anonim, 1966: 133.
[299] Özdemir, 1998: 85-86.

2.3.3. Taşyayla Köyü İlkokulu

Burdur'un Bucak ilçesine bağlı Taşyayla Köyü'nün eski adı Devri'dir[300]. 1945 yılında Devri Köyü'nün nüfusu 330'u erkek, 349'u kadın olmak üzere toplamda 679 kişidir[301].

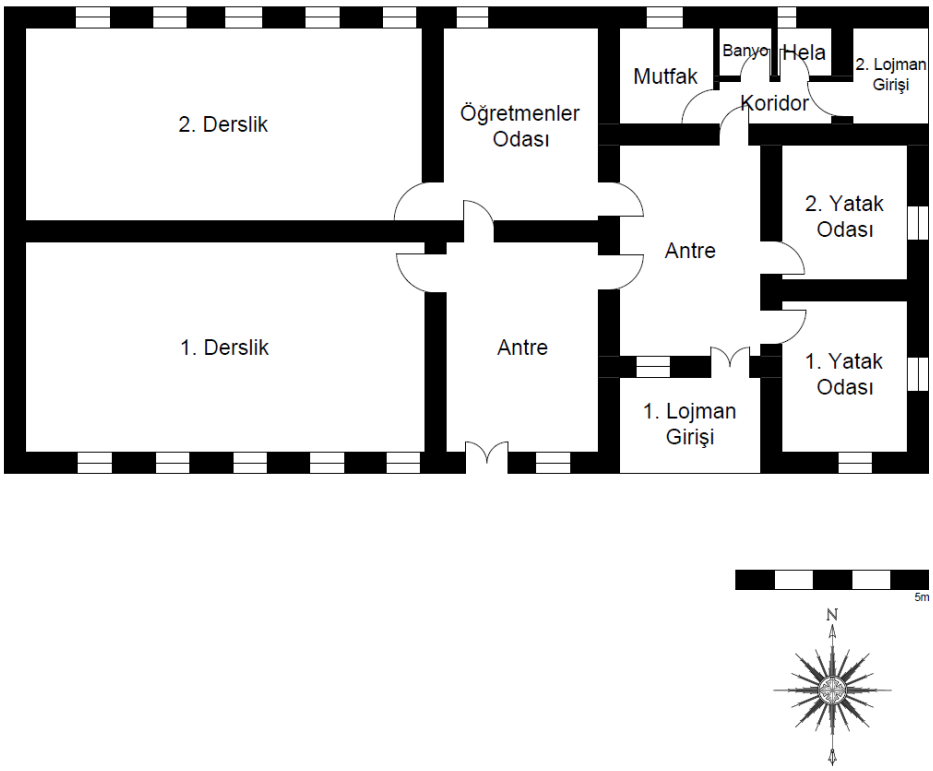
Okul, inşa edildiği dönemde köyün merkezinde hafif yükseltilmiş bir zemin üzerinde yer almaktaydı. Ancak 1969 yılında heyelanın, 1971 yılında da depremin meydana gelmesiyle büyük hasar alan Taşyayla Köyü'nün merkezinin değişmesi ile birlikte köylüler alçak rakımlı bölgelere göç etmiştir. Günümüzde okulun bulunduğu bölgede nüfus yoktur.

Doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul, öğretmen lojmanı ile birlikte inşa edilmiş olan tek katlı ve kırma çatılı bir tasarıma sahiptir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[302]. Giriş cephesi olan güney cephenin batı kanadı okula ait bölümleri içerirken; doğu kanadı ise lojmana aittir (Çizim 2.54). Okul, orijinal planda iki derslik, öğretmenler odası ve antre ile birlikte dört mekâna sahipken; lojman antre, iki yatak odası, koridor ve buna bağlı mutfak, hela ve banyo ile birlikte iki giriş mekânından oluşmaktadır (Çizim 2.55).

Çizim 2.54 Taşyayla Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

[300] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 505.
[301] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[302] Anonim, 1941: 12-23.

Çizim 2.55 Taşyayla Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.56 Taşyayla Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Güney cephe okul ve lojmanın bölümlerine ait sekiz pencere ve iki giriş kapısı ile boşaltılmıştır (Çizim 2.56-Fotoğraf 2.231). Batı cephe sağır bırakılmışken, kuzey cephe de iki farklı bölümün mekânlarına ait sekiz adet pencere açıklığı bulunur (Fotoğraf 2.232). Doğu cephenin, kuzey kanadında lojmana girişi sağlayan ikinci bir giriş mekânı ve yatak odalarına ait iki pencere görülmektedir (Fotoğraf 2.233).

Fotoğraf 2.231 Taşyayla Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.232 Taşyayla Köyü İlkokulu Kuzeybatı Cephe

Fotoğraf 2.233 Taşyayla Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Güney cephenin merkezinde bulunan çift kanatlı bir kapı ile koridora girilir. Dikdörtgen planlı koridor, 5.47 x 1.60 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.234). Koridorun kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile 1 numaralı dersliğe geçilir. Dikdörtgen planlı derslik, 5.47 x 2.18 m. ölçülerine sahip olup güney cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.235). Orijinal planda koridor ile 1 numaralı dersliğin bulunduğu alan yapının antre bölümüdür. Zamanla ihtiyaca bağlı olarak kerpiç malzeme ile bölünmüştür. Antrenin orijinal ölçüleri 5.47 x 3.93 m.dir. Koridorun kuzeybatısında bulunan bir açıklık ile bir koridor ve dersliklerin olduğu bölüme geçilir. Dikdörtgen planlı koridor 5.19 x 1.72 m. ölçülerine sahip olup kuzey duvarında bir kolon bulunmaktadır. Bu kolon yapıyı güçlendirme amacıyla eklenmiştir (Fotoğraf 2.236). Koridorun güneyinde bulunan mekân 2 numaralı dersliktir. Dikdörtgen planlı derslik, 5.19 x 3.55 m. ölçülerine sahiptir. Güneyden üç pencere ile aydınlatılan dersliğin kuzeyinde bulunan bir pencere koridora bakmaktadır. Koridorun aydınlatılması bu pencere ile kısmen sağlanır (Fotoğraf 2.237). 3 numaralı derslik koridorun batı ucundadır. Kare planlı derslik, 5.47 x 4.98 m. ölçülerine sahip olup güney cepheye açılan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.238). Söz konusu derslik, koridor ve 2 numaralı dersliğin bulunduğu alan orijinal planda 1. ana dersliktir. Talebe ve sınıf yoğunluğunun artması ile derslik ihtiyacının doğması sonucunda

böyle bir uygulama yapılmıştır. Ana dersliğin orijinal ölçüleri 10.37 x 5.47 m.dir. Güney cepheye bakan beş pencere ile aydınlatılan dikdörtgen bir plana sahiptir. Giriş koridorunun kuzeyinde bulunan açıklık ile öğretmeler odası, 4 ve 5 numaralı dersliklerin bulunduğu birimlere geçiş sağlanır. Açıklığın kuzeyinde bulunan mekân öğretmenler odasıdır. Dikdörtgen planlı oda, kuzey cepheden bir pencere ile aydınlatılmakta olup 5.00 x 4.01 m. ölçülerine sahiptir. Mekânın güneybatı duvarına hangi sebeple müdahale edildiği anlaşılamamıştır (Fotoğraf 2.239). Bu dersliğin batısında bulunan bir kapı ile 4 numaralı dersliğe geçilir. Kare planlı derslik, 5.33 x 5.00 m. ölçülerine sahip olup kuzeyden üç pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.240). Bu mekânın güneybatısında bulunan bir kapı ile 5 numaralı dersliğe geçilir. Kare planlı derslik 5.00 x 4.76 m. ölçülerini taşır. Kuzey duvarına açılan iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.241). 4 ve 5 numaralı dersliğin bulunduğu alan orijinal planda 2. ana dersliktir. Orijinal ölçüleri 10.25 x 5.00 m. olup kuzeyden beş pencere ile aydınlatılmaktadır.

Fotoğraf 2.234 Taşyayla Köyü İlkokulu Giriş Koridoru

Fotoğraf 2.235 Taşyayla Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.236 Taşyayla Köyü İlkokulu Koridor

Fotoğraf 2.237 Taşyayla Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.238 Taşyayla Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.239 Taşyayla Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Fotoğraf 2.240 Taşyayla Köyü İlkokulu 4. Derslik

Fotoğraf 2.241 Taşyayla Köyü İlkokulu 5. Derslik

Öğretmen lojmanına giriş, güney ve kuzeydoğu cephelerde bulunan giriş mekânları ile sağlanmaktadır. Ayrıca okuldan lojmana geçişi sağlayan bir kapıda mevcuttur. Güney cephede bulunan dikdörtgen planlı giriş mekânı 3.67 x 2.50 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.242). Bu mekânın kuzeydoğusunda bulunan çift kanatlı bir kapı ile antre bölümüne geçilir. Dikdörtgen planlı antre 5.47 x 3.67 m. ölçülerine sahiptir. Güney duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.243). Antrenin kuzeydoğusunda bulunan açıklığın batısında koridor, mutfak ve hela/banyo bulunmaktadır. Dikdörtgen planlı koridor 2.10 x 1.10 m. ölçülerine sahiptir. Koridorun batı ucunda yer alan dikdörtgen planlı mutfak, 3.41 x 2.50 m. ölçülerine sahiptir. Kuzey cephesine açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.244). Koridorun kuzeyinde banyo/hela bulunur. 1.95 x 1.25 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlı mekân kuzeyden bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.245). Mutfak, hela, koridor ve banyo mekânları, yakın tarihlerde kullanılmak amacıyla tadilat geçirerek, duvar yüzeyleri çimento ile sıvanmış ve ölçüleri değiştirilmiştir. Bu sebeple bu mekânlara ait orijinal ölçüler tespit edilememiştir. Koridorun doğu ucunda lojmana girişi sağlayan ikinci bir mekân bulunur. Kuzeydoğu köşedeki kare planlı giriş mekânı 2.50 x 1.97 m. ölçülerine sahip olup bu mekânın güneybatısında bulunan bir kapı ile lojmana giriş sağlanmaktadır. Lojmanın antresinin doğusunda bulunan 2 numaralı yatak odası kare planlıdır. Oda, 3.68 x 3.26 m. ölçülerine sahip

olup doğu cepheden bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.246). Bu mekânın güneyinde bulunan 1 numaralı yatak odası ise aynı plan ve benzer ölçülere sahip olup güney ve doğu cephelere açılan birer pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.247).

Fotoğraf 2.242 Taşyayla Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.243 Taşyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.244 Taşyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.245 Taşyayla Köyü İlkokulu Lojmanı Hela/Banyo

Fotoğraf 2.246 Taşyayla Köyü İlkokulu 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.247 Taşyayla Köyü İlkokulu 1. Yatak Odası

Taşyayla Köyü İlkokulu'nun yapı malzemesi kabayonu taştır. Okulun iç mekânında bulunan öğretmenler odası haricinde kalan tüm mekânların zemin döşemeleri çimento malzeme ile yenilenmiştir. Söz konusu mekânın zemin ve tavan döşemeleri ile tüm iç ve dış mekânların tavan döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Yapının tüm dış mekânlara açılan pencereleri ile orijinal plandaki tüm iç ve dış mekânlardaki giriş kapıları orijinal halde ahşap malzemeli olarak günümüze ulaşmıştır. Öğretmen lojmanında iki numaralı yatak odası haricindeki tüm mekânlar çimento ile sıvanmıştır. Okulda herhangi bir süsleme unsuru tespit edilmemiştir.

Okul, günümüze kütle özelliklerini koruyarak olarak gelmiş olmasına rağmen iç mekânda yapılan müdahaleler planın bozulmasına sebep olmuştur.

Tarihlendirme

Taşyayla Köyü İlkokulu, 1946 yılında inşa edilmiştir[303].

[303] Anonim, 1966: 133.

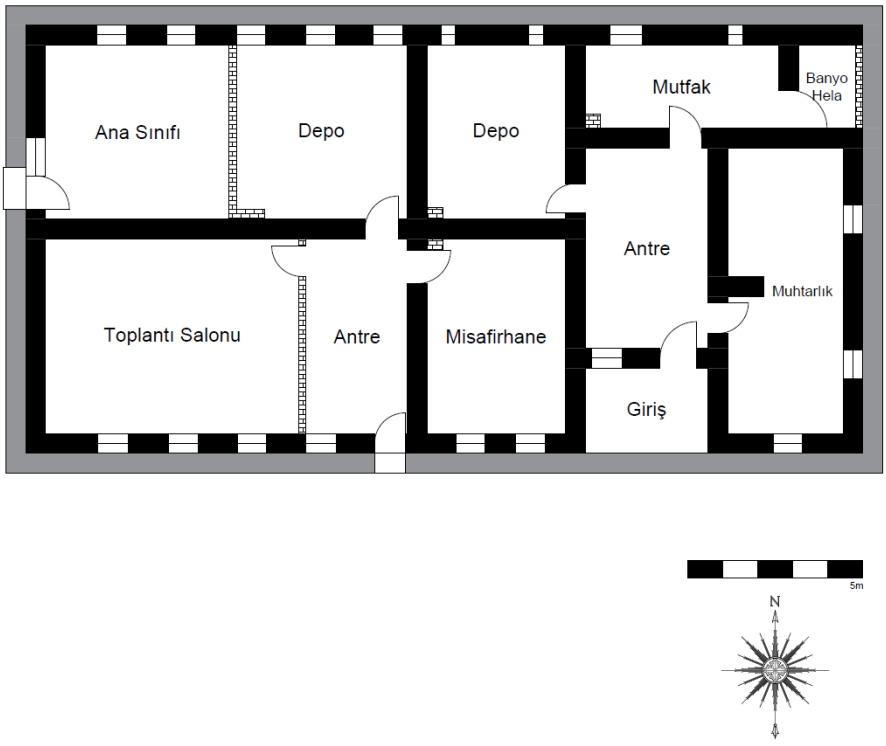
2.4. Çeltikçi İlçesi

2.4.1. Çebiş Köyü İlkokulu

Burdur'un Çeltikçi ilçesine bağlı Çebiş Köyü 1945 yılı nüfus sayımına göre 316'si erkek, 339'u kadın olmak üzere toplam da 655 kişilik bir nüfusa sahiptir[304].

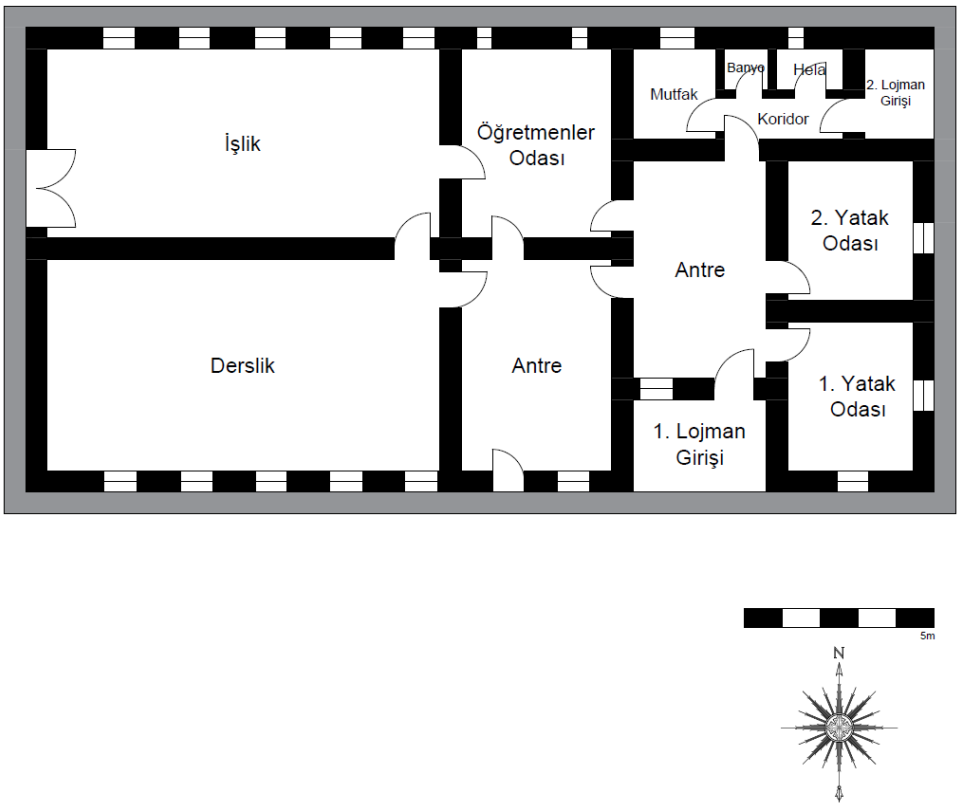
Köyün merkezinde bulunan okul, doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı bir kütle üzerinde tek katlı ve kırma çatılı olarak inşa edilmiştir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[305]. Giriş cephesi olan güney cephenin doğu kanadı öğretmen lojmanına; batı kanadı ise okula ait mekânlara hizmet vermektedir. Okul orijinal planda derslik, işlik, öğretmen odası ve antre bölümlerini içermektedir. Lojman ise iki giriş kapısı, antre, iki yatak odası, koridor, mutfak, banyo ve hela bölümlerini içerir. Günümüzde okul ve lojmana ait mekânlar bölünerek, farklı mekânlar yaratılmıştır (Çizim 2.57-2.58). Okul tüm cephelerden dolaşacak şekilde takribi 50 cm. ölçülerine sahip bir subasmanı üzerine inşa edilmiştir.

1945-1946 eğitim öğretim yılında öğretmenli okul olarak geçen Çebiş Köyü İlkokulu'nda 46 kız, 69 erkek öğrencinin eğitim gördüğü kaydedilmiştir[306].

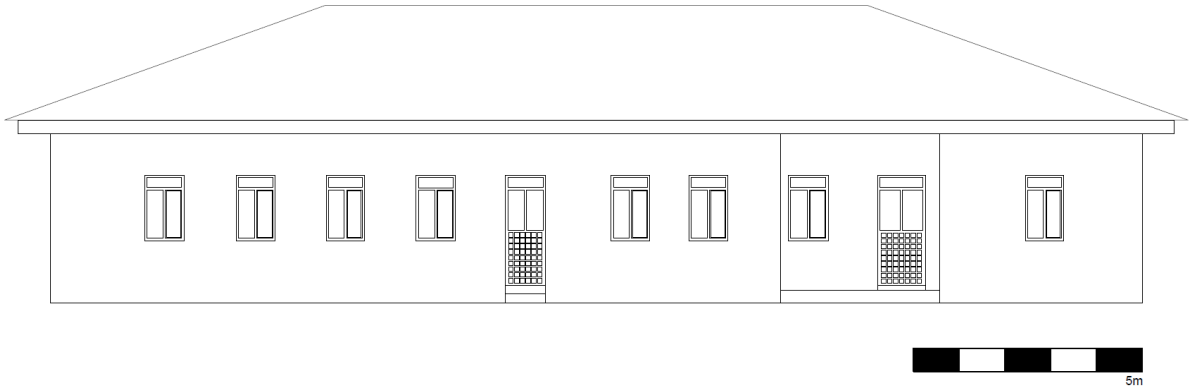

Çizim 2.57 Çebiş Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

[304] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[305] Anonim, 1941: 12-23.
[306] Erdem, 1946: 93.

Çizim 2.58 Çebiş Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.59 Çebiş Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Güney cephe beş farklı mekâna ait açılan sekiz pencere ve iki giriş kapısıyla boşaltılmıştır (Çizim 2.59-Fotoğraf 2.248). Sade bir görünüme sahip olan batı cephenin kuzey kanadında işlik kapısı konumlandırılmıştır (Fotoğraf 2.249). Kuzey cephe de dört farklı mekân için açılan dokuz pencere açıklığı bulunurken (Fotoğraf 2.250); doğu cephe iki pencere ile boşaltılmıştır. Yapının orijinal planında bu cephenin kuzey kanadında lojmana giriş mekânı bulunmaktadır. Ancak günümüzde kapatılmıştır (Fotoğraf 2.251).

Fotoğraf 2.248 Çebiş Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.249 Çebiş Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.250 Çebiş Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.251 Çebiş Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Güney cephenin batı kanadında bulunan giriş kapısıyla okulun antre bölümüne geçilir. Dikdörtgen planlı antre 5.54 x 2.88 m. ölçülerine sahiptir. Güney cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.252). Antrenin kuzeybatısında bulunan kapıyla toplantı salonu olarak adlandırılan mekâna geçilir. Bu mekân 7.20 x 5.54 m. ölçülerine sahip olup güney cepheye açılan üç pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.253). Antre ile toplantı salonunun bulunduğu alan orijinal planda yapının ana dersliğidir. Antrenin kuzeydoğusunda bulunan ve misafirhane olarak adlandırılan mekân ise orijinal planda okula giriş mekânı olan antredir. Bu mekânın güneybatısındaki pencere ise, ana giriş kapısıdır. Kapının alt seviyeden doldurulmasıyla pencere meydana gelmiştir. Günümüzde konaklama amacıyla kullanılan dikdörtgen planlı bu mekân 5.54 x 3.94 m. ölçülerini taşır. Güney cepheden iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.254). Orijinal planda bu mekânın kuzeydoğusundan lojmana direk geçiş sağlanabilmekte olup günümüzde bu kapı kapatılarak üzeri sıvanmıştır. Mevcut planda antrenin kuzeydoğusunda bulunan bir kapıyla günümüzde depo olarak adlandırılan mekâna geçilir. Depo 4.96 x 4.87 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheden üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.255). Bu mekânın batısında ana sınıfı olarak işlevlendirilen bir mekân bulunur. Ana sınıfına yalnızca batı cephede bulunan bir kapı ile giriş sağlanmakta olup depo mekânından bu bölüme geçiş bulunmamaktadır. Ana sınıfı 5.21 x 4.96 m. ölçülerine sahip, kuzey cepheden iki, batı cepheden ise bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.256). Yapının orijinal planında ana sınıfı ve deponun bulunduğu alan işlik bölümüdür. İşlik bölümüne giriş, batı cephede bulunan ve orijinal planda iki kanatlı olarak gösterilen bir kapıyla sağlanmakta olup günümüzde kapının tek kanadı tuğla ile doldurularak küçültülmüştür. 2.05 m. genişliğe sahip olan işlik kapısı, atölye içerisine çeşitli malzemelerin rahatlıkla girebilmesi amacıyla geniş ölçülerde yapılmıştır. Orijinal planda işlik mekânının doğusunda öğretmen odasına açılan bir kapı bulunmaktadır. Ancak günümüzde bu kapı kapatılarak lojmana dahil edilmiştir (Fotoğraf 2.257).

Fotoğraf 2.252 Çebiş Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.253 Çebiş Köyü İlkokulu Toplantı Salonu

Fotoğraf 2.254 Çebiş Köyü İlkokulu Misafirhane

Fotoğraf 2.255 Çebiş Köyü İlkokulu Depo

Fotoğraf 2.256 Çebiş Köyü İlkokulu Ana Sınıfı

Fotoğraf 2.257 Çebiş Köyü İlkokulu İşlik Kapısı

Günümüzde öğretmen lojmana giriş yalnızca güney cephenin doğu kanadında bulunan giriş mekânı ile sağlanmaktadır. Okulun antre bölümü ve dış cephede kuzeydoğu köşede yer alan giriş mekânlarının kapıları günümüzde kapatılmıştır. Güney cephedeki dikdörtgen planlı giriş mekânı 3.48 x 2.43 m. ölçülerini taşır. Bu mekânın kuzeydoğusunda bulunan kapıyla lojmanın dikdörtgen planlı antre bölümüne geçilir. Antre 5.70 x 3.48 m. ölçülerine sahip olup güneybatı cephedeki bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.258). Antrenin kuzeybatısında bulunan kapı ile depo bölümüne geçilir. Bu mekân orijinal planda öğretmenler odası olarak tanımlanmış olup okula ait bir mekân iken günümüzde okul ile bağlantısı kesilerek lojmanın içine alınmıştır. Depo 4.96 x 3.94 m. ölçülerini taşır. Dikdörtgen planlı mekân, kuzeyden iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.259). Antrenin kuzeydoğusundaki kapı ile dikdörtgen planlı mutfak bölümüne geçilir. Mutfak 5.51 x 2.37 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheden iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.260). Bu mekânın bulunduğu alan orijinal planda bir koridor boyunca sıralanan mutfak, hela ve banyo gibi mekânlarla birlikte düzenlenmiştir. Ancak günümüzde bu bölümler yıkılarak mutfak genişletilmiş, duvar yüzeyi sıvanmıştır. Bu sebeple mekânların orijinal ölçüleri tespit edilememiştir. Mutfağın doğusunda bulunan kapı ile günümüzde banyo/hela olarak kullanılan mekâna geçilir (Fotoğraf 2.261). Bu mekân 2.37 x 1.60 m. ölçülerine sahip olup dikdörtgen planlıdır (Fotoğraf 2.262). Orijinal planda bu mekân lojmanın doğu cephesindeki giriş kapısıdır. Ancak günümüzde doğu duvarı bir sıra tuğla ile örülerek bu mekân kapatılmıştır (Fotoğraf 2.263). Antrenin güneydoğusunda bulunan bir kapıyla günümüzde muhtarlık olarak kullanılan mekâna geçilir. Dikdörtgen planlı bu mekân 8.13 x 3.28 m. ölçülerine sahip olup doğu cepheden iki pencere ile aydınlatılır. Orijinal planda, yatak odası olarak tanımlanan bu mekânları ayıran bölme duvarın kaldırılmasıyla daha geniş bir mekâna dönüştürülmüştür (Fotoğraf 2.264-2.265).

Fotoğraf 2.258 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.259 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Depo

Fotoğraf 2.260 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.261 Çebiş Köyü İlkokulu Banyo/Hela Giriş Kapısı

Fotoğraf 2.262 Çebiş Köyü İlkokulu Banyo/Hela

Fotoğraf 2.263 Çebiş Köyü İlkokulu 2. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.264 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Muhtarlık

Fotoğraf 2.265 Çebiş Köyü İlkokulu Lojmanı Muhtarlık

Çebiş Köyü İlkokulu çeşitli sıva döküntülerinden anlaşıldığı gibi yığma tekniğinde, kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir.

Okul günümüzde Köy Yaşam Merkezi, Misafirhane ve Muhtarlık Binası olarak kullanılması sebebiyle, iç mekânda bu amaca hizmet edecek şekilde çeşitli müdahaleler meydana gelmiştir. Giriş kapısının yerinin değiştirilmesi, mekânların bölünmesi ve genişletilmesi bu amaçla yapılmıştır. Ayrıca iç mekândaki tüm zemin ve tavan döşemeleri ile giriş kapıları ve pencereler fayans, parke ve PVC gibi malzemelerle yenilenmiştir. Okulun iç ve dış duvarları da betonarme malzeme ile sıvanarak boyanmıştır.

Çebiş Köyü İlkokulu, yapısal kütle özelliklerini korurken, iç mekândaki değişiklikler sebebiyle asli plan özelliklerini yitirmiştir. Ancak yapının aktif bir şekilde kullanımı ve korunmaya alınmasıyla birlikte, gerekli bakımlarının düzenli olarak yapılması, yapının sağlıklı bir şekilde varlığını devam ettirebilmesi bağlamında önem arz eden, yeniden işlevlendirmeye güzel bir örnektir.

Tarihlendirme

Köyde eğitim 1920'li yıllarda Halil Onbaşı-Hallı Oğlu adlı şahsın evinde Hoca Hüseyin Efendi tarafından medrese tarzında başlamıştır. 1924 yılında köy sakinleri iki katlı bir bina satın almış ve eğitim bu binada devam etmiştir. 1927 yılında Maarif kayıtlarına da geçen bu binada eğitim 3. sınıfa kadar devam etmiş 4 ve 5. sınıfı okumak isteyen öğrenciler ise Çeltikçi Yatılı Bölge Okulu'na gitmişlerdir. 1930 yılında iki katlı ve 5 derslikli olan yeni bir bina inşa edilmiş ancak bu bina 1961 yılında bakımsız ve yetersiz durumda olması sebebiyle yıkılmıştır[307].

Çebiş Köyü İlkokulu 1945 yılında inşa edilmiştir[308].

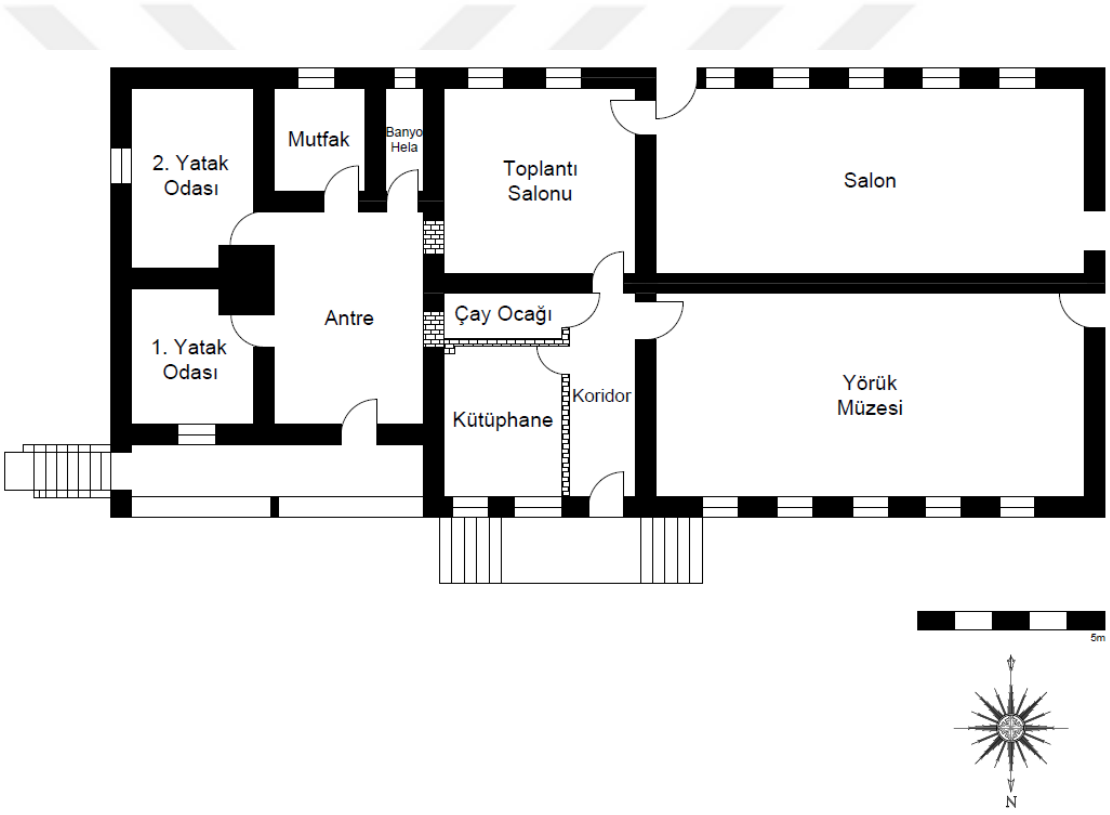
[307] Özdemir, 1998: 98-99.
[308] Anonim, 1966: 131.

2.4.2. Kuzköy İlkokulu

Burdur'un Çeltikçi ilçesine bağlı olan Kuzköy, 1945 yılındaki nüfus sayımına göre 314'ü erkek, 371'i kadın olmak üzere toplamda 685 kişilik bir nüfusa sahiptir[309].

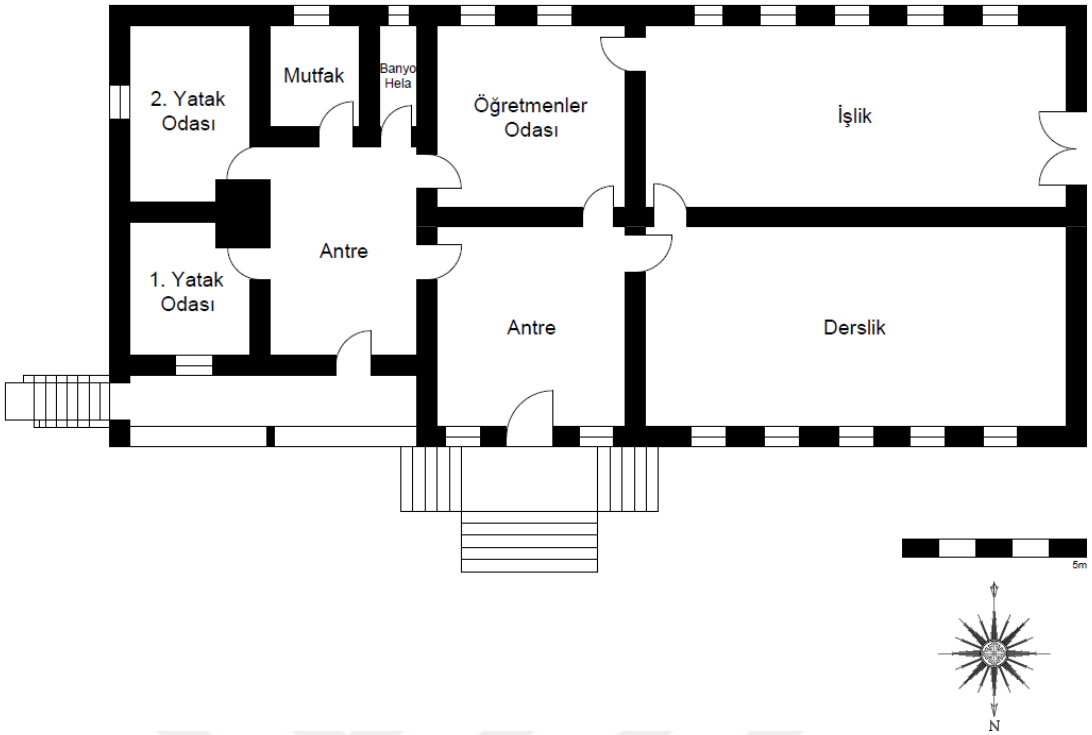
Kuzköy İlkokulu, köyün merkezinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul, tek katlı ve kırma çatılıdır. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[310]. Kuzey cephenin batı kanadı okula ait mekânları içerirken; doğu kanadı öğretmen lojmanına aittir (Çizim 2.60-2.61).

1945-1946 eğitim-öğretim yılında öğretmenli okul olarak kaydedilen Kuzköy İlkokulu'nda, 44 kız, 47 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 91 öğrenci eğitim almaktadır[311].

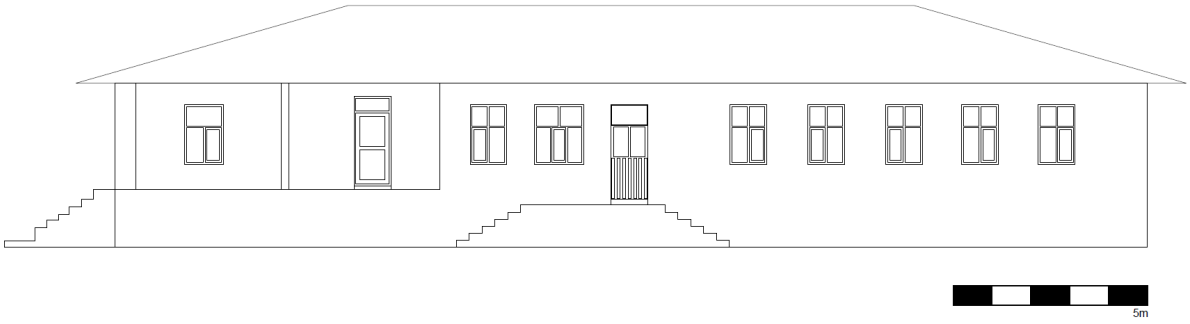

Çizim 2.60 Kuzköy İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

[309] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[310] Anonim, 1941: 12-23.
[311] Erdem, 1946: 93.

Çizim 2.61 Kuzköy İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.62 Kuzköy İlkokulu Kuzey Cephe (Abdulkadir DURAN)

Kuzey cephe okul ve öğretmen lojmanına ait iki kapı, sekiz pencere ve bir balkon ile birlikte düzenlenmiştir (Çizim 2.62-Fotoğraf 2.266). Doğu cephe de lojmana ait bir pencere açıklığı bulunurken (Fotoğraf 2.267); güney cephe günümüzde önüne eklenen bir yapı sebebiyle dışarıdan algılanamamış olsa da dokuz pencere ve sonradan açılan bir kapı ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.268). Batı cephede ise iki kapı açıklığı görülmektedir (Fotoğraf 2.269).

Fotoğraf 2.266 Kuzköy İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.267 Kuzköy İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.268 Kuzköy İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.269 Kuzköy İlkokulu Kuzeybatı Cephe

Yapıya giriş kuzey cephenin merkezinde bulunan bir kapı ile sağlanır. Giriş kapısına çift yönlü merdivenler eşliğinde ulaşılır. Giriş kapısı, kuzey-güney yönlü uzanan bir koridora açılmakta olup koridor, 5.45 x 1.77 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.270). Koridorun güneydoğusunda bulunan bir kapı ile günümüzde kütüphane olarak kullanılan mekâna geçilir. Dikdörtgen planlı bu mekân 3.15 x 4.05 m. ölçülerine sahip olup kuzey duvarına açılmış iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.271). Güneydoğu da çay ocağı olarak tanımlanan mekân bulunur. Bu mekân 3.15 x 1.20 m. ölçülerine sahiptir. Orijinal planda kütüphane, çay ocağı ve koridorun bulunduğu alan yapının antre bölümüdür. Giriş kapısı ise kütüphanenin kuzeybatısında bulunan penceredir. Günümüzde giriş kapısı pencereye dönüştürülmüş, antre üç farklı mekâna bölünmüş ve yeni bir giriş kapısı açılmıştır. Giriş kapısı kaydırılırken merdivenler yeniden döşenmiş ve orijinalinde üç yönlü olan merdivenlere iki yönden gelen bir tasarım verilmiştir. Ayrıca kütüphanenin doğu duvarında bulunan ve lojmana geçişi sağlayan kapı günümüzde doldurulmuştur. Orijinal antrenin ölçüleri 5.45 x 5.12 m.dir. Koridorun güneybatısında bulunan bir kapı ile orijinal planda derslik olan ancak günümüzde Yörük Müzesi olarak kullanılan sergi salonuna geçilir. Salon, 11.45 x 5.45 m. ölçülerine sahiptir. Dikdörtgen planlı mekân, kuzey cepheye açılan beş pencere ile aydınlatılırken, batı duvarına da sonradan bir kapı açılmıştır (Fotoğraf 2.272). Koridorun güneyindeki bir kapıyla günümüzde çalışma salonu olarak adlandırılan mekâna geçilir. Salon 5.12 x 4.95 m. ölçülerine sahip olup kare planlıdır. Güney cepheden iki pencere ile aydınlatılan bu mekân orijinal planda öğretmenler odasıdır (Fotoğraf 2.273). Çalışma salonunun güneybatısındaki kapı ile bir başka mekâna geçilir. Günümüzde herhangi bir amaç için kullanılmayan mekân, yapının işlik bölümüdür (Fotoğraf 2.274). Derslik ile benzer ölçülere sahip olan mekân, güney cepheye açılan beş pencere ile aydınlatılmaktadır. Ayrıca yine bu cephe de sonradan açılan bir kapı bulunmaktadır. Batı cephede ise günümüzde küçültülen ancak orijinal ölçülerinin takribi 2 m. olduğu düşünülen işlik kapısı bulunur.

Fotoğraf 2.270 Kuzköy İlkokulu Koridor

Fotoğraf 2.271 Kuzköy İlkokulu Kütüphane

Fotoğraf 2.272 Kuzköy İlkokulu Yörük Müzesi

Fotoğraf 2.273 Kuzköy İlkokulu Toplantı Salonu

Fotoğraf 2.274 Kuzköy İlkokulu Salon

Öğretmen lojmana giriş kuzeydoğu cephede bulunan balkon ile sağlanır. Sekiz basamaklı merdiven ile ulaşılan balkon 8.37 x 1.94 m. ölçülerine sahiptir. Balkonun kuzeybatısındaki kapı ile antre bölümüne geçilir (Fotoğraf 2.275). Dikdörtgen planlı antre 5.70 x 4.00 m. ölçülerine sahiptir. Antrenin batı duvarında günümüzde kapatılan ancak duvar izlerinden tespit edilen, okulun antresine ve öğretmenler odasına girişin yapıldığı iki kapı izi görülmektedir (Fotoğraf 2.276). Antrenin doğusunda 1 numaralı yatak odası bulunur. Kare planlı oda, 3.64 x 3.27 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.277). Bu mekânın güneyinde bulunan 2 numaralı yatak odası, dikdörtgen planlı olup 4.81 x 3.27 m. ölçülerini taşır. Oda, doğu cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.278). Antrenin güneyinde kareye yakın dikdörtgen planlı mutfak bulunur. 2.75 x 2.43 m. ölçülerine sahip mekân, güney cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.279). Bu mekânın batısında ise dikdörtgen planlı hela bulunur. 2.75 x 1.02 m. ölçülerindeki hela, güney cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.280).

Fotoğraf 2.275 Kuzköy İlkokulu Lojmanı Balkon

Fotoğraf 2.276 Kuzköy İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.277 Kuzköy İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

Fotoğraf 2.278 Kuzköy İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.279 Kuzköy İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.280 Kuzköy İlkokulu Lojmanı Banyo/Hela

Kuzköy İlkokulu, kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Malzeme tespiti dış cephelerde bulunan sıva döküntülerinden anlaşılmıştır. Lojmanın antre, mutfak, hela ve 1.yatak odası bölümleri haricinde kalan tüm mekânların zemin ve tavan döşemeleri günümüzde fayans, parke ve PVC malzemelerle yenilenmiştir. Söz konusu mekânlar ise ahşap malzemeli tavan döşemeleri ile orijinal olarak günümüze ulaşmıştır. Ayrıca iç ve dış mekânda bulunan tüm kapı ve pencerelerde PVC ve demir malzeme ile yenilenmiştir. Yapı üzerinde herhangi bir süsleme tespit edilememiştir.

Okul, kütle özelliklerini koruyarak günümüze gelmesine rağmen, iç mekândaki değişiklikler sebebiyle plan tasarımı değişmiştir. Günümüzde yapı *Kuzköy Kültür ve Folklor Araştırma Derneği* olarak Yörük Müzesi ve Kütüphane gibi kültürel ve sosyal amaçlara hizmet vermektedir. Ayrıca yapının güney cephesi günümüzde metal ve demir malzemeler kullanılarak yapılan tenteler ile kapatılarak geniş bir mekân oluşturulmuş ve düğün salonu olarak kullanılmaya başlanmıştır. Kuzköy İlkokulu, çeşitli bakım ve onarım çalışmalarının yapılıp, amacının dışında, yeniden işlevlendirilmesi açısından güzel bir örnek teşkil etmektedir

Tarihlendirme

Kuzköy İlkokulu 1946 yılında inşa edilmiştir[312].

[312] Anonim, 1966: 131.

2.5. Gölhisar İlçesi

2.5.1. Elmalıyurt Köyü İlkokulu

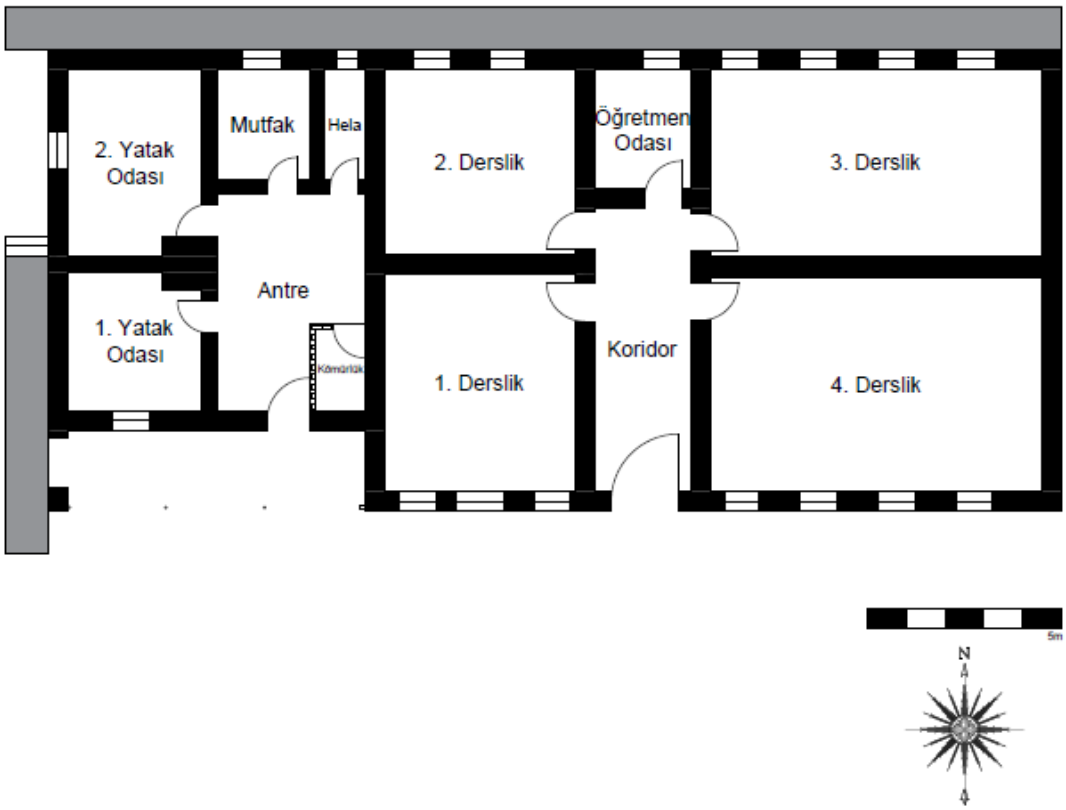
Elmalıyurt Köyü günümüzde Burdur'un Gölhisar ilçesine bağlıdır. Köy 1935[313], 1940[314] ve 1945[315] yılı kayıtlarında Bucak ilçesinin Melli bucağına bağlı olan Kargı Köyü olarak geçerken; 1968 yılı kayıtlarında Pırnaz adıyla Gölhisar İlçesi Altınyayla bucağına bağlı köyler arasında yer almaktadır[316]. 1945 yılında nüfus sayımı verilerine göre 85'i kadın, 81'i erkek olmak üzere toplamda 166 kişinin yaşadığı bir nüfusa sahiptir[317].

Elmalıyurt Köyü İlkokulu köyün merkezinde geniş bir bahçe içerisinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul, öğretmen lojmanı ile birlikte inşa edilmiştir. Üst örtü kiremit kaplı kırma çatıyla örtülüdür. Okul, kuzey ve batı yönlerden takribi 1 m. ölçülerinde bir subasmanı üzerine inşa edilmiştir.

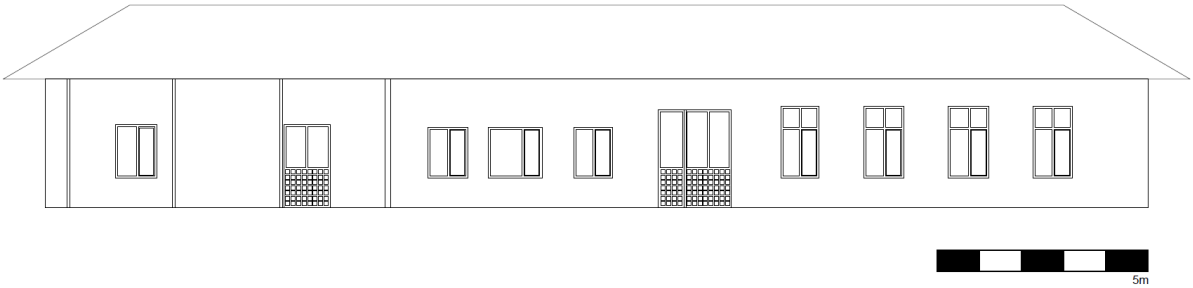
Okulun doğu kanadı eğitime yönelik mekânlara ayrılmışken batı kanadı lojmana ait mekânları içermektedir. Okul, dört derslik, öğretmenler odası ve koridor ile altı mekândan oluşurken; okula bitişik olarak inşa edilen lojman iki yatak odası, hela, mutfak, sonradan eklenen bir kömürlük ve antre ile birlikte altı mekândan oluşmaktadır (Çizim 2.63).

Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün arşivinde yer alan Bina Sicil Fişi'ne göre Elmalıyurt Köyü Okulu'nun 1000 m²'lik oyun ve teneffüs yeri ile 600 m²'lik çocuk ve tarım uygulama bahçesi bulunmaktadır.

[313] Anonim, 1937: 217.
[314] Anonim, 1945: 124.
[315] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1950: 120.
[316] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1968: 205.
[317] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1950: 120.

Çizim 2.63 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.64 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Güney cephe, okul ve lojmana ait iki giriş kapısı ve birbirinden farklı form ve ölçülere sahip sekiz pencere ile boşaltılmıştır. (Çizim 2.64-Fotoğraf 2.281). Batı cephe lojmana ait bir pencere ve lojmanın giriş mekânına ait yuvarlak kemerli bir açıklık ile birlikte düzenlenmiştir (Fotoğraf 2.282). Kuzey cephe de toplam dokuz pencere açıklığı görülürken (Fotoğraf 2.283); doğu cephe herhangi bir özellik göstermemektedir (Fotoğraf 2.284).

Fotoğraf 2.281 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.282 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.283 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.284 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Güney cephede bulunan kapıdan geçildikten sonra beş farklı mekâna geçişi sağlayan bir bağlantı noktası olan koridora geçilir. Kuzey-güney doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı koridor 7.20 x 2.40 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.285). Koridorun batısındaki kapı ile 1 numaralı dersliğe geçilir. Kare planlı 5.50 x 4.80 m. ölçülerindeki derslik, güney cephede bulunan üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.286). Koridorun kuzeybatısında bulunan kare planlı 2 numaralı derslik, 4.80 x 4.70 m. ölçülerine sahip olup kuzey duvarına açılan iki pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.287). Koridorun kuzeyinde bulunan kapı ile öğretmenler odasına giriş sağlanır. Kare planlı oda 3.00 x 2.40 m. ölçülerindedir. Kuzey cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.288). Koridorun kuzeydoğusunda bulunan dikdörtgen planlı, 3 numaralı derslik, 8.50 x 4.80 m. ölçülerine sahip olup kuzey cephede bulunan dört pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.289). Koridorun doğusunda bulunan kapıyla 4 numaralı dersliğe geçilir. Dikdörtgen planlı derslik 8.50 x 5.50 m. ölçülerini taşımakla birlikte güney cepheye açılan dört pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.290).

Fotoğraf 2.285 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Koridor

Fotoğraf 2.286 Elmalıyurt Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.287 Elmalıyurt Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.288 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Fotoğraf 2.289 Elmalıyurt Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.290 Elmalıyurt Köyü İlkokulu 4. Derslik

Lojmana giriş güney cephenin batı kanadında bulunan tek kanatlı bir kapı ile sağlanır. Lojmanın giriş mekânı, güney cepheden bir ahşap, üç demir dikme ve güneybatıda bulunan yuvarlak kemerli taşıyıcı ile desteklenmektedir (Fotoğraf 2.291). Kapıdan girildikten sonra antre mekânına ulaşılır. Dikdörtgen planlı antre 5.55 x 3.80 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.292). Antrenin batısında bulunan bir kapı ile kare planlı 1 numaralı yatak odasına geçilir. Oda 3.50 x 3.45 m. ölçülerini taşımakta olup güney cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.293). Antrenin kuzeybatısındaki dikdörtgen planlı 2 numaralı yatak odası ise 4.80 x 3.45 m. ölçülerine sahip olup, batı cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.294). Antrenin kuzeyinde mutfak ve hela bulunmaktadır. 2.80 x 2.30 m. ölçülerindeki kare planlı mutfak, kuzey cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.295). Hela, dikdörtgen planlı 2.80 x 1.00 m. ölçülerine sahiptir. Kuzey cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.296). Antre mekânının güneydoğusuna tuğla malzeme ile sonradan eklenen 2.00 x 1.20 m. ölçülerine sahip bir kömürlük bulunmaktadır (Fotoğraf 2.297).

Fotoğraf 2.291 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojman Girişi

Fotoğraf 2.292 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.293 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

Fotoğraf 2.294 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.295 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.296 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı Hela

Fotoğraf 2.297 Elmalıyurt Köyü İlkokulu Lojmanı Kömürlük

Elmalıyurt Köyü İlkokulu, kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Yapının iç ve dış mekânlarında bulunan zemin ve tavan döşemeleri ile pencere ve giriş kapıları günümüzde fayans, parke, demir ve PVC gibi malzemeler ile yenilenmiştir. Yapının iç ve dış cephelerindeki duvarlar ise betonarme malzeme ile sıvanarak boyanmıştır. Okulda herhangi bir süsleme unsuruna rastlanılmamıştır.

Kullanımı köy tüzel kişiliğine ait olan yapı günümüze kütle ve asli plan özelliklerini koruyarak gelmiştir. Okul, bir dönem Köy Yaşam Merkezi olarak kullanılmış olsa da, günümüzde depolama amacıyla kullanılmaktadır.

Tarihlendirme

Elmalıyurt köyünde eğitim 1928 yılında tek mekânlı, köy odasında bir öğretmen ile başlamıştır[318]. Köy halkından edinilen bilgiye göre köy odasında eğitim bir süre devam etmiş, ardından ahşaptan tek derslikli bir okul binası yapılmıştır. Ancak bu okul sonradan yıkılarak yerine 1946 yılında Elmalıyurt Köyü İlkokulu inşa edilmiştir[319].

[318] Özdemir, 1998: 105.
[319] Anonim, 1966: 134.

2.6. Kemer İlçesi

2.6.1. Elmacık Köyü İlkokulu

Günümüzde Burdur'un Kemer ilçesine bağlı olan Elmacık Köyü, 1935 yılı nüfus verilerinde Sertaç bucağına bağlı köyler arasında yer alan 470 kişilik nüfusa sahipken[320], bu sayı 1945 yılındaki sayımda 532'ye ulaşmıştır[321].

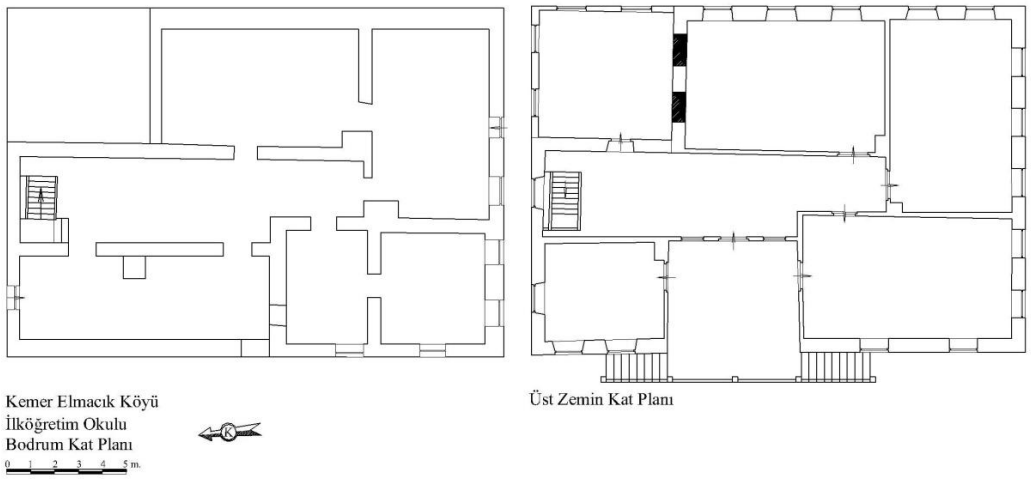
Elmacık Köyü İlkokulu, köyün girişinde eğimli bir arazi üzerinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul, bodrum katı üzerine inşa edilen tek katlı bir tasarıma sahiptir. Üst örtü geniş saçaklı bir kırma çatı ile örtülmüştür. Arazinin eğimli yapısı sebebiyle doğu cephe tek katlı, batı cephe ise iki katlı bir tasarım göstermektedir. Okul, orijinal planında üç derslik, müdür odası ve kuzeydoğu köşesindeki bir taraçadan oluşmaktadır. Günümüzde bu taraça kapalı bir mekân haline getirilmiştir (Çizim 2.66). Okulun kuzeybatısında bağımsız olarak tasarlanan bir öğretmen lojmanı bulunmaktadır (Çizim 2.65).

1945-1946 eğitim-öğretim yılında öğretmenli bir okul olan Elmacık Köyü İlkokulu'nda 14 kız, 50 erkek öğrencinin öğrenim gördüğü kaydedilmiştir[322].

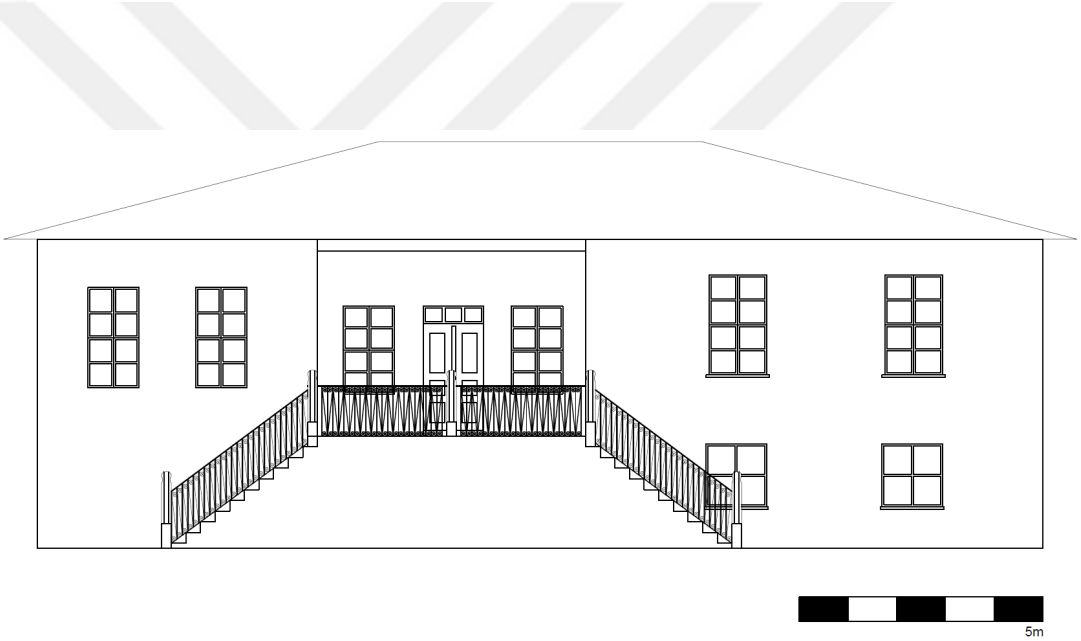

Çizim 2.65 Elmacık Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Abdulkadir DURAN)

[320] Anonim, 1937: 121.
[321] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[322] Erdem, 1946: 92.

Çizim 2.66 Elmacık Köyü İlkokulu Bodrum ve 1. Kat Planı (Atasoy, 2013: 130)

Çizim 2.67 Elmacık Köyü İlkokulu Batı Cephe (Abdulkadir DURAN)

Yapının giriş cephesi olan batı cephede, kuzey kanadına yakın bir konumda olan giriş kapısı, sekiz pencere açıklığı ve kapıya ulaşımı sağlayan çift yönlü merdiven tasarımı göze çarpar. Bu pencerelerden ikisi, güney kanadının alt seviyesine yerleştirilmiş olup bodruma aittir (Çizim 2.67-Fotoğraf 2.298-2.299). Kuzey cephe üst seviyede okula ait dört pencere ile boşaltılmışken, alt seviyenin batı kanadında bodruma girişi sağlayan bir kapı yer alır (Fotoğraf 2.300). Doğu cephe de toplamda yedi pencere açıklığı görülmektedir (Fotoğraf 2.301) Güney cephe üst seviyede beş, alt seviyede ise üç pencere ve bir adet bodruma girişi sağlayan açıklık ile birlikte düzenlenmiştir (Fotoğraf 2.302-2.303).

Fotoğraf 2.298 Elmacık Köyü İlkokulu Batı Cephe 2006 (Antalya Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nden)

Fotoğraf 2.299 Elmacık Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.300 Elmacık Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.301 Elmacık Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.302 Elmacık Köyü İlkokulu Güney Cephe 2006 (Antalya Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nden)

Fotoğraf 2.303 Elmacık Köyü İlkokulu Güney Cephe

Batı cephede bulunan giriş mekânına çift yönlü olarak tasarlanmış, dokuz basamaklı merdivenler eşliğinde ulaşılır. Giriş mekânı, Kayaaltı Köyü İlkokulu'nda olduğu gibi, geriye doğru çekilerek eyvanvari bir tasarım gösterir. Mekânın doğu yönünde giriş kapısı ve iki yanına yerleştirilmiş birer pencere yer alır. Ayrıca giriş mekânının kuzey ve güney yönlerinde iki farklı kapı bulunur (Fotoğraf 2.304). Kuzeydeki kapıdan geçildikten sonra kare planlı müdür odasına ulaşılır. Mekân kuzeyden bir, batıdan ise iki pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu mekâna okulun içinden giriş bulunmamakta olup yalnızca söz konusu kapı ile girilmektedir (Fotoğraf 2.305). Okulun ana giriş kapısından geçildikten sonra kuzey-güney yönlü uzanan bir koridor etrafında çeşitli mekânlar sıralanmıştır. Koridor kuzey duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.306). Koridorun kuzey ucunda bodruma inişi sağlayan ahşap merdivenler bulunur. Koridorun kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile orijinal planda taraça olarak tasarlanan mekâna geçilir. Mekânın doğu ve kuzey cepheleri kapatılarak, iki cepheye de ikişer pencere açılmıştır. Söz konusu mekân 1970'li yıllarda kapatılmıştır. Bu mekânın taraça olduğu düşüncesini destekleyen unsurlardan biride, güney duvarında görülen iki adet pencere izidir (Fotoğraf 2.307-2.308). Taraçanın güneyinde, doğu yönüne bakan dikdörtgen planlı derslik bulunur. Derslik, doğu cepheden üç pencere ile aydınlatılırken, kuzey duvarında taraçaya açılan, ancak günümüzde kapatılmış olan iki adet pencere izi görülür (Fotoğraf 2.309). Koridorun güney ucunda bulunan bir diğer derslik doğu ve güney cephelere bakmaktadır. Dikdörtgen planlı derslik, doğu cepheden iki, güney cepheden ise üç pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.310). Söz konusu dersliğin batısında bulunan bir başka dersliğe, kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile girilir. Dikdörtgen planlı derslik güney ve batı cephelerden ikişer pencere ile aydınlatılır. Bu mekâna, yapının giriş mekânının doğusunda bulunan başka bir kapıyla da giriş sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.311).

Fotoğraf 2.304 Elmacık Köyü İlkokulu Giriş Mekânı

Fotoğraf 2.305 Elmacık Köyü İlkokulu Müdür Odası

Fotoğraf 2.306 Elmacık Köyü İlkokulu Koridor

Fotoğraf 2.307 Elmacık Köyü İlkokulu Taraça

Fotoğraf 2.308 Elmacık Köyü İlkokulu Taraça, Pencere İzleri

Fotoğraf 2.309 Elmacık Köyü İlkokulu Doğu Derslik

Fotoğraf 2.310 Elmacık Köyü İlkokulu Güneydoğu Derslik

Fotoğraf 2.311 Elmacık Köyü İlkokulu Güneybatı Derslik

Yapının bodrum katına giriş, kuzey ve güney cephelerde bulunan kapılar ile sağlanabildiği gibi, iç mekânda koridorun kuzey ucunda bulunan merdivenler eşliğinde de sağlanmaktadır. Dikdörtgen planlı bodrum yedi mekândan oluşur (Çizim 2.66-Fotoğraf 2.312-2.313-2.314). Bu mekânlardan kuzeydoğudakine giriş yoktur.

Fotoğraf 2.312 Elmacık Köyü İlkokulu Bodruma İnen Merdivenler

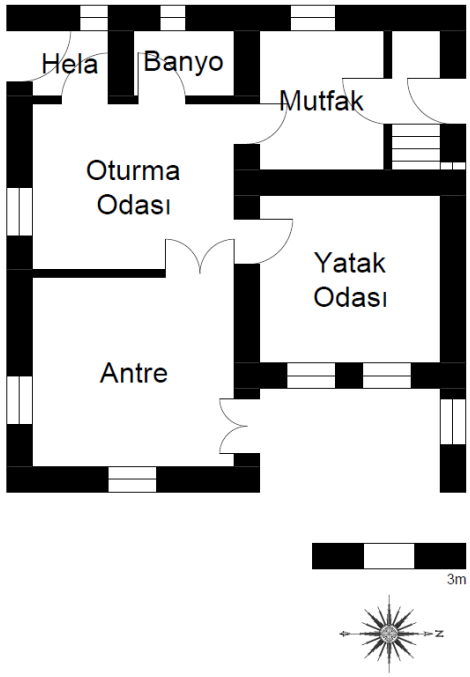

Fotoğraf 2.313 Elmacık Köyü İlkokulu Bodrum Katı

Fotoğraf 2.314 Elmacık Köyü İlkokulu Bodrum Katı

Okulun kuzeyinde bulunan öğretmen lojmanı, kare planlıdır (Çizim 2.68-Fotoğraf 2.315). Lojman, eğimli olan batı cephesindeki bodrum katı üzerine inşa edilmiştir. Geniş saçaklı bir kırma çatı ile örtülmüştür. Lojmanın giriş cephesi olan doğu cephede, giriş mekânı ve bir adet pencere açıklığı bulunurken (Fotoğraf 2.316); güney cephe iki adet pencere ve helaya açılan bir giriş kapısı ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.317). Batı cephe de üç adet pencere açıklığı görülür. (Fotoğraf 2.318). Kuzey cephe ise lojmana girişi sağlayan bir kapı ve iki adet pencere ile birlikte düzenlenmiştir (Fotoğraf 2.319).

Çizim 2.68 Elmacık İlkokulu Lojmanı Plan (Abdulkadir DURAN)

Fotoğraf 2.315 Elmacık Köyü İlkokulu ve Lojmanı

Fotoğraf 2.316 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Kuzeydoğu Cephe

Fotoğraf 2.317 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Güney Cephe

Fotoğraf 2.318 Elmacık Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.319 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Kuzey Cephe

Lojmana giriş, batıdaki dikdörtgen planlı giriş mekânının güneyinde bulunan çift kanatlı bir kapı ile sağlanır. Giriş mekânının kuzeyinde bir pencere bulunmaktadır. Kapıdan girildikten sonra kare planlı antre bölümüne geçilir. Antre 3.96 x 3.70 m. ölçülerine sahiptir. Güney ve doğu duvarlarına açılan birer pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.320). Kuzeybatıda bulunan çift kanatlı kapı ile oturma odasına geçilir. Oda dört farklı mekâna bağlantı sağlar. 3.96 x 3.24 m. ölçülerine sahip olan odanın güney duvarına bir pencere açılmıştır (Fotoğraf 2.321). Odanın güneybatısında hela bulunur. Kare planlı hela, 1.49 x 1.28 m. ölçülerine sahip olup batı duvarına açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu mekânın güney duvarında bulunan bir kapı ile dışarıdan da giriş sağlanır (Fotoğraf 2.322). Helanın kuzeyinde banyo bulunur. Dikdörtgen planlı banyo, 1.97 x 1.28 m. ölçülerine sahip olup batı duvarından bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.323). Oturma odasının kuzeybatısında kare planlı mutfak bulunur. 2.73 x 2.43 m. ölçülerindeki mutfak, batı cepheden bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.324). Mutfağın kuzeyinde, lojmana girişi sağlayan bir diğer kapı bulunur. Bu kapının bulunduğu giriş mekânının doğusunda, bodrum kata inen dört basamaklı bir merdiven yer alır[323]. Mutfağın doğusunda yatak odası bulunur. Kare planlı oda, 3.53 x 3.28 m. ölçülerine sahip olup doğu duvarına açılan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.325).

[323] Yapının yıkılma tehlikesi sebebiyle bodrum katına girilememiştir.

Fotoğraf 2.320 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.321 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Oturma Odası

Fotoğraf 2.322 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Hela

Fotoğraf 2.323 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo

Fotoğraf 2.324 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.325 Elmacık Köyü İlkokulu Lojmanı Yatak Odası

Elmacık Köyü İlkokulu ve öğretmen lojmanı kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde yapılmıştır. Bodrum katları hariç, her iki yapıda onarımlar esnasında çimento ile sıvanarak boyanmıştır. Okulun taraça bölümü ile lojman binasının mutfak bölümü haricinde kalan tüm mekânların ahşap malzemeli zemin döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Söz konusu mekânların zemin döşemeleri çimento kaplıdır. Okulun giriş mekânındaki çift yönlü merdivenlerin üzeri de betonla kaplanmıştır. Tüm mekânların ahşap tavan döşemeleri günümüze orijinal olarak ulaşmıştır. Ayrıca okul ve lojmanın bölümlerine ait giriş kapıları[324] ve dış cephelere açılan pencereleri de günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Tüm pencereler düz lentolu olup ahşap çıtalar ile düzenlenmiştir.

Elmacık Köyü İlkokulu Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 2006 yılında alınan kararla tescillenmiş ve korumaya alınmıştır. Kütle ve asli plan özelliklerini koruyarak gelen okul ve lojman binası günümüzde herhangi bir amaçla kullanılmamaktadır.

Elmacık Köyü İlkokulu plan tipi, kullanılan malzeme ve teknik unsurları ile Erken Cumhuriyet Dönemi özelliklerini yansıtması bakımından önem taşımaktadır.

Tarihlendirme

Elmacık Köyü İlkokulu 1932 yılında inşa edilmiştir[325].

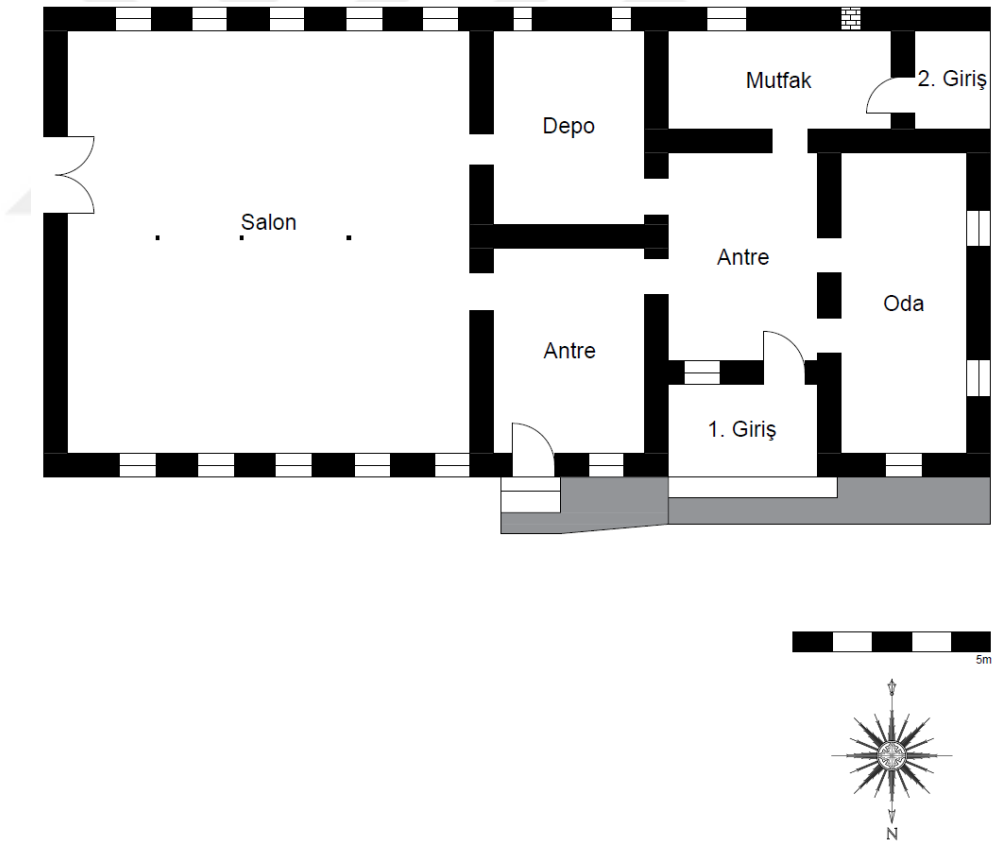
[324] Orijinal planda bulunan taraça bölümünün giriş kapısı yenilenmiştir.
[325] Anonim, 1966: 131.

2.6.2. Yakalar Köyü İlkokulu

Yakalar Köyü, günümüzde Burdur'un Kemer ilçesine bağlıdır. Eski adı Kuzyaka olan köy, 1945 yılındaki nüfus sayımında Sertaç bucağına bağlı köyler içerisinde yer almış olup 169'u erkek, 152'si kadın olmak üzere toplamda 321 kişilik nüfusa sahiptir[326].

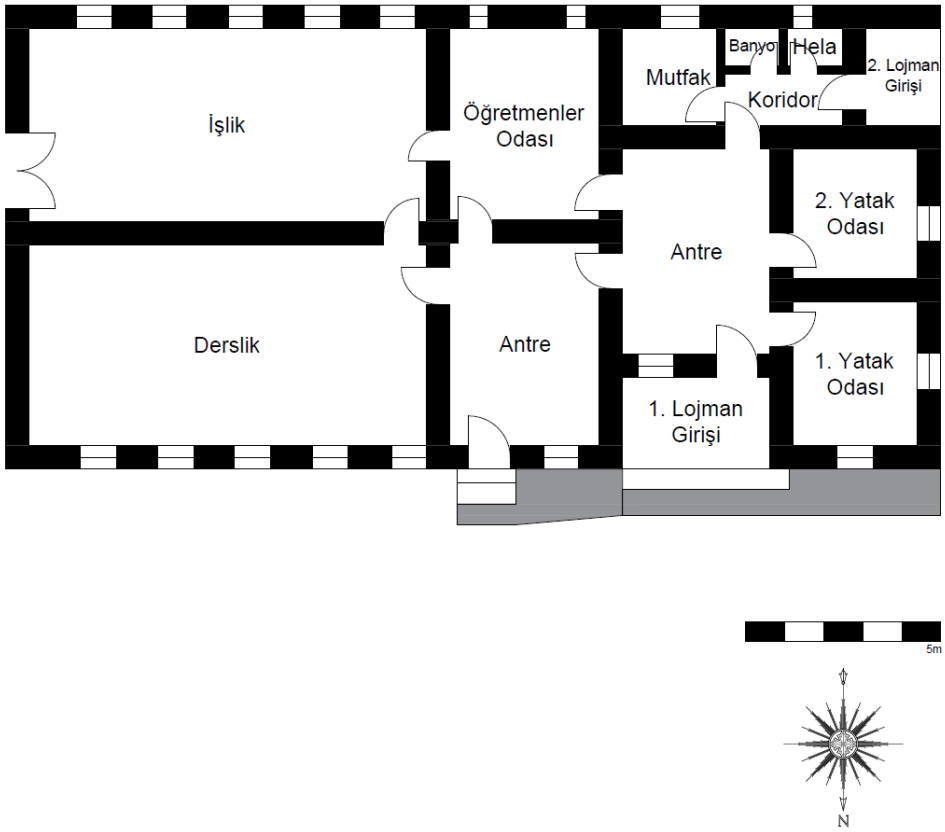
Köyün merkezinde bulunan okul, doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen bir plana sahiptir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[327]. Tek katlı ve kırma çatılı olarak tasarlanan okulun doğu kanadı okula ait mekânları içerirken; batı kanatta öğretmen lojmanı yer alır (Çizim 2.69-2.70).

Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan Bina Sicil Fişi'ne göre okulun, 1500 m²'lik çocuk ve uygulama bahçesi ve 650 m²'lik oyun ve teneffüs alanı bulunmaktadır.

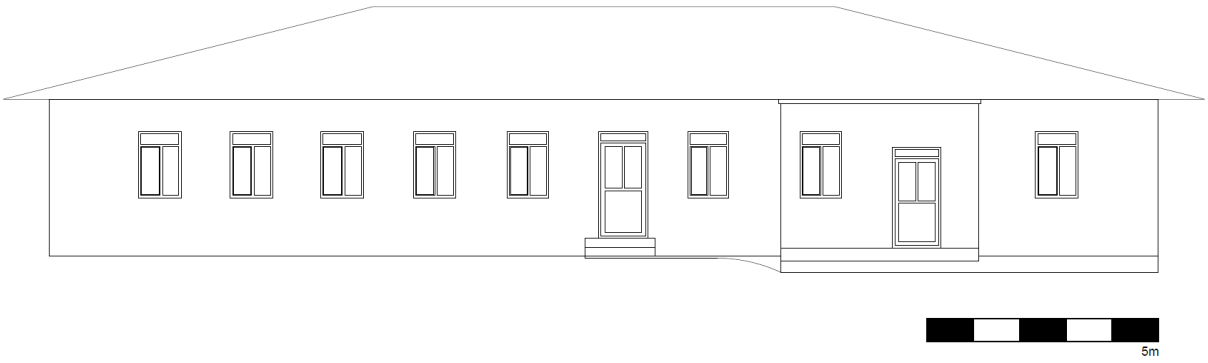

Çizim 2.69 Yakalar Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

[326] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[327] Anonim, 1941: 12-23.

Çizim 2.70 Yakalar Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.71 Yakalar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe (Abdulkadir DURAN)

Girişin yer aldığı kuzey cephe okul ve öğretmen lojmanının mekânlarına ait sekiz pencere açıklığı ve iki giriş kapısı ile birlikte düzenlenmiştir (Çizim 2.71-Fotoğraf 2.326). Doğu cephe işlik mekânına ait çift kanatlı giriş kapısını barındırırken (Fotoğraf 2.327); güney cephe de ise sekiz adet pencere açıklığı görülmektedir (Fotoğraf 2.328). Batı cephenin güney kanadında giriş mekânı ile birlikte giriş kapısı ve iki pencere açıklığı bulunur (Fotoğraf 2.329).

Fotoğraf 2.326 Yakalar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.327 Yakalar Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.328 Yakalar Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.329 Yakalar Köyü İlkokulu Kuzeybatı Cephe

Kuzey cephenin merkezinde bulunan giriş kapısından girildikten sonra antre bölümü karşımıza çıkar. Dikdörtgen planlı antre 5.19 x 3.82 m. ölçülerine sahip olup kuzey cepheye bakan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.330). Antre de iki farklı mekâna geçişi sağlayan iki açıklık bulunmaktadır. Güneydoğudaki açıklıktan geçildikten sonra geniş bir salona ulaşılır. Kare planlı salon 10.70 x 10.20 m. ölçülere sahip olup kuzey ve güney cephelere açılan toplamda on pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu mekân, merkezde yatay yönde yerleştirilen üç demir direkle desteklenmektedir. Bu direkler orijinal planda yapının bölme duvarlarıdır. Ancak günümüzde daha geniş bir mekân elde edilmek istenmesi sebebiyle bu duvar kaldırılarak demir direklerle desteklenmiştir (Fotoğraf 2.331-2.332). Orijinal planda bu mekânlardan kuzey yönünde olanı derslik, güney yönünde olanı ise işlik bölümüdür. İşliğin doğu duvarında da çift kanatlı, 2 m. genişliğe sahip, malzeme giriş çıkışını sağlayan bir kapı bulunmaktadır. Orijinal plandaki derslik bölümü duvardaki izlerden tespit edildiği kadarıyla 10.20 x 5.14 m. iken, işlik bölümü ise 10.20 x 4.96 m. ölçülerini taşımaktadır. Salonun güneybatısında bulunan bir açıklık ile öğretmenler odasına geçilir. Dikdörtgen planlı oda 4.91 x 2.82 m. ölçülere sahip olup güney cepheden iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.333). Günümüzde depo işlevi gören odanın kuzeybatısında bulunan bir açıklık ile lojmanın antresine geçiş sağlanır.

Fotoğraf 2.330 Yakalar Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.331 Yakalar Köyü İlkokulu Salon

Fotoğraf 2.332 Yakalar Köyü İlkokulu Salon

Fotoğraf 2.333 Yakalar Köyü İlkokulu Depo

Öğretmen lojmanına giriş toplamda dört kapıdan sağlanmaktadır. Ana girişler kuzey ve güneybatı cephelerdeki giriş mekânı ile sağlanırken; okulun antre ve öğretmenler odası mekânlarından da direk geçiş sağlanmaktadır. Kuzey cephenin batı kanadında bulunan lojmana giriş mekânı 3.77 x 2.85 m. ölçülerine sahip olup dikdörtgen planlıdır. Bu mekânın güneybatısında bulunan kapı ile antre bölümüne geçilir (Fotoğraf 2.334). Dikdörtgen planlı antre 5.27 x 3.77 m. ölçülerine sahip olup dört farklı mekâna geçişi sağlayan beş açıklık ile birlikte düzenlenmiştir. Kuzey duvardan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.335). Antrenin güneybatısında bulunan açıklık ile dikdörtgen planlı mutfak bölümüne geçilir. Mutfak günümüzde 5.63 x 2.49 m. ölçülerine sahip olup güney cepheden bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Doğu-batı doğrultuda uzanan bu mekân orijinal planda lojmana ait banyo ve hela bölümlerini içerse de günümüzde aradaki bölme duvarların kaldırılmasıyla tek mekân haline gelmiştir. Mekânların orijinal ölçüleri tespit edilememiştir. Ayrıca güneybatı duvarda yer alan pencerede kapatılmıştır (Fotoğraf 2.336). Bu mekânın batısında lojmana girişi sağlayan ikinci bir kapı bulunur. Güneybatı köşedeki dikdörtgen planlı giriş mekânı 2.49 x 1.93 m. ölçülerine sahiptir. Antrenin batısında bulunan her iki açıklıkta kuzey-güney doğrultuda uzanan bir odaya aittir. 7.61 x 3.19 m. ölçülerine sahip oda, batı cepheden iki, kuzey cepheden ise bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.337-2.338). Bu mekânın bulunduğu alan orijinal

planda 1 ve 2 numaralı yatak odasının bulunduğu alan olup, ihtiyaca bağlı olarak bölme duvarların ortadan kaldırılması ile genişletilmiştir. Tavan döşemesi ile duvar izlerinden tespit edilene göre 1 numaralı oda 3.69 x 3.19 m. ölçülerinde iken, 2 numaralı oda ise 3.32 x 3.19 m. ölçülerine sahiptir.

Fotoğraf 2.334 Yakalar Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.335 Yakalar Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.336 Yakalar Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.337 Yakalar Köyü İlkokulu Lojmanı Oda

Fotoğraf 2.338 Yakalar Köyü İlkokulu Lojmanı Oda

Okul, kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. İç mekândaki tüm tavan döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşırken; tüm zemin döşemeleri ise çimento malzeme ile yenilenmiştir. Ayrıca tüm dış cephelere açılan pencere ve giriş kapıları PVC malzeme ile yenilenmiştir.

Yapının batı cephesinde mermer malzemeden yapılmış dört adet levha parçası tespit edilmiştir (Fotoğraf 2.339). Bu parçalardan ikisi, kuzeybatı köşedeki sıvanın dökülmesiyle ortaya çıkan, üst üste konulmuş iki ayrı plaka halindedir. Bu iki levha parçası sade bir görünüme sahip olup, strüktürel bir amaçla yapı malzemesinin arasına eklenmiştir (Fotoğraf 2.340). Bir diğer levha parçası, batı cephesinin beden duvarının üst seviyesinde karşımıza çıkar. Bu parça üzerinde yumurta frizi ile çerçevelenmiş dört adet çarkıfelek motifi bulunur (Fotoğraf 2.341). Bu levhanın hemen yanında yine bezeme amacıyla eklenen bir levha parçası daha görülmektedir (Fotoğraf 2.342). Söz konusu bu dört mermer levha parçasının, okul inşa edildiği dönemde, Yakalar Köyü'ne çok yakın bir konumda olan Belenli Köyü içerisindeki Olbasa Antik Kenti'nden getirilmiş olabileceği düşünülmektedir. Antik kentten alınan bu parçalar gerek bezeme gerekse strüktürel amaçlarla duvar yüzeyine ve yapı malzemesinin arasına eklenmiştir.

Fotoğraf 2.339 Yakalar Köyü İlkokulu Batı Cephedeki Mermer Parçalar

Fotoğraf 2.340 Yakalar Köyü İlkokulu Kuzeybatı Köşedeki Mermer Plakalar

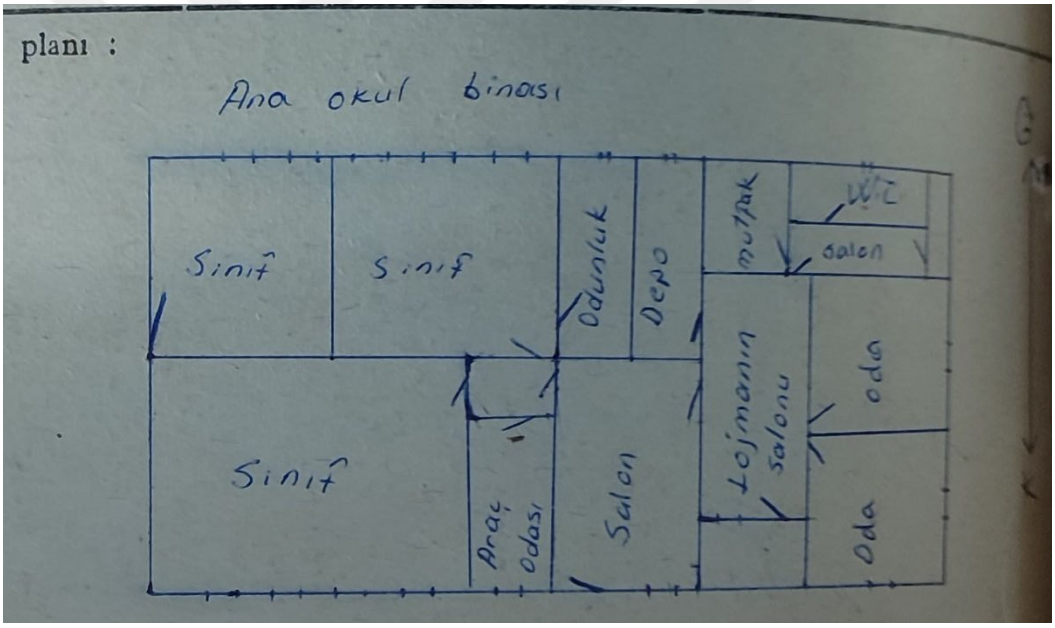
Fotoğraf 2.341 Yakalar Köyü İlkokulu Batı Cephedeki Bezemeli Mermer Levha Parçası

Fotoğraf 2.342 Yakalar Köyü İlkokulu Batı Cephedeki Mermer Levha Parçası

Yakalar Köyü İlkokulu, günümüze ana kütle özellikleri koruyarak gelmiştir. Ancak iç mekândaki bölme duvarların kaldırılması ile birlikte plan özelliklerini büyük oranda yitirmiştir.

Köy tüzel kişiliğinin kullanımında olan okulda, 1997-1998 yılına kadar eğitim-öğretim faaliyetlerine devam edilmiştir. Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu Bina Sicil Fişi'ne göre bu yıllarda okulun, ana dersliği orijinal planını devam ettirirken, işlik bölümünün iki farklı mekâna ayrıldığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenler odasının da iki farklı mekân olarak ayrıldığı görülürken; lojmanın hela ile banyo bölümünün arasındaki bölme duvarının kaldırıldığı görülmektedir (Çizim 2.72). Bu tarihlerden sonra köy içerisindeki talebe azlığı sebebiyle taşımalı eğitime geçilmiş ve ardından bir müddet boş kalan okul daha sonra köy halkı tarafından sosyal ve kültürel amaçlarla kullanılmak üzere tadilat ve onarım görmüştür. Okul günümüzde bu faaliyetini devam ettirerek yeniden işlevlendirilmiştir.

Çizim 2.72 Yakalar Köyü İlkokulu Planı 1990'lar (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden)

Tarihlendirme

Yakalar Köyü İlkokulu 1946 yılında inşa edilmiştir[328].

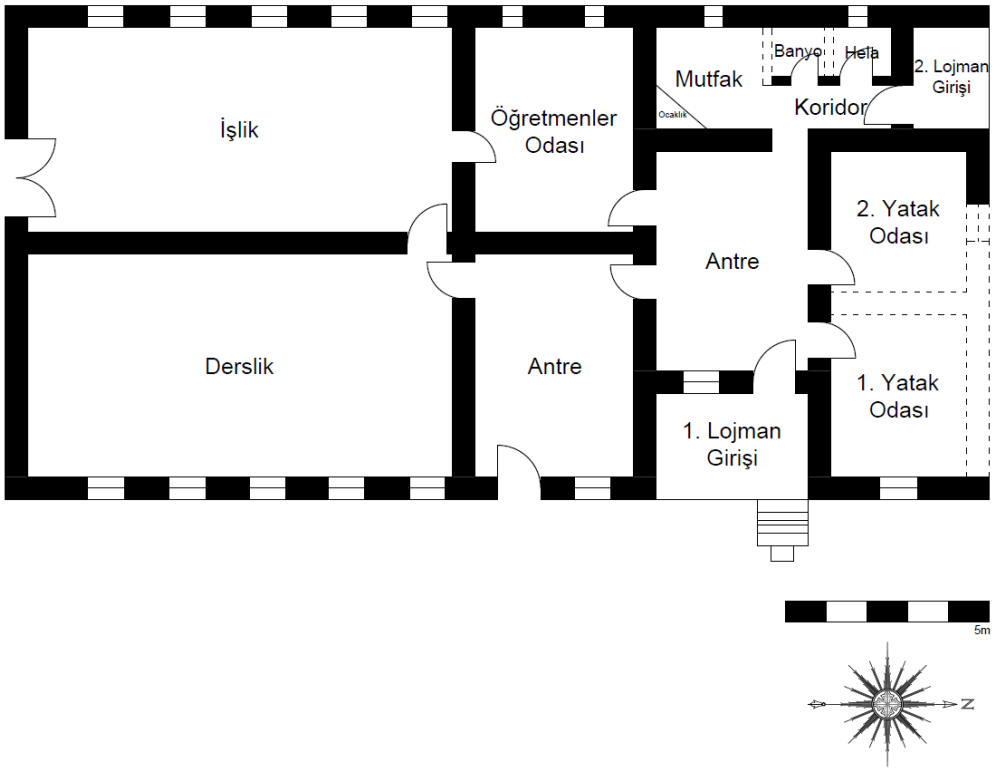
[328] Anonim, 1966: 132.

2.7. Yeşilova İlçesi

2.7.1. Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu

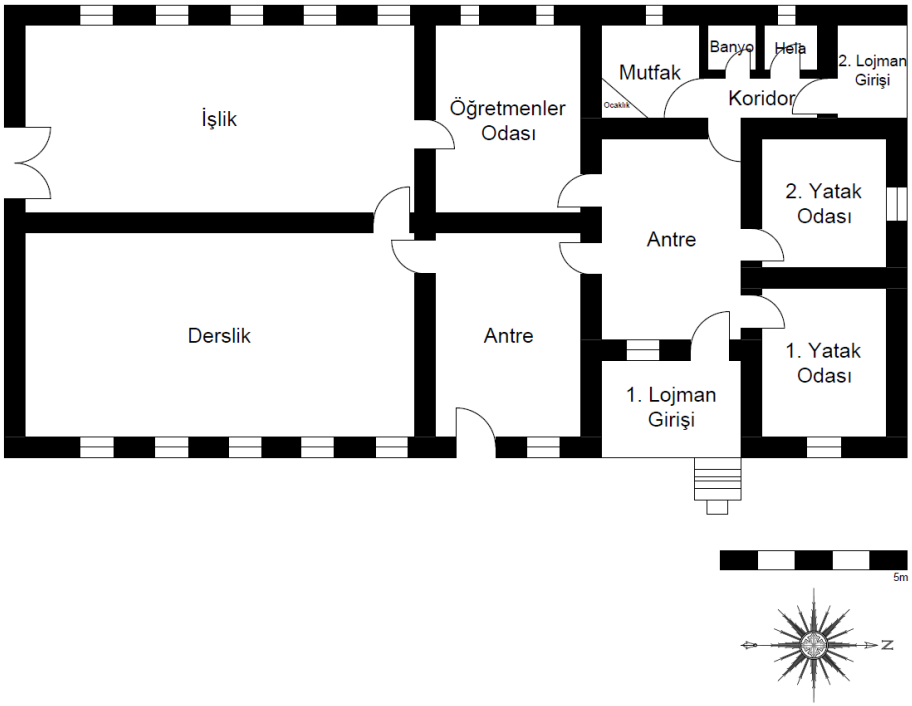
Burdur'un Yeşilova ilçesine bağlı Yukarı Kırlı Köyü, 1968 yılı kayıtlarına Kırlı adıyla geçmiştir[329]. Köy bu yıllardan sonra, iki kardeşin anlaşmazlığı sonucunda Yukarı ve Aşağı Kırlı köyleri olarak ikiye bölünmüştür[330]. 1945 yılı nüfus sayımı verilerine göre Kırlı köyünde 177'si erkek, 220'si kadın olmak üzere 397 kişi yaşamaktadır[331].

Köyün girişinde bulunan okul, kuzey-güney doğrultuda uzanan dikdörtgen bir plana sahiptir. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[332]. Tek katlı ve kırma çatılı olarak tasarlanan okulun kuzey kanadı öğretmen lojmanına ait iki giriş mekânı, iki bağlantı mekânı, iki yatak odası, mutfak, hela ve banyo mekânlarından oluşmaktadır. Güney kanadı ise okula ait antre, derslik, işlik ve öğretmenler odasını içermektedir (Çizim 2.73-2.74).

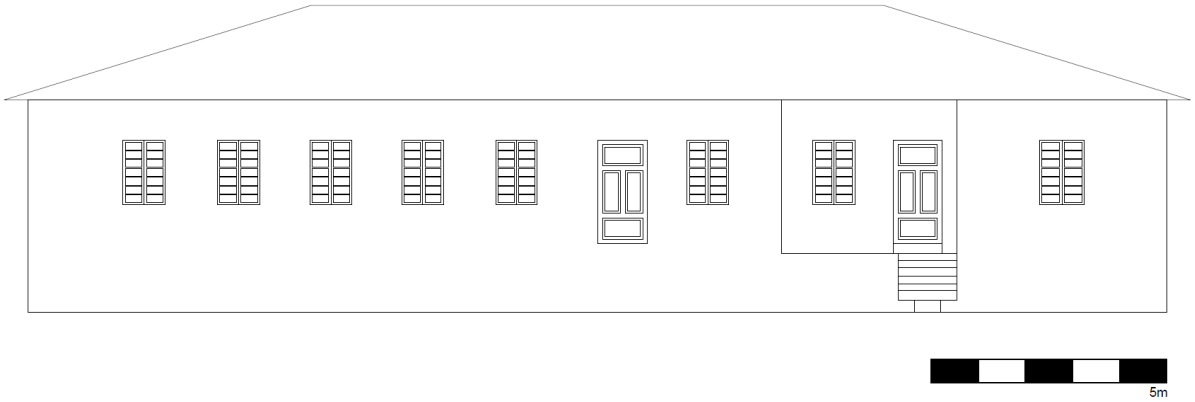

Çizim 2.73 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

[329] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 355.
[330] Köy sakinlerinden edinilen bir bilgidir.
[331] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 121.
[332] Anonim, 1941: 12-23.

Çizim 2.74 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir Duran)

Çizim 2.75 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe (Abdulkadir DURAN)

Doğu cephenin merkezinde okula giriş kapısı ve lojmana giriş mekânı ile birlikte toplam sekiz pencere ve iki giriş kapısı bulunmaktadır. (Çizim 2.75-Fotoğraf 2.343). Güney cephe işlik bölümüne ait çift kanatlı ve geniş ölçülerdeki bir kapı ile boşaltılmışken (Fotoğraf 2.344); batı cephe de lojman ve okula ait dokuz pencere görülmektedir (Fotoğraf 2.345). Okulun kuzey cephesi 1971 yılında meydana gelen deprem sebebiyle, bu cephedeki taşıyıcı ve bölme duvarlarının büyük bir kısmını kaybetmiştir. Bu cephe de lojmana ait giriş mekânı ve iki pencere görülmektedir (Fotoğraf 2.346).

Fotoğraf 2.343 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.344 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.345 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.346 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Doğu cephenin merkezinde bulunan kapı ile okulun antresine geçilirken, günümüzde kapının önündeki merdivenler kırıldığından bu cepheden giriş güçleşmiştir. Kapıdan geçildikten sonra ulaşılan antre bölümü 5.46 x 3.90 m. ölçülerini taşır. Dikdörtgen planlı antre, doğu cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 3.347). Antenin güney duvarında bulunan kapı ile okula ait mekânlara, kuzey duvarına açılan kapıyla ise lojmana ait mekânlara bağlantı sağlanır. Antrenin güneybatısında bulunan bir kapıyla derslik bölümüne geçilir. Dikdörtgen planlı derslik, 10.44 x 5.46 m. ölçülerine sahip olup doğu cepheye açılan beş pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.348). Bu mekânın kuzeybatısında bulunan bir kapı ile işlik bölümüne geçilir. Dikdörtgen planlı işlik, derslik ile benzer ölçülere sahip olup batı duvarında bulunan beş pencere ile aydınlatılır. Bu mekânın güney duvarında çeşitli malzeme giriş çıkışını sağlamak amacıyla 2.00 m. genişliğinde tasarlanan çift kanatlı bir kapı bulunmaktadır (Fotoğraf 2.349). İşliğin kuzey duvarında bulunan kapı ile öğretmenler odasına geçilir. Dikdörtgen planlı oda, 5.01 x 3.90 m. ölçülerine sahip olup batı cepheden iki pencere ile aydınlatılır. Mekânın kuzeydoğu köşesinde bulunan bir kapı ile lojmana direk geçiş sağlanabilmektedir. Odanın kuzey duvarında betonarme malzeme ile yakın tarihlerde yapılmış bir hayvan yemliği bulunmaktadır (Fotoğraf 2.350).

Fotoğraf 2.347 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.348 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Derslik

Fotoğraf 2.349 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu İşlik

Fotoğraf 2.350 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası

Doğu cephenin kuzey kanadında bulunan öğretmen lojmanına doğu ve kuzey cephelerde bulunan ana giriş mekânlarının haricinde, okulun içerisinden de geçiş sağlanmaktadır. Doğu cephedeki giriş mekânı 2.73 x 2.60 m. ölçülerine sahip olup hem lojmana ait bir balkon hem de giriş mekânı olarak düzenlenmiştir (Fotoğraf 2.351). Bu kapıdan geçildikten sonra dikdörtgen planlı, 5.39 x 3.73 m. ölçülerine sahip antre bölümüne ulaşılır. Antre doğu cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.352). Antrenin batısında bir koridor üzerinde mutfak, banyo ve hela bölümleri sıralanmıştır. Kuzey-güney doğrultuda uzanan koridor, 2.70 x 1.06 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.353). Kare planlı mutfak, 2.63 x 2.48 m. ölçülerinde olup batı cepheden bir pencere ile aydınlatılır. Mutfağın güneydoğu köşesine bir ocaklık yerleştirilmiştir (Fotoğraf 2.354). 1971 yılındaki depremde mutfak, banyo ve helanın bölme duvarları yıkılmıştır. Duvarda bulunan izlerden sınırları tespit edilen bu mekânlardan olan banyo, kare planlı olup 1.28 x 1.20 m. ölçülerine sahiptir. Banyonun güney duvarı ve hela ile ortak kullandığı kuzey duvarı yıkılmıştır. Kare planlı hela ise 1.42 x 1.20 m. ölçülerine sahip olup batı cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.353). Koridorun kuzey ucunda lojmana girişi sağlayan ikinci bir giriş mekânı bulunur. Dikdörtgen planlı giriş mekânı 2.48 x 1.86 m. ölçülerine sahip olup bu mekânın

güneydoğusunda bulunan bir kapı ile giriş sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.355). Antrenin kuzeybatısında bulunan 2 numaralı yatak odası 3.46 x 3.35 m. ölçülerine sahiptir. Mekânın depremde büyük oranda yıkılan kuzey duvarında bir pencere izi görülmektedir (Fotoğraf 2.356). Aynı plan ve benzer ölçülere sahip 1 numaralı yatak odasının da kuzey duvarı tamamen yıkılmıştır. Ayrıca bu iki mekânı birbirinden ayıran bölme duvar tamamen yıkılmıştır. Oda, doğu cephe bulunan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.357-2.358).

Fotoğraf 2.351 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu 1. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.352 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.353 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı Koridor, Banyo ve Hela

Fotoğraf 2.354 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.355 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu 2. Lojman Girişi

Fotoğraf 2.356 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Yatak Odası

Fotoğraf 2.357 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Yatak Odası

Fotoğraf 2.358 Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu Kuzey Cephedeki Yatak Odaları

Okulun tüm taşıyıcı ve bölme duvarları kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Ayrıca iç ve dış mekânlarında bulunan ahşap malzemeli tüm zemin ve tavan döşemeleri ile kapı ve pencereler günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Yapı üzerinde herhangi bir süsleme ögesi tespit edilememiştir.

Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu, 1971 yılında meydana gelen depremden hemen öncesine kadar faaliyette iken, depremden sonra aldığı yapısal hasarlar sebebiyle eğitime son verilerek yıkım kararı verilmiştir. Özellikle kuzey cephe aldığı büyük hasar sebebiyle köy halkı tarafından çeşitli onarımlar yapılmaya çalışılsa da başarılı olunamamıştır. Günümüzde genellikle ahır ve depo olarak kullanılan okul yıkılmaya terk edilmiştir.

Köy halkından edinilen bilgiye göre, okulun kuzeydoğusunda bulunan helası günümüze ulaşamamıştır.

Tarihlendirme

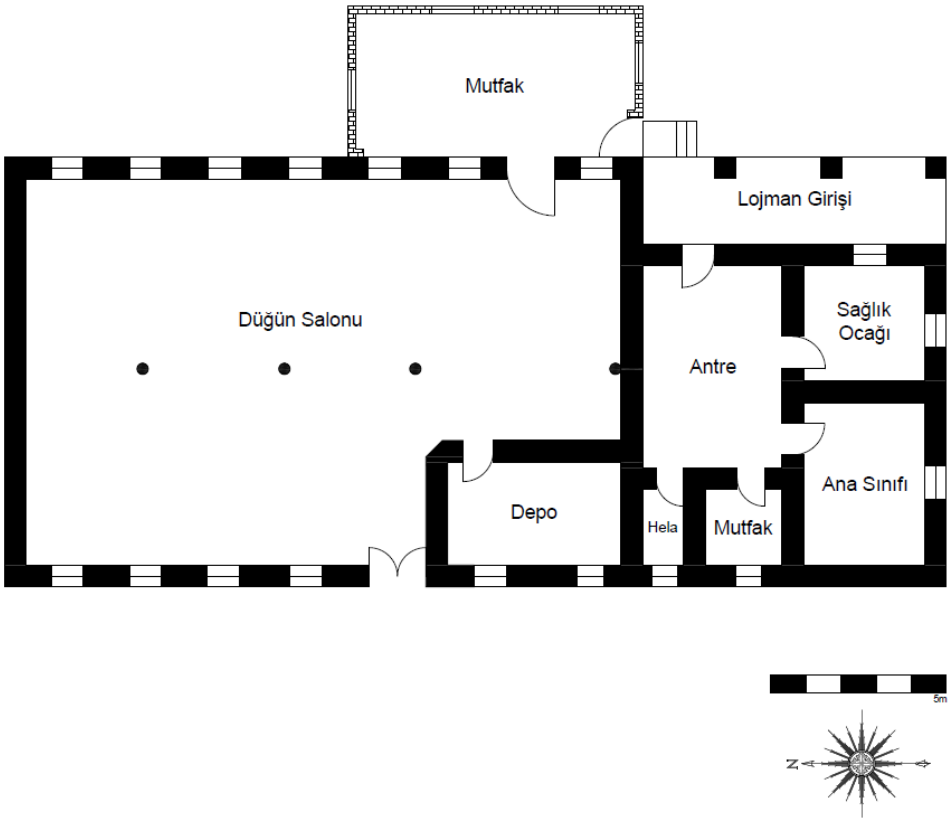
Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu 1950 yılında inşa edilmiştir[333].

[333] Anonim, 1966: 135.

2.7.2. Çaltepe Köyü İlkokulu

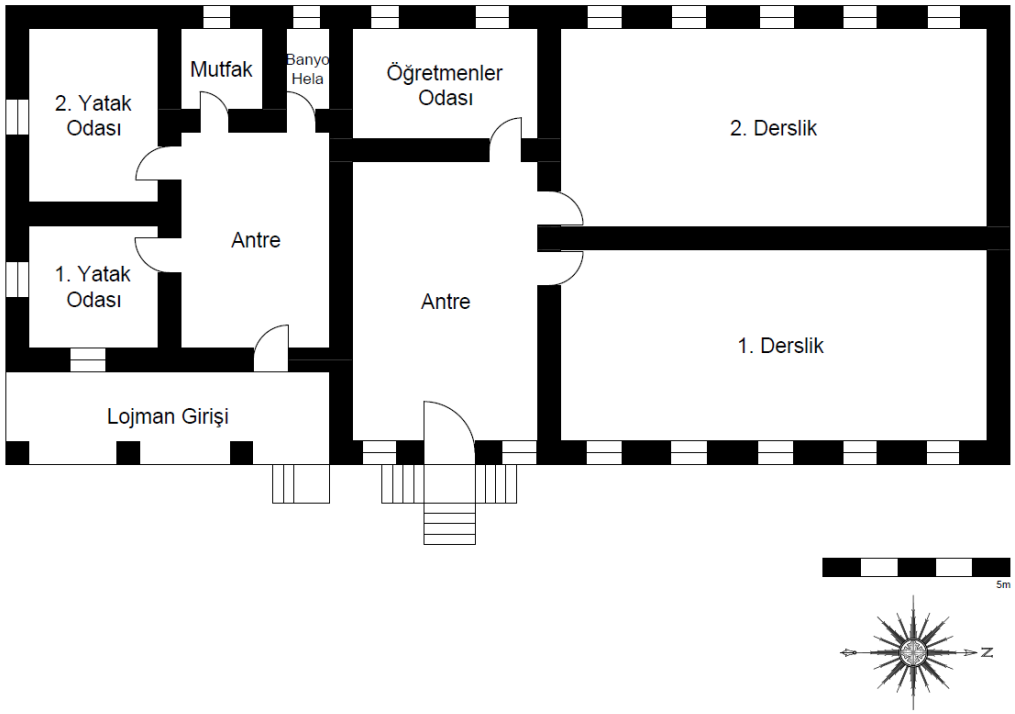
Günümüzde Burdur ili Yeşilova ilçesine bağlı olan Çaltepe Köyü'nün eski adı Gebrem'dir[334]. 1945 yılı nüfus sayımında Gebrem Köyü'nde 335'i erkek, 375'i kadın olmak üzere toplam 710 kişi yaşamaktadır[335].

Kuzey-güney doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul, tek katlı ve kırma çatı ile örtülmüş olup köyün merkezine konumlandırılmıştır. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[336]. Mevcut planda doğu cephenin kuzey kanadı okula ait mekânlara ayrılmışken; güney kanadı öğretmen lojmanına ait mekânları içerir (Çizim 2.76). Ancak yapının giriş cephesi değiştirildiğinden, orijinal planda batı cephenin kuzey kanadında okula ait mekânlar; güney kanadında da lojmana ait bölümler yer alır (Çizim 2.77).

Çizim 2.76 Çaltepe Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

[334] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 124.
[335] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 121.
[336] Anonim, 1941: 12-23.

Çizim 2.77 Çaltepe Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Mevcut planda okula giriş batı cephenin kuzey kanadında bulunan ve sonradan açılan bir kapı ile sağlanmaktadır. Bu cephe sekiz pencere ve bir giriş kapısıyla boşaltılırken; (Fotoğraf 2.359) kuzey cephe sağır bırakılmıştır. Doğu cephe okula ait yedi pencere ile birlikte iki giriş kapısı ve bu cepheye sonradan eklenen bir mekâna ait iki pencere ile birlikte düzenlenmiştir (Fotoğraf 2.360). Güney cephe de ise lojmana ait iki pencere ve giriş açıklığı görülmektedir (Fotoğraf 2.361).

Fotoğraf 2.359 Çaltepe Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.360 Çaltepe Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.361 Çaltepe Köyü İlkokulu Güneydoğu Cephe

Batı cephenin kuzey kanadında bulunan kapıdan geçildikten sonra günümüzde düğün salonu olarak kullanılan mekâna ulaşılır. 16.94 x 11 m. ölçülerine sahip salon, kuzey-güney doğrultuda atılan dört adet demir direkle desteklenmekte olup batı cepheden dört, doğu cepheden ise yedi pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu mekân orijinal planda iki derslik ve antre bölümlerini içermektedir (Fotoğraf 2.362). Okula giriş orijinal planda doğu cephenin güney kanadında bulunan kapıdan sağlanır (Fotoğraf 2.363). Günümüzde bu mekânlara ait bölme duvarlar ortadan kaldırılarak düğün salonu amacına hizmet etmek üzere geniş bir mekân haline dönüştürülmüştür. Salonun güneybatısında bulunan bir kapıyla depo bölümüne geçilir. Depo 4.94 x 2.93 m. ölçülerine sahip olup batı cepheden iki pencere ile aydınlatılır. Bu mekân yapının orijinal planındaki öğretmenler odasıdır. Üst örtü ve duvar kalınlığından anlaşıldığına göre bu mekâna müdahale edilmemiştir (Fotoğraf 2.364).

Fotoğraf 2.362 Çaltepe Köyü İlkokulu Düğün Salonu

Fotoğraf 2.363 Çaltepe Köyü İlkokulu Düğün Salonu

Fotoğraf 2.364 Çaltepe Köyü İlkokulu Depo

Fotoğraf 2.365 Çaltepe Köyü İlkokulu Mutfak

Düğün salonunun güneydoğusunda bulunan kapıdan[337] geçildikten sonra, yapıya sonradan eklenen dikdörtgen planlı bir mekân ile karşılaşılır. Mutfak işlevi gören bu mekân 7.97 x 4.08 m. ölçülerine sahip olup kuzey ve güney cephelerden birer, doğu cepheden ise iki pencere ile aydınlatılır. Mekâna giriş güneydoğu köşede bulunan bir kapıdan sağlanır (Fotoğraf 2.365-2.366).

Fotoğraf 2.366 Çaltepe Köyü İlkokulu Orijinal Giriş Kapısı

Öğretmen lojmanına doğu cephenin güney kanadında bulunan bir kapıyla girilir. Kapıdan geçildikten sonra dikdörtgen planlı antre mekânına ulaşılır. 5.76 x 3.97 m. ölçülerine sahip antre sağlık ocağı, ana sınıfı, mutfak ve hela mekânlarına bağlantıyı sağlar (Fotoğraf 2.367). Antrenin güneyindeki bir kapıyla günümüzde sağlık ocağı olarak kullanılan mekâna geçilir. Kare planlı bu mekân 3.44 x 3.28 m. ölçülerine sahip olup doğu ve güney cephelerden birer pencere ile aydınlatılır[338]. Antrenin güneybatısındaki kapı günümüzde ana sınıfı olarak kullanılan mekâna açılır. Dikdörtgen planlı bu mekân 4.63 x 3.44 m. ölçülerine sahip olup güney cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.368). Ana sınıfının batısındaki bir kapıyla 2.19 x 2.15 m. ölçülerine sahip kare planlı mutfak bölümüne geçilir. Bu mekân batı cephede bulunan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.369). Antrenin kuzeybatısında

[337] Söz konusu kapı, yapının orijinal ana giriş kapısıdır.
[338] Kapısı kilitli olduğundan girilememiştir.

dikdörtgen planlı hela bulunur. 2.15 x 1.16 m. ölçülerindeki hela batı cepheden bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu pencere, orijinal planda giriş cephesinde yer almakta iken; günümüzde hela içerisinde kullanılacağı için alt seviyeden doldurularak küçültülmüştür (Fotoğraf 2.370).

Fotoğraf 2.367 Çaltepe Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.368 Çaltepe Köyü İlkokulu Lojmanı Ana Sınıfı

Fotoğraf 2.369 Çaltepe Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.370 Çaltepe Köyü İlkokulu Lojmanı Hela

Yapı kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiş olup günümüzde tüm duvarları çimento malzeme ile sıvanarak boyanmıştır. Okulun tüm iç mekânlarındaki zemin döşemeleri fayans malzeme ile değiştirilmiş, tavan döşemeleri ise çeşitli bakım, onarım ve boya gibi işlemler geçirerek günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Öğretmen lojmanın tüm zemin ve tavan döşemeleri yenilenmiştir. Okul ve lojmana ait tüm pencere ve giriş kapıları PVC ve demir malzemeler ile değiştirilmiştir.

Çaltepe Köyü İlkokulu ve lojmanı günümüzde düğün/mevlit, sağlık ve eğitim gibi faaliyetler için kullanılmaktadır. Yapı günümüzde bu amaçlara hizmet etmek üzere bölme duvarların yıkılması, giriş kapısının değiştirilmesi[339] ve doğu cepheye dikdörtgen planlı bir mekân eklenmesiyle asli plan özelliklerini tamamen yitirmiştir. Okul, günümüzde yeniden işlevlendirilerek aktif bir biçimde kullanılmaktadır.

Tarihlendirme

Çaltepe Köyü'nde ilk eğitim-öğretim faaliyetleri 1928-1929 yıllarında okuma yazma çalışmaları ile başlamış, 1940 yılında ise köyde bulunan bir oda içerisinde eğitim öğretime geçilmiştir[340]. 1946 yılında inşa edilen okul[341], 1973 yılına kadar kullanılmıştır[342].

[339] Yapının girişi, yenilenen köy meydanına orijinal girişin ters kalması sebebiyle değiştirilmiştir.
[340] Özdemir, 1998: 123.
[341] Anonim, 1966: 135.
[342] Özdemir, 1998: 123.

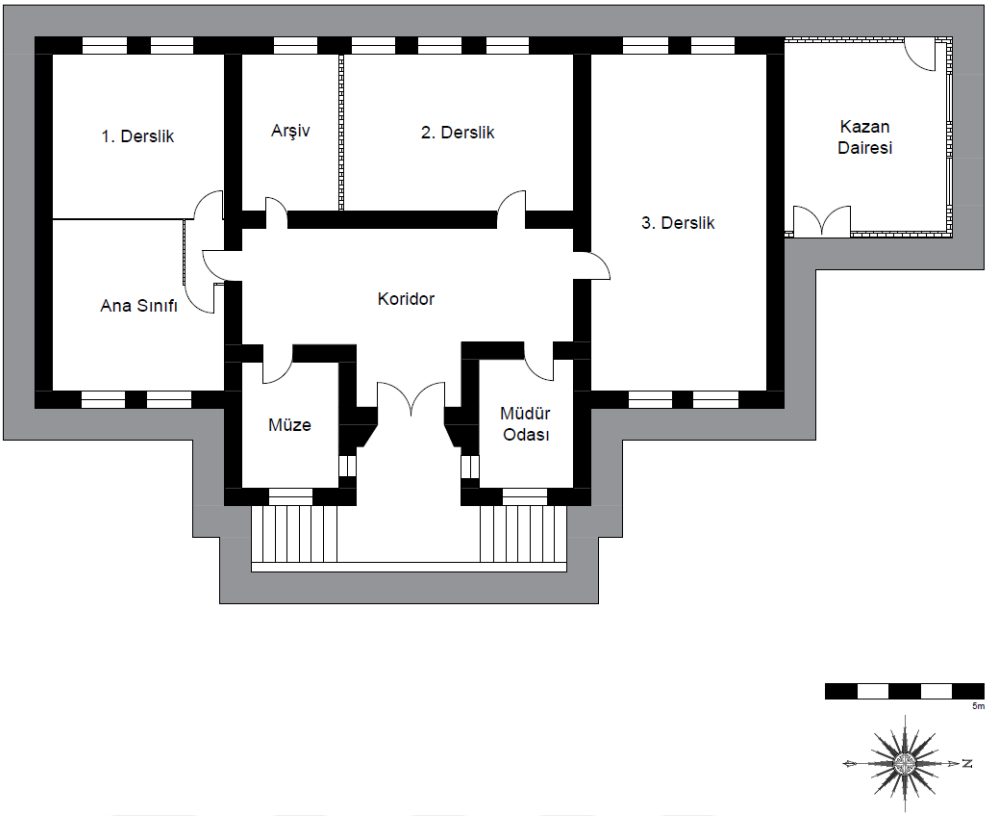
2.7.3. Harmanlı Köyü İlkokulu

Harmanlı Köyü, günümüzde Burdur'un Yeşilova ilçesine bağlıdır. 1968 yılı kayıtlarında, Navlu adını taşıyan köy[343] 1945 yılında yapılan nüfus sayımına göre 487 erkek, 449 kadın olmak üzere toplamda 936 kişilik bir nüfusa sahiptir[344].

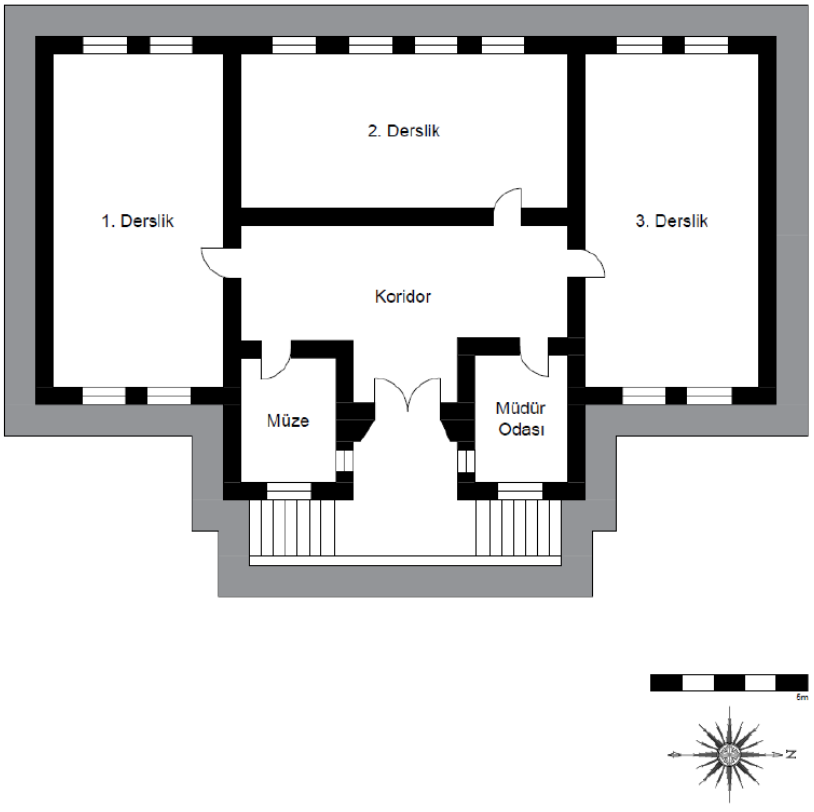
Kuzey-güney doğrultuda uzanan okul, doğu cephede bulunan iki mekânın ana kütleden 3.05 m. çıkıntı yapmasıyla T plan tipini oluşturmuştur. Yapı müze, müdür odası, üç derslik ve bağlantı mekânından meydana gelirken; günümüzde iki derslik bölünerek iki farklı mekân daha yaratılmıştır (Çizim 2.78-2.79). Kırma çatılı üst örtü kiremit kaplıdır. Okul dıştan tüm cepheleri dolaşacak şekilde ölçüsü takribi 1 m. ile 1.5 m. arasında değişen bir subasmanı üzerine inşa edilmiştir.

Harmanlı Köyü İlkokulu, Burdur Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 15.02.1993 yılında hazırlamış olduğu Bina Tanıtma Karteksi, okul içerisinde bulunan yerleşim planı ve okulda öğrenim gören kişilerle yapılan röportajlara göre 11,600 m²'lik bir arazi içerisinde bulunmaktadır. Okula ait iki lojman binası, 1 marangoz atölyesi ve 1 demirci atölyesi bulunmaktadır. Okulun güneydoğusunda ayrı bir bina olarak inşa edilen işlik[345] ve lojman binaları iki farklı bina olarak okulun doğu cephesine yerleştirilmiştir. Kuzeydoğusunda, ziraat binası ve yemekhane, kuzeybatıda havuz ve hela bulunmaktadır (Çizim 2.80). Ancak tüm bu yapılar günümüze ulaşamamıştır. Okula ait 3000 m²'lik uygulama bahçesi bulunmakta olup mevcut ağaç sayısının ise 30 olduğu yazılıdır. Karteksteki bilgiye göre bu yıllarda okuldaki öğrencilerin 32'si kız, 42'si erkektir.

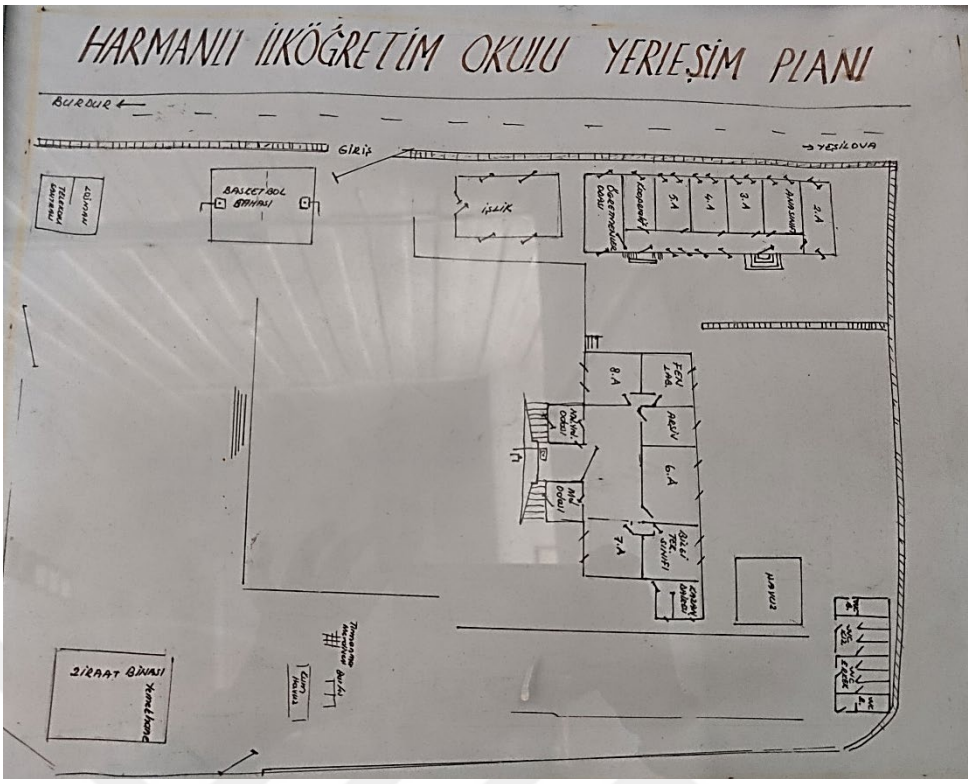
[343] T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 1968: 269.
[344] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 121.
[345] Marangozluk veya demircilik atölyesinin bu işlik olduğundan bahsedilmiştir.

Çizim 2.78 Harmanlı Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.79 Harmanlı Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.80 Harmanlı Köyü İlkokulu Yerleşim Planı (Harmanlı Köyü İlkokulu Arşivi'nden)

Çizim 2.81 Harmanlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe (Abdulkadir DURAN)

Okulun doğu cephesi, merkezde okula ulaşımı sağlayan merdivenler ile giriş kapısı, güney ve kuzey kanatta ikişer pencere ile kuzey kanadın alt seviyesinde bulunan bodrum penceresini barındırır. Toplamda yedi pencere ile boşaltılan bu cephe simetrik bir görünüm sunar (Çizim 2.81-Fotoğraf 2.371-2.372). Güney ve kuzey cephe orijinal planda herhangi bir özellik göstermez (Fotoğraf 2.373-2.375). Simetrik olarak düzenlenen batı cephe de ise üç farklı mekâna ait sekiz pencere açıklığı bulunmaktadır (Fotoğraf 2.374). Kuzey ve doğu cephe de sonradan eklenen ve kazan dairesi olarak kullanılan bir yapı bulunur (Fotoğraf 2.375).

Fotoğraf 2.371 Harmanlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.372 Harmanlı Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Fotoğraf 2.373 Harmanlı Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.374 Harmanlı Köyü İlkokulu Batı Cephe

Fotoğraf 2.375 Harmanlı Köyü İlkokulu Kuzey Cephe

Doğu cephenin merkezinde bulunan giriş kapısına, güney ve kuzey yönlere yerleştirilen sekiz basamaklı merdiven ile ulaşılır (Fotoğraf 2.376). Çift kanatlı giriş kapısından geçildikten sonra kuzey-güney yönlü uzanan, 13.74 x 5.60 m. ölçülerine sahip dikdörtgen planlı koridora geçilir. Merkez noktada bulunan koridordan altı farklı mekâna bağlantı sağlanır (Fotoğraf 2.377). Koridorun güneydoğusunda bulunan bir kapıyla orijinal planda müze olarak adlandırılan mekâna geçilir. Dikdörtgen planlı bu mekân 3.95 x 3.00 m. ölçülerine sahiptir. Doğu ve kuzey cephelere açılan birer pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.378). Koridorun güneyinde bulunan bir kapıdan geçildikten sonra 2.05 x 1.25 m. ölçülerinde dikdörtgen planlı küçük bir koridor, doğu ve batıdaki iki mekâna geçişi sağlar. Bu koridorun doğusunda bulunan bir kapı ile ana sınıfı bölümüne geçilir. Kare planlı sınıf, 5.40 x 5.40 m. ölçülerine sahip olup doğu duvarına açılan iki pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.379). Bu mekânın batısında ise 1 numaralı derslik bulunur. Kare planlı derslik, ana sınıfı ile benzer ölçülere sahip olup batı cepheye bakan iki pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.380). Anasınıfı, 1 numaralı derslik ve bu mekânları birbirlerine bağlayan koridor orijinal planda gösterilen 1 numaralı dersliktir. Derslik zamanla ihtiyaca bağlı olarak üç farklı mekâna bölünmüştür.

Koridorun güneybatısında bulunan kapı ile arşiv bölümüne geçilir. Dikdörtgen planlı bu bölüm 4.95 x 3.05 m. ölçülerine sahip olup batı cepheye bakan bir pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.381). Bu mekânın yanında bulunan, koridorun kuzeybatısındaki kapıyla girilen 2 numaralı derslik ise 7.25 x 4.90 m. ölçülerine sahiptir. Dikdörtgen planlı derslik batı cepheden üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.382). Yapının orijinal planında arşiv ile 2 numaralı dersliğin bulunduğu alan, 2 numaralı derslik olarak adlandırılan mekândır. Söz konusu dersliğin zamanla tuğla malzeme ile bölünmesi sonucu iki farklı mekân meydana gelmiştir. Koridorun kuzeyinde bulunan kapı ile 3 numaralı dersliğe geçilir. Dikdörtgen planlı derslik, 10.60 x 5.55 m. ölçülerine sahip olup doğu ve batı cephelere açılan toplamda dört pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu mekâna herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır (Fotoğraf 2.383). Koridorun kuzeydoğusunda müdür odası bulunur. Dikdörtgen planlı oda, 4.00 x 2.95 m. ölçülerine sahip olup doğu ve güney cephelerden birer pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.384).

Fotoğraf 2.376 Harmanlı Köyü İlkokulu Giriş Kapısı

Fotoğraf 2.377 Harmanlı Köyü İlkokulu Koridor

Fotoğraf 2.378 Harmanlı Köyü İlkokulu Müze

Fotoğraf 2.379 Harmanlı Köyü İlkokulu Ana Sınıfı

Fotoğraf 2.380 Harmanlı Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.381 Harmanlı Köyü İlkokulu Arşiv Odası

Fotoğraf 2.382 Harmanlı Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.383 Harmanlı Köyü İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.384 Harmanlı Köyü İlkokulu Müdür Odası

Yapının kuzeybatı köşesinde 2000'li yıllarda eklenmiş dikdörtgen planlı bir yapı bulunur. Kazan dairesi olarak kullanılan bu mekân 5.95 x 5.10 m. ölçülerine sahiptir. Mekâna giriş doğu ve batı cephelerden sağlanır.

Harmanlı Köyü İlkokulu kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Yapı günümüzde çimento malzeme ile sıvanarak boyanmış ve orijinal yapı malzemesi sağlamlaştırılmaya çalışmıştır. Bu husus çeşitli sıva ve boya döküntülerinden tespit edilmiştir. Yapının rölöve planında görülen mekân bölünmeleri ise tuğla malzeme kullanılarak yapılmıştır.

Yapının iç mekânındaki tüm zemin ve tavan döşemeleri ahşap malzemelidir. Döşemeler çeşitli bakım, onarım ve boya işlemleri uygulanarak günümüze orijinal olarak ulaşmıştır. Giriş kapısı ile dış cephelere açılan pencereler ise metal ve PVC malzemeler ile yenilenmiştir. Yapı üzerinde herhangi bir süsleme unsuru tespit edilmemiştir.

Günümüze kütle ve kısmen asli plan özelliklerini koruyarak gelen yapı, taşımalı eğitime geçilmesi ve öğrenci eksikliği sebebiyle işlevini devam ettirememektedir.

Harmanlı Köyü İlkokulu, güneyine 1979 yılında yeni bir ilkokul inşa edilmesi ile birlikte Ortaokul olarak kullanılmaya başlanmıştır[346]. 2007 yılına kadar Ortaokul olarak hizmet vermiş, 2007 yılından sonra ise eğitim-öğretim faaliyetleri sona ermiştir.

Tarihlendirme

Harmanlı Köyü İlkokulu 1934 yılında inşa edilmiştir[347].

[346] Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi.
[347] Anonim, 1966: 135.

2.8. Ağlasun İlçesi

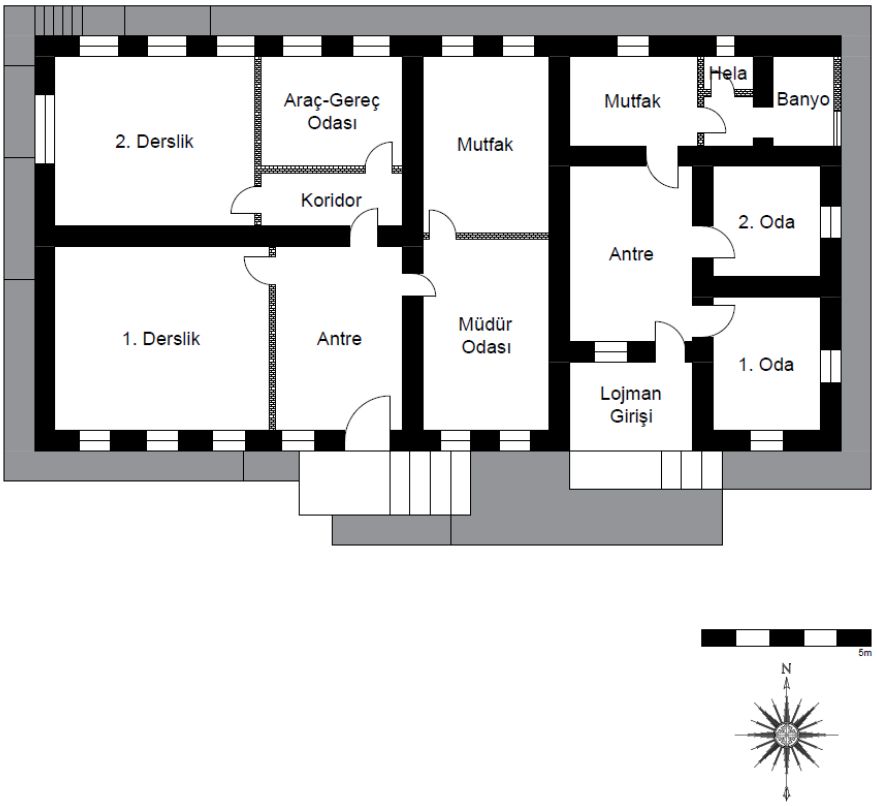
2.8.1. Yazır Köyü İlkokulu

Burdur'un Ağlasun ilçesine bağlı olan Yazır Köyü, 1945 yılı nüfus sayımında Çeltikçi bucağına bağlı köyler arasında bulunmaktadır. Bu yıllarda köy, 273'ü kadın, 241'i erkek olmak üzere toplamda 514 kişilik bir nüfusa sahiptir[348].

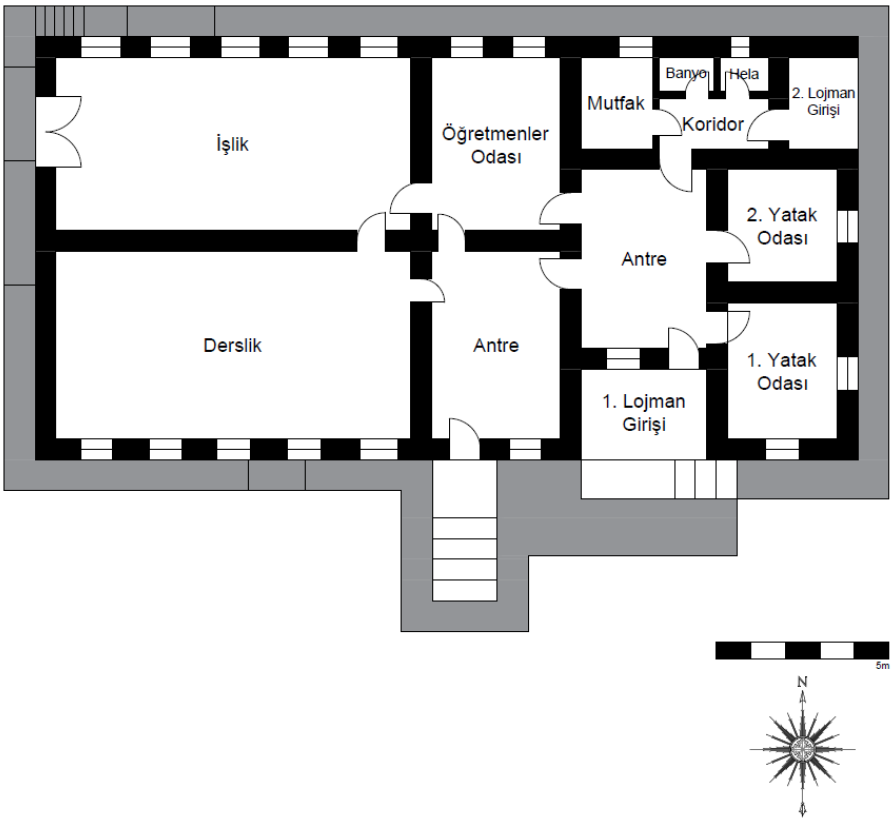
Yazır Köyü İlkokulu, köyün merkezinde eğimli bir arazi üzerinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultuda uzanan dikdörtgen planlı okul tek katlı ve kırma çatılıdır. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[349]. Yapının batı kanadı orijinal planda, okula ait derslik, işlik, antre ve öğretmenler odasından oluşurken; günümüzde çeşitli mekânlara bölünerek farklı amaçlar için kullanılmaktadır. Doğu kanatta bulunan öğretmen lojmanı ise antre, iki yatak odası, mutfak, hela ve banyo ile birlikte iki giriş mekânını barındırır (Çizim 2.82-2.83). Okul, dört cepheden de ölçüleri takribi 1 m. ile 3 m. arasında değişen bir subasmanı üzerine inşa edilmiştir.

Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 15/02/1993 tarihli Bina Tanıtma Karteksi'ne göre okul, 2240 m²'lik bir bahçe içerisinde bulunmaktadır. Aynı kartekste 1984 yılında binanın onarım gördüğü yazılıdır. Bu yıllarda okulda 4 öğretmen tarafından 75 öğrenciye eğitim verilmektedir[350].

[348] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 119.
[349] Anonim, 1941: 12-23.
[350] Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi.

Çizim 2.82 Yazır Köyü İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.83 Yazır Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.84 Yazır Köyü İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Giriş cephesi olan güney cephe, okul ve lojmana ait iki giriş kapısı ve bu mekânlara ait sekiz pencere ile boşaltılmıştır (Çizim 2.84-Fotoğraf 2.385). Batı cephede kuzey kanadına yakın yerleştirilen bir pencere açıklığı görülmektedir. (Fotoğraf 2.386). Kuzey cephede dokuz (Fotoğraf 2.386), doğu cephede ise üç adet pencere açıklığı bulunur. Doğu cephenin kuzey kanadında bulunan lojmana giriş mekânı günümüzde kapatılarak bir pencere açılmıştır (Fotoğraf 2.387).

Fotoğraf 2.385 Yazır Köyü İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.386 Yazır Köyü İlkokulu Kuzeybatı Cephe

Fotoğraf 2.387 Yazır Köyü İlkokulu Doğu Cephe

Güney cephenin batı kanadında bulunan giriş kapısına beş basamaklı merdiven eşliğinde ulaşılır. Kapıdan geçildikten sonra karşılaşılan ilk mekân antredir. Dikdörtgen planlı antre 5.45 x 3.76 m. ölçülerini taşıyarak güneyden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.388). Antrenin kuzeybatısında bulunan 1 numaralı derslik 6.33 x 5.45 m. ölçülerine sahiptir. Kare planlı derslik güney cepheye açılan üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.389). Yapının orijinal planında, antre ve söz konusu dersliğin bulunduğu alan ana dersliktir. Giriş kapısı ile giriş mekânın değiştirilmesi ve ana dersliğin güneydoğu penceresinin genişletilerek kapıya çevrilmesi ile bu mekân antre, diğer mekânda dersliğe dönüştürülmüştür. Mevcut antrenin kuzeyinde bulunan bir kapı ile 4.18 x 1.57 m. ölçülerini taşıyan dikdörtgen planlı koridora çıkılır (Fotoğraf 2.390). Bu koridorun kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile kare planlı araç-gereç odasına geçilir. Oda, 4.18 x 3.26 m. ölçülerine sahip olup kuzeyden iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.391). Koridorun batı ucunda bulunan 2 numaralı derslik 5.91 x 5.03 m. ölçülerine sahiptir. Kare planlı derslik kuzey cepheden üç, batı cepheden bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.392). Yapının orijinal planında koridor, araç odası ve 2 numaralı dersliğin bulunduğu alan işlik bölümüdür. Batı duvardaki 2.05 m. ölçülerinde pencere ise işlik giriş kapısıdır. Bu mekânlar zamanla talebe yoğunluğu sebebiyle bölünmüş ve işlik kapısı pencereye dönüştürülmüştür.

Yapının orijinal antresi, mevcut antrenin doğusundaki bir kapı ile giriş sağlanan müdür odasıdır. Oda, dikdörtgen planlı olup 5.65 x 3.74 m. ölçülerine sahiptir. Mekânın güneybatısında bulunan pencere orijinal plandaki giriş kapısıdır. Hemen yanında bulunan pencere ile mekân aydınlatılır. Odanın doğu duvarında bulunan, öğretmen lojmanına girişi sağlayan kapı kapatılmıştır (Fotoğraf 2.393). Bu mekânın kuzeyinde bulunan mutfak mekânı 5.23 x 3.74 m. ölçülerine sahip olup dikdörtgen planlıdır. Günümüzde mutfak olarak tasarlanmış mekân orijinal planda öğretmenler odası olup kuzey cepheye açılan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.394).

Fotoğraf 2.388 Yazır Köyü İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.389 Yazır Köyü İlkokulu 1. Derslik

Fotoğraf 2.390 Yazır Köyü İlkokulu Koridor

Fotoğraf 2.391 Yazır Köyü İlkokulu Araç-Gereç Odası

Fotoğraf 2.392 Yazır Köyü İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.393 Yazır Köyü İlkokulu Müdür Odası

Fotoğraf 2.394 Yazır Köyü İlkokulu Mutfak

Öğretmen lojmanına giriş, orijinal planda okulun içinden de sağlanabildiği gibi güney ve kuzeydoğu cephelerdeki giriş mekânlarıyla da sağlanmaktadır. Ancak günümüzde kuzeydoğu cephedeki giriş mekânı kapatılmıştır. Kuzeyde bulunan giriş mekânına ulaşım, doğu yönden gelen dört basamaklı merdiven eşliğinde sağlanır. Kare planlı giriş mekânı 3.65 x 2.63 m. ölçülerine sahip olup mekânın kuzey doğusundaki kapı ile lojmana girilir. Dikdörtgen planlı antre 5.20 x 3.65 m. ölçülerine sahiptir. Güney cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.395). Antrenin kuzeyinde bulunan bir kapı ile mutfağa geçilir. Dikdörtgen planlı mutfak, 3.78 x 2.65 m. ölçülerine sahiptir. Kuzey cepheye bakan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.396). Mutfağın doğusunda bulunan bir kapı ile 1.00 x 1.45 m. ölçülerindeki helaya girilir. Kare planlı hela kuzeyden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.397). Helanın güneydoğusunda bulunan bir açıklık ile günümüzde banyo olarak kullanılan mekâna geçiş yapılır. Mekân 2.65 x 1.80 m. ölçülerine sahiptir. Mekânın doğu duvarına bir pencere açılmıştır. Bu mekân, lojmana kuzeydoğu cepheden girişin sağlandığı giriş mekânıdır. Doğu cepheden tuğla malzeme ile kapatılan mekânın aynı cephesine bir pencere açılmıştır (Fotoğraf 2.398). Antrenin doğusunda bulunan 2 numaralı oda, kare planlıdır. 3.28 x 3.18 m. ölçülerine sahip oda, doğu cepheden bir pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.399). Odanın

güneyinde bulunan 1 numaralı oda da aynı plana sahip, 3.95 x 3.18 m. ölçülerini taşımaktadır. Güney ve doğu cephelere açılan iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.400).

Fotoğraf 2.395 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.396 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.397 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı Hela

Fotoğraf 2.398 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı Banyo

Fotoğraf 2.399 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı 2. Oda

Fotoğraf 2.400 Yazır Köyü İlkokulu Lojmanı 1. Oda

Yapı kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Tüm dış cephelere açılan pencere ve giriş kapıları ile birlikte iç mekândaki kapılar da günümüzde ahşap, PVC ve metal malzemeler ile yenilenmiştir. Okul ve lojmanın tüm iç mekânlarındaki ahşap tavan döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşmışken; zemin döşemeleri çimento, parke ve fayans malzeme ile yenilenmiştir.

Yazır Köyü İlkokulu ana kütlesini koruyarak günümüze ulaşmış, ancak giriş kapısının yerinin değiştirilmesi, doğu lojman kapısının kapatılması ve iç mekândaki dersliklerin bölünmesi sebebiyle asli plan özelliklerini yitirmiştir. Günümüzde köy tüzel kişiliğine ait olan yapı depolama amacıyla kullanılmaktadır.

Tarihlendirme

Yazır Köyü İlkokulu 1947 yılında inşa edilmiştir[351]. Okul köy halkından olan Sadık Altın adlı şahsın arsa bağışı ile köylü iş birliğinde yapılmıştır[352].

[351] Anonim, 1966: 132.
[352] Özdemir, 1998: 72.

2.9. Tefenni İlçesi

2.9.1. Yaylaköy İlkokulu

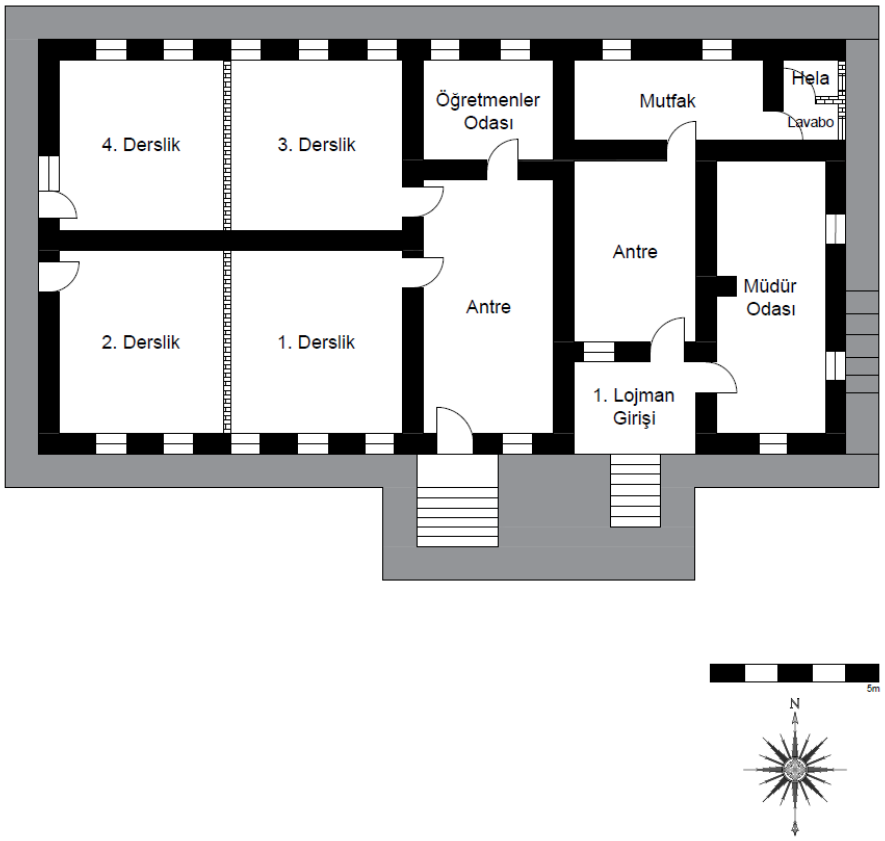
Burdur'un Tefenni ilçesine bağlı olan Yaylaköy, 1945 yılındaki nüfus sayımına, Tefenni ilçesi Karamanlı bucağına bağlı olan Ovacık Köyü olarak geçmiştir. Köyün nüfusu 300 erkek, 283 kadın olmak üzere 583 kişidir[353].

Yaylaköy İlkokulu, köyün girişinde yükseltilmiş bir tepe üzerinde, doğu-batı doğrultuda uzanmaktadır. Okul, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacağı okul planları içerisinde bulunan soğuk iklim bölgelerine uygun inşa edilen bir plan tasarımına sahiptir[354]. Tek katlı ve kırma çatılı olan dikdörtgen planlı okulun güney cephesinin, batı kanadı okula ait antre, derslik, işlik ve öğretmenler odası gibi mekânlara ayrılmışken; doğu kanat ise öğretmen lojmanına ait iki bağlantı mekânı, iki yatak odası, iki giriş mekânı, mutfak, banyo ve hela gibi bölümleri içermektedir. Ancak günümüzde bu mekânlar bölünmüş, yeni mekânlar yaratılmıştır (Çizim 2.85-2.86).

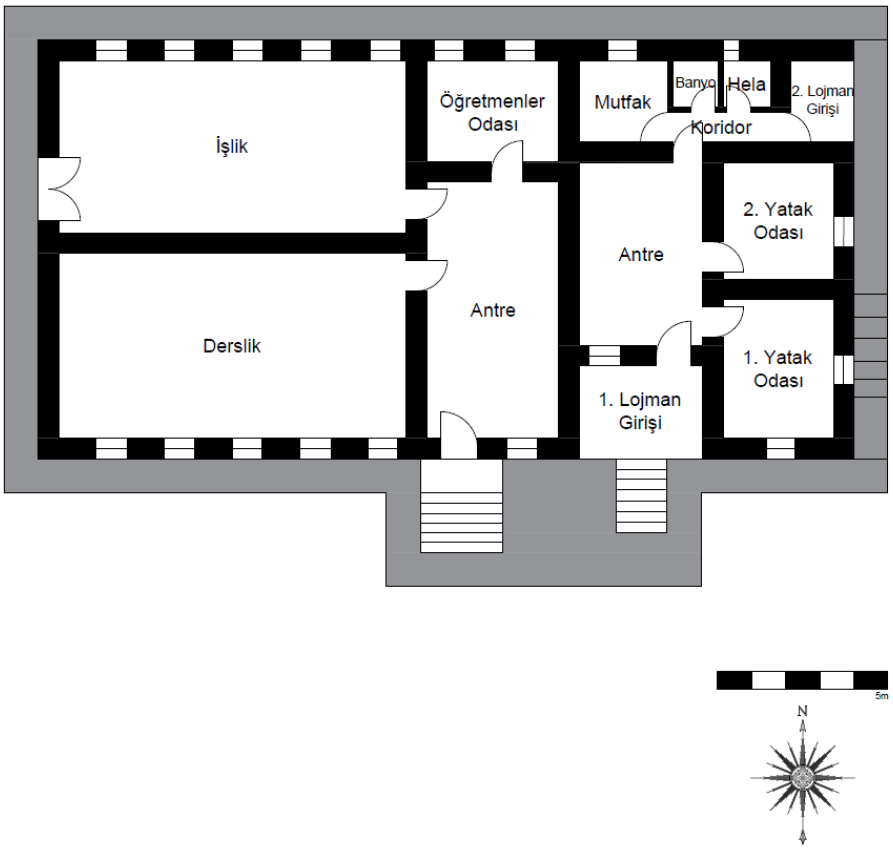
Okul dört cepheden dolaşacak şekilde, ölçüleri takribi 1 m. ile 3.30 m. arasında değişen bir subasmanı üzerine inşa edilmiştir.

Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 18/02/1993 tarihli Bina Tanıtma Karteksi'ne göre, okulun güneyinde bulunan 7000 m²'lik okul bahçesi içerisinde, 600 m²'lik uygulama bahçesi, odunluk ve hela ile birlikte inşa edilmiştir. Ancak bu birimler günümüze ulaşamamıştır. Bu yıllarda okulda okuyan öğrenci sayısı 80, öğretmen sayısı ise 5'tir.

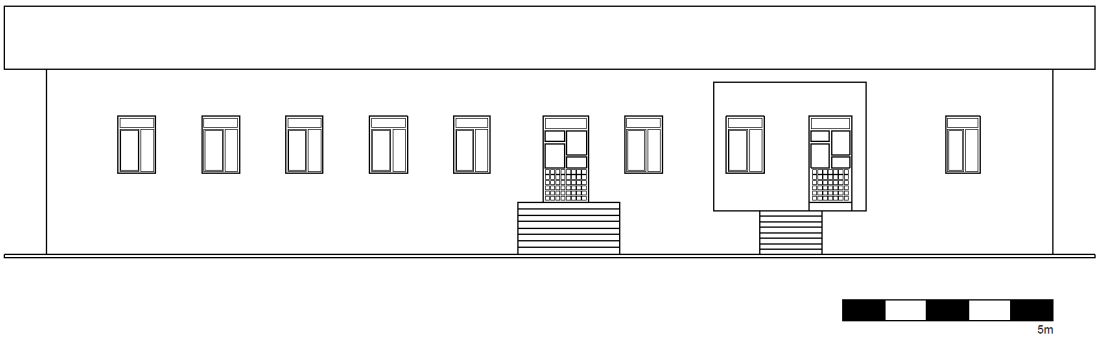
[353] T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 1950: 121.
[354] Anonim, 1941: 12-23.

Çizim 2.85 Yaylaköy İlkokulu Rölöve Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.86 Yaylaköy İlkokulu Restitüsyon Planı (Abdulkadir DURAN)

Çizim 2.87 Yaylaköy İlkokulu Güney Cephe (Abdulkadir DURAN)

Giriş cephesi olan güney cephe, okul ve lojmanın mekânlarına ait sekiz pencere ve iki giriş kapısını içermektedir (Çizim 2.87-Fotoğraf 2.401). Batı cephe dersliklere girişi sağlayan iki kapı ve bir pencere ile boşaltılmışken, bu kapılardan kuzey kanatta bulunanı işlik kapısıdır (Fotoğraf 2.402). Kuzey cephede dokuz pencere açıklığı görülürken (Fotoğraf 2.403); doğu cephe ise kapatılan lojman mekânı için açılan iki pencere ile birlikte diğer mekânlara ait toplamda dört pencere ile boşaltılmıştır (Fotoğraf 2.404).

Fotoğraf 2.401 Yaylaköy İlkokulu Güney Cephe

Fotoğraf 2.402 Yaylaköy İlkokulu Güneybatı Cephe

Fotoğraf 2.403 Yaylaköy İlkokulu Kuzey Cephe

Fotoğraf 2.404 Yaylaköy İlkokulu Doğu Cephe

Güney cephenin merkezine konumlandırılan giriş kapısına yedi basamaklı merdiven eşliğinde ulaşılır. Kapıdan girildikten sonra ulaşılan antre mekânı dikdörtgen planlıdır. 7.53 x 3.87 m. ölçülerine sahip olan antre, güney cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Antrenin batı duvarında bulunan ve lojmana girişi sağlayan kapı günümüzde kapatılmıştır (Fotoğraf 2.405). Antrenin batısında bulunan bir kapı ile 1 numaralı dersliğe geçilir. Kare planlı derslik 5.44 x 5.11 m. ölçülerine sahiptir. Güney cepheden üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.406). Bu mekânın batısında, 2 numaralı derslik bulunur. Her iki derslik arasında bağlantı yoktur. 2 numaralı dersliğe batı cephede bulunan bir kapı ile giriş sağlanır. Bu cephede bulunan kapı sonradan açılmıştır. Aynı plan ve benzer ölçülere sahip olan derslik güneyden iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.407). 1 ve 2 numaralı dersliğin bulunduğu alan orijinal planda ana dersliktir. Orijinal ölçüleri 10.21 x 5.44 m. olup güney cepheye bakan beş pencere ile aydınlatılmaktadır. Antrenin kuzeybatısında bulunan 3 numaralı derslikte, aynı plan ve benzer ölçülere sahiptir. Kuzey cepheye bakan üç pencere ile aydınlatılır (Fotoğraf 2.408). 3 numaralı dersliğin batısında bulunan 4 numaralı dersliğe giriş ise batı cephede bulunan bir kapı ile sağlanır. Derslikler arası bağlantı yoktur. 4 numaralı derslikte, aynı plan ve benzer ölçülere sahip olup kuzey cepheden iki, batı cepheden ise bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.409). 3 ve 4 numaralı dersliklerin bulunduğu alan, işlik bölümüdür. Orijinal ölçüleri 10.21 x 5.06 m.dir. Kuzey cepheye bakan beş pencere ile aydınlatılmaktadır. Dersliğin batı duvarında bulunan kapı ve pencere işlik kapısıdır. 1.86 m. genişliğe sahip kapı, atölye içerisine çeşitli

malzemelerin girebilmesi amacıyla geniş ölçülerde yapılmıştır (Fotoğraf 2.410). Daha sonra bu kapının bir kanadı alt seviyeden doldurularak pencereye dönüştürülmüştür. Antrenin kuzeyinde bulunan mekân öğretmenler odasıdır. Kare planlı oda, 3.87 x 2.97 m. ölçülerine sahip olup kuzeyden iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.411).

Fotoğraf 2.405 Yaylaköy İlkokulu Antre

Fotoğraf 2.406 Yaylaköy İlkokulu 1.Derslik

Fotoğraf 2.407 Yaylaköy İlkokulu 2. Derslik

Fotoğraf 2.408 Yaylaköy İlkokulu 3. Derslik

Fotoğraf 2.409 Yaylaköy İlkokulu 4. Derslik

Fotoğraf 2.410 Yaylaköy İlkokulu İşlik Kapısı

Fotoğraf 2.411 Yaylaköy İlkokulu Öğretmenler Odası

Öğretmen lojmanına, okulun antresi ile güney ve kuzeydoğu yönlerindeki kapılardan giriş sağlanmaktadır. Güney cephedeki yedi basamaklı merdivenler eşliğinde giriş mekânına ulaşılır. Lojmanın giriş mekânı 3.63 x 2.72 m. ölçülerine sahip olup kare planlıdır. Mekânın kuzeydoğusunda bulunan bir kapı ile antreye geçilir. Dikdörtgen planlı antre, 5.38 x 3.63 m. ölçülerine sahiptir. Güney cepheye açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.412). Antrenin kuzeyinde bulunan bir kapı ile dikdörtgen planlı mutfağa geçilir. Mutfak, 5.62 x 2.40 m. ölçülerine sahiptir. Kuzeyden iki pencere ile aydınlatılmıştır. Bu pencerelerden kuzeydoğuda bulunanı genişletilmiştir. Ayrıca günümüzde koridor, banyo ve hela gibi mekânlar ortadan kaldırılarak mutfağa dahil edilmiştir (Fotoğraf 2.413). Mutfağın doğusunda bulunan bir kapı ile hela ve lavabonun bulunduğu bölümlere geçilir. Kare planlı bu iki mekân takribi 2.40 x 1.65 m. ölçülerine sahip olup birer pencere ile aydınlatılmaktadır. Orijinal planda bu mekân lojmana girişi sağlayan ikinci bir giriştir. Günümüzde doğu duvarı örülerek iki ayrı mekân oluşturulmuştur (Fotoğraf 2.414). Yapının orijinal planında, antrenin doğusunda bulunan yatak odalarına giriş, günümüzde lojmanın dışından sağlanır. Güneydeki giriş mekânının doğusuna sonradan açılan bir kapı ile günümüzde müdür odası olarak kullanılan mekâna geçilir. Günümüzde bu iki oda arasındaki bölme duvarın ortadan kalkmasıyla 8.10 x 3.24 m. ölçülerini taşıyan dikdörtgen planlı bir mekân elde edilmiştir. Doğu cepheden iki, güney

cepheden ise bir pencere ile aydınlatılmaktadır. İki odanın da sınırı, duvardaki bölme izlerinden tespit edilmiş olup 1 numaralı oda, 4.07 x 3.24 m. iken 2 numaralı oda ise 3.43 x 3.24 m. ölçülerine sahiptir (Fotoğraf 2.415).

Fotoğraf 2.412 Yaylaköy İlkokulu Lojmanı Antre

Fotoğraf 2.413 Yaylaköy İlkokulu Lojmanı Mutfak

Fotoğraf 2.414 Yaylaköy İlkokulu Lojmanı Hela ve Lavabo

Fotoğraf 2.415 Yaylaköy İlkokulu Lojmanı Müdür Odası

Yaylaköy İlkokulu kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Günümüzde taşıyıcı ve bölme duvarlar çimento malzeme ile sıvanarak boyanmıştır. Yapının iç mekânlarındaki tüm tavan döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Zemin döşemeleri, iç ve dış giriş kapıları ile dış cephelere açılan pencereler ise PVC, parke, fayans ve demir malzemeler kullanılarak yenilenmiştir. Yapı üzerinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Günümüze kütle özelliklerini koruyarak gelen yapı iç mekânlardaki bölünmeler sebebiyle asli plan özelliklerini kaybetmiştir. Okul günümüzde depolama amacıyla kullanılmaktadır. Okulun faaliyette olduğuna dair son kayıtlar 1997-1998 eğitim öğretim yılına ait olup 7 öğretmen tarafından 86 öğrenciye eğitim verildiği yazılıdır[355].

Tarihlendirme

Yaylaköy İlkokulu, giriş kapısının üzerinde bulunan kitabeye[356] göre 1945 yılında inşa edilmiştir (Fotoğraf 2.416).

Fotoğraf 2.416 Yaylaköy İlkokulu Kitabesi

[355] Özdemir, 1998: 118.
[356] *Allah, 1945.*

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Burdur'da inşa edilmiş ve günümüze ulaşmış toplamda 23 okul yapısı tespit edilmiştir. Ayrıca bu okullara ait bağımsız bir bina olarak inşa edilen 2 öğretmen lojmanı[357] ve 3 hela[358] bulunmaktadır. Bu okullar Burdur Merkez, Bucak, Çeltikçi, Ağlasun, Yeşilova, Kemer, Tefenni ve Gölhisar ilçelerine bağlı köylerde bulunan, 1923-1950 yılları arasında inşa edilen okul yapılarıdır. Okulların inşa tarihleri, Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı kitaptan[359] öğrenilmiş ardından Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'ndeki bilgiler ile teyit edilerek kataloğa eklenmiştir (Tablo 3.1-Harita 3.1).

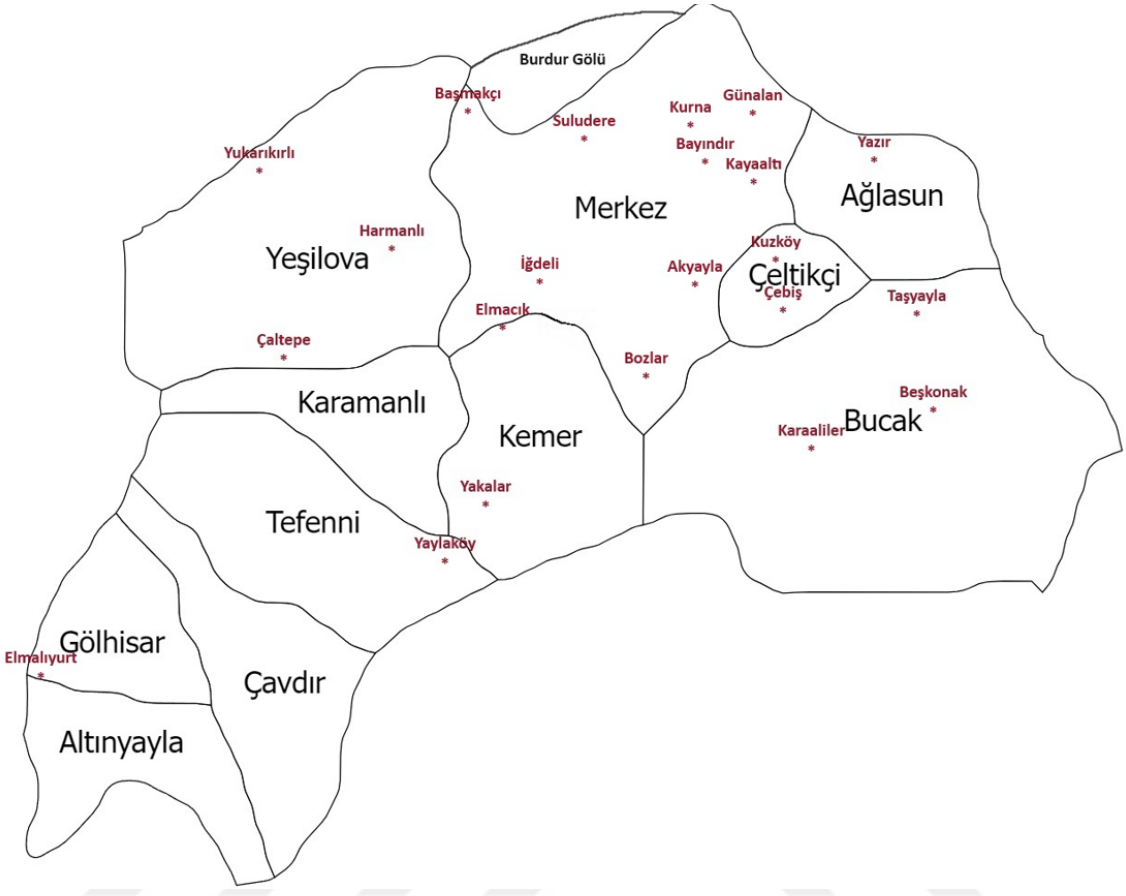
Tablo 3.1 Burdur'daki Okul Yapılarının İnşa Tarihleri

OKUL ADI	İNŞA TARİHLERİ
Akşam Sanat Okulu	1940 sonrası
Akyayla Köyü İlkokulu	1945
Başmakçı Köyü İlkokulu	1946
Bayındır Köyü İlkokulu	1945
Beşkonak Köyü İlkokulu	1947
Bozlar Köyü İlkokulu	1945
Çaltepe Köyü İlkokulu	1946
Çebiş Köyü İlkokulu	1945

[357] Elmacık Köyü İlkokulu, Kurna Köyü İlkokulu.
[358] Bozlar Köyü İlkokulu, Günalan Köyü İlkokulu, Suludere Köyü İlkokulu.
[359] Anonim, 1966.

Elmacık Köyü İlkokulu	1932
Elmalıyurt Köyü İlkokulu	1946
Günalan Köyü İlkokulu	1945
Harmanlı Köyü İlkokulu	1934
İğdeli Köyü İlkokulu	1949
Karaaliler Köyü İlkokulu	1949
Kayaaltı Köyü İlkokulu	1933
Kurna Köyü İlkokulu	1938
Kuzköy İlkokulu	1946
Taşyayla Köyü İlkokulu	1946
Suludere Köyü İlkokulu	1947
Yakalar Köyü İlkokulu	1946
Yaylaköy İlkokulu	1945
Yazır Köyü İlkokulu	1947
Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu	1950

Harita 3.1 Burdur'da Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okullarının İlçelere Dağılımını Gösteren Harita

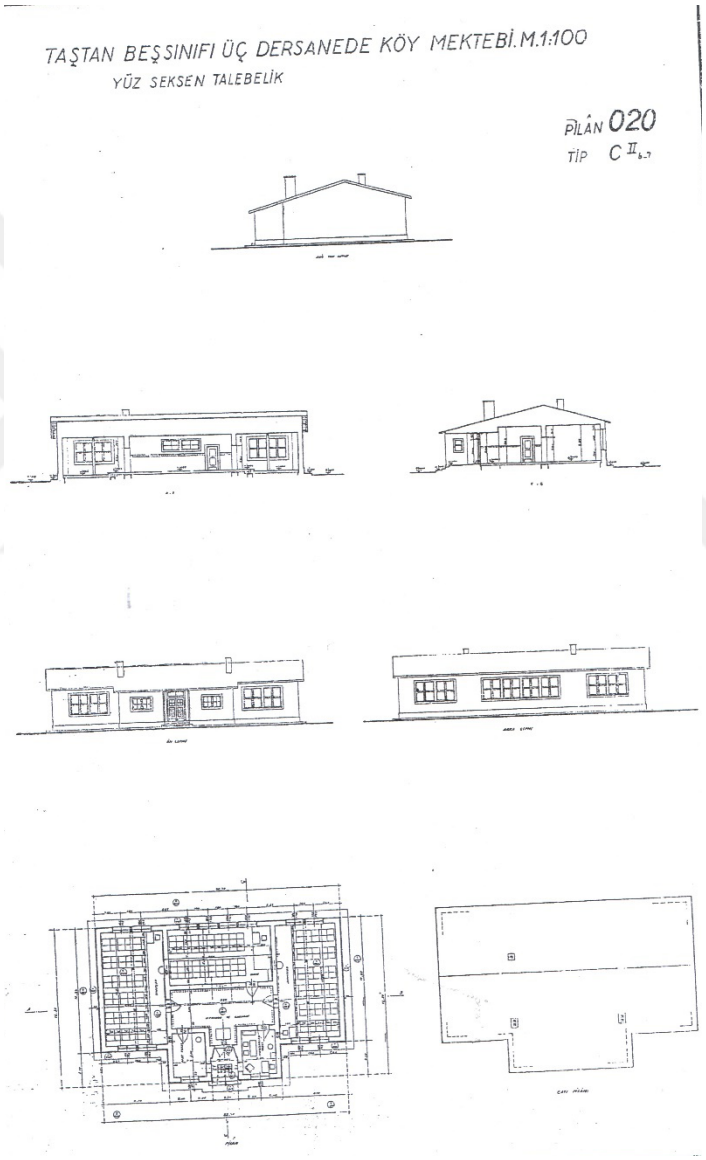
3.1. Plan

Arazi çalışmalarında elde edilen verilere göre, Burdur'da Erken Cumhuriyet Dönemi okul yapıları, plan tasarımı bağlamında incelendiğinde; *"T" Planlı*, *"U" Planlı*, *Dikdörtgen Planlı* ve *Lojmanlı Okullar* olmak üzere dört ayrı plan tipinde inşa edildikleri tespit edilmiştir.

Bu bağlamda ele alacağımız ilk grup *T Planlı Okullar*'dır. Bu plan tipi, Maarif Vekaleti İlk Tedrisat Dairesi tarafından hazırlanan *5 sınıflı, 3 dershaneli ve 180 talebe*nin öğrenim görebileceği bir tip projenin Burdur'da taş malzeme ile inşa edilen örneği olarak karşımıza çıkar[360] (Çizim 3.1). Kataloğumuzda bulunan Harmanlı Köyü İlkokulu, Burdur'da bu plan tipinde inşa edilmiş ve günümüze ulaşmış tek örnektir (Tablo 3.3). Bu plan, giriş mekânının iki yanında bulunan müze ve müdür odası mekânlarının, ana kütleden dışarıya doğru çıkıntı yapmasıyla meydana gelir. Bu plan tipinde inşa edilen okullar simetrik bir cephe düzeni gösterirken; giriş aksında bulunan enine dikdörtgen planlı bir koridor etrafına yerleştirilen 3

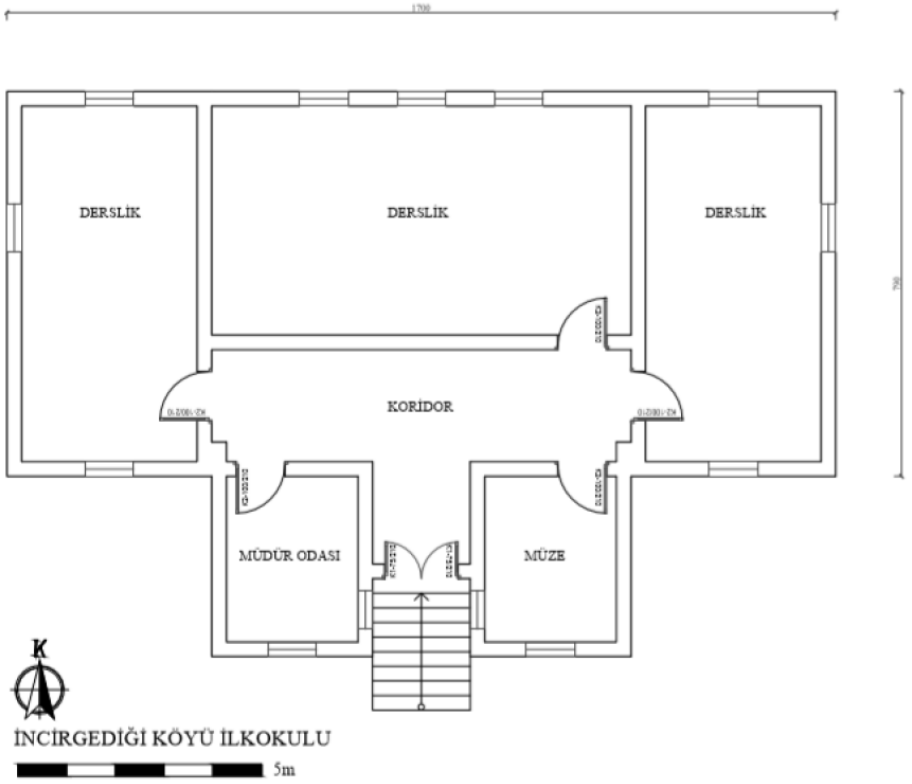
[360] Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933.

derslik, müdür odası ve müze mekânlarından oluşan bir tasarımı içerir. Bu plan tipine sahip örneklere Mersin-Tarsus İncirgediği Köyü İlkokulu (1935)'da[361] (Çizim 3.2), Mersin-Erdemli Esenpınar Köyü İlkokulu (1937)'nda[362] (Çizim 3.3), Sivas-Merkez Karayün Köyü İlkokulu (1950 öncesi)'nda[363] (Çizim 3.4), Sivas-Hafik Çınarlı Köyü İlkokulu (1950 öncesi)'nda[364] (Çizim 3.5) rastlanılmaktadır. Bakanlığın hazırlamış olduğu bu plan, 1933 yılından itibaren Türkiye'nin her bölgesinde kendine uygulama alanı bulan, yerel yapı malzemelerine göre uyarlanabilen bir tip proje olarak karşımıza çıkmaktadır.

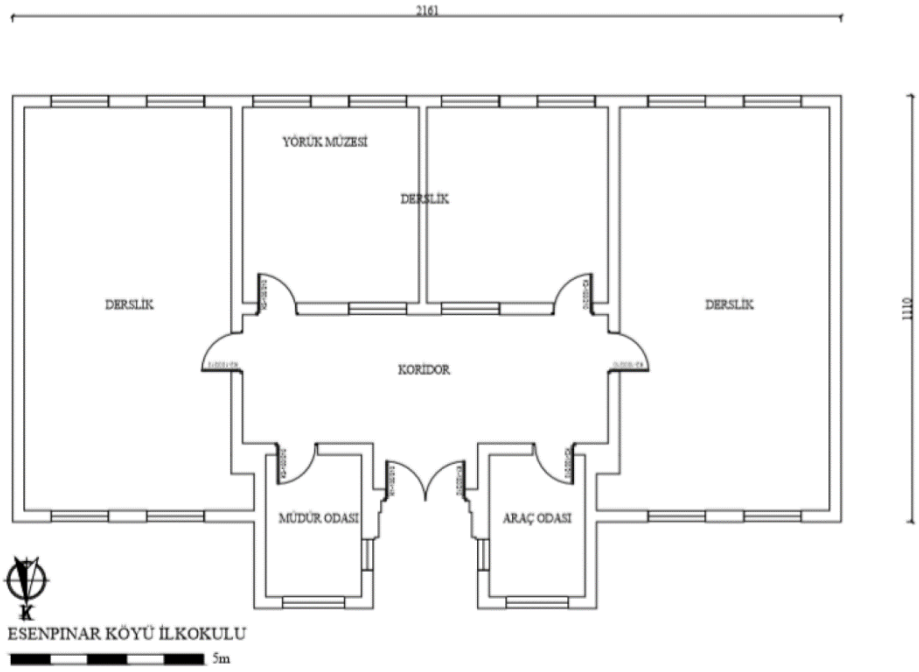

Çizim 3.1 Taştan Beş Sınıflı Üç Dershanede Köy Mektebi (Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933)

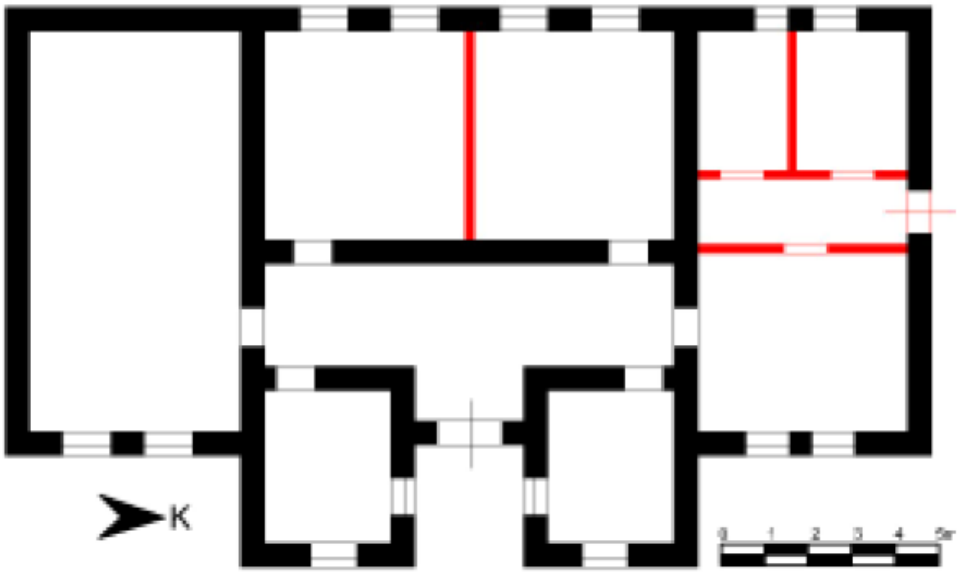
[361] Kavas, 2020: 121.
[362] Kavas, 2020: 146.
[363] Gündoğan Baldık, 2022: 200.
[364] Gündoğan Baldık, 2022: 357.

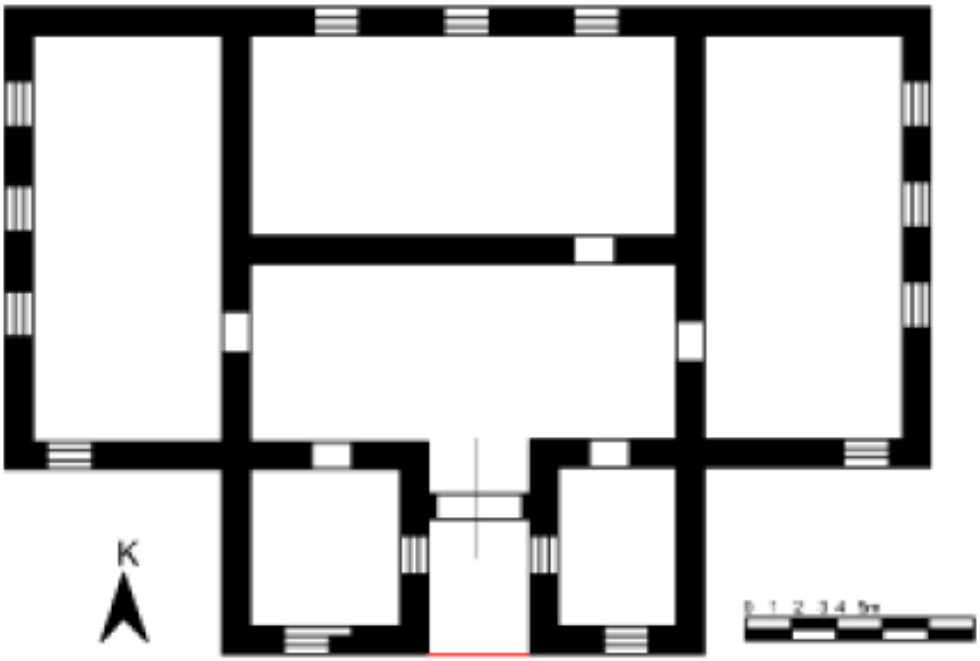
Çizim 3.2 Mersin-Tarsus İncirgediği Köyü İlkokulu Planı (Kavas, 2020: 123)

Çizim 3.3 Mersin-Erdemli Esenpınar Köyü İlkokulu Planı (Kavas, 2020: 148)

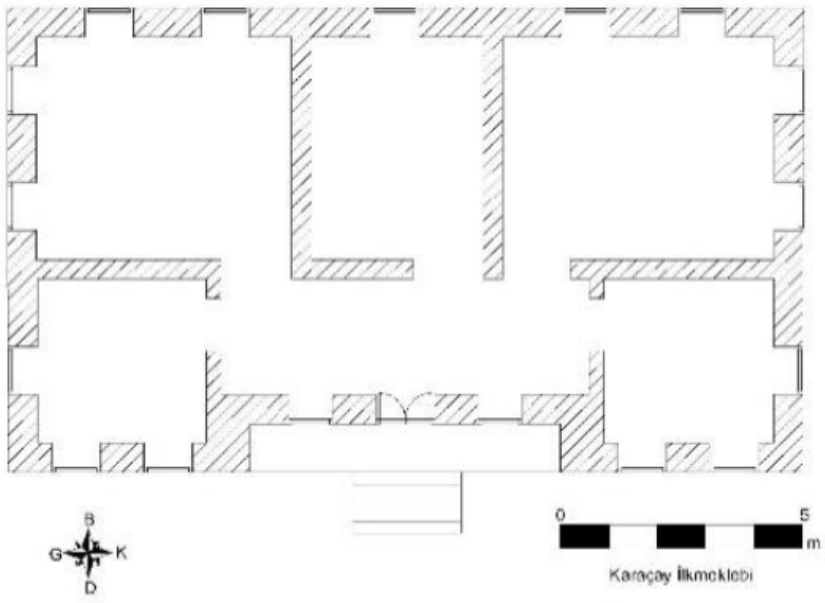

Çizim 3.4 Sivas-Merkez Karayün Köyü İlkokulu Planı (Gündoğan Baldık, 2022: 202)

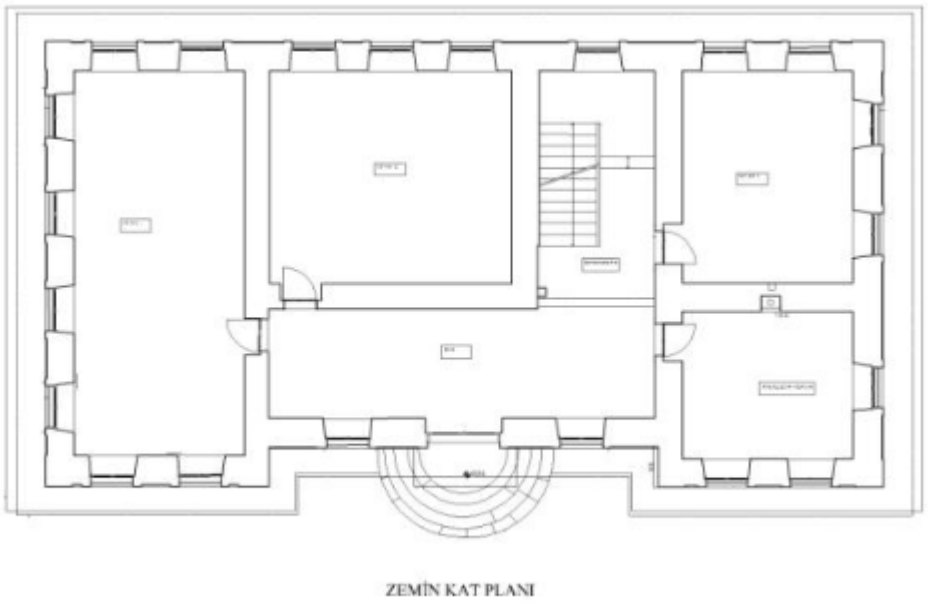
Çizim 3.5 Sivas-Hafik Çınarlı Köyü İlkokulu Planı (Gündoğan Baldık, 2022: 358)

Bir diğer plan grubunu ise *U Planlı Okullar* oluşturur. Bu grup içerisinde yer alan Kurna Köyü İlkokulu (1938) yan kanatlardan öne doğru çıkıntı yaparak U plan tasarımını meydana getirir (Tablo 3.3). Mimar Kemalettin Bey'in Edirne Karaağaç İbtidaisi için hazırladığı proje[365] ile Mukbil Kemal Taş'ın Ankara'daki Gazi ve Latife Okulları için tasarladığı projenin köylere tatbik edilmesiyle meydana geldiği düşünülen bu plan tipi Kurna Köyü'nde 5 derslikli ve tek katlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Dersliklere ilaveten iki idari birimin yer aldığı toplamda 7 mekândan oluşan okul, enine ve boyuna dikdörtgen biçimli olarak tasarlanan bağlantı mekânlarının etrafına dersliklerin yerleştirilmesiyle meydana gelir. Giriş cephesi oldukça simetrik bir düzende tasarlanmıştır. Okul inşa edildiği dönemde, çevre köylerde talebelerin gidebileceği bir okul yapısının olmaması sebebiyle 5 derslikli olarak tasarlanmış olmalıdır. Mimar Kemalettin'in projesi Cumhuriyet'in ilk on yılında özellikle köylerde sıklıkla uygulanan bir tip proje olarak farklı boyut ve cephe düzenlemeleriyle karşımıza çıkmakta iken; Mukbil Kemal Taş'ın projesi ise 1920 ve 1930'lu yıllarda tüm il ve ilçelerde inşa edilen ilkokul binalarının tasarımlarında uygulanan bir proje olmuş, planın tek katlı tasarımı da köy okullarının inşasında kullanılmıştır. Bu plan tasarımına kütle bağlamında örnek olarak Denizli-Honaz Karaçay İlk Mektebi (1932-1934)[366] (Çizim 3.6), Kütahya-Naşa İlkokulu (1926)[367] (Çizim 3.7), Denizli-Çivril Kocayaka İlk Mektebi (1932-1935)[368] (Çizim 3.8) ve İzmir-Ödemiş Kaymakçı Merkez Okulu (1933)[369] (Çizim 3.9) verilebilir.

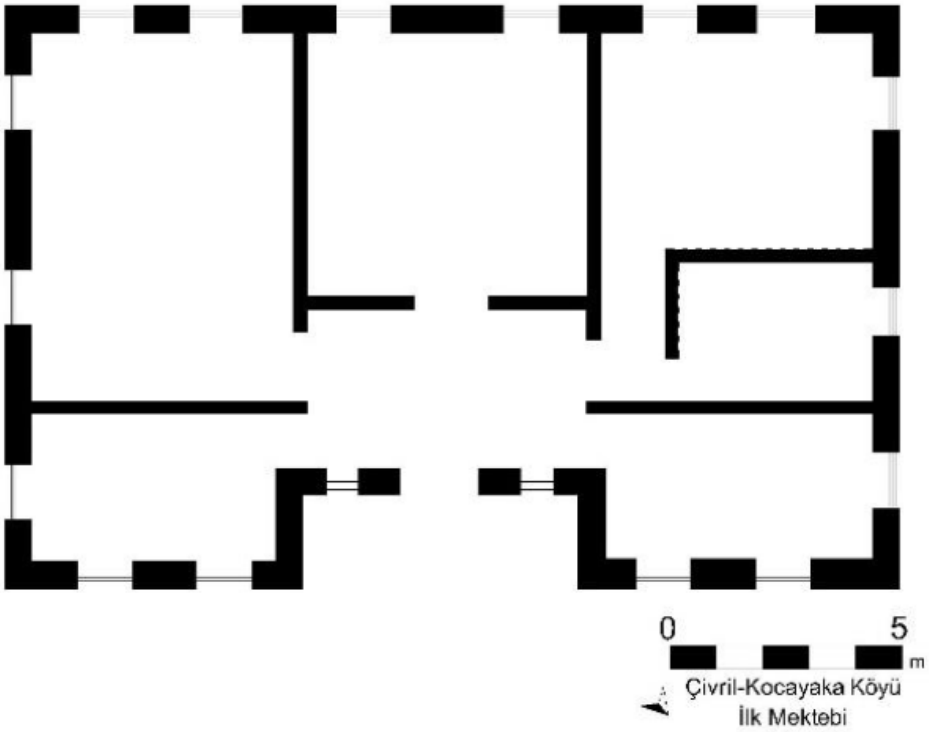

Çizim 3.6 Denizli-Honaz Karaçay İlk Mektebi Planı (Türkmen, 2022: 380)

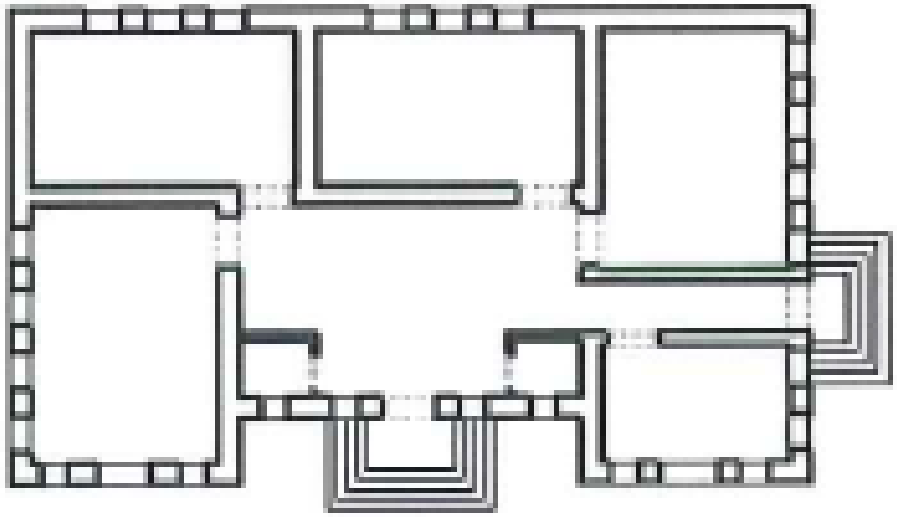
[365] Bkz. s.12-13.
[366] Türkmen, 2022: 379.
[367] Çalbay, 2017: 60.
[368] Türkmen, 2022: 382.
[369] Kul, 2010: 148.

Çizim 3.7 Kütahya-Naşa İlkokulu Zemin Kat Planı (Çalbay, 2017: 63)

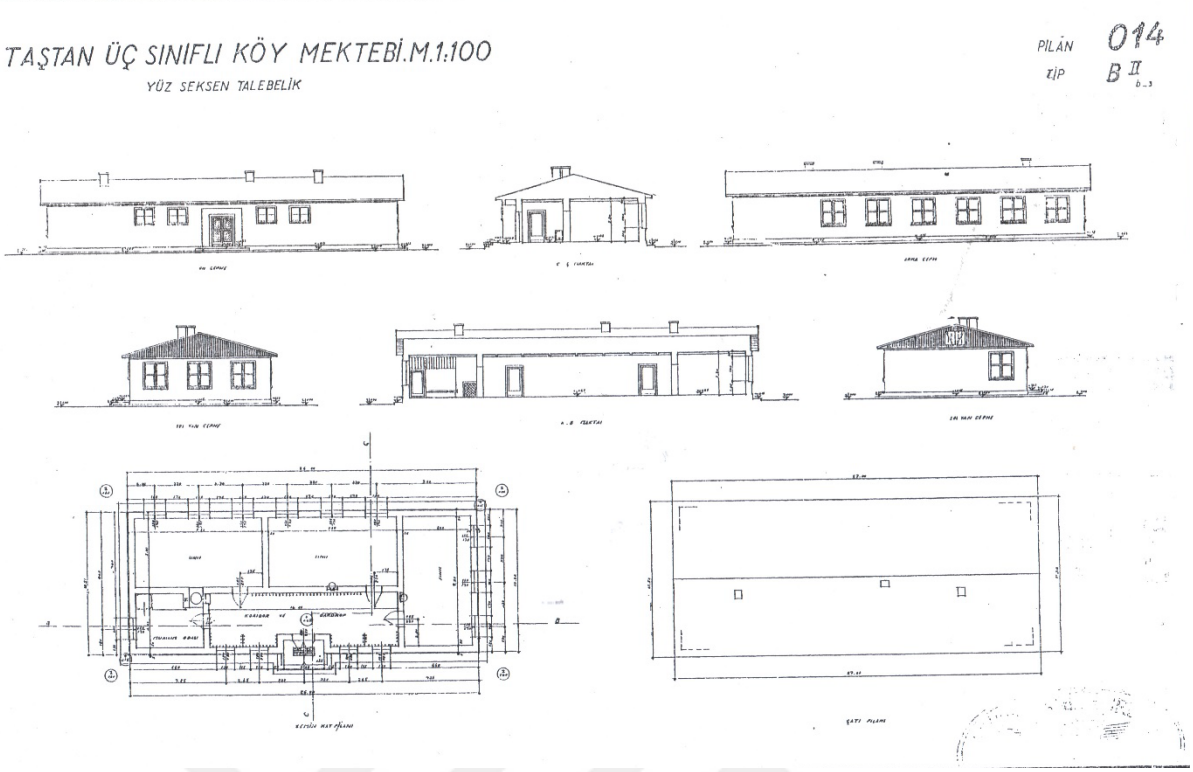
Çizim 3.8 Denizli-Çivril Kocayaka İlk Mektebi Planı (Türkmen, 2022: 383)

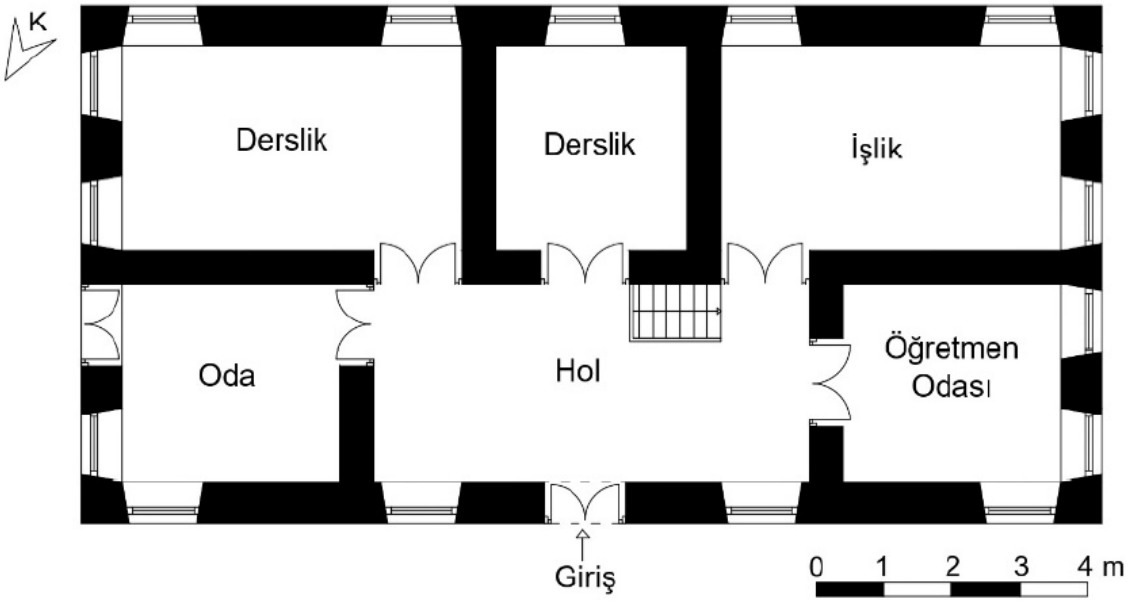
Çizim 3.9 İzmir-Ödemiş Kaymakçı Merkez Okulu (Kul, 2010: 148)

Değerlendirdiğimiz bir diğer grup ise *Dikdörtgen Planlı Okullar*'dır. Bu okullar kataloğumuzdaki en erken tarihli okullar olan, Elmacık Köyü İlkokulu (1932) ve Kayaaltı Köyü İlkokulu (1933)'dur (Tablo 3.3). Bu planın, Maarif Vekâleti'nin köylerde uygulanması için hazırlamış olduğu planlar doğrultusundaki "*Taştan Üç Sınıflı Köy Mektebi*"[370] planıyla benzerliği sebebiyle, söz konusu planın geliştirilmesi sonucunda ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir (Çizim 3.10). Bodrum katı üzerine tek katlı olarak inşa edilmiş olan dikdörtgen bir kütle içerisinde gelişen bu okullar, Burdur'da 3 veya 4 derslikli örnekleriyle karşımıza çıkmaktadır. Bu plan tipi, dikdörtgen planlı bir giriş mekânının doğrultusunda bir koridor boyunca derslik ve idari birimlerin sıralanmasıyla meydana gelir. Bu plana sahip örnekler Antalya-Akseki Belenalan Köy Okulu (1933)[371] (Çizim 3.11), İzmir Vali Kazım Paşa İlkokulu (1932-1933)[372] (Çizim 3.12) ve Mersin-Çamlıyayla Kale Köyü İlkokulu (1930)[373] (Çizim 3.13)'nda görülür.

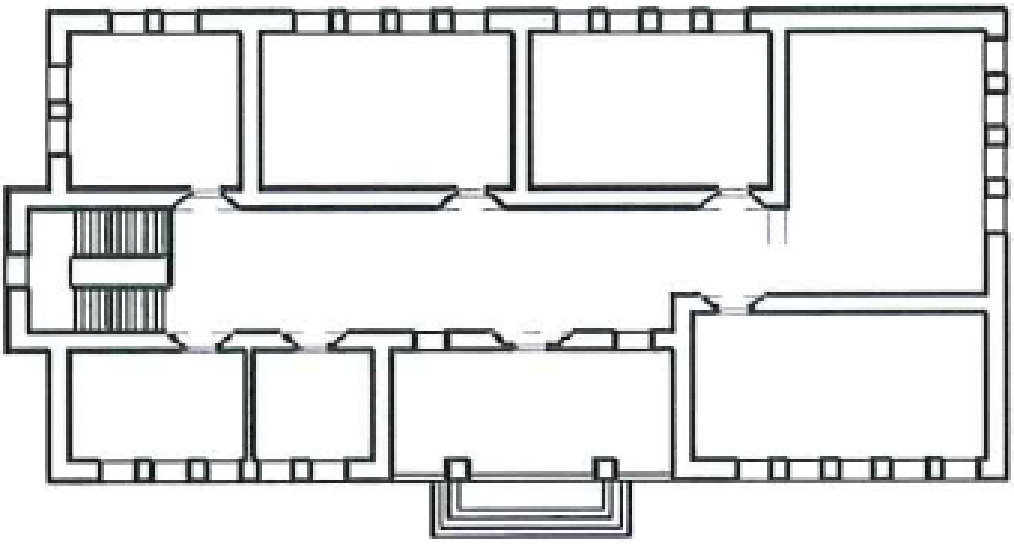
[370] Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933.
[371] Doğan, 2022: 33.
[372] Kul, 2010: 124.
[373] Kavas, 2020: 96.

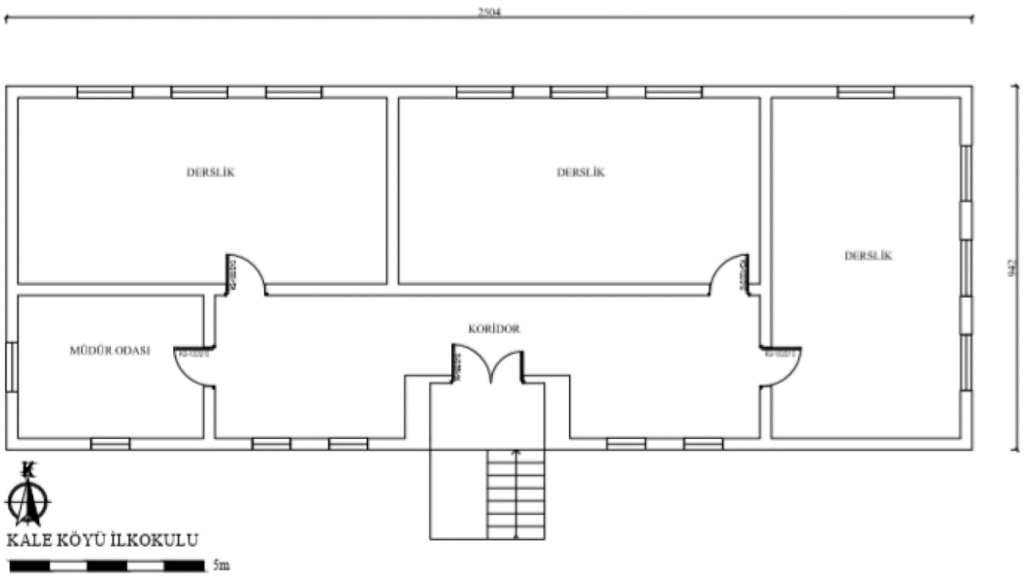
Çizim 3.10 Taştan Üç Sınıflı Köy Mektebi Planı (Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi, 1933)

Çizim 3.11 Antalya-Akseki Belenalan Köy Okulu (Doğan, 2022: 35)

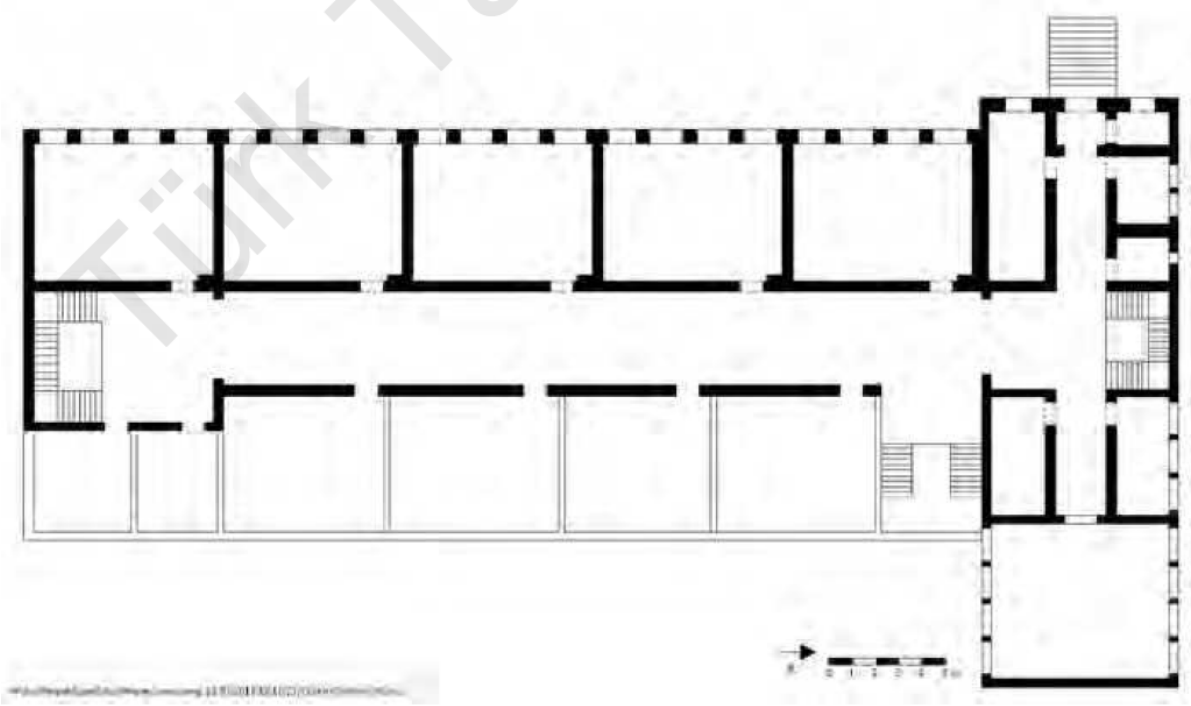

Çizim 3.12 İzmir Vali Kazım Paşa İlkokulu (Kul, 2010: 103)

Çizim 3.13 Mersin- Çamlıyayla Kale Köyü İlkokulu (Kavas, 2020: 97)

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte mesleki ve teknik eğitime önem verilerek bu alanlarda öğrenci yetiştirmek üzere Türkiye'de çok sayıda okul açılmıştır. Ankara İsmet Paşa Enstitüsü, Erkek Teknik (Meslek) Öğretmen Okulları, Ustalık Okulları, Gezici Biçki-Dikiş Okulları, Kadınlara Özel Pratik Kız Sanat Okulları, Okuma Yazma Kursları, il merkezlerinde Erkek Sanat, Kız Sanat Enstitüleri, Ticaret, Sağlık, Tarım, PTT, Demiryolu Okulları açılmış ve bakanlıkta bu okullar ile ilgili müsteşarlık kurulmuştur[374]. Bu bağlamda Burdur ilinde de Akşam Sanat Okulu inşa edilmiştir. 1940'lı yıllarda inşa edildiği düşünülen Sanat Okulu, bodrum üzerine iki katlı olarak inşa edilen dikdörtgen planlı bir tasarıma sahiptir. Okul, zemin kat, birinci ve ikinci katlarda bir koridor etrafına yerleştirilmiş derslik, idari birimler ve çeşitli ıslak hacimlerle birlikte düzenlenen bir iç mekân tasarımına sahiptir. Akşam Sanat Okulu plan tasarımı ile birlikte İkinci Ulusal Mimarlık Üslubunu yansıtmaktadır. Okul, kütle ve iç mekân tasarımındaki bağlantı noktaları ve mekânların yerleşimi açısından Kayseri Kız Meslek Lisesi (1939)[375] (Çizim 3.14) ile benzerlik göstermektedir.

Çizim 3.14 Kayseri Kız Meslek Lisesi (Özbek, 2013: 332)

[374] Şimşek Tolacı vd., 2020: 131.
[375] Özbek, 2013: 292.

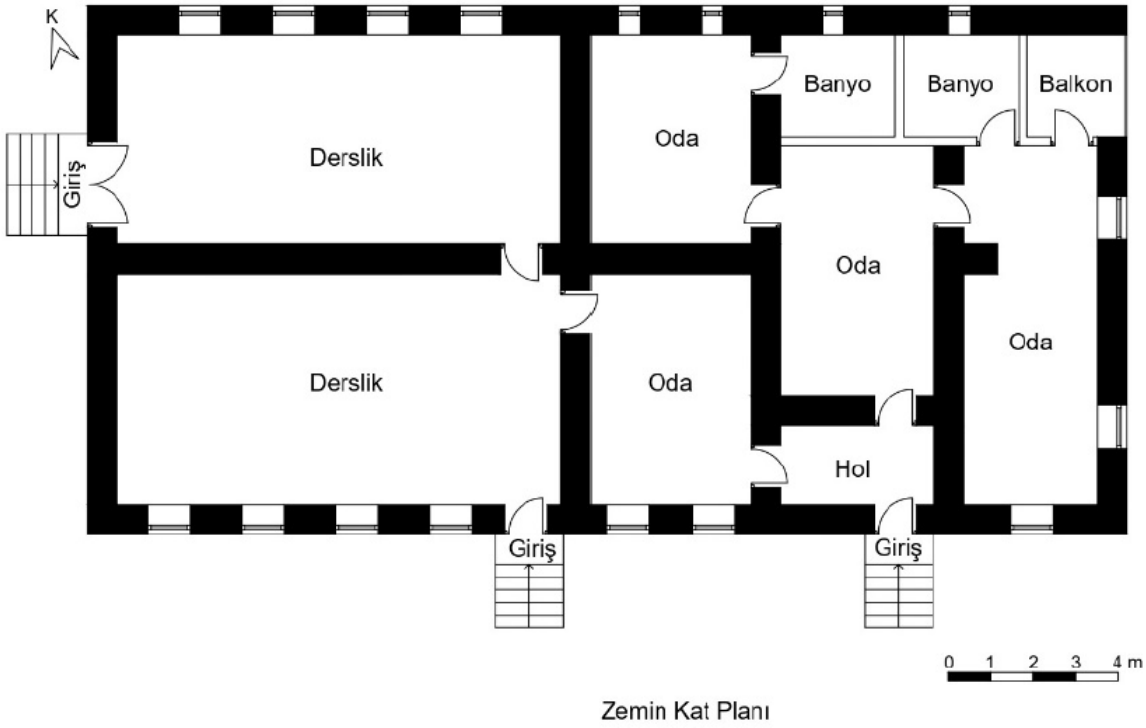
Değerlendirdiğimiz bir diğer grup, aynı kütle içerisinde öğretmen lojmanı ve okulun bir arada inşa edilmesiyle meydana gelen *Lojmanlı Okullar'*dır. Kataloğumuz içerisinde bulunan yapılardan 18'i bu plan tipinde inşa edilmiştir. Bu okullar; Akyayla Köyü İlkokulu, Başmakçı Köyü İlkokulu, Bayındır Köyü İlkokulu, Beşkonak Köyü İlkokulu, Bozlar Köyü İlkokulu, Çaltepe Köyü İlkokulu, Çebiş Köyü İlkokulu, Elmalıyurt Köyü İlkokulu, Günalan Köyü İlkokulu, İğdeli Köyü İlkokulu, Karaaliler Köyü İlkokulu, Kuzköy İlkokulu, Suludere Köyü İlkokulu, Taşyayla Köyü İlkokulu, Yakalar Köyü İlkokulu, Yaylaköy İlkokulu, Yazır Köyü İlkokulu ve Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu'dur (Tablo 3.3).

Adı geçen okulların, Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacakları okullar için Ahsen Yapanar ve Asım Mutlu tarafından hazırlanan projelere uygun olarak tasarlandıkları görülmektedir. Soğuk iklim plan tipinde inşa edilen bu okullar, giriş aksındaki bağlantı mekânı işlevini üstlenen antrenin etrafına yerleştirilen derslik, işlik, öğretmen/müdür odası ve öğretmen lojmanından meydana gelen bir tasarımı sergiler. Genel kütle itibariyle dikdörtgen planlı olarak biçimlenen bu okullar, tek katlı olarak inşa edilmişlerdir. Bu plan tipinde, 50-60 öğrencinin aynı anda eğitim alabileceği, ön ve arka cephelere yerleştirilen, enine dikdörtgen bir plana sahip derslik ve atölye çalışmalarının yapılacağı bir işlik mekânı bulunmaktadır. Bu okulların bazılarında ise işlik bölümü olmayıp iki derslikli olarak karşımıza çıkarlar. İşlikli okullar: Başmakçı Köyü İlkokulu, Bayındır Köyü İlkokulu, Beşkonak Köyü İlkokulu, Bozlar Köyü İlkokulu, Çebiş Köyü İlkokulu, Günalan Köyü İlkokulu, Kuzköy İlkokulu, Suludere Köyü İlkokulu, Yakalar Köyü İlkokulu, Yaylaköy İlkokulu, Yazır Köyü İlkokulu ve Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu iken; işliği olmayıp iki derslikten oluşan okullar ise, Akyayla Köyü İlkokulu, Çaltepe Köyü İlkokulu, Elmalıyurt Köyü İlkokulu, İğdeli Köyü İlkokulu, Karaaliler Köyü İlkokulu ve Taşyayla Köyü İlkokulu'dur.

Lojmanlı okullarda öğretmen lojmanına giriş, biri ana giriş cephesi, diğeri ise yan cepheden olmak üzere iki giriş mekânı ile sağlanırken; aynı zamanda okulun antre bölümünden de direk geçiş yapılabilmektedir. Bazı okul yapılarında ise öğretmen lojmanına giriş yalnızca yan cepheden sağlanmakta olup ana giriş cephelerinde bir balkon tasarımı mevcuttur. Lojman bölümü bir öğretmenin ikamet edebileceği şekilde, her türlü ihtiyacına cevap veren, antre ve koridorun etrafında sıralanan iki oda, mutfak, banyo ve hela bölümlerinden meydana gelir.

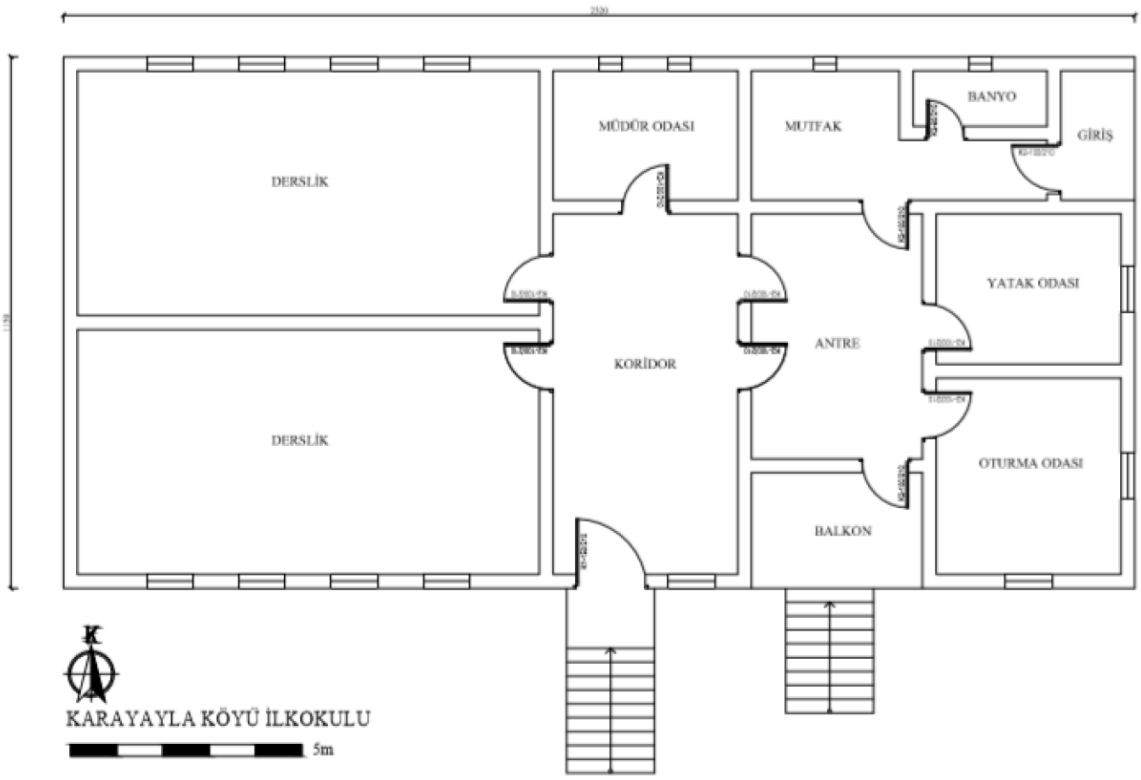
Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenler için tasarlanan bu okullar 1940'lı yıllardan itibaren Türkiye'nin her köyünde karşımıza çıkabilen ve sayısız örnek barındıran bir plan tipine sahiptir. Bu plan tipinin örneklerine Antalya-Akseki Süleymaniye Köyü İlkokulu

(1946)[376](Çizim 3.15), Mersin-Tarsus Karayayla Köyü İlkokulu (1941-1945)[377] (Çizim 3.16), Kayseri-Pınarbaşı Panlı Köyü İlkokulu (1943-1944)[378] (Çizim 3.17) ve Sivas-Divriği Gürpınar Köyü İlkokulu (1950 öncesi)[379] (Çizim 3.18)'nda rastlanır.

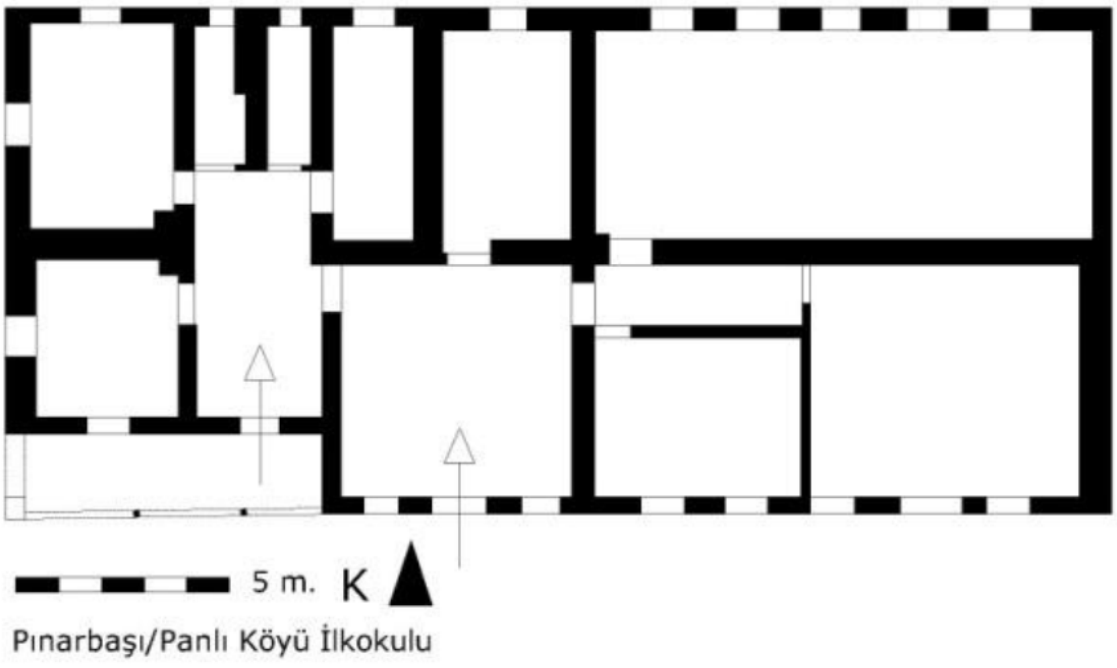

Çizim 3.15 Antalya-Akseki Süleymaniye Köyü İlkokulu (Doğan, 2022: 63)

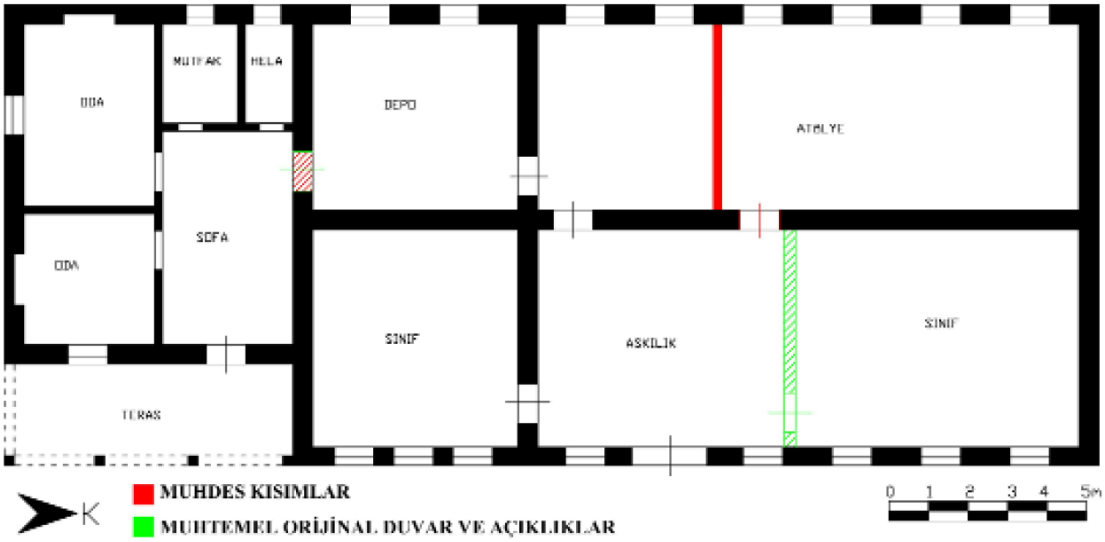
[376] Doğan, 2022: 62.
[377] Kavas, 2020: 200.
[378] Özbek, 2019: 279.
[379] Gündoğan Baldık, 2022: 271.

Çizim 3.16 Mersin-Tarsus Karayayla Köyü İlkokulu (Kavas, 2020: 202)

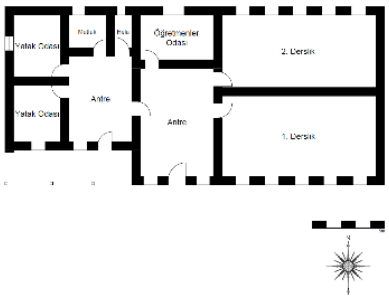

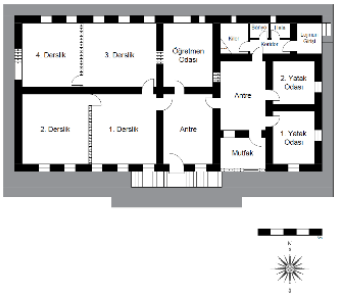
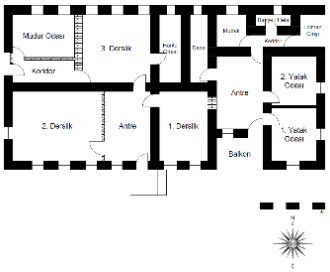
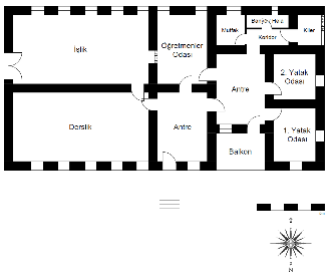
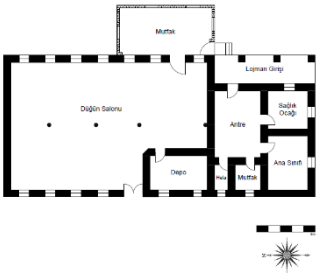
Çizim 3.17 Kayseri-Pınarbaşı Panlı Köyü İlkokulu (Özbek, 2019: 280)

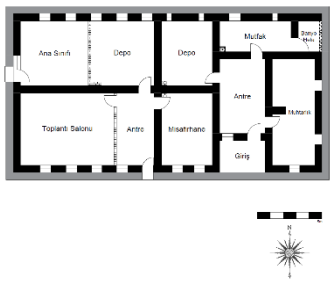
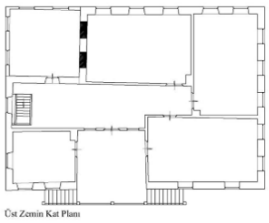
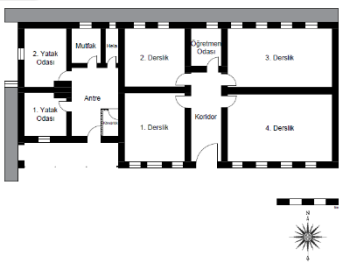
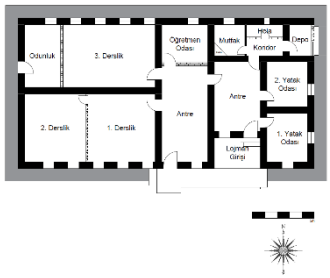
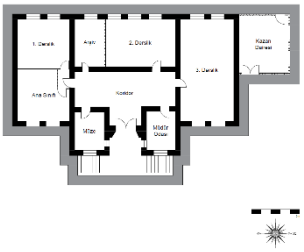

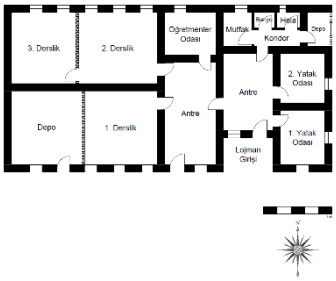
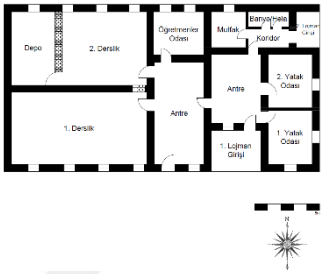
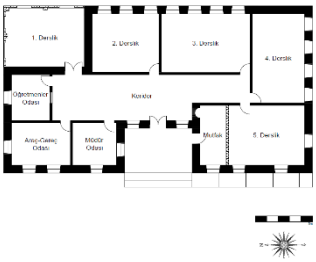
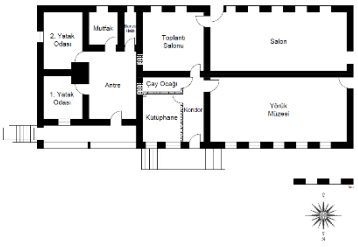
Çizim 3.18 Sivas-Divriği Gürpınar Köyü İlkokulu (Gündoğan Baldık, 2022: 273)

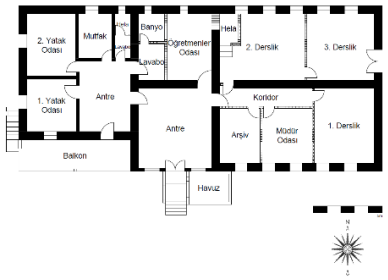
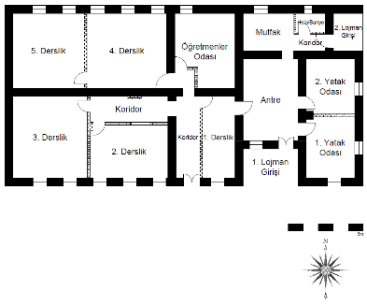
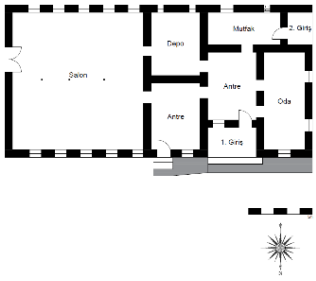
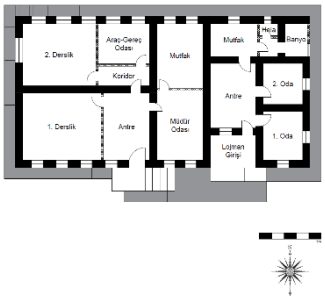
Tablo 3.2 Burdur'daki Okul Yapılarının Plan Tasarımları

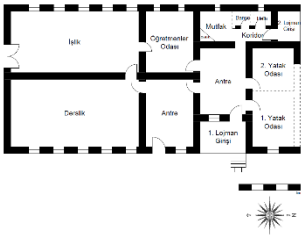
OKUL ADI	DERSLİK SAYISI	RÖLÖVE PLANI
Akşam Sanat Okulu	21 Derslik	
Akyayla Köyü İlkokulu	2 Derslikli	

Başmakçı Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	
Bayındır Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	
Beşkonak Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	
Bozlar Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	
Çaltepe Köyü İlkokulu	2 Derslikli	

Çebiş Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	
Elmacık Köyü İlkokulu	3 Derslikli	
Elmalıyurt Köyü İlkokulu	4 Derslikli	
Günalan Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	
Harmanlı Köyü İlkokulu	3 Derslikli	

İğdeli Köyü İlkokulu	2 Derslikli	
Karaaliler Köyü İlkokulu	2 Derslikli	
Kayaaltı Köyü İlkokulu	4 Derslikli	
Kurna Köyü İlkokulu	5 Derslikli	
Kuzköy İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	

Suludere Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	
Taşyayla Köyü İlkokulu	2 Derslikli	
Yaylaköy İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	
Yakalar Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	
Yazır Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	

Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu	1 Derslik, 1 İşlikli	

Çalışmamızın içerisinde incelemeye aldığımız okullar arasında 26.6 x 18.4 m. ölçülerine sahip en büyük okul Kurna Köyü İlkokulu'dur. 1938 yılında inşa edilen okul, toplamda 5 derslikten oluşmaktadır. Adı geçen okulun 1935 yılı nüfus sayımı verilerine[380] bakıldığında 500 kişiyi geçmeyen bir nüfusun köyde yaşadığını görürüz. Bu bağlamda, diğer okul yapılarına nazaran daha geniş ölçülerde tasarlanması, nüfus ile ilişkilendirilemez. Okul inşa edildiği dönemde, temelde iki köyün finansman desteği ile inşa edilmiş olsa da; yakın çevre köylerde o yıllarda herhangi bir okul yapısının olmaması ve Burdur il merkezine oldukça yakın bir konumda olması sebebiyle, merkezden de talebe yoğunluğunun geleceği düşünülerek büyük ölçülerde inşa edilmiş olabileceği akla gelmektedir. Kayaaltı Köyü İlkokulu ise 27.00 x 14.6 m. ölçülerine sahip, 4 derslikten oluşmaktadır. Bu köyün 1935 yılı nüfus verilerine baktığımızda ise 1000 kişiye yakın bir nüfusun yaşadığını görürüz. Nitekim bu noktada okul yapısının büyüklüğü ile nüfusun yoğunluğu arasında bir bağlantının olduğu düşünülebilir.

Burdur'da 1940 yılından sonra inşa edilmeye başlanan lojmanlı okullar ise ortalama 24.69 m. genişliğe, 12.21 m. uzunluğa sahip yapılardır (Tablo 3.3). Bu okulların bulundukları köylerin, 1945 yılı nüfus sayımı verileri dikkate alındığında 166 ile 710 kişi arasında değişen bir nüfusa sahip oldukları görülür. Bu bağlamda, okulların yapılacağı köyün nüfusunun dikkate alınmadığı açıktır. Köylere inşa edilecek okulların, nüfus dikkate alınmaksınız benzer ölçülerde tasarlanmış olması, Maarif Vekâleti tarafından, Burdur İl Maarif Müdürlüğü'ne bir plan şemasının beraberinde ölçü ebatlarının da gönderilmiş olma ihtimalini akla getirmektedir.

[380] Bkz. s.43 (Tablo 1.12).

Tablo 3.3 Burdur'daki Lojmanlı Okulların Ölçüleri

OKUL ADI	ÖLÇÜLERİ
Akyayla Köyü İlkokulu	26.20 x 12.34 m.
Başmakçı Köyü İlkokulu	24.03 x 12.18 m.
Bayındır Köyü İlkokulu	24.00 x 12.11 m.
Beşkonak Köyü İlkokulu	24.61 x 12.58 m.
Bozlar Köyü İlkokulu	23.85 x 12.19 m.
Çaltepe Köyü İlkokulu	26.83 x 12.24 m.
Çebiş Köyü İlkokulu	23.85 x 12.21 m.
Elmalıyurt Köyü İlkokulu	26.13 x 11.92 m.
Günalan Köyü İlkokulu	23.96 x 12.16 m.
İğdeli Köyü İlkokulu	23.82 x 12.14 m.
Karaaliler Köyü İlkokulu	24.33 x 12.90 m.
Kuzköy İlkokulu	26.59 x 12.04 m.
Suludere Köyü İlkokulu	26.30 x 11.97 m.
Taşyayla Köyü İlkokulu	23.98 x 12.12 m.
Yakalar Köyü İlkokulu	23.98 x 11.90 m.
Yaylaköy İlkokulu	23.96 x 12.30 m.
Yazır Köyü İlkokulu	23.86 x 12.28 m.
Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu	24.17 x 12.12 m.

3.2. Cephe Tasarımı

Erken Cumhuriyet Dönemi mimarlığında, milli bir mimari oluşturmak adına iki mimari yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşımlardan ilki, 1900-1930 yılları arasında etkisini sürdüren, *Birinci Ulusal Mimarlık Akımı*'dır. Bu akım çoğunlukla geniş açıklıklı merdivenlerle çıkılan, özellikle vurgulanan anıtsal girişlere, bol sütun ve sivri kemerli cephelere sahip olan, geleneksel Türk mimarlığının yapı ve süsleme elemanlarını kullanan, tarihsel bir mimari anlayışıdır[381]. Genellikle simetrik düzen, yoğun bezemeler ve kütlenin dışarıya doğru çıkıntı yapacak şekilde düzenlenmesi söz konusudur[382]. Bu anlayış 1931 yılına kadar neredeyse her şehir ve taşra kasabasındaki ilkokul ve ortaokul yapılarında görülmeye devam ederken[383]; bu tarihlerden sonra, 1950 yılına kadar etkisini sürdüren, *İkinci Ulusal Mimarlık Akımı* etkili olmuştur. Söz konusu "yeni mimari" anlayışta, kısıtlı sanayi malzemeleriyle günün şartlarına uygun, estetikten uzak, simetrik, daha sade ve geometrik düzende inşa edilen yapılar görülmeye başlanır[384].

Kataloğumuzda bulunan 23 okul yapısının cephe tasarımları, Milli Mimari akımlara uygun, genellikle ritmik düzende seyreden pencereler, merdiven ile vurgulanan giriş kapıları ve lojman bölümlerine ait balkon tasarımlarıyla karşımıza çıkmaktadır (Tablo 3.4). Çalışmamız içerisinde bulunan 18 adet lojmanlı okulun giriş cepheleri, genellikle ön cepheye bakan derslik için açılan beş ve giriş antresi için açılan bir adet olmak üzere toplamda altı adet; öğretmen lojmanının olduğu bölümde ise iki adet boyuna dikdörtgen formlu pencere ve bir giriş mekânı ile düzenlenmiştir. Bu cephelerdeki pencereler ritmik bir şekilde cephe yüzeyine açılırken, merkezde veya merkeze yakın bir şekilde konumlandırılan giriş kapıları ve bu kapılara ulaşımı sağlayan merdivenler ise cephenin vurgulanmasını sağlayarak, cepheye hareketlilik kazandıran önemli unsurlar olmuşlardır. Öğretmen lojmanına girişi sağlayan kapı, birkaç basamaklı merdivenle ulaşılan bir giriş mekânı olarak tasarlanmıştır. Bazı örneklerde ise bu mekân bir balkon olarak, subasmanı seviyesinden yükseltilmiş bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca bu okulların, genellikle yan cephelerine, ikinci bir giriş mekânı eklenerek, cephenin geriye doğru yönelimi ile birlikte hareket arttırılmıştır. Simetrik bir tasarım göstermeyen bu okullara ait benzer örnekler, Antalya-Korkuteli Küçüklü Köyü İlkokulu (1948) (Fotoğraf 3.1), Mersin-Silifke Çaltıbozkır Köyü Çaltı İlkokulu (1948)[385] (Fotoğraf 3.2), Kayseri-Pınarbaşı Panlı Köyü

[381] Başkan, 2016: 109.
[382] Yavuz, 2009: 124.
[383] Bozdoğan, 2020: 114.
[384] Çubukçu, 2021: 363.
[385] Kavas, 2020: 224.

İlkokulu (1943-1944)[386] (Fotoğraf 3.3) ve İzmir-Tire Yeniçiftlik İlkokulu (1945-1948)[387] (Fotoğraf 3.4)'nda karşımıza çıkmaktadır.

Fotoğraf 3.1 Antalya-Korkuteli Küçüklü Köyü İlkokulu (Neslihan KILIÇ DURAN)

Fotoğraf 3.2 Mersin-Silifke Çaltıbozkır Köyü Çaltı İlkokulu (Kavas, 2020: 227)

[386] Özbek, 2019: 280.
[387] Kul, 2010: 242.

Fotoğraf 3.3 Kayseri-Pınarbaşı Panlı Köyü İlkokulu (Özbek, 2019: 280)

Fotoğraf 3.4 İzmir-Tire Yeniçiftlik İlkokulu (Kul, 2010: 242)

Diğer yapılara nazaran, cephe tasarımı bağlamında farklılık gösteren Elmacık Köyü İlkokulu (1932), Kayaaltı Köyü İlkokulu (1933), Harmanlı Köyü İlkokulu (1934) ve Kurna Köyü İlkokulu (1938)'nda ana kütlenin öne veya geriye doğru hareket etmesi, anıtsal bir cephe tasarımının oluşmasını sağlamıştır. Özellikle Elmacık Köyü İlkokulu ve Harmanlı Köyü İlkokulu'nun çift yönlü tasarlanan merdivenleri, giriş cephesine anıtsallık katarak, cephede hareketliliği sağlayan ana unsurlar olmuştur. Giriş cephelerinde simetrik bir düzen seyreden Harmanlı Köyü İlkokulu ve Kurna Köyü İlkokulu'dur. Elmacık Köyü İlkokulu ile Kayaaltı Köyü İlkokulu, eyvanı andıran giriş mekânları ile oldukça anıtsal bir görünüm arz ederler. Özellikle Kayaaltı Köyü İlkokulu'nun cephe merkezindeki eyvanvari giriş tasarımı, pencere ve kapı düzenlemeleri diğer yapılardan oldukça farklıdır. Basık kemerli olarak düzenlenen kapı ve pencereleri ile giriş mekânının köşelerinin kademeli bir şekilde ovalleştirilmesi ile oluşturulan tasarım dikkati çekmektedir.

Elmacık Köyü İlkokulu ve Kayaaltı Köyü İlkokulu'nun dikkati çeken bir diğer özelliği, arka cephe köşelerinde bulunan taraça uygulamasıdır. Her iki yapının da orijinal planında tespit edilen bu unsur cephedeki hareketliliği sağlarken, dikkati çeken farklı bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Burdur dışında taraça tasarımına sahip herhangi bir yapıya rastlanılmamıştır. Ancak aynı tarihlerde inşa edilmiş olan Hacılar Köyü Yatılı Okulu, taraça uygulamasına örnek olarak verilebilir (Fotoğraf 3.8).

Kataloğumuzda bulunan okul yapılarının cephe tasarımlarına benzer örnekler olarak, Nevşehir-Cumhuriyet İlkokulu (1923)[388] (Fotoğraf 3.5), Sivas-Merkez Karayün Köyü İlkokulu (1950 öncesi)[389] (Fotoğraf 3.6), Mersin-Toroslar Kerimler Köyü İlkokulu (1926)[390] (Fotoğraf 3.7) ve Burdur-Hacılar Köyü Yatılı Okulu (1932)[391] (Fotoğraf 3.8) verilebilir.

[388] Pehlivan, 2023: 57.
[389] Gündoğan Baldık, 2022: 200.
[390] Kavas, 2020: 52.
[391] Öztoprak vd., 2014: 730.

Fotoğraf 3.5 Nevşehir-Cumhuriyet İlkokulu (Pehlivan, 2023: 63)

Fotoğraf 3.6 Sivas-Merkez Karayün Köyü İlkokulu (Gündoğan Baldık, 2022: 206)

Fotoğraf 3.7 Mersin-Toroslar Kerimler Köyü İlkokulu (Kavas, 2020: 54)

Fotoğraf 3.8 Burdur-Hacılar Köyü Yatılı Okulu (Öztoprak vd., 2014: 730)

Burdur Akşam Sanat Okulu, cephe tasarımı bağlamında değerlendirildiğinde, zemin katı boyunca dolaşan kesme taş kaplama ve giriş cephesindeki kolonlu giriş tasarımı yapıya karakteristik özelliğini veren ve oldukça dikkati çeken ana unsurlar olmuştur. Ayrıca batı cephesi olan giriş cephesinde kolonlu tasarımın hemen üzerindeki birinci ve ikinci katta yer alan Fransız balkon tasarımı da dikkati çekmektedir. Ancak günümüzde uğradığı tadilatlar sebebiyle bu tasarım mevcut değildir[392]. Akşam Sanat Okulu, İkinci Ulusal Mimarlık Akımı'na uygun olarak sade cephesi, ritmik düzende yerleştirilen pencere açıklıkları ve kesme taş kaplaması ile çağın mimari programına uygun olarak tasarlanmıştır. Cephe düzeni bağlamında benzer yapılara İzmir-Ödemiş Kazımpaşa İlkokulu (1932)[393] (Fotoğraf 3.9) ve Ernst Egli'nin tasarımı olan Ankara Kız Lisesi (1930-1931)[394] (Fotoğraf 3.10) örnek olarak verilebilir.

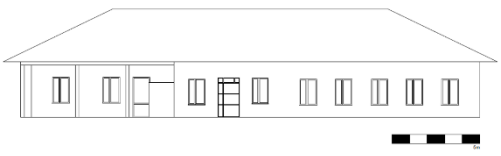
Fotoğraf 3.9 İzmir-Ödemiş Kazımpaşa İlkokulu (Kul, 2010: 118)

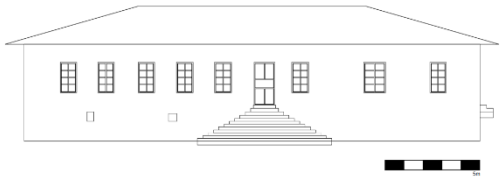
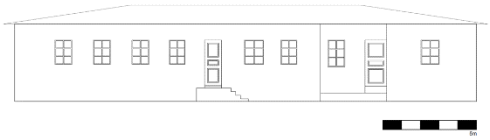
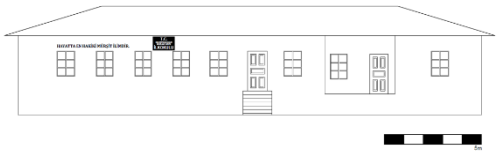
[392] Şimşek Tolacı vd., 2020: 136.
[393] Kul, 2010: 118.
[394] Şimşek Tolacı vd., 2020: 138.

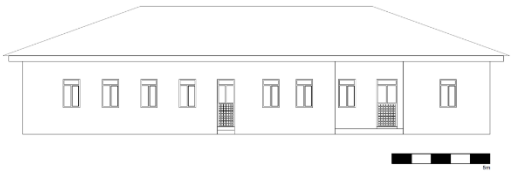
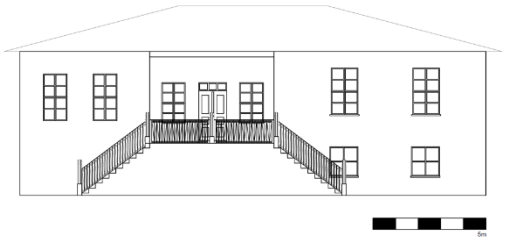
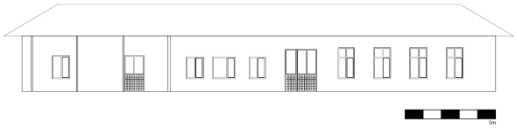

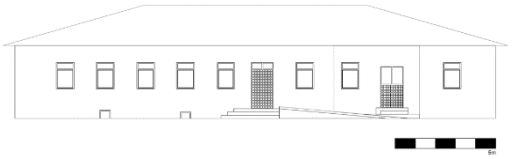
Fotoğraf 3.10 Ankara Kız Lisesi (Şimşek Tolacı, 2020: 138)

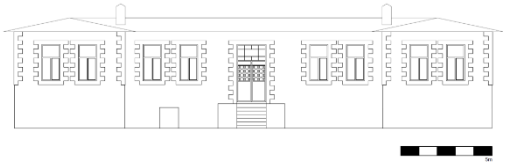
Tablo 3.4 Burdur'daki Okul Yapılarının Cephe Tasarımları

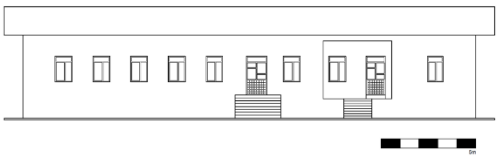
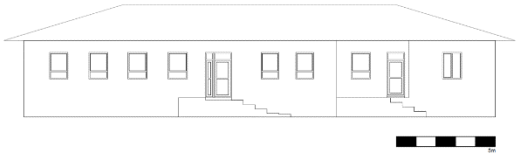
OKUL ADI	CEPHE ÇİZİMİ	CEPHE GÖRÜNÜŞÜ
Akşam Sanat Okulu		
Akyayla Köyü İlkokulu		

Başmakçı Köyü İlkokulu		
Bayındır Köyü İlkokulu		
Beşkonak Köyü İlkokulu		
Bozlar Köyü İlkokulu		

Çaltepe Köyü İlkokulu	-	
Çebiş Köyü İlkokulu		
Elmacık Köyü İlkokulu		
Elmalıyurt Köyü İlkokulu		

Günalan Köyü İlkokulu		
Harmanlı Köyü İlkokulu		
İğdeli Köyü İlkokulu		
Karaaliler Köyü İlkokulu		

Kayaaltı Köyü İlkokulu		
Kurna Köyü İlkokulu		
Kuzköy İlkokulu		
Suludere Köyü İlkokulu		

Taşyayla Köyü İlkokulu		
Yakalar Köyü İlkokulu		
Yaylaköy İlkokulu		
Yazır Köyü İlkokulu		

Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu		

3.3. Malzeme ve Teknik Özellikler

Çalışmamıza konu olan 22 köy okulunun tamamı kabayonu taş malzeme ile yığma tekniğinde inşa edilmişken; Akşam Sanat Okulu taş duvar altı beton hatıl malzeme ile inşa edilmiştir[395]. Ayrıca Akşam Sanat Okulu'nun zemin katı ve Kurna Köyü İlkokulu'nun cephe köşeleri, kapı ve pencere sövelerinde kesme taş malzeme kullanılmıştır. Akyayla Köyü İlkokulu, Bayındır Köyü İlkokulu, Çaltepe Köyü İlkokulu, Çebiş Köyü İlkokulu, Elmacık Köyü İlkokulu ve Lojmanı, Elmalıyurt Köyü İlkokulu, Harmanlı Köyü İlkokulu, Kuzköy İlkokulu, Kurna Köyü İlkokulu ve Lojmanı, Suludere Köyü İlkokulu, Yakalar Köyü İlkokulu, Yaylaköy İlkokulu ve Yazır Köyü İlkokulu orijinal yapı malzemesi üzerine çimento harcı ile sıvanarak yeniden boyanmıştır. Adı geçen yapıların orijinal yapı malzemeleri sıva veya boya döküntülerinden tespit edilmiştir. Başmakçı Köyü İlkokulu, Beşkonak Köyü İlkokulu, Bozlar Köyü İlkokulu, Günalan Köyü İlkokulu, İğdeli Köyü İlkokulu, Karaaliler Köyü İlkokulu, Kayaaltı Köyü İlkokulu, Taşyayla Köyü İlkokulu ve Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu'nun dış cepheleri, yalnızca boya gibi işlemler gördüğünden, orijinal yapı malzemesi bakımından özgün malzemelerini yansıtmaktadırlar.

Başmakçı Köyü İlkokulu, Bayındır Köyü İlkokulu ve Karaaliler Köyü İlkokulu'nun lojman bölümüne ait mutfak, hela ve banyo birimi ile koridorun bölme duvarları yerel bir yapı malzemesi olan kerpiç tuğla malzeme kullanılarak yapılmıştır. Bu malzemenin yapının maliyetini düşürmek amacıyla kullanılmış olduğu düşünülmektedir.

Kabayonu taş malzemenin kullanıldığı bu yapıların duvar kalınlıkları ortalama 55-60 cm. arasında değişmektedir.

Temel yapı malzemesinin dışında, yapıların iç ve dış mekânlarındaki unsurlar üzerinde ikinci bir malzeme olan ahşabın kullanıldığı görülmektedir. Günümüze orijinal veya kısmen

[395] Şimşek Tolacı vd., 2020: 149.

kapı ve pencere düzenlemeleriyle gelen yapılar Başmakçı Köyü İlkokulu, Beşkonak Köyü İlkokulu, Bozlar Köyü İlkokulu, Elmacık Köyü İlkokulu, İğdeli Köyü İlkokulu, Karaaliler Köyü İlkokulu, Kayaaltı Köyü İlkokulu, Suludere Köyü İlkokulu, Taşyayla Köyü İlkokulu ve Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu'dur. Söz edilen yapıların pencere düzenlemeleri ahşap malzeme ile yapılan çift kanatlı ve çoğunlukla çıtalı şekilde düzenlenen boyuna dikdörtgen bir forma sahiptir. Giriş kapıları ise çift veya tek kanatlı şekilde tasarlanmıştır.

Ahşap malzemenin yapı içerisindeki bir diğer kullanım alanı, zemin ve tavan döşemeleridir. M. Cemal'in 1930 yılında yayınlanan "Yeni Mektep Hıfzıssıhhası" adlı kitabında[396], okul içerisinde kullanılacak olan döşemelerin aralıksız bir biçimde yerleştirilmesi gerektiğinden bahsederek; döşemelerin arasına kir ve toz girmemesi için kuru, sert ve dayanıklı keresteden yapılması gerektiğini vurgular[397]. Adı geçen kitapta, derslik kapılarının tek kanatlı ve iki öğrencinin geçebileceği ölçüde, 90 cm. genişliğinde yapılması gerektiği yazılıdır[398]. Burdur'daki köy okullarında yapılan incelemeler sonucunda derslik giriş kapılarının 90-95 cm. arasında değişen ölçülere sahip oldukları tespit edilmiştir.

Ahşap yapısı gereği, doğru bir bakım yapılması halinde uzun vadede dayanıklı bir malzemedir. Bu sebeple çalışmamıza konu olan okullarda genellikle bu malzemenin çeşitli bakım ve onarımlardan geçirilerek kullanılmaya devam edildiğini görmekteyiz. Akyayla Köyü İlkokulu derslikler ile öğretmenler odasının zemin döşemeleri; Bayındır Köyü İlkokulu'nun 1 ve 2 numaralı derslikleri, lojmanın antresi ve yatak odaları; Bozlar Köyü İlkokulu'nun iki antresi haricinde kalan tüm zemin döşemeleri; Günalan Köyü İlkokulu'nun antresi haricinde kalan tüm zemin döşemeleri; İğdeli Köyü İlkokulu, antresi haricinde kalan tüm zemin döşemeleri; Suludere Köyü İlkokulu'nun antresi haricindeki tüm zemin döşemeleri; Taşyayla İlkokulu'nun öğretmenler odası ve 2 numaralı yatak odası; Kuzköy İlkokulu lojmanının antresi ve 1 numaralı yatak odası; Elmacık İlkokulu'nun taraça bölümü haricindeki tüm zemin döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşmışlardır. Bu okulların tüm tavan döşemeleri ise özgünlüğünü korumaktadır. Orijinal malzemesini yitiren birimler ile Çebiş Köyü İlkokulu ve Elmalıyurt Köyü İlkokulu'nun tüm zemin ve tavan döşemeleri günümüzde parke, çimento ve fayans malzemeler ile yenilenmiştir. Beşkonak İlkokulu, Kayaaltı İlkokulu, Başmakçı Köyü İlkokulu ve Kurna Köyü İlkokulu'nun tüm iç mekânlarına ait zemin ve tavan döşemeleri günümüze orijinal halde ulaşmıştır. Ayrıca Yakalar Köyü İlkokulu'nun tüm tavan döşemeleri orijinal olup zemin döşemeleri sökülerek çimento malzeme ile yenilenmiştir. Söz edilen

[396] Cemal, 1930.
[397] Cemal, 1930: 13, 23.
[398] Cemal, 1930: 25.

okulların lojmana giriş mekânları, banyo, hela ve koridor bölümlerinin orijinal yapı malzemesi farklıdır. Islak hacim olarak adlandırılan bu birimler, genellikle yağış, su basmaları gibi durumlara maruz kalabileceğinden, çimento malzeme ile yapıldığı görülmüştür.

Ayrıca bazı yapıların lojman bölümündeki yatak odalarında bulunan ahşap malzemeli gömme dolapların günümüze ulaştığı tespit edilmiştir. Bu yapılar: Bayındır Köyü İlkokulu, Bozlar Köyü İlkokulu, Kurna Köyü İlkokulu'nun öğretmen lojmanı, Beşkonak Köyü İlkokulu ve Karaaliler Köyü İlkokulu'dur.

Çalışmamıza konu olan yapılardan 22'sinin üst örtüleri iki yöne veya dört yöne meyilli olarak düzenlenen kırma çatı ile örtülmüştür. Üst örtüde genellikle Marsilya tipi kiremitler kullanılmıştır. Yalnızca Akyayla Köyü İlkokulu'nun üst örtüsü günümüzde metal bir malzeme ile kaplanmıştır.

3.4. Süsleme Özellikleri

Çalışmamızın kapsamına giren 23 okul yapısı içerisinde yalnızca Yakalar Köyü İlkokulu'nda süsleme unsuru tespit edilmiştir. Adı geçen okulun beden duvarına, 2 adet devşirme levha parçası eklenmiştir.

3.5. Yapısal ve İşlevsel Sorunlar

Okul yapıları zamana bağlı olarak çoğalan talebe nüfusu sebebiyle çeşitli mekân bölünmelerine maruz kalmıştır. İhtiyaç doğrultusunda derslik veya işlik mekânlarının bölünmesi, kimi zaman bu mekânlara ait kapıların kapatılması veya yeni kapıların açılması söz konusu olmuştur. Bu bağlamda kataloğumuzda bulunan Başmakçı Köyü İlkokulu, Bayındır Köyü İlkokulu, Beşkonak Köyü İlkokulu, Günalan Köyü İlkokulu, Harmanlı Köyü İlkokulu, İğdeli Köyü İlkokulu, Karaaliler Köyü İlkokulu, Kayaaltı Köyü İlkokulu, Suludere Köyü İlkokulu, Taşyayla Köyü İlkokulu, Yaylaköy İlkokulu ve Yazır Köyü İlkokulu'nun plan özelliklerinin değişmesine sebebiyet vermiştir. Bu okulların iç mekânlarında, yeni bir ek mekâna duyulan ihtiyaç doğrultusunda, dersliklerin bir sıra briket veya tuğla malzeme kullanılarak iki farklı mekâna ayrıldıklarını görmekteyiz. Ancak bu durum diğer okul yapılarında farklı nedenlerle meydana gelmiştir. Akyayla Köyü İlkokulu, Çaltepe Köyü İlkokulu, Çebiş Köyü İlkokulu, Kuzköy İlkokulu, Yakalar Köyü İlkokulu gibi okul yapıları yeniden işlevlendirilerek Düğün Salonu, Çok Amaçlı Salon, Muhtarlık Binası, Köy Yaşam Merkezi ve Yörük Müzesi gibi idari, sosyal ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştirildiği toplu

kullanım alanlarına çevrilmişlerdir. Bu sebeple bu yapıların gerek iç mekân giriş kapıları kapatılmış veya yeri değiştirilmiş gerek orijinal bölme duvarları kaldırılmış gerekse de iç mekânda çeşitli bölünmeler meydana getirilmiştir.

Yapıların büyük bir çoğunluğu 1990'lı yılların sonuna doğru taşımalı eğitime geçilmesi ve köyün nüfusunun azalmasıyla bağlantılı olarak azalan talebe nüfusu gibi sebeplerle işlevini yitirmişlerdir. Yeniden işlevlendirilen yapıların haricinde kalan tüm okul yapıları bugün yıkılmaya terk edilmiş bir vaziyettedirler. Genellikle köy halkının kimi zaman ahır, kimi zaman depo olarak kullandıkları bu okullar, bakımsızlık sebebiyle atıl durumdadırlar.

Okulların büyük bir çoğunluğu köy tüzel kişiliğinin kullanımındadır. Ancak bu noktada köy halkı maddi yetersizlikler sebebiyle okulları yıkılmaya terk etmek zorunda kalmıştır. Bu sebeple yapıların bir an önce tescil çalışmalarının yapılması ve yeniden kamuya kazandırılacak ikinci kullanım fikirlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Köy halkı ihtiyaç doğrultusunda okulların bakım ve onarımlarını yapmalı ve ihtiyaç halinde okul, kütüphane, kahvehane, Köy Yaşam Merkezleri, yerel müzeler ve çeşitli sosyal amaçlar için bu yapıları kullanmalıdır. Bu yapılar içerisinde köy halkına da fayda sağlayacak çeşitli zirai ilaçların eğitimi, tarım aletlerinin kullanımı, arıcık, besi hayvancılığı gibi çeşitli tarım ve hayvancılık kriterlerine uygun derslerin verilmesi olumlu olacaktır. Bu bağlamda kamusal bir yapı grubu olan köy okullarının tekrardan kamuya kazandırılması gerekmektedir.

SONUÇ

Savaş yıkıntılarının onarımı ve yeniden kuruluş çalışmalarının olduğu dönemde inşa edilmeye başlanan okul yapıları, döneminin ideolojilerini, mimari anlayışını, ekonomisini ve vizyonunu yansıtmaktadır. Köy okullarının inşa süreci özellikle 1940 yılından itibaren Köy Enstitüleri'nin kurulmasıyla hız kazanmıştır. Bu bağlamda devletin yönlendirmesi, köy halkının ise maddi gücü ile inşa edilen bu okullar genellikle sadeliğin ön planda olduğu bezemeden uzak yapılardır. Daha hızlı ve pratik bir biçimde inşa edilmesi gereken bu okullar, *her köye bir okul* amacı doğrultusunda Anadolu'nun çeşitli kentlerinde eş zamanlı olarak inşa edilmeye başlanmıştır.

Burdur'da 1923-1950 yılları arasında inşa edilmiş ve günümüze ulaşmış toplamda 23 okul ve 2 bağımsız lojman yapısı tespit edilmiştir. Bu okullar il Merkezi ile Merkez, Bucak, Çeltikçi, Ağlasun, Yeşilova, Kemer, Tefenni ve Gölhisar ilçelerine bağlı köylerde bulunmaktadır.

Tespit edilen okulların büyük bir çoğunluğu Köy Enstitüleri'nden mezun olan öğretmenlerin görev yapacakları okullar bağlamında tasarlanan soğuk iklim plan tipinde inşa edilmişlerdir. Bu bağlamda Lojmanlı Okullar, T Planlı Okullar, U Planlı Okullar ve Dikdörtgen Planlı Okullar olmak üzere toplamda dört plan tipine rastlanılmıştır. Okul yapılarının geneli belirli bir tip projeye uygun olarak inşa edilen ve cephe düzenlemeleri bağlamında da birbirlerine benzeyen tek katlı yapılardır. T plan tipinde inşa edilen ve 3 derslikten oluşan Harmanlı Köyü İlkokulu bu plan tipinde Burdur'da inşa edilen günümüze ulaşabilmiş tek örnektir. Dikdörtgen planlı olarak tanımlanan Akşam Sanat Okulu, Kayaaltı Köyü İlkokulu ve Elmacık Köyü İlkokulu'nun diğerlerine nazaran daha erken tarihlerde inşa edildiği görülmektedir. Kayaaltı Köyü İlkokulu 4 derslikli bir tasarım gösterirken, Elmacık Köyü İlkokulu 3 dersliklidir. Akşam Sanat Okulu ise zemin, birinci ve ikinci katlara yerleştirilen toplamda 21 derslikten oluşmaktadır. U plan tipinde inşa edilen Kurna Köyü İlkokulu ise, yapı ölçüleri ve derslik sayısı bağlamında 5 derslikli olarak tasarlanan en büyük okul olma özelliğini gösterir. Burdur'da 1932, 1933, 1934 ve 1938 yıllarında inşa edilen erken dönem okul örneklerinde görüldüğü üzere en az 3 en fazla 5 derslikli bir tasarım gösterirler. Bu durum, o dönem Burdur'un her köyünde okul yapısı olmaması ile ilişkilidir. Bu sebeple birinci bölümde de değinildiği üzere yatılı okullar inşa edilmiştir. Çevre köylerde okulu olmayan talebeler, yakın köylerde bulunan okullara gideceği için, bu okulların geniş ölçülerde 3, 4 veya 5 derslikli olarak inşa edildikleri düşünülmektedir.

Ahsen Yapanar ve Asım Mutlu tarafından hazırlanan soğuk iklim plan tipine sahip okullar ise Akyayla Köyü İlkokulu, Başmakçı Köyü İlkokulu, Bayındır Köyü İlkokulu, Beşkonak Köyü İlkokulu, Bozlar Köyü İlkokulu, Çaltepe Köyü İlkokulu, Çebiş Köyü İlkokulu, Elmalıyurt Köyü İlkokulu, Günalan Köyü İlkokulu, İğdeli Köyü İlkokulu, Karaaliler Köyü İlkokulu, Kuzköy İlkokulu, Suludere Köyü İlkokulu, Taşyayla Köyü İlkokulu, Yakalar Köyü İlkokulu, Yaylaköy İlkokulu, Yazır Köyü İlkokulu ve Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu'dur. Bu okulların derslik sayısı 1 ile 2 arasında değişmektedir. 2 derslikli olarak tasarlanan okullar, Akyayla Köyü İlkokulu, Çaltepe Köyü İlkokulu, Elmalıyurt Köyü İlkokulu, İğdeli Köyü İlkokulu, Karaaliler Köyü İlkokulu ve Taşyayla Köyü İlkokulu'dur. Soğuk iklim plan tipine sahip okullarda işlik mekânı bulunmaktadır. Derslik ile aynı ölçülerde tasarlanan bu mekânın dış cephesine açılan çift kanatlı geniş ölçülerde bir kapısı bulunur. Marangozluk ve demircilik gibi çeşitli zanaat faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bu mekânların giriş kapıları genellikle 1.66-2.46 m. arasında değişen ölçülere sahiptir. 1 derslik ve 1 işliğe sahip olan okullar: Başmakçı Köyü İlkokulu, Bayındır Köyü İlkokulu, Beşkonak Köyü İlkokulu, Bozlar Köyü İlkokulu, Çebiş Köyü İlkokulu, Günalan Köyü İlkokulu, Kuzköy İlkokulu, Suludere Köyü İlkokulu, Yakalar Köyü İlkokulu, Yaylaköy İlkokulu, Yazır Köyü İlkokulu ve Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu'dur.

Burdur'da tespit edilen okullar iç mekânlarda meydana gelen bölünmeler sebebiyle kütle özelliklerini korusalar da asli plan özelliklerini yitirmişlerdir. Plan özelliklerini büyük oranda koruyarak günümüze gelen okul yapıları Akyayla Köyü İlkokulu, Bozlar Köyü İlkokulu, Elmalıyurt Köyü İlkokulu ve Yukarı Kırlı Köyü İlkokulu'dur. Bu yapıların yalnızca iç mekânlarında bulunan giriş kapıları kaldırılarak bir açıklık haline getirilmiş veya kapılar tuğla malzeme ile doldurulmuştur. Kurna Köyü İlkokulu ise günümüze bütünüyle asli plan özelliklerini koruyarak gelmesi bakımından önem arz etmektedir.

Çalışma içerisinde bulunan okulların yapı malzemesi kabayonu taştır. Genellikle bezemeden uzak cephe düzenlemeleri, çoğu zamanda simetrik değildir.

Kataloğumuzda bulunan okullar eğitim işlevini yitiren, çoğunluğu âtıl vaziyette olan yapılardır. Bu yapılardan Akyayla Köyü İlkokulu, Çaltepe Köyü İlkokulu, Çebiş Köyü İlkokulu, Kuzköy İlkokulu ve Yakalar Köyü İlkokulu bakım, onarım gibi işlemler geçirdikten sonra çeşitli amaçlarla kullanılarak, yaşatılmaya devam etmektedir.

Çalışmamızın kapsamına giren okul yapılarından yalnızca üç adedi Antalya Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından tescillenmiştir. Bu yapılar Kurna Köyü İlkokulu, Elmacık Köyü İlkokulu ve Akşam Sanat Okulu'dur.

Günümüze ulaşan okul yapıları, geçmişin izlerini geleceğe taşıyan bir anı yapısı niteliğinde yalnızca Burdur eğitim tarihine ışık tutmakla kalmayıp Milli mimarinin bir ürünü olarak karşımıza çıkarlar. İlk bakışta oldukça sade ve basit görünen bu yapılar, dönem insanının fedakarlığının bir göstergesidir. Savaş yorgunu, yokluk içerisinde yaşayan Anadolu insanının eğitime ve geleceğe olan bağlılığını simgeleyen bu yapılar, günümüz eğitiminin temellerini atan son derece değerli bir mihenk taşıdır. Bize bırakılan bu mirasın farkında olarak, söz konusu yapılar tescillenmeli, yapıların özgün haline uygun çeşitli bakım ve onarım çalışmaları yapılarak kullanılmaya ve yaşatılmaya devam edilmelidir. Böylelikle gerek Cumhuriyet'in mirası gerekse de milli kültürümüz gelecek nesillere aktarılacaktır.

KAYNAKÇA

Akandere, O. ve Yıldız Yılmaz, N. (2017). "Köy Enstitülerine Alınacak Talebe Hakkında Maarif Vekaletince Yayınlanan 18 Ağustos 1941 Tarihli Genelge'nin Esasları ve Uygulanması". *Atatürk Dergisi*, 6(2): 1-17.

Alkan, M. Ö. (2008). "Osmanlı İmparatorluğu'nda Modernleşme ve Eğitim". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 12: 9-84.

Alpagut, L. (2005). *Erken Cumhuriyet Döneminde Ankara'daki Eğitim Yapıları*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Altunya, N. (2020). *Köy Enstitüsü Sitemine Toplu Bakış*. Cumhuriyet Kitapları, İstanbul.

Aru, K. A. (1948). "Burdur Şehri İmar Planı Kat'i Projesine Ait İzah Notu". *Arkitekt Dergisi*, 5(6): 116-126.

Atasoy, S. (2013). *Burdur'un İlçelerindeki Türk Dönemi Eserleri*. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Aysal, N. (2005). "Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri". *Atatürk Yolu Dergisi*, 9(35): 267-282.

Anonim, (1936). *Baladız-Burdur Hattı Açılma Töreni Andacı*. Resimli Ay Basımevi, İstanbul.

Anonim, (1937). *Köy Okulu Binası*. Tarım ve Kültür Bakanlıkları Köy Eğitmeni Yetiştirme Kursları Neşriyatı, İstanbul.

Anonim, (1940). "Köy Enstitüleri Mezunlarının Çalışacakları Köylerde Yaptırılacak Okul Binalarının Planlarına Ait Müsabaka Şartnamesi". *Arkitekt Dergisi*, 7(8): 187-188.

Anonim, (1941). "Köy Okulları Proje Müsabakası*"*. *Arkitekt Dergisi*, 1(2): 12-23.

Anonim, (1955). *Burdur.* İsmail Akgün Matbaası, İstanbul.

Anonim, (1966). *İlköğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Şehir, Kasaba, Köy İlkokulları ve Bu Okullara Ait Bazı Bilgiler*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Anonim, (1983). *Cumhuriyet Döneminde Eğitim*. Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi Atatürk Kitapları, İstanbul.

Balköse, T. (1939). "Bülbüllü Köy". *Burdur Halkevi Dergisi*, 1(11): 11.

Başgöz, İ. (2010). "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Türkiye'de Eğitimin Genel Görünümü". *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu (07-09 Aralık 2005)*. Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 7-17.

Başkan, S. (2016). "Türk Modernleşmesi ve Erken Cumhuriyet Döneminin "Milli Mimarlığı"". *Turkısh Studıes*, 11(13): 97-116.

Boy, A. (2017). "Medreselerin Kısa Bir Geçmişi ve Kayseri Medreseleri". *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 4(1): 57-73.

Bozaslan, B. M. ve Çokoğullar, E. (2015). "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Modern Eğitimin İnşası: Devletin Kurtarılmasından Devletin Kurulmasına". *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3): 309-329.

Bozdoğan, S. (2020). *Modernizm ve Ulusun İnşaası. Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari Kültür*. Metis Yayınları, İstanbul.

Budak, L. ve Budak, Ç. (2014). "Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne İlkokul Programları (1870–1936)", *Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1: 377-393.

Cemal, M. (1930). *Yeni Mektep Hıfzıssıhhası*. Kanaat Kitabevi, İstanbul.

Çalbay, Ö. (2017). *Kütahya-Simav Çevresi Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim Yapıları ve Gökçeler Köyü İlkokulu Koruma Projesi.* Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çamoğlu, F. (1939). "Köy Öğretmeni Köyünde Neler Yapabilir?". *Burdur Halkevi Dergisi*, 1(3): 7-10.

Çetin, S. (2012). "Geç Osmanlı'dan Erken Cumhuriyet'e İç Batı Anadolu'da Kentsel Yapının Değişimi: Manisa, Afyon, Burdur ve Isparta Kentleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme". *METU Journal of Faculty of Architecture*, 29(2): 89-126.

Çetin, S. ve Kahya, A. (2017). "Kırda Bir Modernleşme Projesi Olarak Köy Enstitüleri: Aksu ve Gönen Örnekleri Üzerinden Yeni Bir Anlamlandırma Denemesi". *METU Journal Of The Faculty Of Archıtecture*, 34(1): 133-162.

Çora, E. (2015). *Osmanlı Dönemi'nde Burdur'da Modern Temel Eğitim Kurumları*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Çubukçu, E. (2021). "Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarisinde Ulusal Kimlik Arayışı: Ankara'daki Kamu Yapıları". *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 9: 359-378.

Demir, Ş. (2015). "XIX. Yüzyıl Osmanlı Eğitim Sisteminde Yaşanan Değişim". *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13: 435-447.

Demirtaş, B. (2008). "Atatürk Döneminde Eğitim Alanında Yaşanan Gelişmeler". *Akademik Bakış Dergisi*, 1(2): 155-176.

Doğan, E. (2022). *Kırsal Mimari Gelenekte Eğitim Yapıları: Akseki-İbradı Havzası Örneği.* Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Erdem, R. (1928). *Burdur.* (Yayınevi Yok).

Erdem, R. (1946). *Burdur İline Ait Genel Bilgiler*. (Yayınevi Yok).

Gelen, İ. ve Beyazıt, N. (2007). "Yeni ve Eski İlköğretim Programları ile İlgili Çeşitli Görüşlerin Karşılaştırılması". *Educational Administration: Theory and Practice*, 51: 457-476.

Gökmen, M. (2023). "Köylerde Kültürel Dönüşüm Aracı Olarak Köy Enstitüleri ve Demet Dergisi". *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(45): 157-188.

Gölen, Z. (2021). "Burdur Kent Tarihi". *Sosyal ve İnsani Bilimler, Teori Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler*, 178-211.

Gündoğan Baldık, E. (2022). *Tanzimat'tan 1950'ye Kadar Sivas'ta Eğitim Yapıları*. Doktora Tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Gündüz, M. (2016). *Maariften Eğitime, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Eğitim Düşüncesinde Dönüşüm.* Doğubatı Yayınları, İstanbul.

Gündüz, M. (2015). *Osmanlı Eğitim Mirası*. Doğubatı Yayınları, İstanbul.

Gündüz Önal, A. ve Yalkın, A. O. (2023). "Burdur İli Merkez İlçesine Bağlı Köy Adları Üzerine Bir Değerlendirme". *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 11: 263-284.

Işın, E. (ed.). (2012). *Düşünen Tohum Konuşan Toprak Cumhuriyet'in Köy Enstitüleri 1940-1954 1-2*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Kapluhan, E. (2014). "1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi". *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8): 123-135.

Kapluhan, E. (2012). "Atatürk Dönemi Eğitim Seferberliği ve Köy Enstitüleri". *Marmara Coğrafya Dergisi,* 26: 172-194.

Kavas, Ö. (2020). *Mersin'de Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okulları Mimarisi*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Kılıç, S. (2024). "Cumhuriyet Dönemi Mimarlarından Mimar Mukbil Kemal Taş ve Isparta-Senirkent Turan İlköğretim Okulu". *Kent Akademisi Dergisi*, 17(1): 308-326.

Koçibay, O. (2016). "1923-1938 Yılları Arasında (Cumhuriyet'in İlanından 15. Yılına Kadar) Burdur'da Eğitim Faaliyetleri", Yeni Gün Gazetesi, 24 Eylül.

Koçibay, O. (2015). "Fotoğraflarla 1948-1959 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Burdur Ortaokulu-Lisesi Gezi ve Kampları" *Teke Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 04-06 Mart 2015, Burdur, 1603-1636.

Koçibay, O. (2020). "12 Mayıs 1971 Burdur Depremi", Yeni Gün Gazetesi, 15 Mayıs.

Kodaman, B. (1991). *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Kul, F. N. (2010). *A New Approach for Defining The Conservation Status of Early Republican Architecture Case Study: Primary School Buildings in İzmir*. Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kul, F. N. (2012). "Primary Schools of İzmir (1923-1950)". *METU Journal of The Faculty of Architecture*, 29(2): 259-284.

Kul, F. N. (2011). "Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokulu Binaları". *Mimarlık*, 360: 66-71.

Lihotzky, G. S. (1939). *Yeni Köy Okulları Bina Tipleri Üzerinde Bir Deneme*. Maarif Vekilliği, İstanbul.

Maarif Vekâleti İlk Tedrisat Dairesi. (1933). *İlkmektep Planları Albümü*. Ankara.

Özata, M. (2009). *İlkçağlardan Kurtuluş Savaşı'na Burdur Tarihi*. Umay Yayınları, İzmir.

Özata, M., Kazan Nas, Ş., Candeğer Ü., Koçibay, O., Boyacıoğlu İnalpulat, E., (ed). (2016). *Burdur Tarihi ve Anılar*. Burdur Ticaret ve Sanayi Odası, Burdur.

Özbek, Y. (2013). "Erken Cumhuriyet Dönemi'nde (1923-1945) Kayseri'de Okul Yapıları". *Belleten Dergisi*, 77(278): 271-346.

Özbek, Y. (2019). "Kayseri/Pınarbaşı'nda Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1945) Köy Okulları". *Mediterranean Journal of Humanities*, 9: 267-286.

Özcanlı, İ. ve Varol, Ş. (2022). "Tanzimat Sonrası Eğitim Alanındaki Islah Faaliyetleri ve Cumhuriyet Dönemine Yansıması Özelinde Bir Değerlendirme". *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi,* 7(2): 253-267.

Özdemir, Ö. (1998). *Burdur İli Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Eğitim (1923-1998).* Gültürk Ofset ve Tanıtım, Denizli.

Öztoprak, İ., Güler, C., Karataş, M., Şahin, G. (2014). *Cumhuriyet'in XV. Yılında Türkiye Bolu-Burdur-Bursa-Çanakkale-Çankırı*. Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.

Özyıldıran, G. (2015). "1971 Burdur Depremi Sonrası İmar Çalışmaları". *Uluslararası Burdur Deprem ve Çevre Sempozyumu.* 7-9 Mayıs 2015, Burdur, 311-321.

Pamukçuoğlu, F. (1939). "Karamanlı Nahiyesi'nin ve Okulu'nun Tarihçesi". *Burdur Halkevi Dergisi*, 1(2): 13-14.

Pamukçuoğlu, M. (1939). "Köylerimizi Tanıyalım". *Burdur Halkevi Dergisi*, 1(8): 9-10.

Pamukçuoğlu, M. (1939). "Köylerimizi Tanıyalım". *Burdur Halkevi Dergisi*, 1(9): 12.

Parlak, Ö. ve Yaldız, E. (2017). "Konya'da Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Yapıları". *Türk-İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, 24: 175-202.

Pehlivan, G. (2023). *Nevşehir İl Merkezindeki Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim Yapıları.* Yüksek Lisans Tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlıdan Günümüze Eğitim Tarihi*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Sarı, S. (2000). *XVI. Yüzyılda Hamid Sancağı Yer Adları*. Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Sarı, M. ve Uz, E. (2017). "Cumhuriyet Dönemi'nde Köy Eğitmen Kursları". *Turkish History Education Journal*, 6(1): 29-55.

Somel, S. A. (2007). "Kırım Savaşı, Islahat Fermanı ve Osmanlı Eğitim Düzeninde Dönüşümler". *150. Yıldönümünde Kırım Savaşı ve Paris Antlaşması (1853-1856) Kongre Kitabı.* 22-23 Mayıs 2006, İstanbul, 61-84.

Soydan, A. (2002). "Kadın Kimliğinin Oluşması Çerçevesinde Mesleki Teknik Eğitim (Cumhuriyet İdeolojisinin Kuruluş Sürecinde Kız Enstitüleri 1923-1940)". *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 1: 269-287.

Soydan, T. (2013). "Osmanlı'dan Cumhuriyet Dönemine Türkiye'de Temel Eğitimin Gelişmesi ve Finansmanı Sorunu". *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8): 53-71.

Şahin, M. (2021). "Atatürk Döneminde Okul Mimarisi". *9. Uluslararası Atatürk Kongresi.* 12-15 Kasım 2019, Amasya, 1483-1514.

Şahin, M. ve Tokdemir, M. A. (2011). "II. Meşrutiyet Döneminde Eğitimde Yaşanan Gelişmeler". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4): 851-876.

Şarman, K. (ed.). (2023). *Cumhuriyet'in İlk Sayımı 1927 Nüfus Tahriri, Hazırlıklar, Sayım Günü, Sonuçlar ve Yorumlar*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Şeren, M. (2008). "Köye Öğretmen Yetiştirme Yönüyle Köy Enstitüleri". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1): 203-226.

Şimşek Tolacı, S., Gökarslan A. B., Köse, D. (2020). "Modern Türk Mimarisinde Koruma ve Yeniden İşlevlendirmeye Bir Örnek: Burdur Akşam Sanat Okulu". *Modular Journal,* 3(2): 129-162.

T.C. Dahiliye Vekaleti Mahalli İdareler Umum Müdürlüğü. (1933). *Köylerimiz – Köy Kanunu Tatbik Olunan ve Olunmayan Köy İsimlerini Alfabe Sırası İle Gösterir*. İstanbul.

T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü. (1937). *Genel Nüfus Sayımı 20 İlkteşrin 1935,* Cilt: 59, İstanbul.

T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü. (1944). *20 Ekim 1940 Genel Nüfus Sayımı*, Ankara.

T.C. Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü. (1950). *21 Ekim 1945 Genel Nüfus Sayımı*, Cilt 65, Ankara.

T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü. (1933). *Maarif İstatistikleri 1923-1932*. Devlet Matbaası, İstanbul.

T.C. Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü. (1939). *Maarif İstatistikleri 1937-1938*. Suhulet Basımevi, İstanbul.

T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü. (1968). *Köylerimiz 1 Mart 1968 Gününe Kadar*. Başbakanlık Basımevi D.S.İ., Ankara.

Taşkaya, S. M. ve Akbaşlı, S. (2008). "Okuma Yazma Öğretiminde Köy Enstitüleri'nin Yeri". *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1): 14-22.

Tekben, Ş. (2005). *Canlandırılacak Köy Yolunda*. Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayınları, Ankara.

Tezcan, S., İpek, M., ve Altınok, E. (1971). *Burdur ve Bingöl Depremleri*. İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yayınları, İstanbul.

Tonguç, İ. H. (2019). *Canlandırılacak Köy*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Tunç, B. (2018). "Tek Parti İktidarında Burdur'da İdari Alanda Yapılan Düzenlemeler 1923-1950". *Vakanüvis – Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi,* 3: 320-335.

Türkmen, K. (2022). "Denizli'de Erken Cumhuriyet İdeolojisinin Temel Taşları", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 18(35): 355-393.

Uysal, M. A. (2020). "Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamelerine Göre Burdur Vilayetinin Coğrafi, İdari ve Sosyal Yapısı (1925-1929)". *Birey ve Toplum Dergisi*, 10(20): 177-207.

Yavuz, Y. (2009). *İmparatorluktan Cumhuriyete Mimar Kemalettin 1870-1927*. TMMOB Mimarlar Odası Yayınları, Ankara.

Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği. (2020). *Karanlık Sokak'ta Aydınlanma Aksu Köy Enstitüsü*. Antalya Büyükşehir Belediyesi Kent Tarihi ve Tanıtımı Dairesi Başkanlığı, Antalya.

Yıldız, N. ve Akandere, O. (2018). "Köy Enstitüleri'nin İdeolojik Yapısı". *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi,* 17(35): 275-316.

Yücel, H. A. (1994). *Türkiye'de Orta Öğretim.* Kültür Bakanlığı Başvuru Eserleri, Ankara.

Yüzbaşı, E. (2020). "Türkiye'nin Eğitim Tarihinde Köy Enstitüleri'nin Yeri: Gönen Köy Enstitüsü Örneği". *Turkish Studies – Historical Analysis*, 15(4): 1281-1297.

https://www.dijitalkitabim.com/kitaplar/konya/konya-vilayet-salnamesi/06/index.html#p=108 Erişim Tarihi: 03.02.2024.

EKLER

İlkokul Diploması

Diploma Nº 117/12 Tarihi: 10-V-1963

Adı ve Soyadı	Halil Sarı
Babasının Adı	Mehmet Ali
Okul numarası	10
Doğduğu Yer ve Yıl	Burdur 1-6-1949

Yukarıda künyesi yazılı Mehmet Ali oğlu ~~Kızı~~ Halil Sarı 1962-1963 öğretim yılında İyi derece ile Akyayla Köyü ilkokulunu bitirdiğinden bu diplomayı almağa hak kazanmıştır.

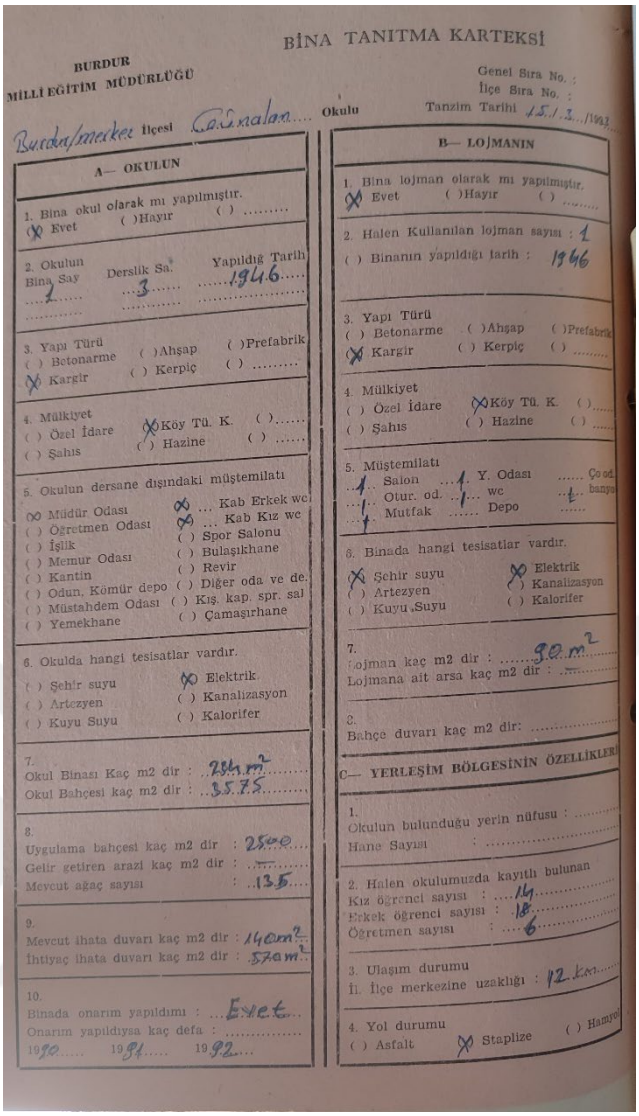
Milli Eğitim Müdürü Abdürrezzak Tığlı

Okul Müdürü İbrahim Maka

Öğretmen Hüseyin Şenol

Vali S. Kâzım Yer

Ek 1 Akyayla Köyü İlkokulu'ndan Mezun Olan (1962-1963) Halil Sarı'ya Ait Diploma

BİNA TANITMA KARTEKSİ

BURDUR
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Genel Sıra No. :
İlçe Sıra No. :
Tanzim Tarihi 15./1./1993

Burdur/merkez İlçesi Günalan Okulu

A— OKULUN

1. Bina okul olarak mı yapılmıştır.
(X) Evet ( ) Hayır ( ) .....

2. Okulun Bina Say 1 ... Derslik Sa. 3 ... Yapıldığ Tarih 1946

3. Yapı Türü
( ) Betonarme ( ) Ahşap ( ) Prefabrik
(X) Kargir ( ) Kerpiç ( ) .....

4. Mülkiyet
( ) Özel İdare (X) Köy Tü. K. ( ) .....
( ) Şahıs ( ) Hazine ( ) .....

5. Okulun dersane dışındaki müştemilatı
(X) Müdür Odası (X) ... Kab Erkek we
( ) Öğretmen Odası (X) ... Kab Kız we
( ) İşlik ( ) Spor Salonu
( ) Memur Odası ( ) Bulaşıkhane
( ) Kantin ( ) Revir
( ) Odun, Kömür depo ( ) Diğer oda ve de.
( ) Müstahdem Odası ( ) Kış. kap. spr. sal
( ) Yemekhane ( ) Çamaşırhane

6. Okulda hangi tesisatlar vardır.
( ) Şehir suyu (X) Elektrik
( ) Artezyen ( ) Kanalizasyon
( ) Kuyu Suyu ( ) Kalorifer

7.
Okul Binası Kaç m2 dir : 234 m²
Okul Bahçesi kaç m2 dir : 35.75

8.
Uygulama bahçesi kaç m2 dir : 2500
Gelir getiren arazi kaç m2 dir : .....
Mevcut ağaç sayısı : 135

9.
Mevcut ihata duvarı kaç m2 dir : 140m²
İhtiyaç ihata duvarı kaç m2 dir : 57am²

10.
Binada onarım yapıldımı : Evet
Onarım yapıldıysa kaç defa :
1990 ..... 1991 ..... 1992 ...

B— LOJMANIN

1. Bina lojman olarak mı yapılmıştır.
(X) Evet ( ) Hayır ( ) .....

2. Halen Kullanılan lojman sayısı : 1
( ) Binanın yapıldığı tarih : 1946

3. Yapı Türü
( ) Betonarme ( ) Ahşap ( ) Prefabrik
(X) Kargir ( ) Kerpiç ( ) .....

4. Mülkiyet
( ) Özel İdare (X) Köy Tü. K. ( ) .....
( ) Şahıs ( ) Hazine ( ) .....

5. Müştemilatı
1 Salon 1 Y. Odası ..... Çe od.
1 Otur. od. 1 we 1 banyo
1 Mutfak ..... Depo .....

6. Binada hangi tesisatlar vardır.
(X) Şehir suyu (X) Elektrik
( ) Artezyen ( ) Kanalizasyon
( ) Kuyu ,Suyu ( ) Kalorifer

7.
Lojman kaç m2 dir : 90 m²
Lojmana ait arsa kaç m2 dir : .....

8.
Bahçe duvarı kaç m2 dir: .....

C— YERLEŞİM BÖLGESİNİN ÖZELLİKLERİ

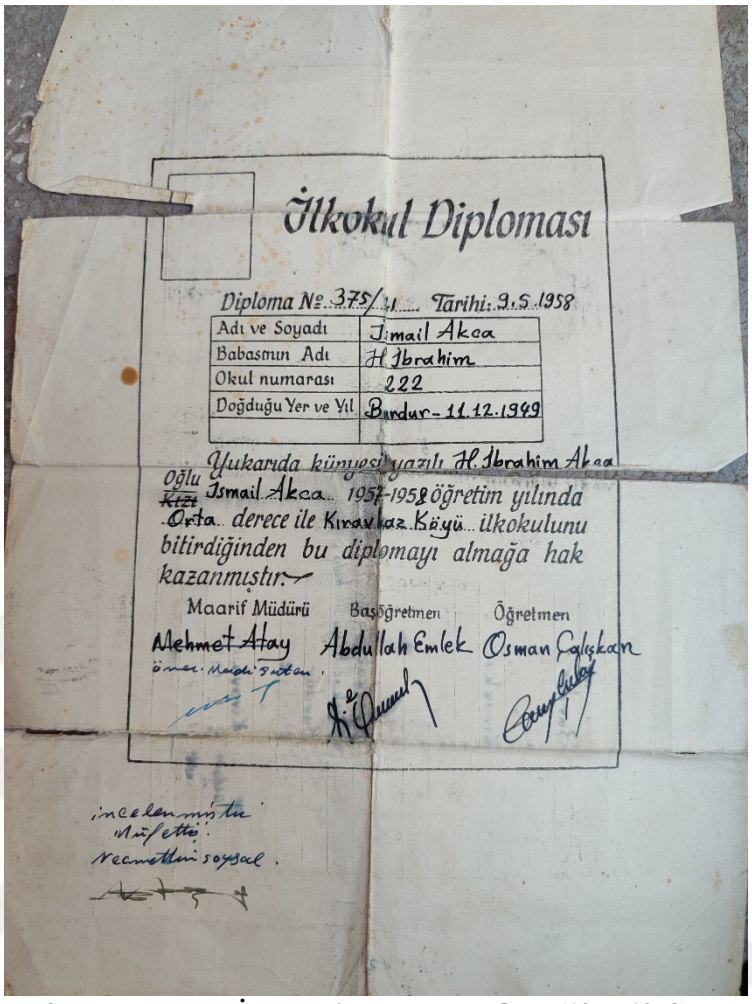
1.
Okulun bulunduğu yerin nüfusu : .....
Hane Sayısı : .....

2. Halen okulumuzda kayıtlı bulunan
Kız öğrenci sayısı : 14
Erkek öğrenci sayısı : 18
Öğretmen sayısı : 6

3. Ulaşım durumu
İl, İlçe merkezine uzaklığı : 12 km

4. Yol durumu
( ) Asfalt (X) Staplize ( ) Hamur

Ek 2 Günalan Köyü İlkokulu Bina Tanıtma Karteksi (Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nden)

İlkokul Diploması

Diploma No. 375/41 Tarihi: 9.5.1958

Adı ve Soyadı	İsmail Akça
Babasının Adı	H. İbrahim
Okul numarası	222
Doğduğu Yer ve Yıl	Burdur - 11.12.1949

Yukarıda künyesi yazılı H. İbrahim Akça Oğlu ~~Kızı~~ İsmail Akça 1957-1958 öğretim yılında ~~Orta~~ derece ile Kıravkaz Köyü ilkokulunu bitirdiğinden bu diplomayı almağa hak kazanmıştır.

Maarif Müdürü: Mehmet Atay — Başöğretmen: Abdullah Emlek — Öğretmen: Osman Çalışkan

İncelenmiştir
Müfettiş
Necmettin Soysal

Ek 3 Kayaaltı Köyü İlkokulu'ndan Mezun Olan (1957-1958) İsmail Akça'ya Ait Diploma

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Neslihan KILIÇ DURAN
	EĞİTİM DURUMU
Mezun Olduğu Lise	Antalya Konyaaltı Anadolu Lisesi, 2016
Lisans Diploması	Antalya Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, 2021
E-Posta	